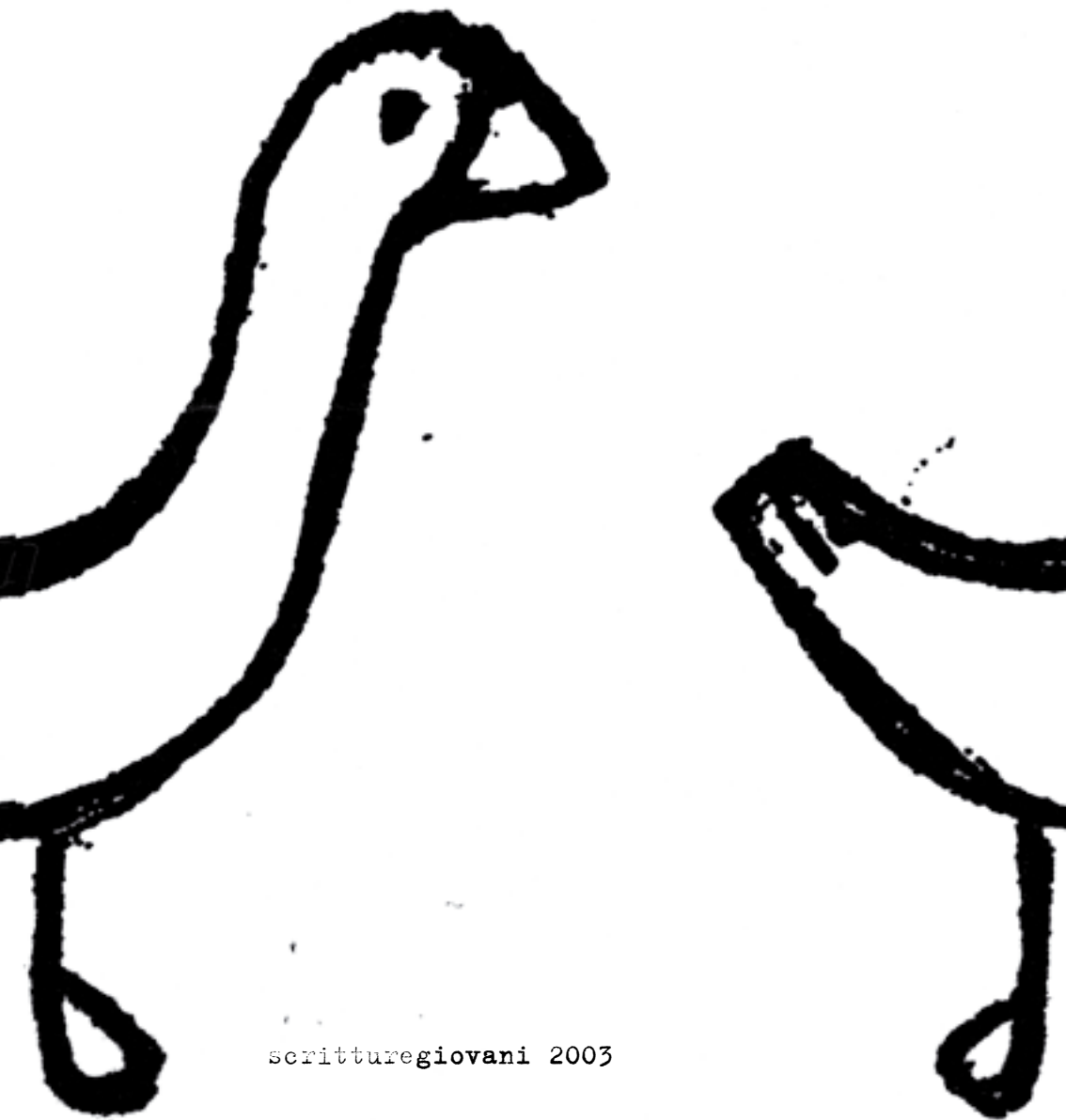

borders

Bjarte Breiteig - Fremover
Richard John Evans - The Crescent
Angharad Price - Rhwng Môn ac Arfon
Tilman Rammstedt - Wurmlöcher
Flavio Soriga - Libera i cani

Confini: segni invisibili sul terreno, limiti (in)valicabili. A cinque giovani promesse della letteratura europea Scritture Giovani 2003 ha affidato il compito di tornare su un tema che ancora una volta nella nostra storia si impone come di strettissima attualità. Bjarte Breiteig, Richard John Evans, Angharad Price, Tilman Rammstedt e Flavio Soriga in questa raccolta collettiva con il proprio racconto aprono con i lettori un confronto attraverso i confini che li vedrà protagonisti in quattro tra i più importanti festival letterari europei.

Festivaletteratura, insieme a The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival berlin e Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet e con il sostegno di illycaffè, prosegue nell'azione di promozione di giovani scrittori avviata lo scorso anno con un successo di dimensioni inaspettate. Le centinaia di persone che nel 2002, in tutti i festival coinvolti, hanno affollato gli incontri di Scritture Giovani hanno dimostrato quanto sia forte l'interesse del pubblico verso espressioni letterarie che portino un segno di discontinuità generazionale, accogliendo linguaggi ed influenze in grado di smuovere i codici consolidati. È nel segno della scoperta, dell'attenzione alle voci ancora poco affermate, che Scritture Giovani si propone come stimolo alla crescita di nuovi talenti letterari.

Borders: invisible marks on the earth, (in)sumountable limits. Scritture Giovani 2003 has set five young promising European writers the task of revisiting a theme which has immediate relevance to our lives.

In this collection, Bjarte Breiteig, Richard John Evans, Angharad Price, Tilman Rammstedt and Flavio Soriga open a cross-border conversation with the reader. This dynamic dialogue will take them to the role of protagonists at four of the most important literary festivals in Europe.

Festivaletteratura, together with The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival berlin and Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet and with the support of illycaffè, continues its drive to promote young writers, carrying on the momentum which was launched last year with such success. In 2002, hundreds of people heard new voices and new ideas through the Scritture Giovani project, in a joyful spirit of European plurality and diversity. Minds were opened and borders were crossed.

In this spirit of discovery, Scritture Giovani is happy to nurture new voices and to act as a stimulus to the development of new literary talents.

Grenzen: unsichtbare Zeichen im Gelände, (un)passierbare Schranken. Fünf vielversprechenden jungen Autoren der europäischen Literatur stellte Scritture Giovani 2003 die Aufgabe, ein Thema zu bearbeiten, das in unserer Geschichte wieder einmal zu höchster Aktualität gelangt ist. Bjarte Breiteig, Richard John Evans, Angharad Price, Tilman Rammstedt und Flavio Soriga, die in diesem Sammelband mit je einer Erzählung vertreten sind, stellen sich mit ihrem Auftritt auf vier der bedeutendsten europäischen Literaturfestivals grenzüberschreitend ihren Lesern vor.

Damit führt Festivaletteratura zusammen mit The Guardian Hay Festival, dem

internationalen Literaturfestival Berlin und Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet und mit der Unterstützung von illycaffè die im vergangenen Jahr mit unerwartet großem Erfolg angestoßene Initiative zur Förderung junger Autoren fort. Hunderte von Besuchern der Veranstaltungen von Scritture Giovani auf allen beteiligten Festivals haben gezeigt, wie stark das Interesse des Publikums an literarischen Ausdrucksformen ist, die im Zeichen eines Generationswechsels stehen und Sprachen und Einflüsse aufnehmen, die verfestigte Regeln aufzubrechen vermögen. So stehen die Impulse, die Scritture Giovani für das Nachwachsen neuer literarischer Talente geben möchte, im Zeichen der Entdeckung und der Aufmerksamkeit für bislang noch wenig gehörte Stimmen.

Grenser: usynlige merker i landskapet, (u)overskridelige barrierer. Scritture Giovani 2003 har gitt fem unge og lovende representanter for europeisk litteratur i oppgave å behandle et tema som i vår historie nok en gang har vist seg å være av største aktualitet. Med hvert sitt bidrag til denne kollektive novellesamlingen åpner Bjarte Breiteig, Richard John Evans, Angharad Price, Tilman Rammstedt og Flavio Soriga for et møte med lesere på tvers av landegrensene, for på den måten å bli hovedpersoner ved fire av Europas viktigste litteraturfestivaler.

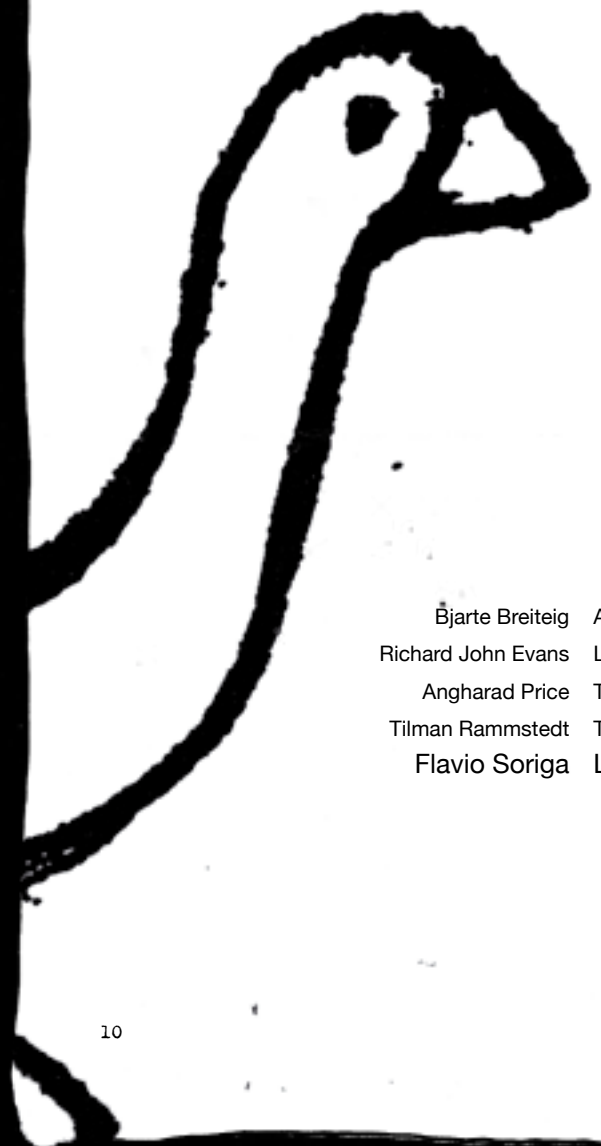
I samarbeid med The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival Berlin, Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet, og med støtte fra illycaffè, fortsetter Festivaletteratura den rekken av lanseringer av unge forfattere som ble innledet i fjor, og som ble en større suksess enn noen hadde våget å håpe på. De hundrevis av mennesker som, ved alle de deltagende festivalene, strømmet til Scritture Giovani arrangementer, viste hvor sterk publikums interesse er for en litteratur som bærer bud om et generasjonsskifte og som tar opp i seg språklige uttrykk og impulser egnet til å rokke ved inngrødd forestillinger. Det er med oppdagelsen av det nye for øyet, gjennom å rette oppmerksomheten mot stemmer som ennå ikke er befestet, at Scritture Giovani ønsker å stimulere fremveksten av nye litterære talenter

Ffiniau: arwyddion anweledig ar diriogaeth, cyfyngiadau, terfynau. Gofynnodd Scritture Giovani yn 2003 i bum awdur ifanc addawol o Ewrop ymateb i'r testun hwn sydd mor berthnasol inni ag erioed. Yma, ceir gwaith gan Bjarte Breiteig, Richard John Evans, Angharad Price, Tilman Rammstedt a Flavio Soriga sy'n trafod ac yn croesi ffiniau, wrth iddynt ddod ynghyd ym mhedair o wyliau llenyddol pwysicaf Ewrop.

Y llynedd, llwyddodd y prosiect y tu hwnt i unrhyw ddisgwyliadau, gyda Festivaletteratura, ynghyd â The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival Berlin a Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet, yn ymuno i nodd doniau nifer o awduron ifanc. Dangosodd y cannoedd o bobl a ddaeth i wrando arnynt yn y gwahanol wyliau llenyddol bod ddi-ddordeb y cyhoedd mewn llenyddiaeth yn dal i ffynnu, a hynny ar draws ieithoedd a diwylliannau a chenedlaethau. Mae Scritture Giovani am weld hyn yn parhau trwy gynnig llwyfannau i leisiau cenhedlaeth newydd o awduron o wahanol wledydd yn Ewrop.

Italiano			
Bjarte Breiteig - Avanti (traduzione di Giovanna Paterniti)		11	
Richard John Evans - La Mezzaluna (traduzione di Laura Cangemi)	19		
Angharad Price - Tra Môn e Arfon (traduzione dall'inglese di Laura Cangemi)		27	
Tilman Rammstedt - Tarlature (traduzione di Alida Daniele)		41	
Flavio Soriga - Libera i cani		47	
English			
Bjarte Breiteig - Forward (translation by Fiona Turner)	57		
Richard John Evans - The Crescent		65	
Angharad Price - Between Môn and Arfon (translation by Angharad Price)		73	
Tilman Rammstedt - Wormholes (translation by Ian Harvey)		85	
Flavio Soriga - Come loose your dogs (translation by Allegra Mostyn-Owen)		91	
Deutsch			
Bjarte Breiteig - Fortan (Übersetzung von Paul Berf)		101	
Richard John Evans - The Crescent (Übersetzung von Thomas Stegers)		111	
Angharad Price - Zwischen Môn und Arfon (Übersetzung aus dem Englischen von Thomas Stegers)		121	
Tilman Rammstedt - Wurmlöcher		135	
Flavio Soriga - Lass die Hunde los (Übersetzung von Martina Kempter)		141	
Norsk			
Bjarte Breiteig - Fremover	153		
Richard John Evans - The Crescent (oversettelse ved Tone Bull)		161	
Angharad Price - Mellom Môn og Arfon (oversettelse fra engelsk ved Finn B. Larsen)		169	
Tilman Rammstedt - Ormehull (oversettelse ved Kari Bolstad)		181	
Flavio Soriga - Slipp hundene løs (oversettelse ved Tommy Watz)		187	
Cymraeg			
Bjarte Breiteig - Ymlaen (cyfieithiad o'r Saesneg gan Angharad Price)		199	
Richard John Evans - Y Cilgant (cyfieithiad gan Angharad Price)		207	
Angharad Price - Rhwng Môn ac Arfon		215	
Tilman Rammstedt - Tyllau Pryfed (cyfieithiad gan Angharad Price)	227		
Flavio Soriga - Rhyddhad i'r cŵn (cyfieithiad gan Angharad Price)		233	
Scritture Giovani 2003: gli autori / the authors / Autoren / forfatterne / yr awduron		244	
Che cos'è Scritture Giovani? What is Scritture Giovani? Was ist Scritture Giovani? Hva er Scritture Giovani? Beth yw Scritture Giovani?		254	
La civiltà del dialogo / Civilization in dialogue / Kultur des Dialogs / Kultur er dialog / Gwareiddiad y sgwrs		258	
Bjarte Breiteig			
Avanti (traduzione di Giovanna Paterniti)		11	
Forward (translation by Fiona Turner)		57	
Fortan (Übersetzung von Paul Berf)		101	
Fremover		152	
Ymlaen (cyfieithiad o'r Saesneg gan Angharad Price)	196		
Richard John Evans			
La Mezzaluna (traduzione di Laura Cangemi)		19	
The Crescent		65	
The Crescent (Übersetzung von Thomas Stegers)		111	
The Crescent (oversettelse ved Tone Bull)		161	
Y Cilgant (cyfieithiad gan Angharad Price)		207	
Angharad Price			
Tra Môn e Arfon (traduzione dall'inglese di Laura Cangemi)		27	
Between Môn and Arfon (translation by Angharad Price)		73	
Zwischen Môn und Arfon (Übersetzung aus dem Englischen von Thomas Stegers)	121		
Mellom Môn og Arfon (oversettelse fra engelsk ved Finn B. Larsen)	169		
Rhwng Môn ac Arfon		215	
Tilman Rammstedt			
Tarlature (traduzione di Alida Daniele)		41	
Wormholes (translation by Ian Harvey)		85	
Wurmlöcher		135	
Ormehull (oversettelse ved Kari Bolstad)	181		
Tyllau Pryfed (cyfieithiad gan Angharad Price)		227	
Flavio Soriga			
Libera i cani		47	
Come loose your dogs (translation by Allegra Mostyn-Owen)		91	
Lass die Hunde los (Übersetzung von Martina Kempter)		141	
Slipp hundene løs (oversettelse ved Tommy Watz)		187	
Rhyddhad i'r cŵn (cyfieithiad gan Angharad Price)		233	

confini

Bjarte Breiteig Avanti (traduzione di Giovanna Paterniti)
Richard John Evans La Mezzaluna (traduzione di Laura Cangemi)
Angharad Price Tra Môn e Arfon (traduzione dall'inglese di Laura Cangemi)
Tilman Rammstedt Tarlature (traduzione di Alida Daniele)
Flavio Soriga Libera i cani

Bjarte Breiteig

AVANTI

La convocazione arrivò in agosto, quando avevamo quasi smesso di aspettarla. Elisabet era in piedi vicino al prugno da cui stava togliendo i frutti acerbi più piccoli e mi sorrise quando entrai dal cancello con la posta. Era stata un'estate piena di sole, avevamo trascorso le ferie in giardino, per lo più immersi nella lettura e lei aveva, all'altezza delle tempie, due strisce pallide lasciatele dagli occhiali da sole. Le diedi la lettera, che io avevo già aperto, e mentre la leggeva presi un ramo e cominciai, a casaccio, a sfoltirne i frutti acerbi. Erano della grandezza di una ghianda e pendevano fitti al di sotto delle morbide foglie. Man mano che li strappavo dalla pianta, li gettavo sul mucchio del compost. Già il prossimo lunedì, disse Elisabet. Sì, commentai io. Non c'è scritto per quanto tempo ti dovrai fermare, aggiunse lei. Parlavano di una settimana, dissi, ma bisognerà vedere come vanno le cose. Quando mi voltai, lei distolse lo sguardo e io capii che stava per mettersi a piangere. La guardai mentre attraversava il prato per raggiungere la porta della cucina. Portava dei calzoni vecchi e stretti, che non le avevo visto addosso da parecchio tempo e che le lasciavano la vita nuda. Una fittà di piacere mi attraversò.

Domenica sera mi portò alla stazione. Ero uscito con largo anticipo. Cominciava a imbrunire e mentre stavamo lì ad aspettare si accesero i pochi lampioni presenti. La gente ci oltrepassava con zaini e valigie che venivano poi sistemati sul treno. Più in là, vicino alla locomotiva, c'erano dei tizi in tuta da lavoro che caricavano merci attraverso un'apertura prendendole da un carrello portabagagli. Elisabet teneva le braccia conserte, era stata una giornata afosa, ma la sera era fresca. Le dissi che la cosa migliore che avrebbe potuto fare, sarebbe stata dormire il più possibile. Tor, disse lei. La abbracciai. Sentii quanto fosse magra. Adesso salgo sul treno, le dissi. Lei annuì. Presi la valigia, salii sul

treno e lo percorsi a ritroso fino ai vagoni letto. Avevo un posto in uno scompartimento a due cuccette. Quando arrivai non c'era nessun altro, ma in un bicchiere di plastica poggiato sulla mensola sotto lo specchio c'era uno spazzolino. Spinsi la mia valigia nel vano portabagagli accanto alla porta e mi avvicinai al finestrino. Elisabet era ancora là sulla banchina. Ci volle un po' prima che riuscisse a scorgermi. Venne verso di me e mi si fermò esattamente davanti, sembrava che volesse dirmi qualcosa. Le feci segno che il finestrino non si poteva aprire. Lei annuì. Si strofinò gli avambracci nudi. Ci guardammo forse per un minuto. Poi lei abbassò gli occhi, si voltò e se ne andò.

Appesi la giacca del vestito a un attaccapanni vicino al finestrino, chiusi la porta e mi sdraiai nella cuccetta inferiore. Poco dopo i pensieri cominciarono a fluire liberamente e mi appisolai. Non potevo aver dormito tanto a lungo quando mi svegliai perché uno sconosciuto, chino su di me, mi toccava il braccio. Mi scusi, lei è sdraiato nella mia cuccetta, disse. Indicò il suo biglietto tenendolo davanti a me. Lentamente, per non avere mancamenti, mi alzai. Era più buio nello scompartimento, adesso, e il treno si era messo in marcia. Prima ancora che riuscissi a mettermi in piedi, ecco che l'uomo iniziò a ridacchiare e a darmi pacche sulle spalle. Ma sei tu, Tor! esclamò. Io lo guardai. Aveva un pallido doppio mento che debordava dal colletto della camicia e odorava leggermente di alcool. Niente in lui mi era familiare. Non ti ricordi di me? mi domandò. No, risposi. Sono Pistolino. Mi guardò speranzoso. Pistolino? dissi io. Fece una risatina. Era così che voi mi chiamavate, spiegò. Gli dissi che non mi ricordavo di nessun Pistolino, che evidentemente mi stava scambiando per un altro. No, no, no. Mi diede un colpetto leggero sul petto. Tu ti chiami Tor, non è vero? Sì, risposi. Allora ci conosciamo, concluse lui. Dopodiché si coricò nella cuccetta inferiore proprio come avevo fatto io. Incrociò le mani dietro la nuca e mi guardò. E così non ti ricordi del ragazzone della classe C? chiese. No, risposi. Quel ciccione che voi chiamavate Pistolino? Non dissi nulla. Guardai fuori dal finestrino. Un complesso residenziale scivolò via. Qualcuno giocava a calcio su un campo illuminato da riflettori. Ma io di te mi ricordo bene, aggiunse Pistolino alle mie spalle. Tor dai capelli biondi. Tor con la bicicletta da cross. Tor che si calava le braghe quando passava l'autobus. E così adesso te ne vai in Svezia? mi chiese. Sì, risposi. Affari? Scossi la testa. Devo fare un'operazione, dissi. E per farla devi andare fino in Svezia? domandò. Io mi voltai. Se ne stava sdraiato lì e mi sorrideva. Mi

accorsi che in effetti qualcosa di familiare in lui c'era, ma facevo fatica a collocarlo. Tirò fuori una fiaschetta dalla tasca dei pantaloni, ne bevve un sorso e me la allungò. Era calda per essere rimasta a lungo contro la sua coscia e quando bevvi la gola mi andò in fiamme. Gli ridiedi la fiaschetta, tolsi la giacca del vestito dall'attaccapanni e con calma me la infilai. La mano di Pistolino afferrò la sbarra di metallo che serviva a evitare che la gente cadesse giù dalla cuccetta. Te ne vai? chiese. Ho bisogno di una birra prima di andare a dormire, risposi. Mi strizzò l'occhio. Ma certo, mi disse, certo.

Era un treno moderno, aveva le porte che si aprivano prima ancora che io riuscissi a toccarle. I passeggeri se ne stavano comodamente seduti ai loro posti e distoglievano lo sguardo quando incrociavano il mio. Nel vagone ristorante non c'era nessuno. Presi una birra e andai a sedermi a un tavolo vicino al finestrino. Mentre bevevo fissavo attraverso la mia immagine riflessa la notte che cominciava a scendere. Forse fu il caldo, forse il fatto che non avevo mangiato, non saprei, ma l'alcool ebbe su di me un effetto immediato. Finii la birra e me ne comprai un'altra. Di tanto in tanto il treno si inclinava dandomi una sensazione di vertigine e, per quei pochi secondi che durava, chiudevo gli occhi e immaginavo di volare fuori, sopra al paesaggio. A metà della terza birra il telefonino cominciò a vibrare nella tasca interna della giacca. Lo tirai fuori, ma tutto mi era così lontano, rimasi seduto a guardare il suo nome sul display pensando che una conversazione non ci avrebbe fatto sentire più vicini. Quando smise di suonare, lo spensi e lo infilai di nuovo nel taschino. Non rispondi? chiese una voce dietro di me. Era Pistolino, che era entrato nel vagone ristorante e stava in piedi al banco. La cameriera, in procinto di servirmi una birra, mi lanciò un'occhiata di sottocchi dall'alto di una pila di muffins confezionati. Dissi: non sempre si è nello stato d'animo giusto per parlare. Pistolino prese la sua birra, pagò e si sedette al mio tavolo. E così non vuoi parlare con tua moglie? mi domandò. Mi sporsi in avanti. A quanto pare ne sai di cose su di me, tu, commentai. Lui rispose con un'alzata di spalle. Non c'è mai molto da sapere, aggiunse. Bevvi un sorso di birra. Lui fece lo stesso e riflessa nel finestrino vidi l'immagine sfuocata di noi due, indossavamo entrambi una giacca grigia e avevamo i capelli del medesimo colore. Mi disse: e comunque è assolutamente normale che il fallito ricordi il vincente ma non viceversa. Gli domandai: perciò tu ti consideri un fallito? Sì, rispose. Mi guardò dritto negli occhi. Sedeva comodamente allungato sulla sedia, tenendo il bicchiere appoggiato a

una coscia. Sai, disse, prima provavo ammirazione per te. Perché? gli chiesi. Si strinse nelle spalle: eri molto sicuro di te, piacevi alle ragazze, cose così, insomma. Ma poi, aggiunse, un giorno ho smesso. Di provare ammirazione? gli domandai. Lui fece un cenno di assenso col capo.

È stato quell'anno in cui tutti avevano un aquilone, raccontò Pistolino. Te ne ricordi? Si vedevano aquiloni ovunque. Non appena spirava un minimo soffio di vento, ecco che si alzavano dagli spiazzini dei garage e dai campi di calcio. Annuì. Me ne ricordavo. Era stata come un'epidemia che aveva colpito tutti quanti per poi svanire con la stessa rapidità con cui si era diffusa. C'era gente che comprava kit di montaggio ordinandoli per corrispondenza in Giappone e Corea, grandi casse di aquiloni con bandiere e gagliardetti, altri invece se li costruivano nelle ore scolastiche riservate alle attività manuali. Pistolino si ricordava perfettamente del mio aquilone. Era il più bello che avesse mai visto. Era fatto con autentica seta da paracadute, di colore nero, e somigliava a un enorme pipistrello. Io me ne ero quasi dimenticato, ma adesso che Pistolino ne parlava i ricordi cominciarono a tornarmi vividi alla mente. Un giorno in cui soffiava una brezza leggera, il mio aquilone aveva fatto un balzo al di sopra della gru che a quel tempo si innalzava sul fianco della collina a valle della struttura scolastica e la fune era rimasta impigliata lassù. Pistolino descrisse la banda di ragazzini che si era riunita ai piedi della gru, raccontò di come se ne stessero tutti lì, in piedi, emozionati al vedere me che scavealcavo la palizzata di sicurezza e salivo per la stretta scala a pioli posizionata al centro di quella torre di sbarre. Mi ero arrampicato oltre la cabina del manovratore arrivando fino al punto in cui la scala a pioli terminava e là mi avevano visto sdraiarmi e cominciare a trascinarsi lungo il braccio della gru verso l'esterno, dopo poche bracciate, però, mi ero fermato ed ero rimasto immobile. Era stato allora che il panico aveva cominciato a diffondersi sotto di me. Credevano che avessi perduto i sensi e che sarei caduto da un momento all'altro. Si misero a gridare il mio nome. Tor! urlavano. Dai Tor, dai! Fissavano il mio volto che appariva loro come una piccola macchia bianca. Alla fine qualcuno era corso su per quell'ammasso pietroso ed era andato a chiamare gli adulti.

Pistolino bevve un sorso di birra. Mi accorsi che me ne stavo seduto a sorridere. Vi siete spaventati davvero? gli domandai. Certo, mi rispose lui. Però, credimi, io ti ho invidiato. Ma ci pensi, tutta la banda che sta lì a urlare il tuo nome! E quanto abbiamo esultato quando sei sceso,

anche se all'aquilone non ti eri nemmeno avvicinato. Abbassò la voce e guardò verso il finestrino scuro. Il giorno dopo tirava un vento forte, raccontò. E fu allora che lui si era deciso: sarebbe riuscito là dove io avevo fallito. All'imbrunire eccolo di nuovo sotto la gru, da solo questa volta. Stava per scendere la notte, ma lassù in alto riusciva a vedere l'aquilone che sbatteva nel vento e stratonava la fune facendo tremare l'intera gru. In tasca aveva il coltello a serramanico, con quello lo avrebbe liberato. Raccontò di essersi sentito afferrare dal vento non appena aveva iniziato la salita. D'altra parte a quel tempo era un brutto ciccone, era davvero una bella fatica e quasi subito le mani, a contatto con il freddo dell'acciaio, gli si erano intorpidite. Sotto di lui si estendeva il centro abitato, le luci delle case, il ponte su cui autobus e macchine passavano a flusso continuo. Il giardino della scuola era illuminato da lampade da esterno color bianco-azzurro che gettavano piccole macchie sull'asfalto e da lassù lui riusciva a vedere il nascondiglio segreto dietro il cassone della spazzatura dove di solito andava a rifugiarsi. Sembrava tutto così piccolo e misero. Arrivato all'altezza della cabina del manovratore, ci era entrato per riposarsi un po'. Aveva trovato una tazza di caffè e l'aveva lasciata cadere fuori dalla porta, rimanendo a guardarla mentre precipitava sbattendo sui pioli della scala e sulle sbarre per poi sparire nell'oscurità. Dopodiché si era arrampicato per l'ultimo tratto e aveva iniziato a trascinarsi lungo il braccio della gru. Dagli angoli degli occhi il vento gli spremeva lacrime fredde e lui immaginava che tutti noi fossimo lì, sotto di lui, disperati, a urlargli di tornare indietro. Non lo avrebbe fatto per niente al mondo. Si era messo a strisciare al di sopra dei grandi vuoti tra le sbarre, sentiva il braccio della gru oscillare sempre di più man mano che avanzava. L'estremità era più distante di quanto avesse creduto e quando finalmente era riuscito a raggiungerla, aveva le braccia completamente irrigidite per lo sforzo. Era rimasto sdraiato a guardare l'aquilone. Somigliava a un sauro in questo suo slanciarsi avanti e indietro nell'oscurità, con la stoffa tesa che svolazzava e sbatteva. Aveva uno squarcio su un'ala ed era questo a renderlo tanto inquieto. Era come se avesse male, disse Pistolino e bevve un sorso di birra. Male? domandai. Lui annuì e sbatté le palpebre un paio di volte. Raccontò di come, tremando, fosse riuscito ad alzarsi in piedi. Tenendosi in equilibrio sulle sbarre, si era aggrappato con una mano alla trave superiore e con l'altra aveva afferrato la fune. Ma quando aveva voluto tirare l'aquilone verso di sé, si era accorto che il vento era troppo forte e alla fine si era appoggiato alla trave superiore, si era arrotolato un pezzo di fune intorno alla mano

e l'aveva recisa proprio sotto l'impugnatura. In quell'istante aveva capito quale potenza l'aquilone avesse. Era più forte di qualsiasi essere umano e lui aveva lasciato cadere il coltello e si era afferrato alla fune con entrambe le mani, ben sapendo che in qualunque momento si sarebbe potuto ribaltare.

Mentre Pistolino raccontava, l'insergente del vagone ristorante aveva pulito i tavoli e adesso stava per chiudere. Accese e spense le luci sul soffitto perché capissimo che era ora di andarcene. Pistolino sedeva fissando il suo bicchiere di birra vuoto. E poi, domandai, cosa accadde? Sollevò lo sguardo all'altezza delle mie spalle. Quel che accadde è che ho cominciato a credere in Dio, rispose. Perciò sei cristiano? gli chiesi. Scosse la testa. Dio non è Dio, disse. Stava per aggiungere qualcosa. Le parole gli si strozzarono in gola e portò il bicchiere alle labbra, ma si accorse che era vuoto e lo appoggiò di nuovo sul tavolo. E così hai smesso di provare ammirazione per me? gli chiesi. Fece un segno affermativo con il capo. Non ho più provato ammirazione per niente, disse lui. Guardai fuori dal finestrino. Da qualche parte sopra di noi la linea elettrica scintillò, illuminando per un attimo il paesaggio, intravidi in un lampo una mietitrebbia abbandonata su un terreno e un muretto in pietra che si perdeva nell'oscurità. Un bigliettaio attraversò il vagone e si fermò davanti a noi. Tor Karlsen è uno di voi? domandò. È lui, disse Pistolino facendo un cenno con la testa nella mia direzione. È desiderato al telefono, spiegò il bigliettaio. Gli chiesi se si trattasse di qualcosa di grave. Lui non rispose, ma mi guardò benevolo. Venga con me, disse. Prima di andarmene lanciai un'occhiata di sottocchi a Pistolino, ma i nostri sguardi non si incrociarono, lui era rimasto seduto a testa bassa e si stava sfregando una macchia rossa che aveva sul collo.

Seguii il bigliettaio attraverso gli scompartimenti. Arrivati in testa al treno, lui aprì una porta con una chiave che teneva appesa a una corda elastica ed entrammo in un oscuro vano merci. In uno stanzino dalle pareti di vetro era seduto un uomo in divisa che fissava un monitor con espressione ottusa. In fondo alla stanza c'era una porta scorrevole semiaperta che dava sulla stanza del bigliettaio e lì accanto era appeso un telefono. Il bigliettaio mi sorrise e tornò sui suoi passi. Appoggiai la cornetta all'orecchio e dissi pronto, ma nessuno rispose. Elisabet, dissi, che cosa c'è? Allora sentii la sua voce. È il buio, rispose semplicemente. È per questo che hai chiamato, le dissi. Mi domandò perché avessi spento il

cellulare. Si è scaricata la batteria, le spiegai. La sentivo respirare nel ricevitore. Nella stanza del bigliettaio un uomo dai capelli rossi se ne stava comodamente seduto a parlare con una persona al di fuori del mio campo visivo. Dava l'idea di una stanza confortevole. I fari del treno gettavano bagliori spettrali sui binari che correvano nell'oscurità, avanti, sempre più avanti. All'improvviso piegarono di lato e il treno, inclinandosi, imboccò una curva lanciando un fischio. Che cosa è stato? domandò Elisabet. Era solo la locomotiva, spiegai. Oh, disse lei, credevo fosse una sirena. Le chiesi se era seduta in soggiorno. Sì, era seduta in soggiorno, e io sapevo in che modo: sulla poltrona in pelle, avvolta in un plaid, con lo sguardo fisso sulle tende tirate. Le raccontai che avevo incontrato un vecchio conoscente. Volle sapere di chi si trattasse e io le risposi: di Pistolino. Pistolino? domandò. Era così che lo chiamavamo, spiegai. Era uno di quelli che prendevate in giro? chiese. Non so, dissi, non mi ricordo di lui, lui si ricorda di me, ma io non mi ricordo di lui. Elisabet parve disperarsi: oh, no, disse, di nuovo la tua memoria. Io non feci nessun commento. Perché lo prendevate in giro? chiese. Non so, le risposi, io di lui non mi ricordo. Oh, Tor, esclamò lei. Stai tranquilla, è assolutamente normale che uno si dimentichi di quelli che... Quelli che? domandò lei. No, dissi, niente. Cambiai discorso. Le domandai come avesse fatto a trovare il numero di telefono, che cosa avesse detto per riuscire a parlare con me. Non mi rispose. Qualcosa devi pur aver detto, insistetti io. Ho detto che eri malato, ammise lei. Ho detto che forse non ci saremmo più rivisti. Ma Elisabet, dissi. Lei cominciò a piangere. Non sapevo che cosa dire, spiegò. Dai, aggiungi, non fa niente. Non siamo nemmeno superstiziosi, no? Tentai di ridere. È così buio, qui, diceva tra le lacrime. Ma no, la rassicurai, sei solo tu che lo vedi così, lo sai, no? Lui, Pistolino, devi chiedergli scusa. Sì, le dissi. Lo prometti? Sì, risposi. Tor, domandò, mi ami? Elisabet, dai. Lei rise brevemente e tirò su col naso. Dopo un po' dissi: adesso metto giù. Ti amo, aggiunsi. Poi riattaccai. Rimasi in piedi accanto al telefono nel caso in cui avesse richiamato. Nella stanza del bigliettaio l'uomo dai capelli rossi appoggiò la mano su una leva di comando e la spinse in avanti, la velocità del treno aumentò. Si accorse di me che stavo lì a guardare e mi fece un cenno col capo. Tutto bene? mi domandò. Era solo mia moglie, lei è un po'..., risposi. Lui sorrise. È sempre così, sa, mi disse e richiuse la porta scorrevole.

Tornai al vagone ristorante. Le luci erano state spente e sopra il bancone era stata calata una saracinesca. Non c'era più nessuno. Proseguì

attraverso gli scompartimenti ora immersi nell'oscurità ed entrai nel mio vagone letto. Pistolino non c'era. La fiaschetta era appoggiata sul cuscino e sul pavimento davanti al lavandino c'era un borsone rosso. Mi sedetti sulla sua cuccetta, mi appoggiai alla parete e bevvi un sorso dalla fiaschetta. Rimasi seduto così, ma Pistolino non arrivò e alla fine devo essermi addormentato perché ricordo solo che a un tratto nello scompartimento c'era molta luce, che avevo mal di testa e che il piumino era umido di grappa. Mi alzai e mi rinfrescai il viso con il sottile getto d'acqua del lavandino ad angolo. Mi cadde lo sguardo sullo spazzolino da denti di Pistolino. Aveva avvolto intorno al manico dello scotch per avere una migliore presa. Vederlo mi rese inquieto e decisi di farmi un giro per il treno. Andai fino alla locomotiva senza imbartermi in lui e tornando ispezionai tutti i bagni. Controllai le porte per scendere dal treno, per vedere se fosse stato possibile aprirle in corsa, ma non lo era, nemmeno i finestrini si potevano aprire. I passeggeri si erano svegliati e a poco a poco avevano cominciato ad affollare i corridoi. Tornai al mio scompartimento e rimasi seduto lì, sulla cuccetta di Pistolino, fino a che il treno non giunse a destinazione. Fuori la gente si accalcava sulla banchina. Dopo pochi minuti qualcuno bussò alla porta. Era il bigliettaio, disse che voleva solo accertarsi che tutti fossero svegli. Gli chiesi se avesse visto quel tizio robusto in giacca con cui stavo parlando la sera prima. Lui ci pensò su, ma non riuscì a ricordare di averlo incontrato. Sarà sceso in una stazione intermedia, disse. Io annuii. Già, commentai, sarà così.

Mi sembrò giusto prendere con me il bagaglio di Pistolino. Misi lo spazzolino da denti e la fiaschetta nel suo borsone, che risultò essere vuoto fatta eccezione per un collare ortopedico in plastica e gommapiuma. Poi presi la mia borsa e la mia valigia e scesi dal treno. Una scala mobile mi portò su nella sala d'attesa, dove il sole risplendeva già attraverso le grandi vetrate. Fuori, rimasi fermo sui gradini a guardare quelle strade sconosciute in cui la gente si muoveva frettolosa. Mi diressi verso la coda che aspettava il taxi e presi posto sul sedile posteriore della prima automobile. All'ospedale, dissi.

Richard John Evans

LA MEZZALUNA

Ai margini di una cittadina tondeggiante si trovava un condominio di appartamenti chiamato La Mezzaluna. Era lungo, basso e arancione. Occupava un isolato triangolare formato da tre vie. Gli abitanti di una certa età ricordavano la costruzione della Mezzaluna, circa vent'anni prima, su un frutteto abbandonato. Alcuni rammentavano ancora un cavallo, o un asino, legato con la cavezza alla recinzione, altri le mele troppo mature che marcivano in mezzo all'erba alta. Nonostante il continuo rumore in sottofondo del traffico, la maggior parte dei condomini – soprattutto quelli al quarto e al quinto piano – trovavano la Mezzaluna un luogo tranquillo. Ciò era dovuto, in parte, al fatto che tra l'edificio e il centro della cittadina si estendeva una zona verde di campi e alti alberi secolari. Ventoso paradiso per i padroni di cani, con alcune zone riservate a campi gioco, altre lasciate alle erbacce, si snodava attraverso il terreno punteggiato di alberi fino alle vecchie mura cittadine e al fossato del castello. Nelle notti d'inverno, in mezzo ai rami ammiccavano frammenti della cittadina: le luci degli edifici adibiti a uffici, un angolo dello stadio, la cupola dorata dell'osservatorio universitario. D'estate, questi scorci erano oscurati da una profusione di querce e olmi, frassini, faggi e larici. Sui balconi della Mezzaluna, a volte calava una pace quasi bucolica. Due generi di persone abitavano nella Mezzaluna: i molto anziani e i molto giovani. Gran parte degli appartamenti ospitava vedove in pensione, il cui televisore si sentiva talmente bene nella casa dei vicini che era possibile predire quali trasmissioni, all'interno della programmazione serale, le anziane signore avrebbero scelto di guardare. Altri appartamenti erano occupati da giovani professionisti, single e coppie. I loro anziani vicini riferivano ai figli e alle figlie in visita che dalla porta accanto non si sentiva volare una mosca per tutta la settimana, anche se occasionalmente, di sabato, la musica continuava a rimbombare fino a notte fonda. D'altra parte, non era un grosso disturbo, e dopo tutto era sabato sera.

Al quarto piano, nell'appartamento trentadue, viveva Martin Gardener. Fino a poco tempo prima, Martin aveva lavorato alla promozione e al marketing della sua città, in quanto membro del Comitato Turistico Regionale. Laureato in studi turistici, Martin si era dato un gran da fare per trovarsi quello che lui definiva un "vero" lavoro, uno di quelli dove non ci si limitava a fare i passacarte. Nella sua attuale carica, Martin proponeva delle idee, le portava avanti, e ne coordinava la realizzazione. Fino a quel momento, i successi professionali di cui andava più orgoglioso erano stati una fiera gastronomica internazionale al centro congressi e un festival delle arti paneuropeo della durata di una settimana. Aveva in mente altre idee, ma da otto mesi, ormai, era assente dal lavoro, perché era malato. Una mattina dell'inizio di maggio di due anni fa, Martin abbozzò un sorriso sfinite mentre armeggiava per tirare fuori le chiavi del proprio appartamento, guardando i numeri di ottone sulla porta d'ingresso che, senza che ce ne fosse alcun bisogno, gli ricordavano la sua età. Infilando la chiave nella toppa, annusò l'aria. Qualcuno stava consumando una colazione a base di fritti. Lo stomaco di Martin produsse uno strano verso acuto. Con la coda dell'occhio scorse la signora della porta accanto fare capolino sul pianerottolo immerso nella penombra.

Il corridoio, a quell'altezza, era particolarmente largo, come un punto di passaggio di un sentiero di campagna. Fuori dalla porta numero trentuno partiva una fila di piante in vasi decorati. Eredi, gerani e ciclamini, violette africane, primule e coralli si contendevano lo spazio, con le foglie che si toccavano, i colori che si mescolavano. I vasi più piccoli stavano in equilibrio su davanzali e mensole, e alcuni erano appesi ai telai tubolari azzurri delle finestre. Nel punto più largo del pianerottolo, i passi di chi tornava a casa transitavano davanti a tre grandi vasi appoggiati al pavimento, arancione, verde e blu, contenenti un cactus di natale, una iucca e un filodendro che bevevano la luce pomeridiana dalle finestre a pavimento. Tra i petali e i gambi faceva capolino il parcheggio condominiale. La fila proseguiva oltre l'appartamento di Martin, cominciava ad assottigliarsi man mano che il corridoio si stringeva, e si concludeva alla tromba delle scale nord, con un ultimo storace che pendeva di fianco all'estintore. Lo spazio, la vista e le piante facevano prendere forma nella mente di Martin, a ritmo con i pochi passi necessari a raggiungere la porta, parole come "terrazza", "orto botanico", "serra" e "arboreto"; una volta che barcollava brillo verso casa dopo un pranzo più lungo del previsto, "giardino celeste".

Non ricordava il nome della vicina, ma gli sembrava che potesse essere

qualcosa tipo Grace, o Rose. Il guizzo di un vestito a fiori e l'impressione di un piccolo annaffiatoio blu furono tutto quel che vide prima di chiudere la porta.

Martin guardò la gatta venirgli incontro lungo lo stretto ingresso. Era rimasta ad ascoltare la radio in cucina mentre lui era fuori a fare la spesa. Sbirciando nella stanza, Martin vide che aveva approfittato della sua breve assenza per fare i suoi bisognini, senza sporcare, nella sua cassetta. Era un'abitudine ormai radicata nell'anziana ma discreta gatta di Martin. Lo seguì in soggiorno.

Gli appartamenti della Mezzaluna erano rivolti a est, ma non erano molto luminosi. Ciascuno aveva, annesso al soggiorno, un balconcino in mattoni con la ringhiera in acciaio bullonato brunito, che intrappolava magistralmente la luce del sole. Qualche raggio riusciva a farsi strada fin nelle stanze, ma lasciava le pareti di fondo immerse in una penombra arancione. Entro mezzogiorno, il sole oltrepassava la sommità del tetto, per passare il resto della sua giornata a tramontare dalla parte cieca, riversandosi nel corridoio e sulle porte chiuse.

Ma poco dopo l'alba c'era un'ora intensa in cui quella stessa luce riusciva addirittura a ferire gli occhi. Era uno strano genere di luce, come Martin dovette riconoscere in quel momento mentre, in piedi accanto alla poltrona reclinabile, sbatteva le palpebre e si passava il sacchetto di plastica della spesa da una mano all'altra. Invece di inondare l'appartamento di una calda e fluttuante radiosità, pareva spruzzata ad alta pressione. A Martin venne in mente il modo in cui un moderato frotto d'acqua si trasforma in un getto violento se forzato attraverso una stretta apertura.

Martin si stava abituando a fissare la luce, a puntare lo sguardo lungo quei raggi perpendicolari, attraverso la cortina di fumo bluastrò, fuori dalla porta a vetri scorrevole, oltre il balconcino, al di là delle auto in attesa al semaforo dell'arteria che passava lungo la recinzione in legno della Mezzaluna, in mezzo agli alberi, attraverso gli alberi, al di sopra degli alberi, fino agli edifici più alti della cittadina, ai piloni dello stadio che scintillavano dolorosamente, e subito sopra, quasi si tendesse verso il basso per sfiorarli con dita leggere, il sole.

Appoggiandosi allo schienale della poltrona, Martin si rese conto che si trovava nello stesso punto preciso in cui era quando aveva guardato suo padre e suo fratello brindare alla salute del piccolo Jack con un bicchiere di whisky. Era successo il martedì precedente, più o meno a quell'ora del mattino. Era raro che ricevesse una visita dell'uno o dell'altro, e senza

precedenti che venissero insieme. Il padre di Martin e suo fratello Andy avevano litigato un paio d'anni prima, e solo adesso, dopo otto mesi di gelo, avevano ricominciato a parlarsi. Il conflitto era stato scatenato da una motor-home di seconda mano per la cui acquisto Andy aveva ricevuto da suo padre un prestito, speso poi da Andy per dei miglioramenti in casa: nello specifico, rimediando al fiasco della veranda con mobili in bambù e morbidi tappeti, secondo il padre su insistenza della moglie. Aveva sempre ammirato lo spirito d'avventura del figlio minore, e non voleva che lo perdesse, anche se ormai era un padre di famiglia. Come prevedibile, era da lì che si era scatenata tutta la dinamica, perché il padre, Andy e la moglie di Andy erano tutti delle teste calde.

Andy aveva portato con sé Jack, fermandosi lungo la strada per l'asilo nido. Sua moglie, Brenda, era andata in pullman allo spaccio di un designer che distava sessanta miglia, lungo l'autostrada. Il padre si era fermato mentre andava al lavoro con l'intento di consegnare a Martin un fascio di formulari per richiedere sussidi di malattia e inabilità al lavoro. Era la seconda visita di suo padre dalla diagnosi, e la prima di Andy e Jack. Martin si rese conto che era stata la sua malattia a rendere possibile quell'incontro tra il padre e Andy.

Dopo un'imbarazzata discussione di venti minuti sulle condizioni del traffico locale, il padre aveva guardato Andy in silenzio per qualche secondo, e aveva poi estratto da una tasca laterale del soprabito verde una mezza bottiglia di whisky Bell's proponendo di brindare tutti e tre alla salute di Jack. Andy e il padre si erano scambiati qualche occhiata, all'inizio furtiva, attraverso il tramite passivo del piccolo Jack gorgheggiante, per poi guardarsi finalmente negli occhi.

Martin aveva ricordato a entrambi che la malattia gli impediva di bere alcol, poi era andato in cucina, con la gatta che gli tagliava la strada, per andare a prendere tre bicchieri e una confezione di succo di mela. Aveva anche portato la bottiglia ancora intatta di whisky al malto, invecchiato di dieci anni, che aveva in casa.

«Ah, questa sì che è roba buona!» aveva commentato il padre.

Il padre aveva versato il whisky, e lui e Andy si erano scambiati alcuni mormorii di apprezzamento sul colore e sul volume del liquido. Il padre aveva pronunciato il brindisi, augurando a Jack una vita di felicità e buona salute. Tutti e tre avevano sollevato i bicchieri. Mandando giù il suo succo di mela, Martin aveva guardato il padre e il fratello mentre assaporavano il whisky. Entrambi avevano fissato il soffitto per un silenzioso secondo, le labbra leggermente in fuori. Oltre le loro spalle, Martin si era accorto

di qualche rametto di rampicante che faceva capolino da dietro il muro intonacato che separava il suo balcone da quello di Grace, o Rose. Dei sottili riccioli di vite canadese si tendevano a sfiorare il manubrio della sua bicicletta mezza arrugginita.

Il padre e Andy avevano distolto gli occhi dal soffitto e si erano guardati.

«Buono questo gocchetto», aveva detto Andy, sospirando.

«Vero, vero», aveva confermato il padre, annuendo.

Martin, in piedi nello stesso punto in cui si era trovato allora, annuì e sospirò, mimando il ricordo. La televisione della vicina si udiva chiaramente attraverso la parete. Pareva che stesse guardando un documentario sulle capre di razza alpina. Martin aveva ormai capito che era appassionata di programmi sulla natura.

Aprì la porta a vetri scorrevole per far entrare un po' d'aria mattutina e il rumore dell'ora di punta.

La Mezzaluna era a gradini: ogni balcone sporgeva leggermente di più rispetto a quello di sopra, come uno ziggurat. Diverse volte, in passato, in genere a tarda notte, circondato da amici, Martin aveva guardato cadere dalle sue dita maldestre e atterrare sulla ringhiera del balcone di sotto un mozzicone di sigaretta. Lo sconosciuto vicino di casa sgomberava sigarette e cenere di Martin silenziosamente e invisibilmente. Nessuno dei due, a quanto sapevano, aveva mai visto l'altro, a dispetto della ridotta distanza di soli sette mattoni tra i punti settentrionali e meridionali dei rispettivi balconi. Martin non doveva far altro che appoggiare un gomito sul proprio balcone per guardare direttamente in quello del vicino. Spesso aveva notato i bulbi di cipolla che crescevano su una mensola in un paio di scarpe rotte riempite di terra.

Martin aveva pensato di lasciar cadere un biglietto, scusandosi con il vicino per gli episodi delle sigarette e per un incidente di vomito incorso l'ultimo Natale quando aveva tardato a portare la bacinella a un amico che aveva alzato il gomito; però sapeva che non l'avrebbe fatto. Entrambi immaginavano di avere per vicino un uomo decisamente più grosso. Da qualche parte, un'auto con la marmitta difettosa andò troppo su di giri. Il tempo di raggiungere l'appartamento di Martin, e il fastidioso rumore, attutito dal passaggio attraverso il parco, si era trasformato in una bizzarra pernacchia.

Sul pianerottolo, Camellia Jane-Beatty distolse lo sguardo dai suoi fiori. A differenza da quella di Martin, la sua porta aveva un batacchio. Una testa di cavallo di profilo, in ottone, faceva capolino da un ferro di cavallo. Quando la porta si chiuse, il batacchio sbatté, ma Camellia

non lo senti. Portò l'annaffiatoio dall'ingresso fino in cucina, con le piastrelle che frusciano silenziose. Il corpo di Camellia, di profilo, stava cominciando a somigliare a un punto di domanda. Una zazzera bianca e ribelle era l'unico ricordo visibile dei riccioli biondi che il suo Edward John non riusciva mai a smettere di toccare, quando erano bambini. Nelle rare occasioni in cui adesso usciva dalla Mezzaluna, la sua destinazione puzzava inevitabilmente di disinfettanti.

La porta era spalancata e Camellia rimase in piedi a guardare il pergolato in cui aveva trasformato il suo balcone. Ricordò il giorno in cui uno dei suoi vicini, un bel ragazzo, si era chiuso fuori di casa e aveva chiesto a Camellia se poteva calarsi sul proprio balcone dal suo. Era pericoloso, naturalmente, e l'assemblea condominiale non avrebbe approvato, ma era un ragazzo atletico, con un sorriso a trentadue denti, e Camellia si era lasciata prendere dall'avventura. Era andato tutto bene, e il ragazzo era tornato a bere un bicchiere di vino.

Non era più certa di chi fosse il vicino. Un sacco di giovani uomini erano andati e venuti. Camellia se li confondeva, ma erano tutti molto gentili. Anche molto silenziosi, pensò, abbagliata per un attimo dal sole che si riverberava sulle guarnizioni in ottone dei finimenti equestri che decoravano la parete di fondo dell'appartamento. Si sarebbe detto che l'appartamento a fianco era vuoto, al momento, se non fosse stato per lo strano odore di cucina. Era evidente che gli piaceva l'aglio. Sul pianerottolo, allontanandosi un attimo dalle piante, Camellia aveva anche avvertito il profumo di rosmarino e basilico, e occasionalmente l'effluvio del cardamomo e del cumino. Era buffo pensare a un giovane uomo interessato alla gastronomia. Il marito di Camellia, Edward John, odiava la cucina.

Camellia si rese conto che era passato parecchio dall'ultima volta che aveva percepito quegli odori. Ricordò di aver pensato che doveva trattarsi di cannella e chiodi di garofano, l'inverno precedente, intuendo che forse stava preparando del *vin brulé*. Magari aveva traslocato.

Quella sera, Camellia si addormentò sulla poltrona davanti alla televisione. Un'alta shefflera variegata con il tronco costoluto e sfacciate foglie palmate che mostravano qualche segno di clorosi minerale si ergeva dietro di lei, sfiorando la poltrona, e i guizzi illusori del fuoco effetto fiamma tracciavano pigri ovali arancioni sulle pareti. Alla televisione, finì un programma sui mobili antichi e cominciò la diretta di una gara d'atletica. L'appartamento di Camellia era pieno di oggetti ornamentali, principalmente fatti di ottone, rame e nichel: piatti e targhe decorati da fini

incisioni di galeoni in balia di intricati cavalloni, addobbi equestri, scudi, cotte d'armi, boccali in peltro. In mezzo a questi, e alle foglie verdi e lucide, Camellia russava e la televisione schiamazzava.

Camellia cominciò a sognare. La coppia del piano di sopra stava litigando di brutto, alzando la voce ancor più di qualche mese prima, quella volta che Camellia si era chiesta se fosse il caso di chiamare la polizia. All'inizio irritata, Camellia si preoccupò, dopo un po', per la donna, che, dalle grida di rabbia, era passata a quelle di dolore. Si affrettò a uscire nel corridoio, sorridendo al bel ragazzo che stava annusando i petali dei suoi eliantemi maggiori, e lui sollevò il bicchiere di vino che teneva in mano, rivolto a Camellia. Sui vetri della finestra alle sue spalle si disegnavano dei riflessi bianchi, gialli e rossi.

La porta dell'appartamento numero quarantuno era aperta e Camellia guardò dentro. Il litigio era cessato nel momento stesso in cui aveva messo piede nel corridoio del quinto piano. Ora udiva delle voci maschili che conversavano quiete. In piedi nell'ingresso, Camellia riusciva a vedere l'interno del soggiorno. Suo marito, Edward John, era seduto su una poltrona. Suo fratello Dominic si trovava in piedi accanto alla finestra. In silenzio, Camellia li ascoltò.

«E per via di ciò che è accaduto quando sei morto», disse Dominic a Edward John. «La casa era troppo grande e malinconica per lei. Le riusciva difficile tirare avanti.»

Edward John annuì in quel modo intensamente familiare: lento, con gli occhi bassi e una ruga particolare che prendeva forma sulla fronte. Camellia sbatté gli occhi. Associava quel gesto alla compassione, a occasioni del passato in cui Edward John aveva sentito raccontare la triste storia della vita di qualcuno, e aveva abbassato gli occhi, annuendo, prima di offrire un qualche aiuto pratico, spesso finanziario.

«Quando ho sposato Hilary, ho chiesto a Camellia di venire a stare vicino a noi, e così lei ha venduto la casa e le abbiamo trovato un bell'appartamento», disse Dominic.

«Ma perché in Galles?» chiese Edward John, aggrottando la fronte. «Non conosciamo nessuno in Galles.»

Camellia sorrise dei suoi modi schietti.

«Hilary è gallese, e voleva stare vicina a sua madre e suo padre, che stanno diventando vecchi», rispose Dominic. «Andavamo a trovare Camellia ogni giorno, o Hilary o io. Era felice. Pareva avesse ereditato il tuo antico interesse per la floricoltura... vasi e vassoi, naturalmente, più che giardini e serre.»

Camellia pensò all'ampio giardino sul retro della vecchia casa, a quando portava il tè con le ciambelline a Edward in guanti di gomma, con le vespe che gli ronzavano intorno al decespugliatore. Suo fratello, Dominic, era morto d'infarto diciotto mesi dopo che Camellia era andata a stare alla Mezzaluna. Hilary veniva a trovarla sempre meno, presa com'era ad assistere i suoi genitori, che erano poi morti, e alla fine Hilary si era trasferita in Inghilterra con il suo lavoro. Camellia non riteneva che Dominic dovesse scusarsi con Edward John per qualche motivo, e pensò di entrare in soggiorno e dire una parolina a tutti e due. Si ritrovò con gli occhi fissi su un uomo in pantaloncini gialli che lanciava il giavellotto, il torcicollo, e il programma sui mobili antichi ormai concluso. Nell'appartamento di fianco, Martin ascoltò il litigio che si svolgeva al piano di sopra, e decise che non aveva l'impeto necessario a durare ancora a lungo. La voce di basso era passata dall'energico allo spossato, e si stava stemperando in grugniti interrotti. Quella di soprano si era chiaramente chiusa a chiave in una zona diversa dell'appartamento, e il suo diminuendo era ancora più attutito. Ora il rumore della televisione di fianco – una qualche cronaca sportiva – era tornata a dominare. Era stata una schermaglia di poco conto rispetto al litigio che Martin aveva sentito qualche mese prima, e che l'aveva indotto a chiedersi se fosse il caso di chiamare la polizia, o almeno uno degli amministratori condominiali. Era andato avanti per quasi due ore. In una delle ultime fasi del litigio, la voce della donna era cessata, mentre quella dell'uomo si era ridotta a un lugubre mormorio, punteggiato di singhiozzi, e Martin aveva pensato che potesse averla ammazzata. Ma era un'idea troppo da commedia per poter essere presa sul serio, e aveva cercato di riprendere sonno. Fece lo stesso anche ora, ascoltando la televisione di Camellia, con qualche parola isolata che prendeva forma di tanto in tanto in mezzo alla poltiglia di suoni vocalici, sempre più assurda e fuori luogo per qualsiasi tipo di cronaca sportiva. In cucina, la gatta fece capolino tra le tende e guardò giù, verso il giardino illuminato, con le due querce gemelle e le due panchine di legno. La gatta vide un movimento più sotto e si rannicchiò per guardare. Dai cespugli dietro la siepe stava emergendo una grossa volpe dal manto lucido. I baffi della gatta si tesero. Osservò la volpe entrare nel cerchio di luce, guardare a sinistra e a destra, e poi ritrarsi nell'ombra, annusando l'aria.

Angharad Price

TRA MÔN E ARFON*

Per coloro che, come noi, vivono sulle rive del fiume Menai, i flussi e riflussi dell'Atlantico fanno parte della vita quotidiana, poiché il mare colma e vuota due volte al giorno la fenditura che costituisce il confine tra Môn e Arfon. Noi di Arfon siamo definiti da questo fiume, specialmente con l'alta marea. Con la bassa marea, con l'impallidirsi del suo inchiostro blu, il Menai minaccia di negare la nostra stessa esistenza. Dico "fiume", ma il Menai non è un vero fiume, perché le sue acque sono salate. È piuttosto un canale: una striscia di mare larga circa un miglio e lunga venti che collega la Baia di Caernarfon a ovest con la Baia di Conway a est. Il suo alveo è instabile, in continua trasformazione a seconda degli spostamenti delle sabbie spinte da potenti correnti e correnti contrarie. Un luogo insidioso sia per le navi che per gli uomini. Penso di rappresentare tipicamente la gente di Caernarfon nell'ambivalenza che provo nei confronti di questo fiume che ogni giorno ci ricorda fino a dove possiamo arrivare. Lo ringraziamo perché si interpone tra noi e gli agricoltori della pianura di Môn. Lo ringraziamo perché porta il mondo nella nostra antica cittadina; per averci permesso di essere più in confidenza con Amburgo, Bordeaux, Sydney e Valparaiso che con i montagnosi villaggi di Snowdonia; e per aver portato fino ai nostri avidi palati olio e vini e tabacco da tutti i giorni. Ma soltanto pochi Covies, come noi stessi ci chiamiamo, hanno mai viaggiato lungo il Menai. E soltanto pochi vorrebbero farlo, considerando i terribili naufragi del passato.

I timonieri del fiume Menai erano una razza a parte rispetto ai Covies ordinari, e solo uno di loro sopravvisse fino alla mia epoca. Si chiamava Abram Janeiro Jones.

Suo padre era stato ufficiale in seconda sulla *New World II*, e il figlio era nato – robusto e con le guance rosee – sui moli di Rio. La madre si

era ammalata durante il viaggio di ritorno in Galles dal Brasile ed era morta sull'Oceano Atlantico. Suo padre aveva imparato la lezione. Aveva smesso di navigare per mare ed era diventato timoniere sul Menai, come suo padre e suo nonno prima di lui. Il figlio era stato tirato su fin dalla culla per essere un timoniere.

Quello stesso figlio, Abram Janeiro Jones, era l'ultimo della celebrata stirpe di timonieri del Menai. Per quanto una nave potesse aver attraversato i mari più burrascosi del mondo, e fosse finalmente in vista del bacino di Liverpool, il timoniere del Menai era sempre indispensabile per guidarla attraverso quell'insidioso stretto finale tra Môn e Arfon. Al giorno d'oggi, capita di rado che le navi da carico passino da questa parte. Ormai il traffico del Menai è costituito da imbarcazioni da diporto. Janeiro era inattivo da anni, non volendo abbassarsi a fare da guida agli yacht. Non aveva generato, a quanto si sa, dei figli, e aveva insegnato parzialmente il proprio mestiere al figlio di un vicino, in modo che almeno ci fosse qualcuno a occuparsi delle piccole imbarcazioni bianche e scintillanti.

Aveva trascorso un paio d'anni a pescare passere di mare nella Baia di Caernarfon, ma si era stancato della monotonia dei banchi di pesci e aveva gettato le reti in fondo al mare nello stretto di Abermenai.

Alla fine aveva trovato lavoro come custode del ponte sull'estuario di Caernarfon, nel punto in cui il fiume Saint porta le montagne al mare. Quando una nave segnala il proprio arrivo, i passanti vengono fermati e il ponte si divide in due aprendosi, per far uscire, o entrare, l'imbarcazione dal porto della cittadina.

Janeiro abitava nel cottage riservato al custode del ponte nella penombra di Alun Woods. Ogni giorno stava seduto sulla porta di casa sua, con gli alberi delle barche attraccate al molo simili a una foresta e la Torre dell'Aquila del castello a dividerlo dalla piazza della cittadina. Ogni volta che un'imbarcazione emetteva il segnale, si alzava dalla sua sedia ed entrava in casa per premere il pulsante rosso che azionava il ponte. Appena passata, premeva quello verde e il ponte tornava al suo posto per consentire ai pedoni di attraversare l'estuario.

Molto raramente accadeva che fosse Janeiro ad attraversare il ponte dell'estuario per andare alla taverna o in città. In effetti nessuno riusciva a capire come riuscisse a campare. Alcuni dicevano di averlo visto vagare sulla spiaggia di Foryd alla mattina presto accompagnato dai lamenti delle beccacce di mare, e che si nutriva di cardi, littorine e chele di granchio. Dicevano che fumava alghe nella pipa e beveva acqua di mare.

Naturalmente nessuno osava avvicinarsi. Era un uomo che amava stare in compagnia di se stesso.

E tuttavia, così come un ragazzo le cui radici affondano nella terraferma a volte avverte un inconsueto impulso ad andare per mare, io avevo desiderato – fin dalla prima volta che l'avevo visto – di cavalcare l'onda di quell'uomo oceanico. Ero un ragazzino di dieci anni e stavo attraversando il ponte dell'estuario per raggiungere il campo giochi sulla riva opposta, quand'ecco che vidi i bottoni argentati della sua giacca scintillare nella penombra di Alun Woods. Ne fui attratto come da un faro.

Non mi vide arrivare. I suoi occhi erano posati sul mare e avevano uno sguardo distante. Erano azzurri? O era forse il Menai che vi vedevo riflesso?

Solo all'ultimo momento si voltò e mi vide sopraggiungere, smilzo e risoluto, tra lui e il castello. Si mise in agitazione. Non dimenticherò mai il suo ruggito, né la stiletta del nodo della corda che mi frustava le gambe nude mentre me la squagliavo verso il ponte.

Per molti anni, dopo quella volta, non mi avventurai oltre l'estuario: né il baracchino dei gelati di *Mr Whippy* né la fiera estiva di Foryd né la promessa di baci di ragazze in Alun Woods riuscivano a tentarmi ad attraversare il ponte ed entrare nel raggio visivo di Janeiro. Ma sapevo sempre che era lì, sulla soglia della sua casa di fronte al castello, ad aspettarmi con uno sguardo distante negli occhi.

Solo dopo aver cambiato voce, e dopo che sul mento mi fu spuntata la barba, quando ormai avevamo cominciato a bere alla taverna *Anglesey*, trovai il coraggio di andargli di nuovo vicino. Era il mio ultimo anno a Caernarfon. Durante le lezioni di geografia alla Sir Hugh School brillavo, e avevo tutte le intenzioni di andare all'Università di Liverpool per laurearmi in quella materia.

Per le vacanze di Pasqua mi era stata assegnata una ricerca sul fiume Menai. Trovai parecchio materiale nella biblioteca cittadina e negli archivi al Victoria Dock. Arrivai a capire i confini del Menai; la struttura delle sue mutevoli rive; gli spostamenti dell'acqua durante l'alta e la bassa marea; la posizione delle zone più infestate dagli scogli, i vortici, i punti in cui si trovavano i canali profondi e le acque basse, e anche la particolare distribuzione di boe rosse e verdi in un fiume che ha due imboccature. Imparai da coloro che avevano vissuto del Menai: pescatori, marinai, contrabbandieri, proprietari di cave, e gli uomini del traghetto a fondo piatto di Abermenai, Tal y Foel e Moel y Don. Vidi la vita che conteneva: sgombri e aringhe e passere di mare e granchi e aragoste e cardi e cozze,

e una miriade di creature e piante che ancora non avevamo imparato a sfruttare...

Il mio lavoro faceva costanti progressi. Ma in qualche modo sentivo che mancava qualcosa, un tocco personale... Però, non fu allora che pensai di rivolgermi a Janeiro.

Era il venerdì santo quando lasciai la piazza cittadina e feci il giro del castello per raggiungere il molo. Là, tra il ponte sull'estuario e l'*Anglesey*, si riunivano i vecchi marinai a rendere omaggio al Menai. Li intervistai meticolosamente, e loro erano più che disponibili a parlare del "Fiume Caernarfon", soprattutto in cambio di una pinta di birra.

In effetti, si animarono parecchio parlando del Menai, metà ricordi, metà sentito dire: dei pirati irlandesi provenienti da Carrickfergus; di una nave di contrabbandieri che, nel tentativo di sfuggire alla guardia di finanza, si era insabbiata a Caernarfon Bar; del vecchio cantastorie ubriaco che bazzicava dalle parti di Slate Quay; dell'importazione di scarti di sapone dai negozi di Dublino per usarli come concimante nei giardini di Arfon; di bambini che tiravano le funi per trainare le golette lungo il molo; della regata annuale d'agosto, e dei bei tempi del "vaporetto" che collegava la cittadina all'isola di Môn. Parlavano del naufragio della *Speranza*, della *Mon Amour* e dell'*HMS Conway*, e di quella volta che la *Queen of the Sea* si era incagliata dalle parti di Melynog Beach, facendo annegare venti passeggeri, ottanta maiali, due mucche e una tonnellata di burro.

E mentre parlavano, alle orecchie di un ragazzo di città i nomi dei luoghi del Menai suonavano come nomi di posti lontani: Mussel Bank, Belan, Limehouse, Melynog Beach e Wild Beach, Frydan Rock e Cribiniau, l'isola di Gored Goch, Pwll Fanogl, lo scoglio di Craig y Pwll, e Pwll Ceris stesso...

"Pwll Ceris!" li interruppi.

Ma a quel punto tacquero tutti. Little Íf e Sven si misero a sorseggiare le loro birre, e Deio cominciò ad accendere cerini sui suoi pantaloni. Occhi e voci abbassati.

"Non arriverai in fondo a quella storia, figliolo..."

"Il nostro vero e proprio Triangolo delle Bermuda."

"Dicono che sul fondo ci sia una fortezza."

"*Ker Is*", disse Little Íf, che era nato in Bretagna.

"Noi usiamo il nome inglese, Swellies, "mulinelli", per qualsiasi evenienza."

"Si dice", intervenne Paddy, "che un solo uomo sia stato sul fondo dei Swellies."

Nel mormorio che seguì li sentii nominare Abram Janeiro Jones. E fu allora che tutti insieme alzarono gli occhi e guardarono il cottage del custode del ponte.

"Nessuno ha il coraggio di andargli vicino."

"E se lo facessi io?" dissi, vedendo che a Sven andava di traverso la birra.

"Vagli vicino, amico, e sei spacciato!"

"Saresti più al sicuro in fondo ai Swellies che con lui."

Si misero tutti a ridacchiare nervosamente e si tracannarono un whisky ciascuno.

Fu dopo che i ragazzi erano andati a casa a cenare che mi avventurai oltre il ponte.

Osservai Janeiro che mi guardava avvicinarsi dalla porta di casa sua. Chiusi gli occhi e continuai a camminare. Quando la corda mi frustò le gambe tirai dritto. Quando sentii il cappio afferrarmi la gamba e il nodo stringersi intorno alla mia caviglia tirai dritto. E quando sentii lo strattone improvviso, ero pronto a cadere a terra e battere la testa sul sentiero del timoniere.

Mi svegliai al suono di una lavata di capo.

"Hai bevuto, vero, stronzetto?"

Il timoniere mi stava trascinando per la collottola, non verso il ponte sull'estuario, come mi aspettavo, ma sul molo a destra, dov'era appeso il cartello di *Pericolo* e da cui i ragazzi della cittadina si sfidavano a tuffarsi.

"Torna quando sarai sobrio..." disse Janeiro, e prima di rendermene conto ero stato gettato di sotto. Sentii il mio corpo cadere come la catena di un'ancora fendendo l'aria, e le acque inquinate del Menai avvicinarsi sempre di più.

Tornato in superficie, percorso a nuoto il tratto fino ai gradini di fianco al *Ristorante galleggiante*, staccate le alghe arrotolate intorno alla mia caviglia, attraversata la Piazza come un topo annegato, e dopo che mia madre mi ebbe portato al Gwynedd Hospital per farmi fare un'iniezione ed ebbi fatto asciugare il taccuino su cui le parole dei marinai si erano fuse tutte in una, riconsiderai le parole di Janeiro.

"Torna quando sarai sobrio..."

Il sabato prima di Pasqua, dunque, attraversai nuovamente il ponte e misi piede sul sentiero del timoniere.

"Per un gallese, non c'è il due senza il tre!" esclamò asciutto dalla porta di casa sua.

"Tre?"

"Sei venuto qui anni fa, non è vero?"

Arrossii.

“Voglio sapere dei Swellies.”

“Perché?”

“Una ricerca per la scuola.”

“Capisco.”

Pausa.

“Io veramente li chiamo con il loro nome gallese”, disse il timoniere. “Pwll Ceris.”

Arrossii di nuovo.

“Ho sentito dire che lei...”

“Torna domani”, m’interruppe Janeiro. “Se ne hai il fegato.”

Attraversando il ponte sull’estuario, ero tutto contento. Ma a metà, i cancelli del ponte si chiusero all’improvviso, sbarrandomi il passo.

La terra si mosse sotto i miei piedi, e un attimo dopo vidi che il ponte si stava aprendo in due, e che io mi stavo muovendo con esso. O meglio, mi stavo muovendo con una metà, e la mia visuale si aprì in un panorama che spaziava dalla Torre dell’Aquila del castello, all’*Anglesey*, prima di soffermarsi sul Menai e, al di là di esso, sui due alberi di Môn tra i quali tramonta il sole se, in una sera di mezz’estate, lo si guarda dal Golden Gate.

Ma non si vedevano arrivare né imbarcazioni né pennoni! Mi voltai verso il cottage del custode e là, sulla soglia, c’era Janeiro che rideva fino alle lacrime.

“Bel panorama!” gridò, scomparendo in casa.

Rimasi lì quindici minuti, sospeso tra due rive con i cigni che nuotavano sotto di me. E forse sarei lì ancora adesso, se non fosse stato per l’arrivo di una comitiva di turisti intenzionati a fare una passeggiata che costrinse Janeiro a premere il pulsante verde e rendermi di nuovo un uomo libero.

Mentre mia madre era in chiesa, la domenica di Pasqua attraversai il ponte sull’estuario per la terza volta in quella settimana. Avvicinandomi vidi Janeiro accendersi la pipa, e prima che lo avessi raggiunto l’odore di fumo di alghe saturò l’aria tutt’intorno e il timoniere cominciò a parlare.

“Pwll Ceris”, disse, “ha una pessima reputazione tra tutti coloro che affermano di conoscerlo...”

Mi sfilò la biro dalla mano e la lanciò nel bosco.

“Pwll Ceris ha una pessima reputazione”, ricominciò. “E così è da sempre. È stato la tomba di celti, romani e vichinghi, tutti quanti! Se avessimo potuto evitare di passarci, l’avremmo fatto secoli fa. Ma il canale principale del Menai taglia dritto attraverso quel luogo maledetto.

“Pwll Ceris è pieno di isole e scogli. Molti visibili a occhio nudo, molti altri nascosti. Ci sono zone di acque basse e rocciose, e subito a fianco tonfani profondi, ed è questo a dare origine ai vortici.

“L’altra cosa importante di Pwll Ceris è la strettezza. Da un lato ti trovi le coste rocciose di Arfon. Dall’altro gli scogli di Cribinau e Craig y Pwll che affiorano come lame di rasoi. C’è solo uno stretto passaggio in mezzo, e l’acqua, in quel punto, accelera di brutto. E come se non bastasse ti può capitare un’improvvisa folata di vento che passa attraverso gli alberi dal lato di Arfon e ti fa deviare bruscamente la nave.

“Ne capisci qualcosa delle maree del Menai, figliolo? Che la marea viene dallo stretto di Abermenai su un lato? E oltrepassa Puffin Island dall’altro e che collidono nel Menai, non lontano da Bangor?”

“Bravo ragazzo! Anche queste maree complicano la faccenda. Perché si può passare attraverso Pwll Ceris solo durante la fase di stanca dopo l’alta marea, quando nel canale c’è acqua a sufficienza per evitare gli scogli, ma prima che la corrente ti si rivolti contro. E anche allora, c’è poco tempo da sprecare: hai a disposizione solo qualche minuto, prima che la marea cambi. Mi stai ascoltando?”

“Ecco perché siamo tanto importanti noi timonieri”, proseguì.

“Conosciamo Pwll Ceris da generazioni! Siamo stati tirati su per sapere dove andare e dove non farlo, quando andare e quando non farlo, e che pescaggio dovrebbe avere una nave in rapporto alle diverse maree...”

Lo osservai usare il pollice della mano destra per comprimere il tabacco nel fornello della pipa. E quando la infilò in tasca per prendere l’accendino vidi la macchia nera sul pollice. Accendendo la pipa si mise a tirare con forza, con le guance che s’incavavano e si gonfiavano mentre aspirava il fumo in bocca.

“Già, a quell’epoca il mondo intero dipendeva da noi! Per il Menai passavano le navi più grandi del mondo, sai! Quei bastardi non avrebbero cavato un centesimo dai loro preziosi carichi se non fosse stato per noi...”

“Eravate molto rispettati.”

“Eravamo?” contrariato.

Abbassai lo sguardo e mi concentrai sul buco della scarpa di Janeiro, attraverso il quale si vedeva la pelle nuda. Mi innervosiva, per qualche strana ragione. Quando rialzai gli occhi il timoniere si era voltato a guardare il mare.

“Rispettati? Vorrei anche vedere! Ma che ci abbiamo guadagnato? Niente! Nemmeno una parola di ringraziamento, solo manrovesci del capitano e la

colpa quando le cose andavano storto...

“Ma quel che devi sapere è che i miei antenati sono finiti nella tomba senz'altro attributo che la loro buona fama. E nessuno a commemorarli, tranne me. Qui.”

“Anch'io sono qui!”

“Sì”, disse il timoniere lentamente.

Improvvisamente la sua faccia si raggrinzì, come se il vento avesse increspato il mare. La bocca era semiaperta e la pipa gli pendeva floscia dalle labbra.

Pensavo che Janeiro stesse per farmi una rivelazione. Ma alla fine l'espressione tormentata del suo viso divenne troppo e non riuscii più a sopportarla.

“È per questo che rinunciò?”

“Non sono stato tirato su per pilotare imbarcazioni da diporto. Non è per questo che mi sono conquistato un diploma all'Istituto per il Commercio.”

“Ma interrompere la tradizione...?” insistetti.

“Per me si era già interrotta!” Aveva perso la pazienza. “E comunque, non avevo nessuno...”

“Insegni a me!”

Vidi Janeiro deglutire con uno sforzo.

“A me piacerebbe fare il timoniere!” e mi protesi in avanti.

Ma Janeiro si alzò in piedi di scatto, costringendomi a tirarmi indietro.

“Il lavoro di timoniere è inutile, oggi. Il Caernarfon Bar si è interrato troppo perché le navi grandi possano passare.”

“Ma quello che non riesco a capire”, alzai la voce per impedirgli di andarsene, “è perché non utilizza quello che sa per altre cose: studiare il Menai, o farci passare attraverso dei cavi, o anche scrivere di lui... Questo potrebbe farlo chiunque!”

E mentre allungavo un braccio per indicare il ponte sull'estuario mi resi conto di essermi spinto troppo in là. Janeiro mi guardò, e le sue parole si avventarono su di noi come un'onda gelida.

“Piccolo bastardo!” e rientrò in casa.

Attesi più di mezz'ora prima che tornasse.

“Qualcuno ha detto che lei è stato a Pwll Ceris.”

“Chi l'ha detto?” Il timoniere era ancora arrabbiato.

“I marinai”. Accennai con la testa alla taverna sul lato opposto dell'estuario. “Paddy, Sven e gli altri.”

“E così sei andato a spettegolare con loro, eh? Ti sei accorto che i loro culi avevano reso liscio il muretto del molo?”

Lo guardai senza dire niente.

“E cos'altro avevano da dire quegli ubriaconi sfaccendati?”

“Niente... Solo che lei era stato nei Swellies.”

“Be', non è così”, disse Janeiro alla fine. “Ma so cosa c'è sul fondo.”

Questa volta non venne a sedersi.

“E non te lo dirò, amico, così non vai a ridere di me insieme a quegli altri disgraziati.”

“Non farei mai...”

“E poi, perché non lo scopri da solo? Ci sarà pure un libro o qualcosa in quella tua scuola, no?”

“Non sono venuto qui a farmi prendere in giro”, dissi.

Mi alzai con uno sforzo e mi allontanai. Ma prima di aver raggiunto la metà del sentiero mi pentii. E non sentendo la frustata della corda sulla gamba, né il cappio stringersi intorno allo stinco, e nemmeno lo strattone del nodo a farmi cadere di nuovo, imprecai sottovoce.

Raggiunsi il ponte sull'estuario da uomo libero, il cuore pesante.

Ma proprio quando stavo per mettere piede sul ponte, i cancelli si chiusero improvvisamente e mi impedirono di andare oltre.

Mi voltai e vidi Janeiro che sorrideva.

“È un altro mondo!” gridò, mentre mi avvicinavo. “C'è un mondo incredibile sul fondo di Pwll Ceris! Un mondo multicolore, di cui non sappiamo niente!”

Rimasi seduto a lungo ad ascoltare. Si trovava nel suo elemento, a parlare delle splendide creature del Menai. Non mi parlò solo di buccini, e patelle, e cardi, e tipi di alghe, ma anche di scorfani e aragoste, granchi, fanolli, scampi, ricci di mare e meduse. Parlò di spugne multicolori e anemoni di mare che erano rosa, rossi e purpurei, di gorgonie e di pesci rosso sangue...

“Non sai mai come sarà da un giorno all'altro”, disse Janeiro. “Perché il mondo sul fondo di Pwll Ceris non è mai lo stesso.”

Si voltò verso di me, e stava per dire ancora qualcosa quando fu interrotto dalla sirena importuna di un'imbarcazione da diporto che richiamava l'attenzione del custode. Vidi Janeiro rabbrivire. Si alzò ed entrò in casa barcollando.

Il ponte si aprì e lo yacht scivolò senza sforzo dal porto di Caernarfon al Menai. Il ponte si chiuse e io feci per andarmene.

“Mia madre mi starà aspettando.”

“Tua madre... sì...”

“Grazie per le informazioni che mi ha dato.”

“Sì”, ripeté Janeiro.

Gli tesi la mano, ma lui non la prese.

Il mio viaggio di ritorno oltre l'estuario si svolse senza intralci. I cancelli non si chiusero quando raggiunsi il ponte. Non si chiusero nemmeno quando arrivai a metà. Non si chiusero quando raggiunsi il lato opposto e scesi dal ponte sull'estuario trovandomi di fronte l'ampio ingresso della Torre dell'Aquila.

Non rientrai a casa attraversando la piazza cittadina. Proseguii invece lungo la banchina, oltrepassando l'*Anglesey* e verso il Golden Gate, per poter avere il Menai, e Janeiro, nel mio raggio visivo. Prima di attraversare il Golden Gate mi guardai alle spalle e vidi il timoniere sulla porta di casa sua. In piedi, con gli occhi puntati sul mare, e i bottoni argentati della giacca che scintillavano come un faro nella penombra di Alun Woods. Lo salutai con la mano, ma lui non mi salutò.

Non tornai a trovare Abram Janeiro Jones. Non so perché. Di certo non perché non mi aveva salutato prima che scomparissi attraverso il Golden Gate, né perché mi aveva ingiuriato quando si era arrabbiato.

La verità è che nelle settimane successive altre cose richiesero la mia attenzione. Esami, soprattutto. Presi un bel voto – il migliore del Galles – per la mia ricerca. Il giorno del mio diciottesimo compleanno a metà agosto ricevetti una somma di denaro che era stata messa via per me dalla mia nascita. Mia madre contribuì con una piccola aggiunta, in modo che potessi andare “a vedere il mondo”.

Quando tornai era il momento di andare all'università, dato che mi ero conquistato un posto alla Facoltà di Geografia a Liverpool.

Fu solo durante l'ultimo anno del mio corso di laurea che ebbi nuovamente notizie di Janeiro. Fu mia madre, in un certo senso, a darmele.

Poco dopo Pasqua mi arrivò una sua lettera. Non era un avvenimento degno di nota. Mi scriveva regolarmente informandosi della mia salute e inserendo qualche notizia riguardo a nostri vicini in città. Questa era una lettera come le altre, ma nella busta c'era anche un ritaglio del *Caernarfon and Denbigh Herald*.

Conteneva la relazione piuttosto dettagliata di un naufragio avvenuto nel Menai durante la Pasqua. In quel periodo non avevo colto la notizia, dato che ero impegnato a ripassare. L'articolo, dunque, mi mozzò il fiato.

La *Indefatigable* era una vecchia fregata a sessanta cannoni. La conoscevo bene. Era una nave scuola, usata per insegnare ai giovani

marinai il mestiere della navigazione e della geometria piana. Era stata portata nel Menai durante la Seconda Guerra Mondiale, per proteggerla dai raid aerei a Liverpool. E lì, in un porticciolo vicino a Plas Newydd, a ovest del Britannia Bridge, era rimasta, casa e scuola di una generazione di cadetti.

L'incidente si era verificato quando era venuto il momento di riportare la nave al bacino di carenaggio di Liverpool per delle riparazioni. Non aveva motore, e per spostarla si sarebbe dovuto sfruttare il movimento naturale della marea, insieme a due rimorchiatori. Ciò significava che il viaggio verso est era molto più insidioso di quanto non fosse stato quello verso ovest cinquant'anni prima. E far passare l'*Indefatigable* attraverso Pwll Ceris, quel terribile miglio compreso tra Britannia Bridge e Menai Bridge, non sarebbe stata cosa da poco.

Era necessaria un'attenta pianificazione, e soprattutto esperienza e conoscenza specialistica dei canali e delle maree. Era stata una sorpresa e insieme una gioia per gli organizzatori, diceva l'*Herald*, quando il timoniere più esperto del Menai, Abram Janeiro Jones, aveva acconsentito a pilotare la nave attraverso il Menai, insieme al capitano che ne deteneva il comando, Captain J.E.A. Quinn.

Dopo aver conferito con il Dr. Knight e con il Bidstone Observatory, era stato deciso di spostare la *Indefatigable* durante l'alta marea dell'equinozio di primavera.

Il timoniere aveva chiesto un terzo rimorchiatore, nel caso qualcosa fosse andato storto. Captain Quinn aveva rifiutato, dicendo che due rimorchiatori sarebbero stati sufficienti per “farle fare la traversata a passo di walzer”.

Sabato 14 aprile era il grande giorno, il secondo dei tre di alta marea primaverile. Sarebbe stato necessario aspettare la stanca successiva all'alta marea prima di entrare in Pwll Ceris. Inoltre, la stanca sarebbe durata solo cinque minuti prima che l'alta marea tornasse a volgere a ovest.

Alle 8.20 l'*Indefatigable* aveva cominciato il suo viaggio e alle 8.45 si era trovata a ovest del Britannia Bridge. Qui era stata tenuta ferma dai due rimorchiatori, in attesa della stanca, quando avrebbe potuto entrare in Pwll Ceris, alle 9.20.

Il vento, di nord-ovest, era da leggero a moderato, e il timoniere sapeva che questo avrebbe fatto sì che la stanca si verificasse prima del previsto. Aveva insistito affinché la nave entrasse in Pwll Ceris prima delle 9.20. Di nuovo Captain Quinn si era dichiarato contrario e aveva insistito per

mantenere i tempi stabiliti in precedenza.

L'operazione era ripresa alle 9.15. Ma non era semplice portare in accelerazione una nave della stazza dell'*Indefatigable* e al momento del passaggio sotto il Britannia Bridge erano già le 9.23. Gli scogli del Cribinau erano stati superati senza grossi problemi, ma quando l'isola di Gored Goch si era trovata al traverso, la marea aveva già ripreso la sua corsa verso ovest e si stava dirigendo rapidamente verso di loro. Il timoniere voleva tornare indietro. Di nuovo Captain Quinn si era rifiutato. L'operazione doveva essere completata con quella marea. Erano in gioco migliaia di sterline.

Quando si erano trovati all'altezza dello scoglio di Graig y Pwll, la marea contraria aveva già raggiunto una velocità di due nodi, e la nave non procedeva. Era risultato evidente che non ce l'avrebbe mai fatta a raggiungere Menai Bridge. Di nuovo, il timoniere aveva chiesto di tornare indietro, ma Quinn non aveva accettato il suo consiglio.

Ormai l'*Indefatigable* stava deviando, in balia delle acque agitate. Alle 10.15 il rimorchiatore di poppa aveva ricevuto l'ordine di venire ad aiutare il rimorchiatore di prua per trainare la nave. Per un po', aveva funzionato. Ma quando gli scogli di Platters si erano trovati al traverso, un vortice aveva fatto virare bruscamente a dritta l'*Indefatigable*. I rimorchiatori non erano riusciti a rispondere e a controbilanciare la guinata. Il cavo di uno dei due si era spezzato, scollegandolo dall'altro rimorchiatore. Era stato allora che l'*Indefatigable* si era incagliata.

I tentativi di disincagliarla la nave nel pomeriggio erano stati vani. L'acqua entrava a fiotti attraverso gli oblò del ponte di stiva superiore, facendo sì che la nave venisse attirata verso il basso. Prima che scendesse la notte, l'*Indefatigable* era naufragata contro gli scogli e le marea di Pwll Ceris. Era stata istituita una sottocommissione per indagare sull'"incidente", diceva l'*Herald*, la quale avrebbe dovuto riferire alla Commissione Inquirente. Al momento, comunque, continuava l'*Herald*, la maggiore preoccupazione riguardava il timoniere, Abram Janeiro Jones, che non si era più visto dal giorno del naufragio. Il suo cottage di Caernarfon era vuoto.

Era stato riportato un avvistamento dell'uomo sotto le catene di sospensione del Menai Bridge. La polizia, comunque, chiedeva di essere contattata al più presto possibile da chiunque disponesse di maggiori informazioni.

All'Università di Liverpool le parole dell'articolo si mescolarono l'una all'altra mentre l'acqua salata del Menai mi riempiva gli occhi. Abbassai

la testa e lasciai scorrere le lacrime per il timoniere che era stato per me come un padre. Non avevo forse trascorso la mia infanzia all'ombra della sua presenza lontana?

Durante il periodo degli esami sognai ogni notte del Menai. Sognavo di allontanarmi dalla piazza cittadina e girare intorno al castello per raggiungere la banchina. Di andare a salutare i vecchi marinai davanti alla taverna *Anglesey*, e di vederli accennare con la testa al ponte sull'estuario mezzo aperto. Il cottage del custode era vuoto, e quando mi voltavo di nuovo vedevo i marinai ridere nei loro boccali di birra.

Correvo tutte le notti lungo le rive mutevoli del Menai cercando te, Janeiro, e chiamando il tuo nome accompagnato dalle grida delle beccacce di mare. Oltrepassavo Waterloo Port e Llanfair-is-gear, e il centro per gli sport acquatici di Plas Menai; e ancora, il porto a Felinheli e il Britannia Bridge, e gli scogli frastagliati. Per poi gettarmi in acqua a Pwll Ceris, finendo in mezzo alle tue creature fantastiche, Janeiro. Sentivo un vortice trascinarci verso il basso. E ogni volta lasciavo che mi prendesse, ma non toccavo mai il fondo.

Quando finirà l'estate, dovrò lasciare di nuovo Caernarfon e andare a est a cercare lavoro. Ho intenzione di partire durante la stanca dopo l'alta marea, e avrò solo pochi minuti prima che la corrente cambi di nuovo direzione. Non voglio che mi riporti indietro verso Abermenai, quello stretto passaggio il cui alveo è stato scavato dai flussi e riflussi dell'Atlantico.

Nel frattempo, è bello essere di nuovo sulle rive del fiume Menai, a guardare il mare che riempie e svuota la fenditura che costituisce il confine tra Môn e Arfon. Ripenso a tutto ciò che il Menai ha portato a quest'antica cittadina, e a tutto quello che le ha portato via. Ma penso soprattutto ai complessi movimenti delle marea del Menai, e alla particolare distribuzione di boe rosse e verdi in un fiume con due imboccature. E maledico il timoniere per non avermi insegnato il suo mestiere.

**Môn*, nota in inglese con il nome *Anglesey*, è un'isola al largo della costa del Galles nordoccidentale. *Arfon* (letteralmente "sopra Môn") è il nome della località che vi si trova davanti, sulla terraferma.

Tilman Rammstedt

TARLATURE

Quando la storia dei viaggi nel tempo sembrava ancora possibile, fuori non faceva che piovere. Torben andava comunque al mare tutti i giorni, e rientrava un paio d'ore dopo completamente inzuppato, raggiante e chiassoso, e già sulla porta d'ingresso si spogliava fino a rimanere in mutande, per evitare che si formassero macchie di muffa sul tappeto. Mentre si faceva la doccia, Katharina e io apparecchiavamo la tavola, e a cena Torben raccontava del nuovo percorso che aveva provato, di arrampicate su rocce scivolose e di panorami che non potevamo assolutamente perderci, pioggia o non pioggia. E voi che avete fatto?, chiedeva alla fine, e Katharina diceva: Un po' di questo e un po' di quello, e io non dicevo niente. Un po' di questo e un po' di quello valeva anche per me.

Dopo cena Torben, Katharina e io giocavamo sempre a Caccia al Cappello. Era l'unico gioco da tavolo di cui non mancavano la maggior parte dei pezzi. Non credo che a qualcuno di noi piacesse davvero giocare, ma dopo qualche giorno divenne parte integrante delle nostre serate, senza che nessuno lo avesse chiesto. Non eravamo mai troppo concentrati sul gioco, spostavamo casualmente i cappellini sul piano e intanto parlavamo d'altro, così ogni volta dimenticavamo a chi toccava lanciare i dadi e dovevamo stabilirlo arbitrariamente. Poi, a un certo punto, anche nel bel mezzo di una partita, uno di noi sbadigliava, di solito Katharina, e un altro, di solito io, diceva: Sì, anch'io sono stanco, e così andavamo a letto. Cioè, Torben e Katharina andavano a letto, io andavo sul divano del soggiorno. Di questo non c'era stato bisogno di discutere. In fondo ero io l'ospite, e in fondo erano Katharina e Torben a fare coppia, e in fondo il proprietario della casa era lo zio di Torben, e in fondo Katharina e Torben restavano tutta l'estate e io solo nove giorni durante i quali volevo disturbare il meno possibile.

Era una piccola casa per le vacanze in Normandia e, mi aveva raccontato

Torben, da quando suo zio aveva divorziato rimaneva vuota quasi tutto il tempo e quindi a disposizione del resto della famiglia. Torben mi aveva chiesto a metà giugno se non avessi voglia di andare a trovare lui e Katharina. Ero rimasto un po' sorpreso per l'invito, ma a quanto pareva Torben lo aveva chiesto a molti. C'erano almeno altre tre o quattro persone che volevano andare, aveva detto, sarebbe stato sicuramente molto bello, tante nuotate, tante mangiate e tante dormite, e io avevo detto che ci avrei pensato su. A fine luglio ci stavo ancora pensando e ad agosto la città si era svuotata e a me era venuto in mente che in realtà c'era ben poco da pensare, e così all'inizio di settembre avevo lasciato perdere e mi ero comprato un biglietto.

Che le altre tre o quattro persone erano già ripartite tutte lo scoprii solo quando Katharina e Torben vennero a prendermi alla stazione, e a quel punto era troppo tardi per rimettersi a pensare. Va bene lo stesso?, chiesi, e Torben disse: Naturalmente, e io guardai Katharina. Scosse le spalle e disse anche lei: Naturalmente.

Conoscevo Katharina e Torben da circa due anni e, come realizzai alla stazione, nemmeno troppo bene. Alla stazione mi trovai per la prima volta da solo con quei due, di solito erano sempre insieme ad altri, erano Katharina-e-Torben (Katharina-e-Torben arrivano un po' più tardi, hai saputo niente di Katharina-e-Torben?, quella macedonia squisita l'hanno portata Katharina-e-Torben), e adesso alla stazione quella "e" era improvvisamente diventata gigantesca, e quando chiesi senza riflettere: *Come state?*, per la prima volta suonò inopportuno. Benissimo, disse Torben, e sembrò parlare per entrambi.

Il giorno del mio arrivo non pioveva ancora. Dopo aver espresso in modo adeguato la mia ammirazione per la casa, andammo al mare. Torben e io giocavamo con i racchettoni da spiaggia, Katharina era sdraiata su un grande asciugamano stampato, leggeva un libro e non alzava gli occhi nemmeno quando la pallina cadeva vicinissima alla sua testa. Come da copione nuotammo molto durante quel primo giorno, come da copione mangiammo molto e come da copione andammo a letto presto, dopo due o tre partite a Caccia al Cappello, e il giorno seguente cominciò a piovere e Torben disse: Figuriamoci se rimango chiuso in casa tutto il giorno. Si mise una giacca e uscì per provare qualche nuovo percorso, e Katharina e io facemmo un po' di questo e un po' di quello.

Probabilmente non è giusto considerare la pioggia l'unica responsabile di "un po' di questo e un po' di quello", o del fatto che "questo e quello" non significavano più soltanto leggere e preparare la cena, e nemmeno

lavare i piatti e asciugarli, ma volevano anche dire farsi la doccia e cancellare le tracce. Non è stata colpa della pioggia, anche se senza di lei non saremmo certo arrivati a quel punto, anche se a volte speravo che finalmente smettesse, così all'improvviso non sarebbe più stato tanto naturale rimanere in casa a fare un po' di questo e un po' di quello, e avremmo potuto archiviare il tutto come un semplice inconveniente dovuto agli agenti atmosferici. Ma la pioggia finì solo il giorno prima della mia partenza, quando ormai era troppo tardi per archiviare qualsiasi cosa. Attribuire la colpa alla pioggia purtroppo è poco verosimile, eppure sono quasi sicuro che senza di lei la vacanza sarebbe andata secondo i programmi, tante nuotate, tante mangiate, tante dormite, per conto mio anche tante partite a Caccia al Cappello. Sul programma in sé non c'era niente da ridire.

Il primo giorno di pioggia "un po' di questo e un po' di quello", cioè le variazioni rispetto al programma, non erano ancora ciò che poi diventarono, sembravano semplicemente un'interruzione passeggera. Katharina era sdraiata sul divano e leggeva, mentre io lavai prima le stoviglie di mezzogiorno e poi preparai la cena, anche se era decisamente troppo presto. Di tanto in tanto facevo un caffè, allora Katharina si sedeva brevemente al tavolo con me e conversavamo in modo garbato. Che stai leggendo?, le chiesi al secondo caffè, e Katharina disse: Una cosa sui viaggi nel tempo. Dal punto di vista scientifico, sottolineò, e per dimostrarlo menzionò un paio di nomi che dicevano qualcosa perfino a me, e parlò di quantum, incurvamento spazio-temporale e fotoni, parlò della singolarità e di una sonata di Mozart che per qualche minuscola frazione di secondo era stata mandata indietro nel tempo, e anche di una o due leggi termodinamiche. Ma soprattutto mi parlò delle tarlature. Io non ne capivo granché e non so nemmeno se la stessa Katharina ne capisse qualcosa, ma parlava così bene, con la sua voce precisa e lo sguardo talmente concentrato su di me che ero costretto a socchiudere gli occhi di continuo. Se si riuscisse a bloccare una tarlatura, disse Katharina, forse si potrebbero mandare delle particelle da una seconda tarlatura alla prima, cioè mandarle indietro nel tempo, al momento in cui la prima tarlatura è stata fermata. Purtroppo non si conosce ancora il modo di bloccare le tarlature, disse, e poi mi guardò come se aspettasse un suggerimento da me. Ma io non avevo la minima idea di cosa fosse una tarlatura, e per dare comunque un mio contributo che non si limitasse a un cenno di assenso, chiesi se questo non voleva dire che le particelle potevano al massimo essere spedite nell'epoca della prima tarlatura

bloccata, e Katharina disse: Sì, tutto quello che c'era prima non può più essere raggiunto. Poi tornò sul divano e io ricominciai a occuparmi della cena, e dopo un po' rientrò Torben, bagnato fradicio e felice, e giocando tutti insieme a Caccia al Cappello i viaggi nel tempo non furono più menzionati.

Il secondo giorno di pioggia decisi di accompagnare Torben, nel tentativo di distribuire nel modo più equo la mia importuna presenza. Lui disse: Bene, e così ci incamminammo. Nel giro di qualche minuto mi ritrovai coi pantaloni appiccicati alle gambe, i piedi che facevano uno strano rumore di risucchio nelle scarpe non impermeabili, l'acqua piovana che dai capelli mi colava sugli occhi, e non riuscivo più a vedere quasi niente di quello che scatenava l'entusiasmo di Torben. Dopo circa mezz'ora dissi che preferivo tornarmene all'asciutto. Torben ripeté: Bene, e andò avanti da solo, e io ritornai a casa. Katharina era sdraiata sul divano e leggeva. Ancora nessuna soluzione per le tarlature?, le chiesi dopo essermi cambiato. No, disse Katharina, ancora niente.

In seguito non accompagnai più Torben. Forse domani, dissi all'ennesimo giorno di pioggia, quando lui me lo chiese. In fondo mi ero trovato delle occupazioni, lavavo i piatti, preparavo la cena e disturbavo il meno possibile. Katharina leggeva sdraiata sul divano e ci scambiavamo sì e no una parola in tutto il pomeriggio. Solo quando una forte raffica di vento faceva sbattere per qualche secondo la pioggia contro i vetri della finestra, alzavamo entrambi lo sguardo per un attimo.

Poi il quarto giorno di pioggia Katharina disse: Ho finito. Mise da parte il libro, venne accanto a me al lavello e prese un panno. Io le passavo i piatti, lei li asciugava, e appena terminato mi porse il panno perché mi asciugassi le mani bagnate, e mi baciò sulla bocca. Non troppo a lungo, ma abbastanza a lungo per essere sicuro che non si trattava di una svista, di un riflesso, o di un impulso improvviso. Quindi mi osservò per un po' con sguardo concentrato, finché fui costretto a socchiudere gli occhi, e poi mi baciò di nuovo. Le nostre bocche rimasero chiuse e immobili l'una sull'altra, come in un film in bianco e nero, e ognuno di noi teneva in mano un capo del panno di cui potevo avvertire il freddo umido, molto più chiaramente delle labbra di Katharina, e mi stupivo di non porre fine a quel bacio, di non indietreggiare intimorito, indignato, o perlomeno confuso. Ricordo di aver pensato che forse come ospite sarebbe stato scortese sottrarsi al bacio, ma ricordo anche che già allora non ci credevo molto neanche io. Alla fine Katharina staccò la bocca dalla mia e riappese il panno al gancio. Dovremmo cominciare a preparare la cena, disse. Più

tardi, giocando a Caccia al Cappello, fui io il primo a sbadigliare. Quando il giorno successivo vedemmo che stava ancora piovendo, fu chiaro che dopo pranzo i momenti relativamente innocui passati in tre sarebbero di nuovo finiti. Era ovvio che dovevo decidermi, ma io non volevo decidere niente. Non volevo dire niente né tacere niente, e soprattutto non volevo lasciar intendere niente, ma invece lì tutto lasciava intendere qualcosa, solo che non ero sicuro di cosa, e quando Torben mi chiese se volevo andare con lui, dissi: Forse domani, e lo dissi soltanto perché era la stessa risposta che avevo dato nei giorni precedenti. Quando Torben se ne fu andato mi misi a lavare i piatti, Katharina asciugava e, quando ebbe finito, io non mi tirai indietro, e questa volta ci bacciammo a colori, e poi salimmo in camera da letto. Più tardi, mentre io mi facevo la doccia, Katharina rifece il letto, e quindi preparammo la cena. I tre giorni successivi trascorsero in modo quasi identico. Prima ci occupavamo sempre dei piatti e dopo della cena. Parlavamo poco e mai delle cose di cui era più ovvio parlare, giocando a Caccia al Cappello non ci scambiavamo nessuna occhiata furtiva, e quando il giorno prima della mia partenza smise di piovere e Torben ci chiese se adesso saremmo finalmente andati con lui, fu Katharina a dire per prima di sì. Non volevo che la cosa mi infastidisse, non volevo nemmeno che la mancanza di pioggia mi infastidisse, e soprattutto non volevo che mi infastidisse vedere come Torben, di fronte a uno dei panorami che stavolta non ci eravamo persi, abbracciava da dietro Katharina, come Katharina lo lasciava fare e addirittura si rannicchiava contro di lui e appoggiava la guancia nell'incavo del suo braccio. Io parlavo tantissimo e continuavo a gironzolare fra i due sorridendo, e non la smisi fino all'ora della partenza. Mentre facevo le valigie e Torben preparava la cena, perché, disse, si sentiva davvero la coscienza sporca per avermi fatto cucinare tutto il tempo, chiesi a Katharina se potevo prendere in prestito il libro. Lei sussultò per un attimo. Certo, disse poi. Se ti interessa. Alla stazione abbracciai prima Katharina e poi Torben, e feci attenzione che entrambi gli abbracci fossero, per quanto possibile, della stessa durata. Grazie mille, dissi. Non c'è di che, disse Katharina. Mi dispiace per il brutto tempo, disse Torben. Per un po' continuarono a far cenno verso il mio finestrino, io feci cenno a mia volta e sorrisi. Sul treno lessi il libro di Katharina. Capivo sempre meno, il che era dovuto in parte ai fotoni e all'incurvamento spazio-temporale, in parte alla mia mancanza di concentrazione. Perdevo così facilmente di vista quello che almeno a grandi linee veniva detto in un capitolo, che dopo un po'

iniziai ad aprire la pagine a caso, a dare una rapida scorsa a qualche riga, per poi continuare a sfogliare. Ogni volta che mi saltava agli occhi la parola *tarlature*, leggevo il saggio in cui compariva. Di questi saggi mi sembrò di capirne davvero soltanto uno, poco prima della fine. Diceva che in effetti la scienza per qualche anno aveva seriamente sperato di rendere possibile, per mezzo delle tarlature, il salto fra due dimensioni temporali, ma che da alcuni anni si era arrivati alla certezza che la cosa era irrealizzabile. Lessi il saggio due volte, poi chiusi il libro. Davanti ai miei occhi il Belgio stava già sfumando via, fra sette o otto ore sarei stato a casa. Almeno su questo non c'era alcun dubbio.

Flavio Soriga

LIBERA I CANI

*A Donatella, Antoine, Federica, Carlotta,
ai matti da palcoscenico,
ai loro passi leggeri.*

Cammina per la città lottando muto col freddo di marzo, è alto e magro, ha zigomi larghi e occhi profondi, la gente si ferma a guardarlo, è bello e lo sa, si chiama Elias ed è scappato da un'isola del sud quand'aveva diciott'anni e suo padre, oggi, lo ha chiamato dopo molto tempo, dopo un secolo di silenzio tra loro; e odio del ragazzo per quell'uomo che una sera di settembre lo ha ferito per sempre, è scappato da una terra di sole e adesso lotta tra sette milioni d'anime di una metropoli-mondo.

Ha visto un film messicano nel piccolo cinema di Angel, una storia di cani e scommesse e vita che graffia e fa sanguinare, una storia di disperati com'era lui quand'è arrivato qui, in una città sporca e cattiva come non ne aveva mai visto, mai immaginato — Non mi prendi — dice al padre nei suoi pensieri — Non sono più tuo, non sono di nessuno — ha ventitré anni e gli sembrano tanti, ha un lavoro per i fine-settimana e un monolocale al confine tra il quartiere bohemien e la periferia di casermoni pulsanti di famiglie turche e indiane e pakistane — Vengo a trovarti, arrivo domani — gli ha detto il padre al telefono, Elias stringe il cappotto sollevando il bavero a coprire le orecchie, gli piacciono i ristoranti di questa strada e le bandiere dell'Arsenal davanti ai vecchi pub che resistono sempre uguali a sé stessi, ha imparato a essere solo come si può esserlo quando casa tua è dall'altra parte del continente e tuo cugino ti ha prestato i soldi per fuggire e tuo padre ti ha dato per morto, ha imparato a morire in palestra di esercizi e attrezzi e corse e flessioni e ha studiato il doppio degli altri e preso voti migliori di tutti e lavorato

notte e giorno e vissuto in camere da cinque, ha imparato a non pensare alle persone lasciate e a dimenticare la sua città di sole davanti all'Africa, le mattinate d'estate nelle spiagge vergini della sua terra, cammina nel gelo di marzo e non sente nemmeno la pioggia che all'inizio lo faceva impazzire, gridare, morire, il grigio del cielo e la mancanza di stelle, gli piace l'odore di cento cucine di cento paesi di quest'incrocio di caffè e di ristoranti e la festa di lingue della sua scuola, gli piace salutare con un gesto della testa i controllori imbottiti di vecchi maglioni slabbrati, ha imparato il loro inglese d'immigrati freschissimi e le maledizioni mute contro i britannici e i loro soldi fottuti, cammina per Upper Street e sa che questo posto è tutto, è il mondo intero, divertimento e sudore, sfruttati e milionari, come migliaia d'altre strade di questa città, di tutto il Regno.

– Io sono il capitano del mio dolore – le parole di una canzone sentita mille volte e come scritta per lui – Io sono il capitano dei miei ricordi – pensa al padre, alle loro voci al telefono, invecchiate, spezzate, al suo confondersi, come sempre, nel momento d'iniziare discorsi difficili – Vorrei vederti, Elias, davvero, vorrei vederti e parlarti – e lui che non è stato capace di dire niente, la sua forza come fuggita, un capitano senza controllo, i ricordi lì a spingere per venir fuori – Vengo domani, parliamo un po', va bene? – e lui non ha detto nulla, e adesso è sera ed è solo, siede a un tavolino d'angolo di un caffè francese arredato di legno caldo, sfoglia una rivista per salutisti innamorati di Mediterraneo e olio d'oliva, un caffè accogliente dove si rifugia, ogni tanto, dalla furia di compere dei frequentatori del quartiere, per calmare i pensieri o fuggire dal freddo delle strade, è sera ed è solo e ordina succo di frutta e croissant, la proprietaria viene a servirlo, è una bionda divorziata con occhi grandi e una bella voce e voglia di parlare, si sono guardati e parlati qualche altra volta, sempre di sera, prima della chiusura, quando il locale è quasi vuoto e lei ha tempo per sedersi con lui, come fa adesso, è simpatica e ha belle gambe, prende da bere anche lei, vino frizzante, discutono di povertà e classi da reinventare, dell'arte da portare nei sobborghi, di Bejart e Almodovar, la donna sorride, si sistema di continuo i capelli, gli propone di passare da lei, alla chiusura, vedranno un film, magari, lui accetta – Non dovevi venire – dice a suo padre nella notte fredda, cammina veloce per il viale, in cerca di tabacco e cartine.

Spesso brucia le sere in giri senza meta, un'ora di biliardo con i turchi di Stoke Newington, qualche mano di carte con i napoletani del Circolo

Vesuvio, sradicati come lui che non hanno imparato a cancellare la vita vecchia, a dimenticare le voci e i visi – Io sono il capitano del mio dolore – Elias porta il peso della lontananza senza lamenti, gli basta il pensiero del futuro, sapere che un giorno sarà un grande ballerino, il futuro che riscatterà tutto, pensa all'indomani e al treno per l'aeroporto, a ciò che potranno dirsi, lui e quell'estraneo che gli ha dato nome e cognome, pensa all'indomani e ai loro occhi e alle loro mani, a un abbraccio che potrebbe cancellare tutto, che magari non cambierà nulla – Non dovevi venire – pensa – Dovevi dimenticarmi, come ho fatto io – lui ha dimenticato, cancellato, vinto i ricordi che graffiavano dentro facendo male malissimo, ogni giorno, ogni sera, ogni ora, ha superato il confine, gli sembra di averlo fatto, almeno, l'altra vita lontana, come non l'avesse mai vissuta.

L'ultimo aprile di quella vita, un secolo prima, fa caldo nell'isola, i ragazzi saltano le lezioni per correre nei parchi, nella spiaggia lunga e ancora deserta, Elias ha diciotto anni e tra poco avrà gli esami, poi le vacanze, l'estate vera, la fine della scuola, del liceo, del treno da prendere ogni mattina, è aprile e sono sdraiati sulla sabbia, sono soli in quel tratto di spiaggia e suo cugino lo abbraccia baciandogli il collo – Cosa farai, adesso? – lui non sa rispondere, non vuol pensare a cosa l'aspetta, all'università, alle scelte da prendere, vorrebbe godere il sole e questi baci nascosti e timidi – Non lo so, vado a Roma a fare un provino, una scuola importante, a Londra – il cugino lo guarda e non dice niente, sa che Elias non ha soldi, che il padre non sarà mai d'accordo, non dice niente, continua a baciare, gli accarezza le braccia, gli parla all'orecchio – Ti voglio bene – dice.

– Ho cancellato tutto – pensa Elias – Ci ho messo degli anni e adesso lui arriva e fa diventare di nuovo tutto vero, di nuovo doloroso e vicino – Sono su un tappeto che il ragazzo direbbe indiano, caro quanto il suo affitto di un paio di mesi, sono senza vestiti e questa bionda gli sorride e accarezza i capelli – Come sei bello – gli dice, e lo ripete e sospira, hanno fatto l'amore e Camden Town è una fiera di rumori e facce, oltre le vetrate del grande soggiorno in penombra, lei lo guarda e sorride, gli chiede di parlargli della sua terra, del suo mare, di com'è stato l'inizio in questa città – Deve essere stato duro – dice – Ma anche bello, immagino, tirare avanti così, come una scommessa, senza soldi, senza nessuno, solo per la danza e l'arte, in qualche modo sei fortunato – Elias non risponde, perso

nei quadri e nelle maschere d’Africa appese ai muri, ceramiche d’Oriente e arazzi messicani, vorrebbe parlarle della sua scuola, della compagnia nella quale un giorno sarà preso, più bravo di tutti, più bello di tutti, vorrebbe parlarle dei suoi compagni e delle gelosie che distruggono ogni accenno d’amicizia, dei coreografi che t’invitano a cena e non puoi dire di no, dei primi ballerini che tirano avanti con la coca e l’alcool, anoressici con le mucose rotte e il nervoso sempre a mille, non riesce a parlare di tutto questo, di questi anni e di quel che sono costati – No, non è stata troppo dura, dopotutto – pensa a suo padre e a quel che si diranno, a come sarà.

Quand’è arrivato in città a salvarlo è stato un walkman, la voce buia di Nick Cave, i film in italiano del cinema al pomeriggio dietro Leicester Square, quand’è arrivato in città ha trovato una camera da quattro nella periferia perduta, due linee di metro da prendere ogni mattina, giornate intere a cercare lavoro, ore e mattinate e pomeriggi a camminare per i sobborghi più grigi, chilometri di villette tutte uguali, i giardini a schiera sulla strada, musica reggae sparata al massimo e visi arabi e africani cotti da soli lontani, quand’è arrivato in città ha conosciuto dei conterranei, sulla Jubilee Line, di ritorno dai soliti giri di colloqui e curriculum per caffetterie e pub, cinque ragazzi della sua isola che l’hanno invitato a casa loro, pizzaioli e baristi e aiuto-cuoco con una casa enorme a Kilburn, le sere libere bruciate davanti ai giochi elettronici, alle videocassette noleggiate, le sere libere perse a ubriacarsi di liquore di mirto seduti sul tappeto, chiacchiere di nostalgia per l’isola e progetti di ritorni clamorosi, fuoristrada e vestiti firmati per stupire parenti e amici, lui non ha nessuno da cui tornare, nessuno da stupire, ha cancellato tutto, non c’è stato niente, per lui, prima di questa città, prima di oggi.

La madre gli accarezza i capelli cantandogli una canzone che conosce lei sola – Bambino mio, bambino mio – gli dice all’orecchio, lui non è un bambino, ha sedici anni e gambe lunghe e forti, piange nascondendo la testa nel cuscino, la madre ha capelli lunghi e biondi e il viso triste di chi sa che suo figlio cresce e non è più suo, ma del mondo e della vita e di amori nuovi dolorosi, se il padre li vedesse, lui che piange e lei che consola, si arrabbierebbe e parlerebbe di coglioni da tirar fuori, di quel che dev’essere un uomo e di quel che non può fare, suo padre è buono ma non piange mai, suo padre gli dice che non sembra un uomo con quelle gambe secche, il petto rasato e quel passo troppo leggero, come indeciso, come danzante, il padre urla quando Elias non vuol mangiare la

carne – Non si è mai sentito, che una bistecca faccia impressione, che il sangue faccia schifo, e cosa abbiamo, dentro le vene, se non il sangue, e cosa abbiamo sempre mangiato, se non la carne? – urla quando sente parlare di teatro e poesia, suo padre lavora duro ed esce al bar tutte le sere, morirebbe per sua moglie e la famiglia, lo dice sempre, col figlio non parla, dice che non ci riesce, che non lo capisce, che sono troppo diversi, la madre ascolta i segreti, le sue storie intricate di amori e tradimenti acerbi di ragazzo e gli accarezza i capelli e lo chiama bambino, bambino mio.

Quand’è arrivato in città ha imparato a non farsi domande, a muoversi svelto dormendo il meno possibile, a parlare poco e cancellare suo padre e quella sera di settembre e cercare una donna che lo amasse senza chiedere niente, ne ha trovato e perse di donne così, una al mese, una al giorno, ha trovato uomini di paesi più a sud del suo, orientali carichi di soldi e caraibici dalle gambe infinite, nelle ore perse con i suoi compaesani ha studiato il loro amore per le nottate nere della periferia estrema, li ha visti uscire di casa truccati leggeri, girare ridenti per garage clandestini fino al mattino pieno, una pastiglia e un sorso di rum, una bustina che passa di mano, aspira e passa, aspira e passa, bustine comprate all’ingrosso con i risparmi di un mese, ha cambiato camera e casa un migliaio di volte, dopo litigi furiosi per motivi che a ricordarli adesso fanno ridere, e forse era sempre solo il grumo che si è portato dall’Isola, il non riuscire a parlare con nessuno, non trovare nulla di cui parlare, solo danza e sterline, nient’altro.

È stato solo per settimane e mesi, la musica del walkman e le lezioni e la pioggia fitta, un cielo senza stelle e delle strofe buie a fargli compagnia – Dio mio – si è detto mille volte davanti allo specchio – Non voglio altro che esistere e ballare, muovere le braccia seguendo la musica e inventare figure sul palco facendo mio il pubblico – e lo specchio gli ha dato ogni volta l’immagine di un ragazzo più magro e bello, più veloce e vivo e solo, lontano dalle spiagge e dai tramonti sul porto, di un uomo senza madre né padre, senza donne che lo sappiano amare per più di una notte, sogni e rabbia, ogni sera il cuore più duro, il confine alle spalle, lontano.

– Resta a dormire – dice la donna, lo tiene stretto per le spalle, la bocca sul suo collo, lui si libera piano, non la bacia e non la guarda – Resta a dormire, dai, resta qui – non risponde e non la bacia, scrive il suo cellulare

su un foglio, lo lascia lì, sul tappeto, sotto gli slip di lei, va in bagno, si lava, pensa a un aereo dall'Isola e all'estraneo che porterà, torna nel salone, la guarda, sembra stia dormendo – Sei triste, amore mio, sei troppo triste per la tua età – parla a lui ma come dal sonno, come persa nei suoi pensieri – Resta con me, stanotte, sei troppo triste, non ce la puoi fare, da solo, così giovane, quanti anni hai? – Elias non dice niente, esce in strada respirando forte, piove, solleva il cappotto per coprirsi la testa ma si bagna ugualmente – Non sono triste – risponde a se stesso – Sono solo e sto bene così, non sono triste –

La madre sa i suoi segreti e i suoi amori ma non ha forze per difenderlo combattendo il padre, le ire di lui a sentire certe voci sul figlio, certe risate che gli arrivano all'orecchio, nei bar del paese, la madre gli sembra invecchiata d'improvviso, non gli parla più accarezzandogli i capelli, gli chiede cosa vuol fare dopo gli studi e perché va in città ogni sera, lui non le parla delle lezioni e del cugino, sente che non capirebbe, che le sue scelte danno un dolore che non può dividere, che deve tenere per sé, proteggendo la madre e questo padre che non capisce, la madre gli giura il suo amore ma non vuole perderlo – Cosa vuoi studiare, Elias? – lui non risponde, non gli sembra importante.

Non è stato duro solo l'inizio, lo è stato sempre in ogni momento, per i soldi e per il tempo, la scuola che ti fa schiavo, sei sette otto ore di lezioni e prove, tutti i giorni lunedì-venerdì, anche il sabato, qualche volta, la domenica muori su una poltrona davanti alla tv, sdraiato per terra a fissare il muro e prendere forze, è stato duro sempre, una sera Elias è nella scuola, non c'è più nessuno, è rimasto lui solo, due ore in più degli altri a fare flessioni esercizi, provare i passi di un pezzo che ha in testa, Libera i cani, lo vorrebbe chiamare, come un brano del suo cantante notturno – Libera i cani contro di me – dice la canzone – E sciogliti i capelli, tu sei un piccolo mistero per me, ogni volta che mi cerchi – il ragazzo immagina la musica e disegna amore e gelosia davanti allo specchio, lavora duro felice di stancarsi, fa una doccia e si cambia, mangia un panino con Max, la guardia notturna, due metri di muscoli e tatuaggi – Ma tu – dice al ragazzo – Tu che sei straniero, cosa fai, alla sera? – e gli parla delle sue notti d'adolescente per discoteche e locali, di un amore che sta nascendo, della poca voglia d'uscire che ha adesso, di una casa economica in zona Nord e di mutui e banche, progetti per dieci e vent'anni, Elias finisce il panino senza dir nulla, saluta il suo amico di una sera – Abbiamo la stessa

età, io e te – dice Max con un sorriso, lui fa di sì con la testa.

È l'ultimo settembre nella sua terra, l'ultimo giorno di quella vita, la sera sta arrivando, l'appartamento del cugino è piccolo e spoglio, nel cielo passano grandi nuvole come di pioggia, hanno cenato e fumato, sono in boxer e maglietta, nel salone fa caldo, musica indiana dallo stereo, guardano fuori dalla finestra, il golfo e la laguna, il mare è già scuro, il faro soltanto buca quel nero, sono stretti in un abbraccio che non sanno controllare, forse non vogliono, il cugino si chiama Fabio e ha un lavoro e dieci anni più di lui, a Elias piacciono il suo viso e le sue mani ma tutto questo ha come un sapore amaro, non capisce perché ma lo sente, nella bocca e dentro di sé, Fabio gli bacia le orecchie e il collo, graffia la sua pelle stringendolo sempre più forte, è dolce, però, questa forza – Ti amo – gli dice piano, Elias non sa cosa dire, si lascia baciare.

Risponde al telefono, la donna gli chiede cosa sta facendo, se ha voglia di vederla, lui risponde di sì, le propone di guidare fino all'aeroporto, se ha tempo e voglia di accompagnarlo a un aereo che arriva da oltre confine, con un pezzo del suo passato a bordo – Magari ti spiegherò dopo, se sarò capace di spiegare qualcosa – lei non capisce ma accetta, si incontrano a Camden, in un caffè vicino a casa di lei – Mangiamo qualcosa da me, facciamo in tempo? – Elias muove la testa a dire sì, ordina del vino, la guarda: è bella, e sorride sempre senza sembrare mai scema – Perché mi hai chiamato? – le chiede baciandola, la donna gli stringe le mani nelle sue, lo guarda negli occhi, scuri come di pianto tenuto a fatica, gli dice che sembra così giovane, che è solo un ragazzo, lui sta zitto, segue i ricordi.

La notte è tiepida e piove, Fabio tiene il cugino in un abbraccio muto – Non piangere – gli dice – Ti prego, non piangere – Elias ha labbra spaccate, sanguinanti, una gamba mezzo rotta, ossa doloranti e occhi gonfi e scuri di lividi, piange e stringe i pugni di rabbia e paura, sente Fabio che gli ripete di calmarsi, di non piangere, di non aver più paura, sente il suo abbraccio leggero e i baci sugli occhi chiusi, leggeri per non far male, carezze sugli zigomi e le guance – È finita – dice Fabio cercando un sorriso, sfiora i lividi col ghiaccio, cotone e alcol disinfettano le ferite, piano, pianissimo – È finita, è tutto passato, non pensare, non piangere, dimentica, subito, ora, come non fosse successo, dimentica e scappa – Elias ha singhiozzi di pianto che non sa fermare, sente dolori ovunque,

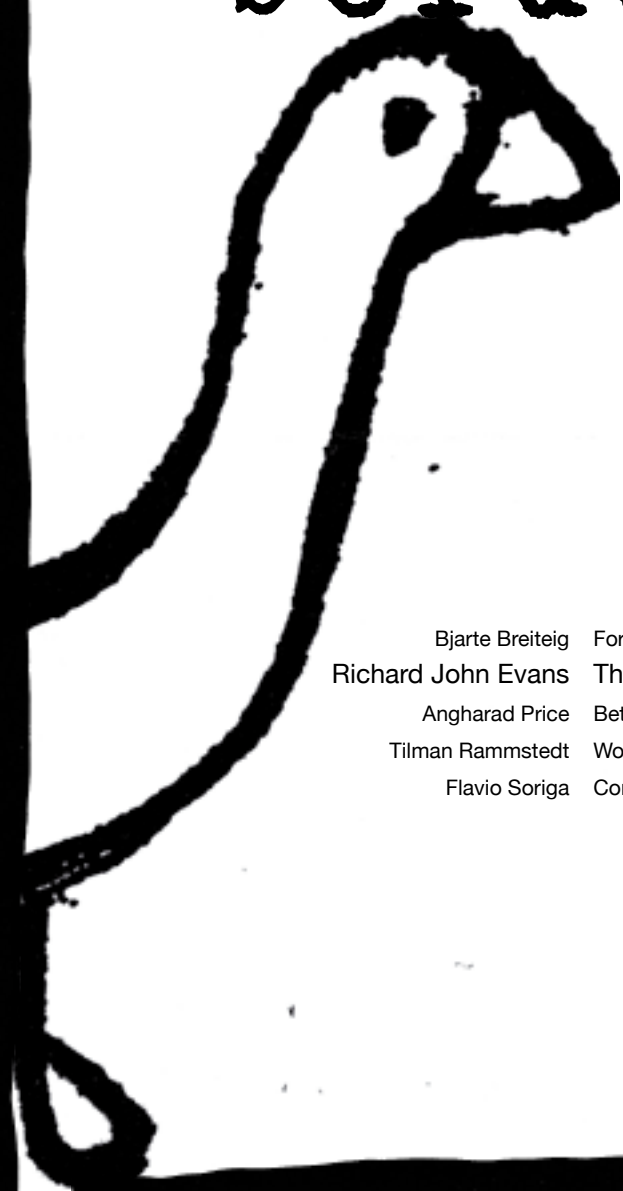
dentro, in fondo, gli occhi pesti e la testa che pulsa, non può muoversi senza fitte e nausea – Ci penso io – dice Fabio al suo orecchio, come un sussurro – Devi andartene, cancellare questa sera, quel che è successo, ti do i soldi per il viaggio, ti do quello che vuoi, parti e ricomincia, vai lontano e dimentica tuo padre e anche me – e lo bacia e accarezza, gli tiene le mani e gli giura amore, lo benedice e perdona, lo chiama piccolo mio, cuore mio, mio grande amore, mio impossibile amore.

Non è bravo a lasciarsi andare, a spiegare e ricordare, per anni ha ucciso i ricordi e adesso all'improvviso gli sembra importante tornare indietro, fare i conti e capire davvero – Non doveva venire, mio padre – non sa dire altro, non sa parlare della madre e delle telefonate di lei, averla sentita invecchiare e soffrire ogni volta di più, anno dopo anno, Natale dopo Natale – Quando hai superato un confine non dovresti mai tornare indietro – ha pensieri come questi ma non sa spiegare, sono di nuovo nel salone di lei, di nuovo si perde tra gli arazzi del Messico, guarda questa donna che quasi non conosce ed è contento di averla vicino, vorrebbe raccontare tutto, liberarsi, fare i conti aiutato da lei – Mia madre lo ha lasciato, se n'è andata, è fuggita da mio padre, lo ha lasciato solo e perso, non credevo fosse possibile, è così – sta raccontando, alla fine, l'abbraccia, si fa abbracciare – È diventato un altro, sera dopo sera, al bar fino a tardi o davanti alla tv, come lei non ci fosse, e so che è per me che è successo, in qualche modo, per quella sera in cui mi ha seguito e trovato lì, in una stanza buia con un ragazzo che mi era parente, nudi e soli, so che non era mio padre a picchiarmi, ferirmi per sempre, era l'uomo che deve fare certe cose, che non può permettere tutto, era l'uomo che ha delle regole, so che quella sera è finita, per me con loro e per lui con lei, so che non le ha perdonato di avermi dato dei soldi, di aver continuato a chiamarmi e a volermi bene, so che l'ho odiato fino alla morte, non per le ferite, per quello che ha spezzato, per l'umiliazione senza speranza, non so cosa succede adesso, cosa può succedere, non so se riusciremo ad abbracciarci, ad essere qualcosa di meglio che due sconfitti che si odiano, non so perché ha deciso di venire, di farmi passare di nuovo il confine, riportarmi indietro – sta zitto, si fa baciare, le parla all'orecchio – Non mi lasciare, chiunque tu sia, mentre mi accompagnami da lui, tienimi stretto, dammi la mano –.

Camminano in silenzio e piove, la pioggia grigia di tutti i pomeriggi, nella sua terra in questi giorni di marzo le belle ragazze fanno vedere le gambe

nei tavolini del centro, turisti tedeschi arrancano per le salite strette del quartiere medievale, sbucano nella piazza del Bastione accecati dalla luce e dalla bellezza, il mare luccica come d'estate e il sole se ne fotte del calendario, forte e arrogante come un ragazzo povero, nella sua terra la pioggia si fa aspettare per mesi, poi picchia duro allagando i campi e pitturando il cielo di nero carbone, acqua scura e possente e crepitante, mitraglia di nuvole che non da pausa, che fa sentire vivi e pulsanti, la pioggia di questa città è come sporca e morta, aspettano il treno per l'aeroporto, il ragazzo cammina avanti e indietro, nervoso, emozionato, la paura che il confine lo catturi di nuovo – Come stai? – gli chiede la donna, lui la guarda, è bella, magra e vestita di nero, si danno la mano guardandosi negli occhi – Va tutto bene – risponde Elias, gli trema un po' la voce.

borders

- Bjarte Breiteig Forward (translation by Fiona Turner)
Richard John Evans The Crescent
Angharad Price Between Môn and Arfon (translation by Angharad Price)
Tilman Rammstedt Wormholes (translation by Ian Harvey)
Flavio Soriga Come loose your dogs (translation by Allegra Mostyn-Owen)

Bjarte Breiteig

FORWARD

The letter came in August, by which time we had almost stopped waiting for it. Elisabet stood by the plum tree and thinned out the unripe fruit. She smiled at me as I came through the gate with the post. It had been a sunny summer and we had spent the holidays in the garden, for the most part each with a book, and she had bleach lines on her temples because of her sunglasses. I gave her the letter, which I had already opened, and while she read it I lifted a branch and began to remove some plums at random. They were the size of acorns and hung closely together under the soft leaves. I threw them onto the compost heap, one by one, as I picked them off. As early as Monday, said Elisabet. Yes, I said. It doesn't say how long you'll be there, she said. They talked of a week, I said, but it depends, of course. When I turned round she looked the other way and I knew she was going to cry. I watched her as she went across the lawn to the kitchen door. She was wearing tight, old trousers that I had not seen for a long time, and her waist was bare. The feeling of lust pricked me.

On Sunday evening she drove me to the station. I was there early. It had begun to grow dark and the scattered lamps were lit as we stood and waited. People passed with rucksacks and suitcases which they carried onboard the carriages. At the front, by the engine, stood some men in overalls who stowed goods from a truck in through a large hatch. Elisabet had folded her arms across her chest. It had been close that day, but the evening was chilly. I said that the best she could do was to sleep as much as possible. Tor, she said. I put my arms round her. I felt how thin she was. I'll go onboard now, I said. She nodded. I took the suitcase, climbed onboard the train and went back towards the sleeping cars. I had a place in a two-berth cabin. There was no one there when I arrived but there was an unfamiliar toothbrush in a plastic glass on the shelf below the mirror. I pushed my suitcase into the baggage shelf by the door and went over to

the window. Elisabet still stood on the platform. It took a while before she caught sight of me. She walked along and stood directly outside and it looked as though she wanted to say something. I signalled to her that the window could not be opened. She nodded. She rubbed her bare upper arms. We looked at each other for perhaps a minute. Then she lowered her gaze, turned around and left.

I hung the suit jacket on a peg by the window, locked the door and lay down on the lower bunk. After a while my thoughts began to fade and I dozed off. I could not have been out for long when I was awoken by a man who stood bent over me touching my arm. Excuse me, you are lying on my bed, he said. He pointed at his ticket, which he held up in front of me. I got up slowly so as not to become dizzy. It had become dark in the compartment and the train had begun to move. I had barely stood up before the man grinned and began to slap me on the shoulder. But of course, it's you, Tor! he said. I looked at him. He had a pale double chin which bulged over his shirt collar and he smelt faintly of alcohol. There was nothing I recognized about him. Don't you remember me? he asked. No, I said. It's Wimp. He looked at me expectantly. Wimp? I said. He laughed a little. That was what you all called me, he said. I said that I didn't remember any Wimp, he must have mixed me up with someone else. No, no, no. He tapped me on the chest. You are Tor, right? Yes, I said. Yes, then we know one another, he said. With that he lay down on the lower bunk, as I had just lain. He put his arms behind his head and looked at me. His shirt had wet patches under the arms. So you don't remember the big boy in Class C? he asked. No, I said. The fat boy that you all called Wimp? I did not answer. I looked out of the window. A town glided by and people played football on a flood-lit pitch. But I remember you well, said Wimp behind me. Tor with the blond hair. Tor with the BMX bike. Tor who showed his behind when the bus went past. So now you're going to Sweden? he asked. Yes, I said. Business? I shook my head. I need an operation, I said. And you have to go all the way to Sweden? he asked. I turned round. He lay there smiling. I saw that there was something familiar about him after all, but could not place him. He pulled out a hip flask out of his trouser pocket, took a gulp and then held it out for me. It was warm after being against his leg and violently burnt my throat when I drank it. I gave the flask back to him, lifted the suit jacket down from the peg and took my time about putting it on. Wimp's hand gripped around the bar that was there to stop people rolling out of the

bunk. Are you going? he asked. I need a beer before I go to bed, I said. He winked at me. Of course, he said, of course.

It was a modern train with doors that slid open before I had chance to touch them. People sat reclined in the seats, with gazes that turned aside when I caught them. There were no passengers in the restaurant car. I got a beer and sat myself at a table by the window. While I drank, I stared through my reflection and out into the darkening night. Perhaps it was the heat, or that I had not eaten for some time, I don't know, but the alcohol worked straight away. I finished the beer and bought myself another one. Sometimes the train suddenly twisted and gave me the impression of gliding, and for the few seconds it lasted, I closed my eyes and imagined I was flying across the landscape. Half way through my third beer, the phone began to vibrate in my inside pocket. I took it out, but was so out of it that I just sat and looked at her name on the display and thought that a conversation would not bring us closer to one another. When it had stopped ringing, I switched the phone off and put it back into my pocket. Aren't you going to answer it? asked a voice behind me. It was Wimp, who had come in and stood by the counter. The waitress glanced at me over a stack of plastic-wrapped muffins. She was about to pour him a beer. I said: I'm not always in the mood to talk. Wimp got his beer, paid and sat himself down at my table. So you don't want to talk to your wife, he asked. I leant forward in my chair. You obviously know a good deal about me, don't you, I said. He shrugged his shoulders. There isn't always that much to know, he said. I drank my beer. He did the same, and I could see our dim reflection in the window; we both had grey suit jackets and the same hair colour. He said: By the way, it's quite normal for the unsuccessful person to remember the successful person, and not the other way round. I asked: So, do you see yourself as unsuccessful? Yes, he said. He looked straight at me. He leaned right back in his chair and held his glass steady on one leg. Do you know, he said, I used to admire you. Why? I asked. He shrugged his shoulders: You were self-confident, the girls liked you, all that sort of thing. But one day I stopped, he added. Admiring me? I asked. He nodded.

It was the year everyone had kites, said Wimp. Do you remember? There were kites everywhere you went. As soon as there was the smallest breath of wind, up they came from car parks and football pitches. I nodded. I remembered that. There had been an epidemic that spread over

the area and disappeared again as quickly as it had appeared. People had bought kits by mail order from Japan and Korea; big box kites with flags and pennants, while others constructed their own in woodwork class. Wimp remembered my kite well. It was the best kite he had ever seen. It was made of real parachute silk, the fabric was completely black and it resembled an enormous bat. I had almost forgotten it, but now the memories came flooding back as Wimp spoke. One day when there was a fresh breeze blowing, my kite had got caught on a crane, which at the time stood on the hillside below the school, and the string had become snagged at the top. Wimp described the group that had formed at the base of the crane, how excitedly they stood there while I climbed over the safety barrier and up the narrow ladder in the centre of the support column. I climbed up past the driver's cabin and up to the point where the ladder stopped. There they could see me lie flat out and begin to crawl along the arm; but I had only gone a short way before I lay motionless. Then panic began to spread on the ground. They thought I had fainted and would fall off at any moment. They started to shout to me. Tor! they shouted. Tor, Tor wake up! They stared at my face, which was only a small, white dot. Finally someone ran off across the hillside to tell the adults.

Wimp took a mouthful of beer. I realized that I was smiling. Were you all really afraid? I asked. Of course, he said. But you can bet I envied you. Imagine having a whole group of people standing there calling to you. And how we cheered when you came down, even if you hadn't got near the kite. He lowered his voice and looked towards the dark window. The following day it was blowing a fresh gale, he said. And it was then he decided: He would do that which I had not done. At dusk he stood by the crane again, all on his own this time. It was growing dark, but far above he could see how the kite blew in the wind and tugged at the line so that the whole crane vibrated. In his pocket was his army knife, which he would use to cut it loose. He told me of how he had set off upwards and felt the wind take hold almost immediately. He was quite a fat slob in those days, so it was a bit of an effort and his hands quickly became numb on the cold steel. Spread out below him were the houses, their lights and the bridge where the cars drove in a steady stream. The school yard was lit by blue-white lights that threw small patches over the asphalt and he could see the secret place, behind the rubbish container, where he used to go and hide. The whole thing seemed so small and pitiful. When

he reached the driver's cabin he climbed in to rest for a while. A half-full coffee mug was standing there, which he dropped out of the door and watched as it slowly fell and bounced against the ladder steps and bars before disappearing into the darkness. Then he climbed the last bit before beginning to crawl out along the arm. The wind forced cold tears from the corners of his eyes and he imagined that the rest of us were standing at the foot of the crane and were afraid and shouted to him that he should turn back. But never in his life would he turn back. He crawled across the great void between the bars and felt how the arm swayed more and more the further out he went. It was further to the end than he had thought and when he finally got there his arms were completely exhausted from the strain. He lay there and watched the kite. It resembled an angry dragon as it threw itself back and forth in the darkness, while the stretched material fluttered and crackled. There was a tear in one side and that was what it was that made it so noisy. It was as though it suffered, said Wimp, and took another mouthful of beer. Suffered? I said. He nodded and blinked his eyes a few times. He told me of how he had shakily got to his feet on the bars while he held on to the upper beam with one hand and took hold of the line with the other. But when he was going to pull the kite towards him, he found that the wind was too strong and eventually he leaned himself on the upper beam, wrapped the line round his hand a few times and cut it off just below where he was holding it. At that moment he felt how powerful the kite was. It was stronger than any person and he let go of the knife and clung onto the line with both hands, knowing that he could be tipped backwards at any moment.

While Wimp talked the waitress had cleaned the tables and now she was about to close. She flashed the ceiling lights to make us leave. Wimp sat and stared down at his empty glass. And then, I asked, what happened then? He looked up at one of my shoulders. What happened was that I started to believe in God, he said. So you're a Christian? I asked. He shook his head. God is not God, he said. He wanted to say something more. It was stuck somewhere inside him, and he lifted his glass to his mouth but discovered that it was empty and so put it down again. And then you stopped admiring me? I asked. He nodded. Since then I have never really admired anyone or anything, he said. I looked out of the window. Somewhere above us the power line sparked and lit the landscape up for a moment. I caught a glimpse of a forage harvester that stood abandoned in a field and a stone wall that disappeared into the

darkness. A conductor came through the carriage and stopped in front of us. Is one of you Tor Karlsen? he asked. It's him, said Wimp and nodded towards me. There's a telephone call for you, said the conductor. I asked if it was anything serious. He did not answer, but gave me a friendly look. You can come with me, he said. I glanced at Wimp before I went, but he did not meet my gaze. He just sat with his head bowed and rubbed a reddish rash on his neck.

I followed the conductor forward through the train. He unlocked a door with a key that he had hanging on an extendable cord, and we went in through a dark goods room. In a glass-walled enclosure sat a uniformed man, watching a video with a listless expression. Innermost in the room, a sliding door stood half opened to the driver's compartment and a telephone hung by the side. The conductor smiled and turned away. I put the receiver next to my ear and said hello, but no one answered. Elisabet, I said, what is it? Then her voice was there. It was the darkness, was all she said. Is it the same now? I asked. She asked why I had switched my telephone off. It was the battery, I said. I heard her breathing in the receiver. In the driver's cab a red-haired man sat leaning back in his seat and talked to someone who was out of my field of vision. It looked comfortable in there. In front of the train the lights cast a ghost-like gleam on the rails which ran on and on in the darkness. Suddenly they twisted over to one side and the train went rushing into a bend while it emitted a blast. What was that? said Elisabet. Just the train, I said. Oh, she said. I thought it was a siren. I asked if she was in the living room. She was, and I knew where she was sitting: in the leather chair with a rug pulled over her, while she stared at the drawn curtains. I told her that I had met an old acquaintance. She wanted to know who it was, and I said that it was Wimp. Wimp? she said. That was what we called him, I said. Was he someone you bullied? she asked. I don't know, I said, I don't remember him. He remembers me, but I don't remember him. Elisabet sounded despairing: Oh no, she said, that's your memory again. I said nothing. Why did you bully him? she asked. I noticed that I was irritated. I don't know, I said. I really don't remember. Oh Tor, she said. Relax, I said, it is quite normal that you forget those who... Those who what? she asked. No, I said, nothing. I began to talk about something else. I asked how she had got hold of the number out here, what she had said to be able to talk to me. She did not answer. But you must have said something, I said. I said that you were sick, she said. I said that perhaps we would never

meet again. But Elisabet, I said. She began to cry. I didn't know what else to say, she said. Well, I said. It doesn't matter now. We're not superstitious either, are we? I tried to laugh. It is so dark here, she said crying. No it's not, I said, it's just that you see it that way, you know that. That Wimp, she said, you must apologize to him. Yes, I said. Promise? Yes, I said. Tor, she said, do you love me? Elisabet, I said. She laughed a little and sniffed into the receiver. After a while I said: I am going to go now. I love you, I said. Then I put the phone down. I sat by the telephone for a while, just in case she rang back. Inside the driver's cab, the red-haired man put his hand on a lever and pushed it forwards. The train's speed increased. He noticed that I stood watching and he nodded to me. Everything OK? he asked. It's just my wife, she's a little..., I said. He smiled. It's like that, you know, he said and pushed the sliding door to.

I went back to the restaurant car. The lights were out and a shutter had been pulled down over the counter. There was no one there. I went further back, through the carriages that now lay in darkness and into the sleeping compartment. Wimp was not there. The hip flask lay on the pillow and there was a red sports bag on the floor in front of the sink. I sat down on his bunk, leaned back against the wall and took a gulp from the flask. I stayed sitting there, but Wimp did not come back, and eventually I must have fallen asleep, as the next thing I remember was that it was light outside, that I had a headache and that the quilt was damp from the brandy. I got up and rinsed my face with water from the feeble stream in the sink. My gaze fell on Wimp's toothbrush. Freezer tape was wrapped around the handle to give a better grip. The sight of it made me uneasy and I decided to take a walk towards the front of the train. I went all the way forward to the engine without seeing Wimp and on the way back I checked the toilets as I passed them. I tried the exit doors to see if they could be opened while the train was moving but they could not, and neither could the windows. The passengers had woken up and little by little began to gather in the corridors. I went back to the sleeping car and stayed there on Wimp's bed until the train arrived. Outside people streamed out onto the platform. After a few minutes there was a knock on the door. It was the conductor who said that he was just going round checking that everyone was awake. I asked if he had seen anything of the big man in the suit jacket who I had talked with the evening before. He thought about it, but could not remember having seen him. He must have got off at one of the stations along the way, he said. I nodded. He must

have done, I said.

It felt right to take Wimp's baggage with me. I put the toothbrush and the hip flask into the bag, which turned out to be empty, with the exception of a whiplash collar made of plastic and foam rubber. Then I took the bag and my own suitcase and went out. An escalator brought me up into the arrivals hall, where the sun was already shining in through the large glass windows. Outside on the steps I stood and looked up the unfamiliar streets, where people hurried past. I went down to the taxi rank and climbed into the back seat of the first car. To the hospital, I said.

Richard John Evans

THE CRESCENT

A block of flats called The Crescent stood on the lip of a small, round city. It was long, low, and orange. It occupied a triangular island formed by three roads. Older locals remembered The Crescent being built, about twenty years ago, on an abandoned orchard. Some recalled a horse or donkey, tethered to fencing, others the over-ripe apples rotting in the long grass. Despite the constant traffic thrum, most residents – especially those on the fourth and fifth floors – found The Crescent a restful place to live. This was partly because a green space of fields and tall, old trees lay between The Crescent and the city centre. A windy dog-walker's paradise, in parts marked up for games, in others left to the wild weeds, it wound through parkland to the old city wall and the castle moat. On winter nights, parts of the city twinkled through the branches – office block lights, a corner of the sports stadium, the silver dome of the college observatory. In summer, these sights were obscured by an efflorescence of oak and elm, ash, beech and larch. An almost rural calm sometimes descended on The Crescent's balconies.

Two types of people lived in The Crescent, the quite old and the quite young. Many of the flats contained retired widows, whose television sets could be heard so clearly by their neighbours that it was possible to predict which programmes, out of an evening's schedule, the aged ladies would choose to watch. Other flats were occupied by young professionals, singly and in couples. Their older neighbours would tell visiting sons and daughters that you didn't hear a peep from next door all week, but occasionally on a Saturday there would be some thumping music quite late into the night, but it wasn't very obtrusive really – and it was Saturday night after all.

On the fourth floor, in flat thirty two, lived Martin Gardener. Until recently, Martin had been involved in marketing and promoting his city as part of the regional tourist board. A graduate in tourism studies, Martin had

worked hard to place himself in what he defined as a 'real' job, one that wasn't just a lot of paper-shuffling. In his current position, Martin came up with ideas, argued for them, and oversaw their implementation. An international food fair at the convention centre and a week-long pan-European arts festival were Martin's proudest professional achievements to date. He had more ideas in mind, but he hadn't been in work for the last eight months, because he was ill.

One morning early in May the year before last, Martin smiled in an exhausted way as he fumbled for the keys to his flat, looking at the brass numbers on his front door which reminded him, unnecessarily, of his age. He sniffed as he fitted key to lock. Someone was having a fried breakfast. Martin's stomach made a strange, high-pitched noise. He caught a peripheral glimpse of the lady from the flat next door emerge on to the shady landing.

The corridor here became especially wide, like a passing point in a country lane. A trail of plants in patterned pots began outside number 31. Geranium, cranesbill and cyclamen, African violet, Cape primrose and Jerusalem cherry fought for space, their leaves touching, their colours mixing. The smaller pots balanced on window sills and ledges, and some hung from the blue tubular window frames. At the landing's widest point, the homecomer's pacing feet passed three large floor-standing pots, orange, green, and blue, containing christmas cactus, yucca, and swiss cheese plant. They drank afternoon light from the floor-length windows. The residents' car park peeped up through the petals and the stems. The trail continued past Martin's flat, began to thin as the corridor narrowed, and ended at the north stairwell, a final snowbell drooping next to the fire extinguisher. The space, the view, and the plants made Martin's mind speak words like 'terrace', 'botanical garden', 'green house', and 'arboretum' to itself, to the rhythm of the few final footfalls before the door; and once – when tottering home tipsily after a longer lunch than expected – 'sky garden'.

He couldn't remember his neighbour's name, but felt it might be something like Grace or Rose. A blink of floral print and the impression of a small blue watering can were all he saw before shutting the door. Martin watched the cat approach him along the narrow hall. She had been listening to the radio in the kitchen while he was at the shop. Peering into that room, Martin saw that she had taken advantage of his brief absence to do her business, tidily, in the litter tray. This was the usual habit of Martin's elderly though discreet cat. She followed him into the living room.

The flats in The Crescent faced east, but they weren't very light. Each had, appended to the living room, a small, brick balcony topped with brown, bolted steel, which did an excellent job at trapping the sunlight. A few rays would struggle into the rooms, but leave the far walls sunk in orange gloom. By noon, the sun would have passed overhead, to spend the rest of its day sinking down the blind side, pouring into the corridor and on the closed doors.

But there was an intense hour shortly after dawn when that same light could actually hurt the eyes. It was an odd kind of light, as Martin acknowledged now, standing near his reclining armchair, blinking and transferring his plastic shopping bag from one hand to another. Rather than bathe the flat in a warm wash of radiance, it seemed sprayed in at high pressure. Martin was reminded of the way a mild gush of water will become a fierce jet if forced through a narrow aperture.

Martin was getting used to looking into the light, to sighting along its rectangular beams, through the curtain of blue-grey smoke, out through the sliding glass door, out of the box balcony, over the cars waiting at the lights on the arterial road beyond The Crescent's wooden fence, into the trees, through the trees, above the trees, to the city's taller buildings, the spears of the stadium glinting painfully, and directly above, reaching down to touch them with wavering fingers, the sun.

Leaning on the armchair, Martin realised he was in the same spot as he had been when he watched his father and brother toasting baby Jack in whiskey. This was last Tuesday, at around this time of the morning. A visit from either was rare, from both together unprecedented. Martin's father and his brother Andy had been quarrelling for a couple of years, and had only just started speaking to each other after an icy eight months. The argument had initially sprung up around a second-hand motor-home that Dad had lent Andy the money to buy, but which Andy had spent on home improvements – specifically, redeeming with cane furniture and soft rugs the fiasco of the conservatory, at his wife's insistence, according to Dad. He had always admired the adventurous spirit in his younger son, and didn't want to see it extinguished, even if he was a family man now. The dynamic had proceeded predictably from there, for Dad, Andy, and Andy's wife were all hot-headed.

Andy had brought Jack along, on their way to the crèche. His wife, Brenda, was on a coach trip to a designer factory outlet sixty miles west along the motorway. Dad had come by on his way to work, to give Martin a sheaf of forms about claiming sickness and disability benefits. This was

Dad's second visit since Martin's diagnosis, and Andy and Jack's first. It was, Martin realised, his illness that had made this meeting between Dad and Andy happen.

After an uncomfortable twenty minutes' discussion of the local traffic conditions, Dad looked at Andy silently for a few seconds, then produced from a side pocket of his green coat a half bottle of Bell's Whiskey and proposed that all three drink a toast to Jack. Andy and Dad exchanged glances, furtive at first, through the passive medium of gurgling Jack, and finally meeting each other's eyes.

Martin reminded them that his illness prevented him from drinking alcohol, then went to the kitchen, the cat cutting across his path, to fetch three tumblers and a carton of apple juice. He also brought in his own unopened bottle of ten year old single malt.

"Ah, the good stuff," Dad said.

Dad poured the whiskey, and he and Andy exchanged a few appreciative murmurs on the colour and volume of the liquid. Dad made the toast, wishing Jack a life of happiness and good health. All three raised their glasses. Swallowing his apple juice, Martin watched his father and brother enjoy the whiskey's after-glow. The pair looked to the ceiling for a silent second, lips slightly pursed. Over their shoulders, Martin noticed vegetation creeping around the whitewashed wall that separated his balcony from that of Grace, or Rose. Slim green curls of grape ivy reached over to touch the handlebars of his rusting bicycle.

Dad and Andy looked down from the ceiling and at each other.

"That's a good drop," said Andy, sighing.

"That's true, that's true," Dad said, nodding.

Martin stood where he had stood at the time, nodding and sighing, acting out the memory. His neighbour's television could be heard quite clearly through the wall. She seemed to be watching a documentary about alpine goats. She was keen on wildlife programmes, Martin had come to understand.

He opened the sliding glass door to let some morning air and rush hour noise into the flat.

The Crescent was stepped, each balcony jutting out a little further than the one above, like a ziggurat. Several times in the past, usually late at night, with friends round, Martin had watched a fumbled cigarette end fall from his fingers and land on the bolted border of the balcony below. His unknown neighbour dealt with Martin's cigarette and its ash scatterings silently, invisibly. Neither had ever knowingly seen the other,

despite the slender seven-brick gap between their balconies' northern and southernmost points. Martin had only to lean an elbow on his own balcony to see directly into his neighbour's. He had often noted the onion bulbs growing in a pair of ragged, soil-filled shoes on the ledge. Martin had thought of letting a note flutter down, apologising to his neighbour for the cigarette accidents, and for a vomiting incident last Christmas when he had been too late with the bowl for a merry friend; but he knew he wouldn't. Both men imagined a bigger man as his neighbour. Somewhere a car with a faulty exhaust over-accelerated. By the time the grating noise arrived in Martin's flat, softened by its journey across the park, it had become a whimsical raspberry.

On the landing Camellia Jane-Beatty turned from her flowers. Her front door had a knocker, unlike Martin's. A brass horse's head, in profile, peered through a horseshoe. The knocker banged when the door closed, but Camellia never heard it. She took the watering can through the hall to the kitchen, her carpet slippers shuffling and paddling slowly. Camellia's body, in profile, was beginning to resemble a question mark. An unruly white fuzz was the only visible reminder of the blonde curls that Camellia's Edward John never could stop touching, when they were just children. On the rare occasions she left The Crescent now, her destination inevitably smelt of disinfectant.

The door was wide open and Camellia stood looking at the bower she had made of her balcony. She remembered the day a neighbour of hers, a handsome boy, had locked himself out and asked Camellia if he could climb out on her balcony and down into his. It was dangerous, of course, and the residents' association wouldn't have approved, but he was an athletic boy with a big toothy smile and Camellia had got caught up in the adventure. All went well, and he had come back for a glass of wine.

She was no longer sure who her neighbour was. Lots of young men had come and gone. Camellia got them confused, but they were all very nice. Very quiet too, she thought, dazzled for a second by the sunlight glinting on the ornamental horse brasses that dotted the rear wall of her flat. She would think next door was empty at the moment, if it weren't for the odd cooking smell. He was obviously keen on garlic. On the landing, leaning away from her blooms, Camellia had also smelt rosemary and basil, and the odd waft of cardamom and cumin. It was funny to think of a young man interested in cooking. Camellia's husband, Edward John, hated the kitchen.

Camellia realised she hadn't smelt any of these for a good while now. She

remembered what she thought must be cinnamon and cloves last winter, and she thought perhaps he was making *gluwein*. Perhaps he had moved out.

That night, Camellia fell asleep in her armchair in front of the television. A tall variegated schefflera with ribbed trunk and bold palmate leaves showing some signs of mineral chlorosis stood behind her, touching her chair, and the illusory flames of the log effect fire drew lazy orange ovals on the walls. On the television, an antiques programme ended and live coverage of an athletics tournament began. Camellia's flat was full of ornaments, mainly made of brass, copper, and nickel - plates and platters decorated with finely wrought galleons amid intricate waves, equine ephemera, shields and tabards and pewter steins. Among these, and glossy green leaves, Camellia snored and the television blared.

Camellia began to dream. The couple upstairs were having a vicious row, even louder than the real row they'd had some months ago that made Camellia wonder if she should call the police. Annoyed at first, Camellia now became worried for the woman, whose cries had gone from angry to pained. She hurried into the corridor, smiling at the handsome boy who stood sniffing the petals of her sunroses, and he raised his wine glass at Camellia. White, yellow, and red reflections stretched out on the window panes behind him.

The door to flat 41 was open and Camellia looked in. The row had stopped the second she set foot on the fifth floor corridor. Now she heard men's voices talking calmly. Standing in the hall, Camellia could see into the living room. Her husband, Edward John, was sitting in an armchair. Her brother Dominic stood near the window. Silently, Camellia listened to them.

"It's because of what happened when you died," Dominic told Edward John. "The house was too big and gloomy for her. She found it difficult to get on with things."

Edward John nodded in an intensely familiar way, slowly, eyes down, a particular furrow appearing. Camellia blinked. She associated the gesture with compassion, occasions in the past when Edward John had heard a sad story of someone's life, and looked down, nodding, before offering some practical help, often financial.

"When I married Hilary, I asked Camellia to come and live nearby, so she sold the house and we found a nice flat," Dominic said.

"But why Wales?" Edward John asked, frowning. "We don't know anyone in Wales."

Camellia smiled at his forthright manner.

"Hilary is Welsh, and she wanted to stay close to her mother and father, who are getting old," Dominic said. "We went to see Camellia every day, either Hilary or myself. She was happy. She seemed to have taken on your old interest in horticulture - pots and trays, of course, rather than gardens and greenhouses."

Camellia thought of the wide garden at the back of the old house, of bringing rubber-gloved Edward tea and buns, wasps buzzing around his strimmer. Her brother, Dominic, had died of a heart attack eighteen months after Camellia moved into The Crescent. Hilary visited less and less often, busy nursing her parents, who finally died, and then Hilary moved to England with her job. Camellia didn't think Dominic had any need to apologise to Edward John for anything, and thought she would walk into the living room and have a word with the both of them. She found herself watching a man in yellow shorts throwing the javelin, a crick in her neck, the antiques programme finished.

In the flat next door, Martin listened to the row progressing upstairs, and decided it hadn't the staying power to last much longer. The bass voice had gone from strident to ragged, and was subsiding into broken grunts. The soprano had clearly locked herself in a different part of the flat, and her diminuendo was further muffled. Now the sound of the television next door - some kind of sports commentary - dominated again. It was a minor skirmish compared to the row he'd heard a few months ago, which made Martin wonder if he should call the police, or at least one of the men from the residents' association. It went on for nearly two hours. At a late stage in the row, the woman's voice had fallen silent, while the man's had dropped into a mournful rumble, punctuated by sobs, and Martin thought he might have murdered her. But the idea was too much like a comedy sketch to take seriously, and he tried to go back to sleep. He did the same now, listening to Camellia's television, individual words forming now and again from the slosh of vowel sounds, increasingly absurd and inappropriate to any kind of sports commentary. In the kitchen, the cat poked her head through the curtains and looked down at the spotlight garden below, with its twin oak trees and two wooden benches. The cat saw a movement down there and crouched to stare. Emerging from the bushes behind the fence was a long, sleek fox. The cat's whiskers twitched. She watched the fox step into the light, look left and right, and step back into the darkness, sniffing the air.

Angharad Price

BETWEEN MÔN AND ARFON*

To those of us who live on the banks of the river Menai the Atlantic's ebb and flow are part of our daily lives, as the sea twice a day fills and empties the gap that forms the border between Môn and Arfon. To us in Arfon, this river defines us, especially at high tide. At low tide, with its blue ink paling away, the Menai threatens to deny our very existence.

I say 'river', but the Menai is no real river, for its water is salty. It is rather a channel: a sleeve of sea about a mile wide and twenty miles long linking Caernarfon Bay in the west and Conway Bay in the east. Its bed is unstable, always changing as the sands move with the powerful currents and cross-currents. It is a perilous place for both ships and men.

I suppose I'm typical of Caernarfon people in feeling ambiguous about this river that reminds us every day how far we can go. We thank it for coming between us and Môn's flatland farmers. We thank it for bringing the world to our ancient town; for making us more familiar with Hamburg, Bordeaux, Sydney and Valparaiso than with the mountainous villages of Snowdonia; and for bringing oils and wines and shag tobacco to our eager palates.

But only a few Covies, as we call ourselves, have ever travelled along the Menai. And only a few would want to, considering the terrible shipwrecks of the past.

The pilots of River Menai were a breed apart from your average Covies, and only one of them survived until my day. His name was Abram Janeiro Jones.

His father had been Mate on the *New World II*, and the son - strong and rosy-cheeked - was born in the docks at Rio. The mother took ill on the voyage home to Wales from Brazil and died on the Atlantic Ocean. His father had learnt his lesson. He gave up sailing and became a pilot on the Menai, like his father and grandfather before him. His son was brought up

a pilot from the cradle.

That same son, Abram Janeiro Jones, was the last of the honourable line of Menai pilots. Though a ship may have sailed the world's roughest seas, and Liverpool dock may have been finally within its sights, the Menai pilot was always needed to guide it through that final perilous strait between Môn and Arfon.

These days, cargo ships only rarely come this way. Now, the Menai's traffic consists of pleasure boats. Janeiro had been idle for years, not wishing to stoop to guiding yachts. He had fathered no children, as far as we know, and he half taught his craft to a neighbour's son, so that someone was there, at least, to deal with the small, shiny white boats. He spent a year or two fishing for plaice in Caernarfon Bay, but got tired of the monotonous shoals and threw his nets to the bottom of the sea at the narrow gap of Abermenai.

He found work, in the end, as Keeper of Caernarfon's Estuary Bridge, where the river Saint carries the mountains into the sea. When a ship signals, the walkers are stopped and the bridge divides in two and swings open, to let a boat out of the town's harbour, or into it.

Janeiro lived in the Bridgekeeper's cottage in the twilight of Alun Woods. He sat every day at the door of his house, the boats' masts like a forest in the quay, and the castle's Eagle Tower coming between him and the town square. Whenever a boat signalled, he would get up from his chair and go into his house to press the red button that worked the bridge. When the boat had gone through he would press the green button and the bridge would return to its place to let the walkers cross the estuary.

Very seldom did Janeiro himself cross the Estuary Bridge to the tavern or into town. Indeed, no one knew how he kept body and soul together. Some said they'd seen him wandering Foryd beach in early morning to the laments of the oystercatchers, and that he fed himself on cockles and periwinkles and crabs' claws. They said he smoked seaweed in his pipe and drank seawater. Of course no one dared approach him. He was a man who liked his own company.

Yet, as when a boy whose roots lie deep in dry land sometimes feels an unfamiliar wish to go to sea, I had - from the first time I had seen him - desired to sail on the surge of this oceanic man. There I was, a boy of ten, crossing the Estuary Bridge to the playground on the far side, when I saw the silver buttons of his coat shining in the twilight of Alun Woods. I was drawn to them as to a lighthouse.

He did not see me coming. His eyes were on the sea and had a distant

look. Were they blue? Or was it the Menai I saw in them?

Only at the last minute did he turn and see me coming, slight and purposeful, between him and the castle. He became very agitated. I shall never forget his roar, nor the sting of the rope's knot as it whipped my naked legs while I was scarpering back over the bridge.

I did not venture over the estuary for many years after: neither *Mr Whippy's* ice-cream van, nor the Foryd's summer fair, nor the promise of girls' kisses in Alun Woods, could tempt me over the bridge and into Janeiro's view. But I knew all along that he was there, in the doorway of his house opposite the castle, waiting for me with a distant look in his eyes.

Only when my voice had broken, and my chin was sprouting a beard, and when we had begun drinking in the *Anglesey* tavern, did I dare get close to him again. This was my final year in Caernarfon. I shone in the geography lessons at Sir Hugh School and my mind was set on going to Liverpool University to graduate in the subject.

My research project during the Easter holiday was the river Menai. I discovered many facts in the town library and in the archives at Victoria Dock. I came to understand the Menai's borders: the structure of its unsteady banks; the water's movements at high tide and low; the location of its rockiest areas, the eddies, where the deep channels and shallow waters lay, as well as the special pattern of red and green buoys in a river that has two mouths. I learnt of those who had lived from the Menai: fishermen, seamen, smugglers, quarry owners, and the flat-bottomed-ferry men of Abermenai, Tal y Foel and Moel y Don. I saw the life it had in it: its mackerel and herring and plaice and crab and lobster and cockles and mussels, and a myriad of creatures and plants of whom we had not yet learned to take advantage...

My work made steady progress. But I somehow felt that something was lacking, a personal touch... Though I had not then thought of asking Janeiro.

It was Good Friday when I left the town square and rounded the castle in order to reach the quay. There, between the Estuary Bridge and the *Anglesey* gathered the old seamen to pay tribute to the Menai. I interviewed them thoroughly, and they were more than willing to talk of the 'River Caernarfon', especially for the price of a pint.

In fact, they became quite animated in their talk of the Menai, half memory, half rumour: of Irish pirates from Carrickfergus; of a smugglers' ship trying to escape the taxman and getting stuck on Caernarfon Bar; of

the old drunken ballad-singer who used to hang around the Slate Quay; of importing 'soap-waste' from Dublin's shops to use as manure in the gardens of Arfon; of children pulling the ropes to drag the schooners along the quay; of the annual August regatta, and of the days of the 'little steamer' that linked the town with the island of Môn. They talked of the wreck of the *Speranza*, the *Mon Amour* and *HMS Conway*, and the time the *Queen of the Sea* ran aground near Melynog beach, drowning twenty passengers, eighty pigs, two cows and a ton of butter.

And as they talked the Menai's placenames sounded like the names of faraway places to a boy from the town: Mussel Bank, Belan, the Limehouse, Melynog Beach and Wild Beach, Frydan Rock and the Cribiniau, the island of Gored Goch, Pwll Fanog, the rock of Craig y Pwll, and Pwll Ceris itself...

'Pwll Ceris!' I interrupted.

But then they all became silent. Little If and Sven drank from their beer, and Deio started lighting matches on his trousers. Eyes and voices were lowered.

'You won't get to the bottom of that, son...'

'Our very own Bermuda Triangle.'

'They say there's a fort at the bottom of it.'

'*Ker Is*,' said Little If who was born in Brittany.

'We use the English name - The Swellies - in any case.'

'They say,' said Paddy, 'that only one man has been to the bottom of the Swellies.'

Amidst their murmuring I heard them mention the name of Abram Janeiro Jones. And it was then that they all looked up and glanced at the Bridgekeeper's cottage.

'No one dares go anywhere near him.'

'What if I do?' I said, and saw Sven choke on his pint.

'You go to him, mate, and you'll be a gonner!'

'It's safer in The Swellies than with him.'

They all giggled nervously and downed a whisky each.

It was after the boys had gone home for their dinner that I ventured over the bridge.

I watched Janeiro looking at me approaching from the door of his house. I closed my eyes and walked on. When the rope whipped my legs I stayed my course. When I felt the loop slipping onto my leg and the knot tightening around my ankle I stayed my course. And when I felt the sudden jerk, I was ready to fall to the ground and strike my head on the

pilot's path.

I awoke to the sound of a scolding.

'You've been drinking, haven't you, you little arse?'

The pilot dragged me by the scruff of the neck, not back onto the Estuary Bridge, as I had expected, but onto the jetty on the right, where the *Danger* sign hung and where the town's boys would dare each other to dive.

'Come back when you're sober...' said Janeiro, and before I knew it I was being thrown over. I felt my body fall like an anchor's chain through the air, and the Menai's polluted waters coming ever closer.

When I came to the surface again, and after swimming to the steps near the *Floating Restaurant*, and pulling away the seaweed that hung around my ankle, and walking through the Square like a drowned rat; and after Mother had taken me for an injection to Gwynedd Hospital, and after drying my notebook where the seamen's words had run into one, I considered Janeiro's words again.

'Come back when you're sober...'

On Easter Saturday, therefore, I crossed the bridge again and stepped onto the pilot's path.

'Three tries for a Welshman!' he cried drily from the door of his house.

'Three..?'

'You came here years ago, didn't you?'

I blushed.

'I want to know about The Swellies.'

'Why?'

'School work.'

'I see.'

Pause.

'I call it by its Welsh name, myself,' said the pilot. 'Pwll Ceris.'

I blushed again.

'I've heard that you...'

'Come back tomorrow,' Janeiro interrupted me. 'If you're man enough.'

I was all happy as I crossed the Estuary Bridge. But half way over, the bridge's gates closed suddenly, stopping me in my tracks.

The earth moved under my feet, and the next thing I saw was that the bridge was dividing in two, and that I was moving with it. Or rather, I was moving with half of it, and my view become a panorama, moving from the castle's Eagle Tower, past the *Anglesey*, before coming to rest on the Menai, and beyond it those two trees in Môn between which the sun sets

if you're looking from Golden Gate on midsummer's evening.
But neither boat nor mast seemed to be coming! I turned to the
Bridgekeeper's cottage and there, in the doorway, stood Janeiro
laughing until the tears were rolling.
'Lovely view!' he cried, and disappeared into his house.
Fifteen minutes I was there, hovering between two banks with the queen's
swans moving around beneath me. And perhaps I'd be there still, had it
not been for the arrival of a bus-load of tourists intent on going for a walk,
which forced Janeiro to press the green button and make a free man of
me again.
Whilst Mother was in the chapel on Easter Sunday I crossed the Estuary
bridge for the third time that week. I could see Janeiro lighting his pipe
as I approached, and by the time I'd reached him the smell of seaweed-
smoke filled the whole place and the pilot had started to speak.
'Pwll Ceris,' he said, 'has a bad reputation amongst all who claim to know
it...'
He grabbed the biro from my hand and threw it into the woods.
'Pwll Ceris has a bad reputation,' he started again. 'And that how it's
always been. It's been the demise of Celts, Romans and Vikings alike! If
we'd been able to pass without it, we'd have done so centuries ago. But
the Menai's main channel goes right through the bloody place.
'Pwll Ceris is full of islands and rocks. Many visible to the naked eye,
many others hidden away. There are patches of rocky shallows, and right
next to them deep, deep pools, and this gives rise to the eddies.
'And the other thing about Pwll Ceris is its narrowness. On the one side
you have the rocky banks of Arfon. On the other the Cribiniau and Craig
y Pwll rocks that stick up like razors. There is only a narrow gap between
them, and the water accelerates like hell over there. And on top of
everything else you may get a sudden gust of wind through the trees on
the Arfon side causing your boat to sheer badly.
'Do you understand about the Menai's tides, son? That the tide comes in
from Abermenai gap on one side? And past Puffin Island on the other and
that they collide in the Menai not far from Bangor?
'Good boy! These tides also complicate matters. For you can only pass
through Pwll Ceris during the slack after high tide, when there is enough
water in the channel to clear the rocks, but before the flow has turned
against you. And even then, there's little time to spare. You only have a
few minutes before the tide turns. Do you hear me?
'That's why we are so important,' he went on. 'The pilots. We have known

Pwll Ceris for generations! We have been brought up to know where to
go and where not to, when to go and when not to, and how much a ship
should draw in relation to different tides...'
I watched him use the thumb of his right hand to compress the tobacco
in the bowl of his pipe. And I saw the black stain on his thumb when he
reached into his pocket to fetch his lighter. He sucked fiercely as he lit his
pipe, and his cheeks pulled in and pushed out as he drew the smoke into
his mouth.
'Yes, the whole world depended on us at one time! The world's biggest
ships used to come through the Menai, you know! The bastards wouldn't
have made a cent on the precious cargoes if it hadn't been for us...'
'You were very respected.'
'Were?' crossly.
I lowered my eyes and concentrated on the hole in Janeiro's shoe,
through which I could see his naked flesh. It agitated me strangely. When
I raised my eyes again the pilot had turned to look at the sea.
'Respected? I should say! But any better off? No! No word of thanks, just
a backhander from the captains and the blame when things went wrong...
'But what you need to know is that my forefathers went to their graves
with nothing to their name but their good reputation. And nobody to
commemorate them, except me. Here.'
'I'm here too!'
'Yes,' said the pilot slowly.
His face became wrinkled suddenly, as if the wind had agitated the sea.
His mouth was part open and the pipe hung limply from his lip.
I believed Janeiro was about to make a revelation. But in the end the
tortured look on his face became too much for me to bear.
'Is that why you gave up?'
'I was not brought up to pilot pleasure boats. That isn't why I earned a
certificate from the Board of Trade.'
'But to break the tradition..?' I insisted.
'It was broken for me!' he lost his temper. 'And anyway, I had no one...'
'Teach me!'
I saw Janeiro swallow hard.
'I'd like to be a pilot!' and I leaned forward.
But Janeiro stood up suddenly, forcing me to pull back.
'The pilot's work is useless today. The Bar's silted too much to let big
ships through.'
'But what I can't understand,' I raised my voice so as to prevent him

leaving, 'is why you don't use your knowledge for other things: surveying the Menai, or laying cables across it, or even write about it.... Anybody could do this!'

And as I stretched my arm to point to the Estuary Bridge I knew that I had gone too far. Janeiro looked at me, and his words broke over us like a cold wave.

'You little bastard!' and he went into his house.

I waited over half an hour before he returned.

'Somebody said you'd been to Pwll Ceris.'

'Who said that?' the pilot was still angry.

'The seamen,' I nodded towards the tavern on the other side of the Estuary. 'Paddy, Sven and the others.'

'You've been gossiping with them, have you? Did you see that their bums had worn the quay wall smooth?'

I looked at him without saying anything.

'And what else did the lazy drunken dogs have to say?'

'Nothing... Only that you'd been to The Swellies.'

'Well, I haven't,' said Janeiro in the end. 'But I know what lies at the bottom.'

He didn't come to sit this time.

'And I'm not telling you, mate, so that you can go and laugh at me with those other devils.'

'I would never...'

'And anyway, why don't you find out for yourself? Surely there's a book or something in that school of yours?'

'I didn't come here to be mocked,' I said.

I struggled to get up and walk away. But by the time I was half way down the path I was regretting it. And when I did not feel the whip of the rope on my leg, nor the loop tightening around my shin, and when there was no jerk on the knot to make me fall again, I swore quietly.

I reached the Estuary Bridge a free man, my heart sinking.

But as I was about the step onto the bridge, the gates suddenly closed and prevented me from going any further.

I turned back and saw Janeiro smiling.

'It is another world!' he cried, as I approached. 'An unbelievable world lies at the bottom of Pwll Ceris! A multicoloured world, of which we know nothing!'

I sat a long time listening. He was in his element, talking of the Menai's splendid creatures. He talked not only of welks, and limpets, and mussels,

and cockles, and types of seaweed, but also of sea scorpions and lobsters, crabs, red-eyed crabs, prawns, prickly sea urchins and jellyfish. He talked of multicoloured sponges and sea anemones that were pink, red and purple, of feathered anemones and blood-red starfish...

'You never know how it'll be from one day to the next,' said Janeiro. 'For the world at the bottom of Pwll Ceris is never the same.'

He turned to me, and was about to say more but was interrupted by the rude sound of a pleasure boat calling to the Bridgekeeper. I saw Janeiro shudder. He got up and stumbled into his house.

The bridge opened and the yacht sailed effortlessly from Caernarfon harbour and out into the Menai. The bridge closed and I began to move.

'Mother will be expecting me..'

'Your mother... yes...'

'Thank you for your information.'

'Yes,' said Janeiro again.

I gave him my hand but he did not accept it.

My journey back across the Estuary went without hindrance. The gates did not close when I reached the bridge. They did not close when I reached half way over. They did not close when I reached the other side, and stepped off the Estuary Bridge to face the broad entrance of Eagle Tower.

I did not return home through the town square. Instead, I went on along the quayside, past the *Anglesey* and towards Golden Gate, in order to keep the Menai, and Janeiro, within my sight. Before going through Golden Gate I looked over my shoulder and saw the pilot at the door of his house. Standing with his eyes on the sea, and the silver buttons of his coat shining like a lighthouse in the twilight of Alun Woods.

I waved my hand but he did not wave back to me.

I did not go back to see Abram Janeiro Jones. I'm not sure why. Certainly not because he did not wave to me before I disappeared through Golden Gate, nor because he had called me names when he was angry.

The truth is that other things needed my attention over the following weeks. Exams, mostly. I got a good mark - the best in Wales - for my research project. On my eighteenth birthday in mid August I received a sum of money that had been kept for me since my birth. Mother contributed some more, so that I could go and 'see the world'.

When I came back it was time to go to university, as I had gained a place at the Department of Geography at Liverpool.

It was in the final year of my degree that I next heard of Janeiro. It was Mother, in a way, who told me.

A letter came from her soon after Easter. This was nothing remarkable. She wrote to me regularly enquiring after my health and including pieces of news about our neighbours in town. This letter was similar. But included with it was an extract from the *Caernarfon and Denbigh Herald*. This contained a rather detailed report on a shipwreck that had occurred in the Menai during Easter. I had not been paying attention to the news at that time, as I was busy revising. The article, therefore, took my breath away.

The *Indefatigable* was an old 60-gun Jackass Frigate. I knew of it well. It was a school ship, where young seamen were to learn their trade in navigation and plane geometry. She was brought to the Menai during the Second World War, to protect her from the air raids in Liverpool. There, in a small haven near Plas Newydd, to the west of Britannia Bridge, she had remained, a home and a school to generations of cadets.

The accident happened when it was time to move the ship back to the dry dock in Liverpool for repairs. She had no engine and the natural motion of the tide, along with two tugs, would have to be used to move her. This meant that the journey eastwards was far more perilous than the journey westwards had been fifty years before. And moving the *Indefatigable* through Pwll Ceris, that terrible mile between Britannia Bridge and Menai Bridge, would be no small thing.

Careful planning was needed, and most of all experience and specialist knowledge of the channels and tides. It was both a surprise and joy for the organizers when the Menai's most experienced pilot, said the *Herald*, Abram Janeiro Jones, agreed to guide the ship through the Menai, together with her Captain Superintendent, Captain J.E.A. Quinn.

After conferring with Dr Knight of the Bidston Observatory, it was decided to move the *Indefatigable* at the vernal equinox high tide.

The pilot asked for a third tug, in case anything went wrong. Captain Quinn refused, saying that two tugs would be sufficient to 'waltz her through'.

Saturday, April 14 was the big day, the second of the three days of the highest spring tides. It would be necessary to wait for the slack after high tide before moving into Pwll Ceris. Moreover, the slack would only last for five minutes before the tide turned westwards again.

At 0820 the *Indefatigable* started its journey and at 0845 it came to stand to the west of Britannia Bridge. Here it was kept in place by the two tugs,

to await the slack, when it could enter Pwll Ceris at 0920.

The wind was a light to moderate northwesterly, and the pilot knew that this would cause the slack to occur sooner. He insisted that the ship enter Pwll Ceris before 0920. Again Captain Quinn disagreed and insisted on keeping to the original timetable.

The operation resumed at 0915. But it was not easy to accelerate a ship of the *Indefatigable's* size and it was already 0923 by the time it passed under Britannia Bridge. The Cribinau rocks were passed without many problems, but when the island of Gored Goch was abeam the tide had already turned westwards and was flowing rapidly against them. The pilot wanted to turn back. Again Captain Quinn refused. The operation had to be completed on this tide. Thousands of pounds were at stake.

By the time they had reached the Craig y Pwll rock, the tide against them had reached a speed of two knots, and the ship was not making any headway. It became clear that she would never make it to Menai Bridge. Again, the pilot wanted to turn back, but Quinn did not accept his advice. By now the *Indefatigable* was sheering badly in the fierce waters. At 1015 the stern tug was ordered to come and help the for'd tug pull the ship along. This succeeded for a while. But when the Platters rocks were abeam an eddy caused the *Indefatigable's* starboard to sheer badly. The tugs failed to respond and counteract the sheer. The line from one of them was broken, disconnecting it from the other tug. That is when *Indefatigable* ran aground.

Attempts to refloat the ship on the afternoon tide were vain. Water flowed through the upper orlop deck ports, causing the ship to be dragged down. By night time the *Indefatigable* had been wrecked on the rocks and tides of Pwll Ceris.

A Sub-Committee was established to look into the 'accident', said the *Herald*, and it was to report to the Inquiry. At the moment, however, said the *Herald*, the main concern was the pilot, Abram Janeiro Jones, who had not been seen since the day of the shipwreck. His cottage in Caernarfon was empty.

There was one reported sighting of him under the chains of Menai Bridge. But the police were asking anyone with further information to contact them as soon as possible.

At the university in Liverpool the article's words ran into one another as the Menai's saltwater filled my eyes. I put my head down and let the tears flow for the pilot who had been like a father to me. Had I not spent my childhood in his faraway presence?

During the examination period I dreamed every night about the Menai. Of leaving the town square and rounding the castle in order to reach the quay. Of going to greet the old seamen near the *Anglesey* tavern, and of seeing them nod towards the half-open Estuary Bridge. The Keeper's cottage was empty, and when I turned back I saw the seamen laughing into their beer glasses.

I ran every night along the Menai's unsteady banks looking for you, Janeiro, and calling your name to the sound of the oystercatcher's cry. Past Waterloo Port and Llanfair-is-gaer, and the watersports centre at Plas Menai; past the port at Felinheli and Britannia Bridge, and past the rough rocks. Before leaping into the water at Pwll Ceris into the midst of your fantastical creatures, Janeiro. I felt an eddy pull me down. And each time I would let it take me, but I never reached the bottom.

When summer ends I will have to leave Caernarfon again and go eastwards to find work. I intend to leave during the slack after high tide, and will only have a few minutes before the tide turns westwards again. I do not want it to drag me back towards the gap of Abermenai, that narrow gap whose bed has been scoured deep by the Atlantic's ebb and flow.

Meanwhile it is good to be on the banks of River Menai once again, watching the sea filling and emptying the gap that forms the border between Môn and Arfon. I recall all that the Menai has brought to this ancient town, and all that it has taken from it. But I think mainly of the Menai's complex tidal movements and of the special patterns of the red and green buoys in a river with two mouths. And I curse the pilot for not teaching me his craft.

**Môn, known in English as Anglesey, is an island off the coast of North West Wales. Arfon (lit. 'on Môn') is the name of the area opposite it on the mainland.*

Tilman Rammstedt

WORMHOLES

When the time travel business still seemed possible, it rained almost all the time. Torben would go off to the seaside all the same and would come back a few hours later completely drenched, talking away and with a broad smile on his face. Then he would strip down to his underpants at the front door so as to keep any damp stains off the floor. While he was having a shower, Katharina and I would lay the table, and over dinner Torben would tell us about the new route he had tried out that day, about clambering over slippery rocks and about views we should definitely not miss, come rain or shine. So what have you been up to, he then asked, and Katharina would say: This and that, and I would say nothing. This and that applied to me, too.

After dinner Torben, Katharina and I would always play "catch the hat". It was the only game in the house which still had most of its pieces left. I don't think any one of us really liked the game, but after a couple of days it became an unquestioned part of our evening routine. We never concentrated very much on playing, and just pushed our pieces casually across the board as we talked about other things. This meant that we were constantly forgetting whose turn it was to throw the dice and had to decide at random. Then at some point, even in the middle of a game, one of us, usually Katharina, would yawn, then someone else, usually me, would say: Yes, I'm tired, too, and then we went to bed. That's to say, Torben and Katharina went to bed, and I went off to sleep on the couch in the living-room. There'd been no discussion about this. After all I was the guest and Katharina and Torben were the couple, and after all the house belonged to Torben's uncle, and after all Katharina and Torben were staying the whole summer and I was only there for nine days, during which time I wanted to cause as little nuisance as possible. The house was a small holiday cottage in Normandy and, as Torben had explained, since his uncle's divorce it stood empty most of the time,

leaving it available for the rest of the family to use when they wanted. Torben had asked me in the middle of June whether I fancied going there to visit Katharina and him. I had been rather surprised by the invitation, but apparently Torben had asked several other people. At least three or four others wanted to come too, he had said, and it would be really nice, lots of swimming, eating, sleeping, so I'd said I'd think about it. The end of July came and I was still thinking about it; then in August the city emptied out and I realised there really wasn't much to think about, and at the beginning of September I stopped thinking and bought myself a ticket.

The fact that the three or four others had all already left I only found out when Katharina and Torben picked me up at the station, and then it was too late to start thinking again. Are you sure it's OK, I asked, and Torben said, Of course, and I looked at Katharina. She shrugged her shoulders and said, Of course, too.

I had known Katharina and Torben for about two years, and, as I realised at the station, not particularly well. Standing there at the station was the first time I had been alone with both of them, otherwise they had always just been around – they were Katharina'n'Torben. Katharina'n'Torben will be coming later. Have you heard anything about Katharina'n'Torben, the delicious salad is courtesy of Katharina'n'Torben. Now the 'n' was suddenly impossible to overlook, and as I asked without thinking about it, "How are you both", it sounded wrong for the first time. Great, said Torben, and he seemed to be answering for the two of them.

It wasn't yet raining the day I arrived. After I'd made some appropriately impressed noises about the house, we walked down to the sea. Torben and I played beach tennis, Katharina lay on a large printed beach towel reading a book, and she didn't even look up when the ball landed in the sand right next to her head. As planned, we went swimming a lot the first day, we ate a lot, as planned, and went to bed early after three games of "catch the hat", as planned. The next day the rain set in and Torben said: I'm not going to sit around inside all day. He put on his jacket and went off to try out some new routes, and Katharina and I did this and that.

It's probably unfair to make the rain solely responsible for this and that, for the fact that this and that didn't stop at just reading and getting dinner ready and not even washing and drying the dishes, but went beyond that to taking showers and removing traces. The rain is not to blame, although without the rain things probably wouldn't have got that far, even though I sometimes hoped that it would stop, that it would suddenly no longer

be natural to stay at home and do this and that, and that the whole thing could be put down to a weather-induced disturbance. But in fact the rain only stopped the day before I left, when it was too late to put anything down to anything else. Unfortunately, it's not exactly tenable to blame the rain, and yet I'm almost certain that without it the holiday would have gone according to plan: lots of swimming, lots of eating, lots of sleeping, even lots of games. It was after all a good plan.

On the first rainy day, this and that – the deviations from the plan – wasn't yet quite what it later became. It seemed to be just a temporary interruption. Katharina lay on the couch and read, and I washed the lunch dishes and prepared dinner, even though it was far too early. Every now and then I would make some coffee, Katharina would come and sit at the table with me, and we would talk to each other politely. What are you reading, I asked her as we drank our second coffee, and Katharina said: Something about time travel. But it's scientific, she emphasised, and, by way of proving it, she named a few names that even I had heard before. She talked about quanta and space-time curves and photons, she talked about singularities and about a Mozart sonata that had been sent backwards in time for a few tiny fractions of a second, and also about one or two laws of thermodynamics. What she talked about most, however, was wormholes. I didn't understand much about them, and I don't know whether Katharina understood much herself, but she talked about them very well, her voice precise and her eyes so fixed on me that I had to blink all the time. If it were possible to keep a wormhole open, said Katharina, then it should also be possible to send particles to it from a second wormhole, in other words, back to the time when the first wormhole was created. The only problem is that we don't yet know how to keep wormholes open, she said, and looked at me, as if she expected me to come up with a suggestion. I didn't even know what a wormhole was, and so in order to contribute something at last instead of just nodding, I asked whether that meant that you could send the particles back no earlier than the time the first wormhole was created, and Katharina said, Yes, anything earlier than that is no longer possible. Then she went back to the couch and I carried on getting dinner ready, and when Torben came back some time later, he was soaked and happy, and when we played "catch the hat" time travel was not mentioned again.

On the second rainy day I accompanied Torben; I wanted to share out

the disturbance I was causing as equitably as possible. He said: OK, and we set off. Minutes later my trousers were already sticking to my legs, my feet were making squelching noises in my leaking shoes, rain water was dripping off my hair into my eyes so that I could hardly see what was making Torben so enthusiastic. After about half an hour I said that I'd prefer to get back under a dry roof. Again Torben said, OK, and went off on his own. I walked back to the house. Katharina was lying on the couch reading a book. Still no solution for the wormholes, I asked her, after I had changed my clothes. No, she said, not yet.

That was the last time I went out with Torben. Perhaps tomorrow, I said, when he asked me the next rainy day. I had at last found some tasks to keep me occupied: I washed up, got dinner ready and tried to be as little a burden as possible. Katharina lay on the couch reading, and we hardly spoke all afternoon. Only when a fierce gust of wind blew the rain against the window pane for a few seconds did we both look up briefly.

On the fourth day of rain, Katharina said: I've finished. She put the book aside, came up to me at the sink and took a tea-towel. I passed her the plates, she dried, and when we'd finished, she handed me the towel to dry my wet hands and kissed me on the mouth. Not for very long, but long enough to make it clear that it was no mistake, no reflex, no sudden outburst. Then she looked at me long and hard until I was forced to blink and then she kissed me again. Our mouths lay against each other, closed and unmoving like in a black-and-white film, and in one hand we each held one end of the tea-towel, whose damp coldness I could feel more distinctly than Katharina's lips. I was amazed that I didn't end the kiss, that I didn't shy away in fright, outrage or shame. I remember wondering whether it might be impolite for a guest to withdraw from the kiss. I also remember that I didn't quite believe it at the time. Finally, Katharina took her mouth off mine and put the towel back on the hook. Perhaps we should get on with preparing the dinner, she said. Later on, as we played "catch the hat" I was the first to yawn.

The following day it was still raining and after lunch it was obvious that the comparatively safe period when we were all together would soon be over again. Obviously I had to decide, but I didn't want to decide anything. I didn't want to start talking about anything or keep quiet about anything and above all I didn't want to give anything away, but of course everything gave something away, it's just that I wasn't sure what, and when Torben asked me whether I wanted to come along, I said: Perhaps tomorrow, and I only said it because it was what I had said the other days, too.

Once Torben had left, I washed the dishes, Katharina dried up, and when she had finished, I didn't shy away and this time we kissed in colour and went upstairs to the bedroom. Later on, while I had a shower, Katharina made the bed, and then we got dinner ready.

The next three days went by almost exactly the same way. Each time, beforehand we did the washing up and afterwards we had dinner. We spoke little and not about the things we should have spoken about. We didn't exchange secret glances over "catch the hat", and when it stopped raining the day before I was due to leave, and Torben asked us if we finally wanted to come with him, it was Katharina who first said Yes. I tried not to let that disturb me, I tried not to let the fact that it wasn't raining disturb me, and most of all I tried not to be disturbed by seeing Torben take Katharina by the arm from behind as we eventually did get to see one of the sights Torben had told us we shouldn't miss; she even leant against him and her cheek nestled into the fold of his arm. I talked a lot and smiled backwards and forwards between the two of them and didn't stop until I left.

While I was packing my things and Torben was getting dinner ready, because, as he said, he had a guilty conscience about me cooking all the time, I asked Katharina if she could lend me the book. She started slightly. Sure, she said. If you're interested.

At the station I hugged first Katharina and then Torben, making sure that I didn't hug one longer than the other. Thanks a lot, I said. You're welcome, said Katharina. I'm sorry about the weather, said Torben. They waved to me through the window for a while. I waved back and smiled.

On the train I read Katharina's book. I understood even less than before, which was partly due to the photons and the time-space curve and partly due to my lack of concentration. In one chapter I lost the thread of what I was reading so often that after a while I started opening pages at random. Then I would skim over a few lines and leaf through the book a bit further. Every time my eye fell on the word *wormhole* I read the surrounding paragraph. There was only one paragraph, close to the end, that I think I really understood. It talked about the fact that there had been a period of a few years when science had seriously hoped to make it possible to leap between time levels with the help of wormholes but that for some years now scientists were certain that this was impossible. I read the paragraph twice, then I closed the book. Belgium was already beginning to float before my eyes. In seven or eight hours I would be home. That much could be assumed.

Flavio Soriga

COME LOOSE YOUR DOGS

*To Donatella, Antoine, Federica, Carlotta,
to those mad as hatters,
to their light steps.*

He walks through the city fighting mutely against the March cold, he's tall and thin, with wide cheekbones and deep-set eyes, people stop to look at him, he's handsome and knows it, his name is Elias and at eighteen he fled from an island in the South and, today, his father called him for the first time in years, after a century of silence between them, and hatred from the boy for that man who one September evening, wounded him forever, he fled from a land of sunshine and now he battles with seven million souls in a metropolis-world.

He's been to see a Mexican film in the little cinema at the Angel, a story of dogs and betting and life which scratches and makes you bleed, a story of people as desperate as he was when he arrived here, in a dirty wicked city the likes of which he'd never seen before, nor imagined - You can't catch me - he says to his father in his thoughts - I'm not yours any more, I'm nobody's - he's twenty-three and it seems a lot to him, he's got a weekend job and a bed-sit on the border between the bohemian quarter and the tower block suburbs bursting with Turkish and Indian and Pakistani families - I'm coming to see you, I'm coming tomorrow - his father had said on the phone, Elias draws tight his coat, lifting the lapel to cover his ears, he likes the restaurants on this street and the Arsenal flags outside the old pubs that never change, he's learnt to be alone as you can only be when home is at the other end of the continent and your cousin lent you the money to escape and your father gave you up for dead, he's learnt to die of exercises and gizmos and runs and stretches

in the gym and he's studied twice as much as the others and got better grades than anyone and worked night and day and shared rooms with four others, he's learnt not to think of the people he left behind and to forget his city of sunshine facing Africa, the summer mornings on the virgin beaches of his land, he walks in the March frost and doesn't even feel the rain which, at the beginning, used to drive him mad, made him scream, die, the greyness of the sky and the absence of stars, he likes the smell of a hundred kitchens of the hundred countries at this crossroads of restaurants and cafés and the burble of languages at his school, he likes greeting the ticket collectors in their tatty jumpers with a nod of the head, he's learnt their English, the language of raw immigrants and of silent curses against the British and their fucking money, he walks down Upper Street and he knows this place is everything, it's the whole world, fun and sweat, the exploited and the millionaires, just like thousands of other streets in this city, in this whole Kingdom.

- I am master of my pain - the words of a song heard a thousand times and seemingly written for him - I am master of my own memories - he thinks of his father, of their voices on the phone, aged, broken up, at how confused he always feels at the start of difficult conversations - I'd like to see you, Elias, really, I'd like to see you and talk to you - and he hadn't been able to say anything, his strength seemingly gone, a captain without control, his memories thrusting to come out - I'm coming tomorrow, we'll talk a bit, alright? - and he hadn't said anything, and now it's evening and he's alone, sitting at a corner table in a French café done up in warm wood, leafing through a magazine for health addicts in love with the Mediterranean and olive oil, a friendly café where he sometimes takes refuge from the shopping frenzy outdoors, to calm his thoughts or escape from the cold of the streets, it's evening and he's alone and orders fruit juice and croissant, the owner comes to serve him, she's a blonde divorcee with big eyes and a fine voice and she likes to talk, they've looked at each other and spoken a few times, in the evening, always of an evening, before closing time, when the place is almost empty and she has the time to sit with him, as she's doing now, she's good company and has nice legs, she has something to drink too, fizzy wine, they talk of poverty and new social classes, of art and how it should be brought to the suburbs, of Béjart and Almodovar, the woman smiles, she fidgets constantly with her hair, suggests he drop by at her place, after closing, they might watch a film, he accepts - You shouldn't be coming - he tells

his father into the cold night, he walks fast up the avenue looking for tobacco and cigarette papers.

Often he kills time in the evenings wandering where his feet take him, one hour of pool with the Stoke Newington Turks, a few hands of cards with the Neapolitans at the Circolo Vesuvio, rootless types like him who haven't learnt to cancel out their old life, to forget the voices and the faces - I am master of my own pain - Elias bears the weight of distance without complaining, thoughts of the future are enough for him, the knowledge that one day he will make a great ballet dancer, that the future will redeem everything, he thinks of the day to come and of the train to the airport, at what they might say to each other, he and that stranger who gave him his name, he thinks of the day to come and of their eyes and hands, an embrace which might cancel everything out, which might not change anything - You shouldn't be coming - he thinks - You should've forgotten me, just as I have you - he's forgotten, cancelled out, mastered the memories that scratched away inside and hurt him badly, so badly, every day, every evening, every hour, he's gone beyond the borderline, it seems to him he's managed it, at least it's as if he'd never lived that other distant life.

The last April of that life, a century ago, it's hot on the island, the kids skip class to run around in the parks, along the long and still deserted beach, Elias is eighteen and about to take his exams, then the holidays, real summer, the end of school, high school, the train to catch each morning, it's April and they're lying on the sand, they're alone on that stretch of beach and his cousin embraces him kissing his neck - What will you do now? - he doesn't know how to respond, he doesn't want to think about what's next for him, about university, choices to make, he'd like to enjoy the sun and these shy furtive kisses - I don't know, I'm going to Rome for an audition, a good school, in London - his cousin looks at him and says nothing, he knows Elias has no money, that his father will never agree, he says nothing, goes on kissing him, stroking his arms, whispering in his ear - I care about you - he says.

- I've cancelled it all out - thinks Elias - It took me years and now he's coming and making it all come true again, painful and close again - they're on a rug he reckons is Indian, worth a couple of months' rent to him, they've got no clothes on and this blonde is smiling at him and

stroking his hair - You're so handsome - she tells him, and repeats it and sighs, they've made love and Camden Town is a riot of noises and faces beyond the windows of the big shadowy living-room, she looks at him and smiles, she asks him to tell her about his country, his sea, about how it felt at the start in this city - It must have been tough - she says - But also wonderful, I guess, to live like that, like a bet, with no money, without anyone, only ballet and art, in some ways you're lucky - Elias doesn't answer, he's lost in the pictures and the African masks on the walls, Oriental ceramics and Mexican tapestries, he'd like to talk to her about his school, about the company which will take him on some day, he'll be the best of the lot, the best looking, he'd like to tell her about his classmates and the rivalries that destroy every hint of friendship, of the choreographers who invite you to dinner and you can't say no, of the primi ballerini who keep going on coke and alcohol, anorexics with broken mucous membranes and frayed nerves, he isn't able to talk about all this, of these years and what they've cost him - No, it wasn't really too tough - he thinks of his father and what they will say to each other, of how it will be.

What saved him when he first came to the city was a walkman, the dark voice of Nick Cave, Italian films behind Leicester Square in the afternoons, when he first arrived in the city he found a room-share for four in the middle of nowhere, two tube lines to take every morning, whole days spent seeking work, hours and mornings and afternoons walking through the greyest suburbs, miles of identical terraced houses, gardens ranked onto the street, reggae music played to the max and the Arab and African faces cooked by far-away suns, when he came to the city he met some guys from his country on the Jubilee line, on their way back from the usual round of interviews and CVs stopping off at caffs and pubs, five boys from his island who invited him to their house, pizza-boys and barmen and an assistant chef with a huge house in Kilburn, evenings off blown on electronic games, on rented videos, evenings off lost in getting drunk on gin sitting around the rug, nostalgic chats about the island and plans for mad home-comings, off-road jeeps and designer clothes to amaze relations and friends, he hasn't got anyone to go back to, nobody to amaze, he's cancelled it all out, for him there was nothing before this city, before today.

His mother strokes his hair singing a song that only she knows - My

little boy, my little boy - she whispers in his ear, he's not a little boy, he's sixteen with long strong legs, he cries hiding his head in the pillow, his mother has long blonde hair and the sad face of a woman who knows her son is growing up and is no longer hers, but belongs to the world and to life and to new and painful loves, if his father were to see them, him crying and her comforting, he'd get angry and rant about balls needing to drop, about what a man must be and what he can't do, his father is good but he never cries, his father tells him he doesn't look like a man with those skinny legs, shaved chest and light movements, as if undecided, as if dancing, his father yells when Elias doesn't want to eat meat - Who's ever heard of anyone upset by steak, who thinks blood's disgusting, and what's in our veins if not blood, and haven't we always eaten meat? - he yells when he hears talk of theatre and poetry, his father works hard and goes out to the bar every evening, he'd die for his wife and the family, he says so all the time, he doesn't talk to his son, he says he's unable to, that he doesn't understand him, that they're too different, his mother listens to the secrets, his tangled love affairs and bitter boy's betrayals and she strokes his hair and calls him little boy, my little boy.

When he first arrived in the city he learnt not to ask himself questions, to sleep as little as possible and stay alert, to talk little and to cancel out his father and that evening in September, to seek out a woman who might love him without asking for anything, he found and lost these women, one a month, one a day, he found men from countries further South than his own, loaded Orientals and Caribbeans with infinitely long legs, in the hours wasted with the guys from home he studied their love for the black nights in the furthest suburbs, he saw them leaving home lightly made up, laughing from garage to garage until late morning, one tab and a shot of rum, a wrap passed from hand to hand, snort and pass it on, snort and pass it on, wraps bought in bulk with a month's money, he's changed room and home a thousand times, after furious rows for reasons which make him laugh to remember, and maybe it was always just the burden he'd brought with him from the Island, an inability to talk to anyone, an inability to find anything to talk about, only dance and pounds sterling, nothing else.

He was alone for weeks and months, music on the walkman and lessons and heavy rain, a starless sky and some dark verses to keep him company - My God - he said to himself a thousand times in front of the

mirror - I don't want anything except to exist and to dance, to move my arms to the music and invent steps for the stage and make the audience mine - and every time the mirror showed him the face of a boy who was slimmer and more handsome, quicker and livelier and more alone, far from the beaches and sunsets over the port, a man with neither mother nor father, without women who know how to love him for more than one night, dreams and rage, his heart harder every evening, the border behind him, far away.

- Stay over - says the woman, she holds him tight by the shoulders, her mouth on his neck, he frees himself slowly, doesn't kiss her or look at her -Come on, stay over, stay here - he doesn't kiss her or look at her, he writes his mobile number on a piece of paper, leaves it there on the rug, under her knickers, goes to the bathroom, washes, thinks of a plane from the Island and the stranger it will bring, returns to the living room, looks at her, she seems to be sleeping - You're sad, my love, too sad for your age - she's talking to him but as if in her sleep, as if lost in her thoughts - Stay with me tonight, you're too sad, you can't manage, not on your own, so young, how old are you? - Elias says nothing, he goes out into the street breathing hard, it's raining, he pulls up his coat to cover his head but gets wet all the same - I'm not sad - he tells himself - I'm alone and I'm fine the way I am, I'm not sad.

His mother knows his secrets and his loves but she doesn't have the strength to defend him against his father, against his fury at the gossip about his son, the titters which reach his ears in the village bars, his mother seems suddenly older, she doesn't stroke his hair and talk to him any more, she asks him what he wants to do when he leaves school and why he goes into town every night, he doesn't tell her about the lessons or his cousin, he feels she wouldn't understand, that his choices bring pain he can't share, that he must keep to himself, to protect his mother and this father who doesn't understand, his mother pledges her love but she doesn't want to lose him - What do you want to study, Elias? - he doesn't reply, it doesn't seem important to him.

It wasn't just the beginning that was tough, it was always tough, at every moment, because of money and time, school which enslaves you, six seven eight hours of lessons and tests, every day Monday-Friday, even Saturdays sometimes, Sundays dying on an easy chair in front of the TV,

lying on the floor staring at the wall and gathering strength, it's always been tough, Elias is at school one evening, everyone's left, he's the only one there, two hours more than the others of stretches and exercises, trying out some steps from a piece he's got in his head - Come loose your dogs - he'd like to call it, like a snatch from his night-time singer - Come loose your dogs upon me- goes the song - And let you hair hang down, you are a little mystery to me, every time you come around- the boy imagines the music and plays out love and jealousy in front of the mirror, he works hard, happy to tire himself out, he showers and changes, has a sandwich with Max, the night watchman, two metres of muscle and tattoos - But you - he says to the boy - You're foreign, what do you do in the evening? - and he talks about his nights as a teenager in discos and clubs, about his new love, of how he doesn't feel like going out now, of a low-cost home at the North end of town and of mortgages and banks, ten and twenty year plans, Elias finishes his sandwich without a word, says goodbye to his friend of one evening - We're the same age, me and you - says Max with a smile, he nods.

It's his last September in his country, the last day of that life, night is falling, his cousin's apartment is small and bare, big rain-clouds race across the sky, they've eaten and smoked, they're wearing boxers and T-shirts, it's hot in the living room, Indian music on the stereo, they look out of the window, the bay and the lagoon, the sea is dark already, only the lighthouse pierces the blackness, they are clasped in an embrace they can't control, maybe they don't want to, his cousin is called Fabio and has a job and is ten years older than him, Elias likes his face and his hands but all this has like a bitter taste, he doesn't understand why but he feels it, in his mouth and in himself, Fabio kisses his ears and his neck, claws at his skin clasping him tighter and tighter, it feels sweet, though, this strength - I love you - he says softly, Elias doesn't know what to say, he lets himself be kissed.

He answers the phone, the woman asks him what he's doing, if he wants to see her, he says yes, he suggests she come with him to the airport, if she has the time and feels like meeting a plane arriving from across the border with a piece of his past on board - Maybe I'll explain later, if I'm up to explaining anything - she doesn't understand but accepts, they meet in Camden, in a café near her house - Let's grab something to eat at my place, is there time? - Elias nods, orders some wine, looks at her: she's

beautiful, always smiling without ever seeming vacant - Why did you call me? - he asks kissing her, the woman squeezes his hands in hers, looks in his eyes, dark as if from barely held back tears, she tells him he seems so young, that he's just a boy, he's quiet, tracing his memories.

The night is warm and it's raining, Fabio is holding his cousin in a mute embrace - Don't cry - he tells him - Please don't cry - Elias's lips are split, bleeding, one of his legs is half-broken, sore bones and swollen eyes black with bruising, he's crying and clenching his fists in rage and fear, he hears Fabio telling him again to calm down, to stop crying, to stop being afraid, he feels his gentle hug and his kisses on his closed eyelids, light so as not to hurt him, caresses on his cheekbones and his cheeks - It's over - says Fabio trying to smile, he dabs at his bruises with ice cubes, disinfects his wounds with cotton wool and antiseptic, gently, so gently - It's over, it's all over, don't think, don't cry, forget, right away, now, as if it never happened, forget and flee - Elias can't stop sobbing, he hurts everywhere, inside, deep down, aching eyes and pulsating head, he can't move without nausea and stabbing pain - I'll sort it out - Fabio whispers in his ear, like a murmur - You have to go away, cancel out tonight, what's happened - I'll give you the money for the journey, I'll give you whatever you want, leave and start again, go far away and forget your father and me too - and he kisses and caresses him, he holds his hands and swears his love, he blesses him and forgives him, he calls him my little one, my dear heart, my great love, my impossible love.

He's no good at letting go, at explaining and remembering, for years he's killed his memories and now suddenly it seems important to him to go back, to reckon up and really understand - My father shouldn't come - he can't say anything else, he doesn't know how to speak of his mother and of her phone calls, of having sensed her age and suffer more each time, year after year, Christmas after Christmas - When you've crossed a border you should never go back - he has thoughts like these but he doesn't know how to explain, they're in her living-room again, he loses himself in the Mexican tapestries again, he looks at this woman whom he hardly knows and he's happy to have her by him, he'd like to tell it all, to free himself, to reckon up with her help - My mother left him, she went off, she ran away from my father, she left him alone and lost, I never believed it possible, that's how it goes - he's telling it, at last, he holds her, lets himself be held - He became another man, in the bar till late or in

front of the TV, evening after evening, as if she wasn't there, and I know that it happened because of me, in some way, because of that night when he followed me and found me there, in a dark room with a guy who was my relative, naked and alone together, I know it wasn't my father who beat me, who wounded me for ever, it was the man who has to do certain things, who won't allow everything, the man with rules, I know that night's over, for me with them and for him with her, I know he never forgave her for giving me money, for still calling me and for still loving me, I know I hated him to death, not for the hurt, but for what he broke, for the humiliation without hope, I don't know what'll happen now, what might happen, I don't know if we'll be able to embrace, if we'll manage to be something better than just two losers who hate each other, I don't know why he's decided to come, to make me cross the border once more, to take me back - he goes silent, lets himself be kissed, whispers in her ear - Don't leave me, whoever you are, when you take me to him, hold me close, hold my hand.

They're walking in silence and it's raining, the grey rain of every afternoon, on March days in his country the pretty girls show off their legs at the tables in the centre of town, German tourists trudge up the narrow lanes of the Medieval quarter, emerging onto Piazza del Bastione blinded by the light and beauty, the sea sparkles like it's summer and the sun doesn't give a damn about the time of year, strong and arrogant like a needy youth, in his country you wait months for rain, then it beats down hard, flooding the fields and painting the sky coal black, dark powerful rattling water, relentless gunfire from the clouds, it makes you throb and feel alive, the rain of this city seems dirty and dead, they wait for the train to the airport, the boy walks back and forth, nervous, agitated, afraid the border will trap him again - How're you doing? - the woman asks him, he looks at her, she's beautiful, slim and all in black, they hold hands and look into each other's eyes - Everything's fine - answers Elias, his voice trembling a little.

grenzen

Bjarte Breiteig	Fortan (Übersetzung von Paul Berf)
Richard John Evans	The Crescent (Übersetzung von Thomas Stegers)
Angharad Price	Zwischen Môn und Arfon (Übersetzung aus dem Englischen von Thomas Stegers)
Tilman Rammstedt	Wurmlöcher
Flavio Soriga	Lass die Hunde los (Übersetzung von Martina Kempfer)

Bjarte Breiteig

FORTAN

Die Aufnahmeunterlagen kamen im August, als wir schon fast aufgehört hatten, auf sie zu warten. Elisabet stand am Pflaumenbaum und sortierte unreife Früchte aus, und sie lächelte mich an, als ich mit der Post durchs Gartentor hereinkam. Es war ein sonniger Sommer gewesen, wir hatten die Urlaubstage im Garten verbracht, die meiste Zeit mit einem Buch, und ihre Sonnenbrille hatte helle Streifen auf der Stirn hinterlassen. Ich reichte ihr den Brief, den ich bereits geöffnet hatte, und während sie ihn las, hob ich einen Zweig an und begann, willkürlich ein paar unreife Früchte zu entfernen. Sie hatten die Größe von Eicheln und hingen dicht gedrängt unter den weichen Blättern. Sobald ich eine gepflückt hatte, warf ich sie auf den Kompost. Schon am Montag, sagte Elisabet. Ja, antwortete ich. Es steht nicht drin, wie lange du bleiben musst, sagte sie. Sie haben von einer Woche gesprochen, erwiderte ich, aber es kommt wahrscheinlich ganz darauf an. Als ich mich umdrehte, schaute sie fort, und ich wusste, dass sie weinen würde. Ich sah ihr nach, als sie über den Rasen zur Küchentür ging. Sie trug eine enge, alte Hose, in der ich sie schon lange nicht mehr gesehen hatte, und ihre Taille war nackt. Es versetzte mir einen Stich, als ich spürte, dass ich Lust bekam.

Sonntagabend fuhr sie mich zum Bahnhof. Ich war zeitig dran. Es dämmerte bereits, und die verstreut hängenden Lampen gingen an, während wir warteten. Leute gingen mit Rucksäcken und Koffern an uns vorbei, mit denen sie in die Waggons stiegen. Vorne bei der Lokomotive waren ein paar Männer in Blaumännern damit beschäftigt, Waren von einem Gabelstapler durch eine große Luke in den Zug zu laden. Elisabet hatte die Arme vor der Brust verschränkt, es war ein warmer Tag gewesen, aber der Abend war kühl. Ich meinte zu ihr, sie solle am besten so viel schlafen wie möglich. Tor, sagte sie. Ich umarmte sie. Ich spürte, wie schmal sie war. Ich steige jetzt ein, sagte ich. Sie nickte.

Ich nahm meinen Koffer, stieg in den Zug und ging nach hinten in den Schlafwagen. Ich hatte einen Platz in einem Zweibettabteil. Als ich es erreichte, war niemand da, aber eine fremde Zahnbürste stand in einem Plastikbecher auf der Ablage unter dem Spiegel. Ich schob den Koffer in das Gepäckfach neben der Tür und trat ans Fenster. Elisabeth stand noch auf dem Bahnsteig. Es dauerte etwas, bis sie mich entdeckte. Sie kam zu mir und stellte sich dicht vor den Zug, und es schien, dass sie mir etwas sagen wollte. Ich gestikuliert, dass sich das Fenster nicht öffnen lasse. Sie nickte. Sie rieb sich die nackten Oberarme. Wir sahen uns vielleicht eine Minute lang an. Dann senkte sie den Blick, drehte sich um und ging.

Ich hing mein Jackett an einen Haken am Fenster, schloss die Tür und legte mich in die untere Bettkoje. Nach einer Weile lösten die Gedanken sich allmählich auf, und ich dämmerte ein. Ich konnte nicht lange geschlafen haben, als ich davon geweckt wurde, dass sich ein fremder Mann über mich beugte und meinen Arm berührte. Entschuldigung, aber Sie liegen in meinem Bett, sagte er. Er deutete auf seine Reservierung, die er mir hinhielt. Ich stand langsam auf, damit mir nicht schwindlig wurde. Es war dunkler geworden im Abteil, und der Zug hatte sich in Bewegung gesetzt. Ich war kaum auf den Beinen, als der Mann auch schon breit grinste und mir auf die Schulter klopfte. Du bist das, Tor!, sagte er. Ich sah ihn an. Er hatte ein bleiches Doppelkinn, das über den Hemdkragen quoll, und eine leichte Fahne. Nichts an ihm kam mir bekannt vor. Erinnerst du dich etwa nicht an mich?, fragte er. Nein, antwortete ich. Ich bin's, der Pilz. Er sah mich erwartungsvoll an. Der Pilz?, sagte ich. Er lächelte schwach. So habt ihr mich doch immer genannt, erwiderte er. Ich sagte, dass ich mich an keinen Pilz erinnern könne und er mich mit jemandem verwechseln müsse. Nein, nein, nein. Er tippte mir auf die Brust. Du heißt Tor, nicht wahr? Stimmt, antwortete ich. Schön, dann kennen wir uns, sagte er. Damit legte er sich auf das untere Bett, wo ich gerade eben noch gelegen hatte. Er verschränkte die Arme im Nacken und sah mich an. Sein Hemd hatte feuchte Flecken unter den Armen. Dann erinnerst du dich also nicht an den dicken Jungen aus der C?, fragte er. Nein, sagte ich. Den fetten Jungen, den ihr Pilz genannt habt? Ich antwortete nicht. Ich sah aus dem Fenster. Ein Wohngebiet glitt vorbei. Jemand spielte Fußball auf einem flutlichterhellten Platz. Aber ich erinnere mich noch gut an dich, sagte der Pilz hinter mir. Tor mit den hellen Haaren. Tor mit dem Crossrad. Tor der seinen Hintern zeigte, als der Bus vorbeifuhr. Und jetzt geht's nach Schweden?, fragte er. Ja, sagte ich. Geschäftlich?

Ich schüttelte den Kopf. Ich muss mich operieren lassen, erklärte ich. Und dafür musst du bis nach Schweden fahren?, fragte er. Ich drehte mich um. Er lag da und lächelte. Ich sagte, dass er mir schon irgendwie bekannt vorkomme, ich ihn aber nicht einordnen könne. Er zog einen Flachmann aus der Hosentasche, trank einen Schluck und reichte ihn mir anschließend. Da er an seinem Oberschenkel gelegen hatte, war er warm, und es brannte wie Feuer im Hals, als ich daraus trank. Ich gab ihm den Flachmann zurück, nahm das Jackett vom Haken und ließ mir reichlich Zeit dabei, es anzuziehen. Die Hand des Pilzes umfasste den Bügel, der einen davor bewahren sollte, aus seiner Koje zu fallen. Du gehst?, fragte er. Ich will noch ein Bier trinken, bevor ich mich hinlege, erwiderte ich. Er zwinkerte mir zu. Ja klar, sagte er, ja klar.

Es war ein modernes Zugmodell, dessen Türen aufglitten, noch ehe ich dazu kam, sie zu berühren. Die Leute saßen zurückgelehnt auf ihren Plätzen, ihre Blicke wichen aus, wenn sie meinem begegneten. Der Speisewagen war menschenleer. Ich bekam mein Bier und setzte mich an einen Fenstertisch. Während ich trank, starrte ich durch mein eigenes Spiegelbild hindurch in die hereinbrechende Nacht hinaus. Vielleicht lag es an der Wärme oder daran, dass ich schon länger nichts mehr gegessen hatte, ich weiß es nicht, jedenfalls zeigte der Alkohol sofort Wirkung. Ich trank das Bier aus und holte mir ein neues. Manchmal schwankte der Zug und gab mir das Gefühl zu schweben, und in den wenigen Sekunden, die dieser Zustand währte, schloss ich die Augen und stellte mir vor, in die Landschaft hinaus zu fliegen. Als das dritte Glas Bier halb leer war, begann das Telefon in der Jackett-Tasche zu vibrieren. Ich holte es heraus, aber ich war so weit weg von allem, ich blieb einfach sitzen und betrachtete ihren Namen auf dem Display, während ich überlegte, dass ein Gespräch uns einander auch nicht näher bringen würde. Als es aufhörte zu klingeln, schaltete ich das Telefon aus und steckte es in die Tasche zurück. Willst du nicht dran gehen?, fragte eine Stimme hinter mir. Es war der Pilz, der hereingekommen war und sich an den Tresen gestellt hatte. Die Kellnerin warf mir über einen Stapel plastikverpackter Muffins hinweg einen Blick zu, sie war dabei, ihm ein Bier zu zapfen. Ich sagte: Man hat nicht immer Lust zu reden. Der Pilz bekam sein Bier, bezahlte und setzte sich an meinen Tisch. Du möchtest also nicht mit deiner Frau reden?, fragte er. Du weißt anscheinend eine ganze Menge über mich, sagte ich. Er zuckte mit den Schultern. Da gibt es nicht immer so viel zu wissen, meinte er. Ich trank einen Schluck

Bier. Er tat das Gleiche, und im Fenster sah ich unser verschwommenes Spiegelbild, wir trugen beide ein graues Jackett und hatten die gleiche Haarfarbe. Er sagte: Im Übrigen ist es ganz normal, dass der Gescheiterte sich an den Erfolgreichen erinnert und nicht umgekehrt. Ich fragte: Dann siehst du dich selber als jemanden, der gescheitert ist? Ja, antwortete er. Er sah mich unverwandt an. Er saß entspannt zurückgelehnt auf seinem Platz und hatte das Glas auf dem Oberschenkel abgesetzt. Weißt du, sagte er, früher habe ich dich bewundert. Und warum?, fragte ich. Er zuckte mit den Schultern: Du warst selbstsicher, die Mädchen mochten dich, und so weiter. Aber eines Tages hörte ich damit auf, ergänzte er. Mich zu bewundern?, fragte ich. Er nickte.

Es war in dem Jahr, als alle Drachen steigen ließen, erzählte der Pilz. Erinnerst du dich? Wo man auch hinkam, überall waren Drachen zu sehen. Beim kleinsten Windhauch stiegen sie von Park- und Fußballplätzen auf. Ich nickte. Ich erinnerte mich. Es war eine Seuche gewesen, die sich in unserem Viertel verbreitet hatte und genauso schnell wieder verschwunden war, wie sie aufgetaucht war. Es gab Leute, die per Postorder Bausätze in Japan und Korea kauften, große Kastendrachen mit Flaggen und Wimpeln, während andere im Werkunterricht ihre eigenen konstruierten. Der Pilz erinnerte sich noch gut an meinen. Er war der Schönste, den er je gesehen hatte. Er bestand aus echter Fallschirmseide, der Stoff war tiefschwarz, und er glich einer riesigen Fledermaus. Ich selber hatte ihn fast vergessen, doch je länger der Pilz erzählte, desto lebendiger wurden die Erinnerungen. Eines Tages, als ein frischer Wind ging, hatte mein Drache einen Satz über den Drehkran gemacht, der zu jener Zeit auf dem Hang unterhalb des Schulgeländes stand, und die Leine hatte sich oben verhakt. Der Pilz beschrieb die Gang, die sich am Fuß des Krans versammelt hatte, und wie gespannt sie dort gestanden und verfolgt hatten, wie ich über die Absperrung und dann die schmale Leiter im Innern der Gitterstabsäule hinaufgeklettert war. Ich war an der Kranführerkabine bis zu dem Punkt hochgestiegen, an dem die Leiter endete, und sie konnten sehen, wie ich mich dort flach hinlegte und begann, mich auf den Schwenkarm hinaus zu ziehen, aber ich war nur ein paar Armzüge weit gekommen, als ich regungslos liegen blieb. Daraufhin breitete sich Panik auf dem Hügel aus. Sie hatten gedacht, ich wäre ohnmächtig geworden und würde jeden Moment herunterfallen. Sie begannen, meinen Namen zu rufen. Tor!, riefen sie. Tor, Tor, wach auf! Sie starteten mein Gesicht an, das nur ein kleiner weißer Fleck war. Schließlich

lief einer die Geröllhalde hinauf, um den Erwachsenen Bescheid zu sagen.

Der Pilz trank einen Schluck Bier. Ich ertappte mich dabei, vor mich hin zu lächeln. Habt ihr wirklich Angst bekommen?, fragte ich. Na, und ob, antwortete er. Aber du kannst dir gar nicht vorstellen, wie sehr ich dich beneidet habe. Man stelle sich vor, dass eine ganze Gang nach einem ruft! Und was haben wir erst gejubelt, als du herunterkamst, auch wenn du nicht einmal in die Nähe des Drachens gekommen bist. Er senkte die Stimme und blickte in das dunkle Fenster. Am nächsten Tag war es stürmisch, erzählte er. Und daraufhin hatte er seinen Entschluss gefasst: Er würde schaffen, was ich nicht geschafft hatte. In der Abenddämmerung stand er wieder an dem Drehkran, diesmal jedoch ganz allein. Es wurde schon dunkel, aber hoch oben konnte er noch den Drachen erkennen, der im Wind schlug und so an seiner Leine zerrte, dass der ganze Kran erzitterte. In der Hosentasche hatte er sein Klappmesser, mit dem er ihn losschneiden wollte. Er erzählte, dass er sich auf den Weg nach oben gemacht und fast augenblicklich gespürt hatte, wie der Wind ihn erfasste. Immerhin war er zu jener Zeit ein fetter Faulpelz, sodass es ganz schön anstrengend war, und die Hände wurden durch den kalten Stahl schnell taub. Unter ihm breitete sich das Wohnviertel aus, die Lichter in allen Häusern, die Brücke, auf der die Busse und Autos in einem gleichmäßigen Strom fuhren. Der Schulhof wurde von blauweiß leuchtenden Laternen erhellt, die kleine Flecken auf den Asphalt warfen, und er konnte den geheimen Zufluchtsort hinter dem Müllcontainer ausmachen, wo er sich ab und zu versteckt hatte. Das alles kam ihm nun ungeheuer klein und erbärmlich vor. Als er die Kranführerkabine erreichte, kletterte er hinein, um sich ein wenig auszuruhen. Eine halb volle Kaffeetasse stand darin, die er durch die Tür herabfallen ließ und der er nachsah, während sie fiel und gegen Leitersprossen und Gitterstäbe schlug, bis sie schließlich in der Dunkelheit verschwand. Dann stieg er das letzte Stück hinauf und begann sich auf den Schwenkarm hinauszuziehen. Der Wind trieb ihm kalte Tränen in die Augenwinkel, und er stellte sich vor, dass wir anderen am Fuße des Krans stünden und verzweifelt wären und ihm zuriefen, er müsse umkehren. Aber er würde um nichts in der Welt umkehren. Er zog sich über die großen Freiräume zwischen den Gitterstäben und spürte, dass der ganze Ausleger immer mehr schwankte, je weiter er hinauskam. Es war weiter bis zur Spitze als er gedacht hatte, und als er sie endlich erreichte, waren seine Arme vor lauter Anstrengung ganz benommen. Er blieb liegen und betrachtete den Drachen. Wie er sich in der Dunkelheit

hin und her warf, während der gespannte Stoff flatterte und schlug, glich er einer Flugechse. Einer der Flügel hatte einen Riss bekommen, das machte ihn so unruhig. Es kam mir vor, als hätte er Schmerzen, meinte der Pilz und trank einen Schluck Bier. Schmerzen?, sagte ich. Er nickte und zwinkerte ein paar Mal. Er erzählte, wie er zitternd auf die Beine gekommen war. Seine Füße balancierten auf den Metallstäben, während er sich mit einer Hand an der oberen Strebe festhielt und mit der anderen die Leine packte. Doch als er den Drachen zu sich heranziehen wollte, zeigte sich, dass der Wind zu stark war, und schließlich beugte er sich über die obere Strebe, wickelte die Leine ein paar Mal um seine Hand und kappte sie kurz dahinter. Im gleichen Moment spürte er, welche Kraft der Drachen hatte. Er war stärker als ein Mensch, und er ließ das Messer fallen und klammerte sich mit beiden Händen an der Leine fest, wohl wissend, dass er jeden Moment nach hinten geworfen werden konnte.

Während der Pilz erzählte, hatte die Kellnerin die Tische abgewischt, und wollte nun schließen. Um uns zu vertreiben, schaltete sie mehrmals das Licht aus und an. Der Pilz saß da und starrte in sein leeres Glas hinab. Und dann, fragte ich, was geschah dann? Es geschah, dass ich anfang, an Gott zu glauben, antwortete er. Dann bist du also ein Christ?, sagte ich. Er schüttelte den Kopf. Gott ist nicht Gott, meinte er. Er wollte noch etwas sagen, bekam aber nichts heraus, und er hob das Glas an den Mund, entdeckte, dass es leer war und stellte es wieder ab. Und dann hast du aufgehört mich zu bewundern?, fragte ich. Er nickte. Danach habe ich nie wieder etwas oder jemanden bewundert, sagte er. Ich schaute aus dem Fenster. Über uns sprühte die Oberleitung Funken und tauchte die Landschaft für einen Moment in helles Licht, und ich sah kurz eine Häckselmaschine, die verlassen auf einem Feld stand und eine Steineinfriedung, die sich in der Dunkelheit verlor. Ein Schaffner ging durch den Wagen und blieb vor uns stehen. Heißt einer von Ihnen zufällig Tor Karlsen?, fragte er. Das ist er hier, antwortete der Pilz und nickte in meine Richtung. Telefon für Sie, sagte der Schaffner. Ich fragte ihn, ob es wichtig sei. Er antwortete nicht, sah mich jedoch freundlich an. Kommen Sie mit, sagte er. Ehe ich ging, schaute ich verstohlen zum Pilz hinüber, aber er begegnete meinem Blick nicht, sondern saß nur mit gesenktem Kopf da und kratzte sich an einem rötlichen Ausschlag im Nacken.

Ich folgte dem Schaffner Richtung Zuganfang. Er schloss eine Tür mit einem Schlüssel auf, der an einer herausziehbaren Schnur hing, und

wir gelangten in einen unbeleuchteten Frachtraum. In einem Kabuff mit Glaswänden saß ein uniformierter Mann und schaute mit tragem Blick ein Video. Am Ende des Raums stand eine Schiebetür zum Führerstand halb offen, und neben ihr hing das Telefon. Der Schaffner lächelte und ging wieder zurück. Ich hob den Hörer ans Ohr und sagte hallo, aber niemand antwortete. Elisabet, sagte ich, was ist los? Dann war ihre Stimme da. Es ist die Dunkelheit, war alles, was sie sagte. Fühlst du dich jetzt wieder so, sagte ich. Sie wollte wissen, warum ich das Telefon ausgeschaltet hatte. Es war der Akku, antwortete ich. Ich hörte sie in den Hörer atmen. Im Führerstand saß ein rothaariger Mann zurückgelehnt in einem Sitz und unterhielt sich mit einer Person, die außerhalb meines Blickfelds war. Es sah komfortabel aus da drinnen. Vor dem Zug warfen die Scheinwerfer ein gespenstisches Licht auf die Schienen, die immer tiefer in die Dunkelheit hinein führten. Plötzlich schwenkten sie zur Seite, und der Zug ging schaukelnd in eine Kurve, während er aufkreischte. Was war das?, fragte Elisabet. Nur die Lokomotive, erwiderte ich. Oh, sagte sie, ich habe gedacht, es wäre eine Sirene gewesen. Ich fragte sie, ob sie im Wohnzimmer sitze. Das tat sie, und ich wusste, wie sie dort saß: in dem Ledersessel, in eine Decke gehüllt, während sie die zugezogenen Vorhänge anstarrte. Ich erzählte ihr, dass ich einen alten Bekannten getroffen hatte. Sie wollte wissen wen, und ich meinte, es sei der Pilz. Der Pilz?, fragte sie. So haben wir ihn damals genannt, antwortete ich. Ist das jemand, den ihr gemobbt habt?, fragte sie. Keine Ahnung, sagte ich, ich erinnere mich nicht an ihn, er erinnert sich an mich, aber ich mich nicht an ihn. Elisabet klang verzweifelt: Oh nein, sagte sie, dann ist es wieder dein Gedächtnis. Ich sagte nichts. Weshalb habt ihr ihn gemobbt?, fragte sie. Ich wurde allmählich etwas gereizt. Keine Ahnung, wiederholte ich, ich erinnere mich doch nicht. Oh, Tor, sagte sie. Beruhige dich, erwiderte ich, es ist ganz normal, dass man die vergisst, die ... Die was?, fragte sie. Nein, sagte ich, schon gut. Ich wechselte das Thema. Ich fragte sie, wie sie an die Nummer gekommen war, was sie gesagt hatte, um mit mir reden zu dürfen. Sie antwortete nicht. Irgendwas musst du doch gesagt haben, meinte ich. Ich habe gesagt, du seist krank, erklärte sie. Ich habe gesagt, dass wir uns vielleicht nie mehr sehen würden. Aber Elisabet, sagte ich. Sie begann zu weinen. Ich wusste nicht, was ich sagen sollte, erwiderte sie. Schon gut, sagte ich. Das macht nichts. Wir sind doch nicht abergläubig, oder? Ich versuchte zu lächeln. Es ist so dunkel hier, weinte sie. Aber nein, sagte ich, nur du siehst das so, das weißt du doch. Dieser Pilz, meinte sie, du musst ihn um Entschuldigung bitten. Ja, sagte ich.

Versprichst du mir das? Ja, sagte ich. Tor, sagte sie, liebst du mich? Ach Elisabet, erwiderte ich. Sie lachte kurz auf und zog die Nase im Hörer hoch. Nach einer Weile meinte ich: Ich lege jetzt auf. Ich liebe dich, sagte ich. Dann legte ich auf. Ich blieb noch einen Moment neben dem Apparat stehen, für den Fall, dass sie noch einmal anrufen sollte. Im Führerstand legte der rothaarige Mann die Hand auf einen Hebel und schob ihn nach vorn, und der Zug wurde schneller. Er bemerkte meinen Blick und nickte mir zu. Alles in Ordnung?, fragte er. Das war nur meine Frau, sie ist ein wenig ..., antwortete ich. Er lächelte. Ja, so ist das, wissen Sie, sagte er und zog die Schiebetür zu.

Ich kehrte in den Speisewagen zurück. Das Licht war gelöscht und ein Gitter vor dem Tresen heruntergezogen worden. Es war niemand mehr da. Ich ging weiter nach hinten, durch die mittlerweile verdunkelten Waggons und betrat das Schlafwagenabteil. Der Pilz war nicht da. Sein Flachmann lag auf dem Kopfkissen, und auf dem Boden vor dem Waschbecken stand eine rote Sporttasche. Ich setzte mich auf sein Bett, lehnte mich zurück gegen die Wand und nahm einen Schluck aus dem Flachmann. So blieb ich sitzen, aber der Pilz kam nicht, und am Ende muss ich eingeschlafen sein, denn als Nächstes erinnere ich mich, dass es draußen hell war, ich Kopfschmerzen hatte und die Decke vom Schnaps nass geworden war. Ich stand auf und wusch mir das Gesicht mit dem Wasser aus dem schlappen Strahl im Eckwaschbecken. Mein Blick fiel auf die Zahnbürste des Pilzes. Ihr Schaft war mit Klebeband umwickelt, um griffiger zu sein. Der Anblick beunruhigte mich, und ich beschloss, eine Runde durch den Zug zu drehen. Ich ging bis zur Lokomotive, ohne eine Spur vom Pilz zu entdecken, und auf dem Rückweg kontrollierte ich alle Toiletten, an denen ich vorbeikam. Ich überprüfte, ob sich die Zugtüren während der Fahrt öffnen ließen, was jedoch nicht der Fall war, ebenso wenig wie die Fenster. Die Fahrgäste waren zu neuem Leben erwacht und begannen sich in den Gängen zu sammeln. Ich gelangte zu meinem Abteil zurück, und dort blieb ich auf dem Bett des Pilzes sitzen, bis der Zug angekommen war. Vor dem Fenster strömten die Leute auf den Bahnsteig hinaus. Ein paar Minuten später klopfte es an der Tür. Es war der Schaffner, der meinte, er habe nur kontrollieren wollen, ob auch alle wach seien. Ich fragte ihn, ob er den untersetzten Mann im Jackett gesehen habe, der sich am Vorabend mit mir unterhalten hatte. Er überlegte, konnte sich jedoch nicht erinnern, ihn gesehen zu haben. Er ist bestimmt bei einem Halt im Landesinneren ausgestiegen, meinte er. Ich nickte. So

wird es wohl sein, sagte ich.

Es erschien mir richtig, das Gepäck des Pilzes mitzunehmen. Ich legte die Zahnbürste und den Flachmann in die Tasche, die mit Ausnahme einer Halskrause aus Plastik und Schaumgummi leer war. Danach nahm ich die Tasche und meinen eigenen Koffer und ging hinaus. Eine Rolltreppe brachte mich in die Schalterhalle, wo die Sonne bereits durch die großen Fensterscheiben hineinschien. Draußen blieb ich auf der Eingangstreppe stehen und ließ den Blick über die fremden Straßen schweifen, auf denen die Menschen vorübereilten. Ich ging zu den wartenden Taxis und setzte mich auf den Rücksitz des vordersten Wagens. Zum Krankenhaus, sagte ich.

Richard John Evans

THE CRESCENT

The Crescent hieß ein Wohnblock am Rand einer kleinen runden Stadt. Er war lang, niedrig und orange gestrichen, und nahm eine von drei Straßen begrenzte Insel ein. Älteren Bewohnern war noch im Gedächtnis, dass The Crescent vor zwanzig Jahren in einem aufgegebenen Obstgarten erbaut worden war. Manche erinnerten sich an ein Pferd oder Maultier, das an einen Zaun angebunden war, andere an die überreifen Äpfel, die im hohen Gras faulten. Trotz des beständig dröhnenden Verkehrs fanden die meisten Bewohner – besonders die im dritten und vierten Stock – The Crescent einen ruhigen Ort zum Leben. Zum Teil kam das daher, weil zwischen The Crescent und dem Stadtzentrum eine Grünfläche aus Feldern und hohen alten Bäumen lag. Ein zugiges Paradies für Spaziergänger mit Hunden – in manchen Bereichen als Spielfeld markiert, in anderen dem Wildwuchs überlassen – erstreckte es sich als Parklandschaft bis zur alten Stadtmauer und dem Burggraben. An Winterabenden funkelte durch die Zweige hier und da die Stadt hindurch – die Lichter eines Bürohauses, eine Ecke des Sportstadions, die silberne Kuppel des Universitätsobservatoriums. Im Sommer verdeckte das Aufblühen der Eichen und Ulmen, Eschen, Buchen und Lärchen diesen Anblick. Manchmal legte sich eine fast ländliche Stille über die Balkone von The Crescent.

Zwei Gruppen von Menschen wohnten in The Crescent, ganz Alte und ganz Junge. Viele Wohnungen beherbergten verwitwete Rentnerinnen, deren Fernsehgeräte so deutlich zu hören waren, dass die Nachbarn vorhersagen konnten, welche Sendung des Abendprogramms die alten Damen sich wohl ansehen würden. Andere Wohnungen waren von jungen Selbstständigen belegt, Alleinstehenden und Paaren. Die älteren Nachbarn berichteten ihren Söhnen und Töchtern, wenn diese zu Besuch waren, dass man die ganze Woche über keinen Ton von nebenan höre, nur gelegentlich, an Samstagen, spät nachts, wummernde Musik, aber

das falle eigentlich nicht unangenehm auf, und außerdem sei schließlich Samstag.

Im dritten Stock, in der Wohnung Nummer 32, wohnte Martin Gardener. Bis vor kurzem war Martin im Auftrag des regionalen Fremdenverkehrsverbands damit beschäftigt, seine Stadt zu vermarkten und zu promoten. Mit seinem Diplom in Touristik hatte er sich sehr darum bemüht, etwas zu ergattern, das er als eine richtige 'Stelle' bezeichnen konnte, nicht bloß einen Job mit viel Papierkram. In seiner momentanen Position musste Martin Ideen liefern, sich für sie stark machen und ihre Ausführung überwachen. Eine internationale Lebensmittelmesse im Kongresszentrum und ein siebentägiges gesamteuropäisches Kunstfestival waren bisher Martins größte berufliche Erfolge. Er hatte noch mehr Ideen im Kopf, aber in den vergangenen acht Monaten hatte er nicht gearbeitet, denn er war krank.

Es war eines Morgens Anfang Mai vorletzten Jahres, als er gerade nach seinem Wohnungsschlüssel kramte und die Wohnungsnummer aus Messing sah, die ihn unnötigerweise an sein eigenes Alter erinnerte. Müde lächelte er, schnupperte in der Luft und schob den Schlüssel ins Schlüsselloch. Jemand briet sich etwas zum Frühstück. Martins Magen gab ein komisches, fiependes Geräusch von sich. Aus den Augenwinkeln sah er die Dame aus der Wohnung nebenan auf den düsteren Treppenabsatz treten.

Der Hausflur war hier besonders breit, wie eine Ausweichstelle auf einer Landstraße. Vor der Wohnung Nummer 31 fing ein Pfad mit Zimmerpflanzen in gemusterten Töpfen an. Geranien, Storchnabel und Alpenveilchen, Usambaraveilchen, afrikanische Primeln und Brandkraut kämpften um einen Platz; ihre Blätter berührten, die Farben mischten sich. Die kleineren Töpfe drängten sich auf Fensterbänken und Sims, andere hingen von den blauen röhrenartigen Fensterrahmen herab. An der breitesten Stelle des Absatzes passierten die Füße des Heimkehrers drei große Übertöpfe auf dem Boden, orange, grün und blau, ein Weihnachtskaktus, eine Yucca und ein Gummibaum. Sie saugten das Nachmittagslicht durch die Fenster längs des Flurs. Zwischen den Stämmen und den Blättern lugte der Mieterparkplatz hervor.

Der Pfad verlief vorbei an Martins Wohnung, wurde schmaler, wo der Hausflur enger wurde, und endete an der Treppe der Nordseite, wo sich abschließend ein Storaxbaum über den Feuerlöscher neigte. Bei dem Raum, der Aussicht und den Pflanzen sagte sich Martin im Rhythmus der wenigen letzten Schritte bis zur Tür im Geist immer Wörter wie „Terrasse“,

„botanischer Garten“ oder „Gewächshaus“ und „Baumgarten“ vor, und einmal, als er angesäuselt von einem Mittagessen, das länger als erwartet gedauert hatte, nach Hause kam, „Himmelsgarten“.

An den Namen seiner Nachbarin konnte er sich nicht mehr erinnern, aber er glaubte, es wäre Grace oder Rose oder so ähnlich. Ein schimmernder Blumendruck, die Ahnung einer kleinen blauen Gießkanne waren alles, was er sah, bevor sich die Tür schloss.

Martin beobachtete die Katze, die in der engen Diele auf ihn zukam. Sie hatte in der Küche Radio gehört, während er einkaufen war. Mit einem Blick in den Raum sah er, dass sie seine kurze Abwesenheit dazu genutzt hatte, ihr Geschäft zu erledigen, sauber, auf der Streu. Es war eine Angewohnheit seiner schon etwas älteren aber taktvollen Katze. Sie kam ihm ins Wohnzimmer nach.

Die Wohnungen in The Crescent gingen nach Osten, aber sehr hell waren sie nicht. Jede verfügte über einen an das Wohnzimmer angehängten kleinen Backsteinbalkon, überdacht mit einem braunen verschraubten Stahlblech, bestens geeignet, um das Sonnenlicht abzuhalten. Ein paar Strahlen verirrt sich ins Zimmer, die hinteren Wände jedoch versanken in orangefarbenem Schatten. Mittags hatte die Sonne das Haus überschritten, um den Rest des Tages auf der verdeckten Seite unterzugehen, ihr Licht in die Hausflure und auf die geschlossenen Türen verströmend.

Allerdings gab es, kurz nach der Dämmerung, eine knappe Stunde, in der dasselbe Licht die Augen tatsächlich schmerzen konnte. Es war ein seltsames Licht, wie Martin jetzt feststellte, als er neben seinem Liegesessel stand, blinzelnd, die Plastikeinkaufstüten von der einen in die andere Hand verlagernd. Statt die Wohnung mit einem warmen Glanz zu überfluten, erschien das Licht wie unter Hochdruck hineingesprüht. Martin musste an einen zahmen Wasserstrahl denken, der, durch eine enge Öffnung gepreßt, zur Fontäne wird.

Martin gewöhnte sich daran, in das Licht zu schauen, den rechtwinkligen Strahlen durch den Schleier aus blaugrauem Rauch zu folgen, durch die Glasschiebetür nach draußen auf den Balkonkasten, über die Autos hinweg, die an der Ampel der Verkehrsader jenseits des Holzzauns, der Grenze von The Crescent, warteten, durch die Bäume, über die Bäume bis hin zu den höheren Gebäuden der Stadt, den schmerzhaft glitzernden Masten des Stadions, und, unmittelbar darüber, sich neigend, um sie mit zitternden Fingern zu berühren, die Sonne.

Gegen den Sessel gelehnt fiel ihm auf, dass er genau an der gleichen

Stelle stand, von der aus er neulich seinen Vater und seinen Bruder dabei zugeschaut hatte, wie sie dem kleinen Jack mit Whiskey zugprosteten. Das war am vergangenen Dienstag gewesen, morgens, ungefähr um diese Uhrzeit. Besuche von den beiden waren selten, von beiden gleichzeitig noch nie da gewesen. Martins Vater und sein Bruder Andy lagen seit Jahren im Streit und hatten, nach einem achtmonatigen eisigen Schweigen, gerade erst wieder angefangen miteinander zu reden. Entzündet hatte sich der Streit ursprünglich an einem gebrauchten Wohnmobil, für dessen Kauf Dad seinem Sohn Andy Geld geliehen, das dieser aber für Reparaturen am Haus ausgegeben hatte – genauer gesagt, um die fehlgeschlagenen Reparaturen mit Rohrmöbeln und weichen Vorlegern wiedergutzumachen; alles auf Drängen seiner Frau, wie Dad meinte. Stets hatte er den Abenteuergeist seines jüngeren Sohn bewundert und wollte ihn jetzt, da dieser Familienvater geworden war, nicht untergehen sehen. Von da an setzte eine vorhersehbare Dynamik ein, denn alle drei, Dad, Andy und Andys Frau, waren Hitzköpfe. Andy hatte Jack mitgebracht, sie waren auf dem Weg zur Kinderkrippe. Seine Frau Brenda befand sich auf einer Bustour zu einem Designer Factory Outlet, knapp hundert Kilometer westlich, an der Autobahn. Dad war auf seinem Weg zur Arbeit vorbeigekommen, um Martin einige Formulare vorbeizubringen, damit er seine Berufsunfähigkeitsrente beantragen konnte. Es war Dads zweiter Besuch seit Martins Diagnose, Andy und Jack waren zum ersten Mal da. Es war, das wurde Martin klar, seine Krankheit, die dieses Zusammentreffen von Dad und Andy möglich gemacht hatte.

Nach einem zwanzigminütigen verlegenen Gespräch über die Verkehrsverhältnisse, sah Dad Andy ein paar Sekunden lang schweigend an und zog dann aus einer Seitentasche seines grünen Mantels eine halbvolle Flasche Bell's Whiskey und schlug vor, dass alle drei auf Jack anstoßen sollten. Andy und Dad wechselten Blicke, zuerst verstohlen, über den glucksenden Jack als passiven Mittler hinweg, dann auf Augenhöhe. Martin erinnerte sie daran, dass ihm wegen seiner Krankheit Alkohol verboten war, dann ging er in die Küche, wobei die Katze seinen Weg kreuzte, und holte drei Gläser und einen Karton Apfelsaft. Er brachte auch seine eigene ungeöffnete Flasche Whiskey mit, einen zehn Jahre alten Single Malt.

„Aha, jetzt kommen die Schätze“, sagte Dad.

Dad goss den Whiskey ein, und er und Andy murmelten einige anerkennende Worte über die Farbe und den Gehalt des Getränks. Dad

sagte den Trinkspruch, wünschte Jack Glück und Gesundheit im Leben, und alle drei hoben ihr Glas. Den Apfelsaft trinkend, sah Martin seinem Vater und seinem Bruder dabei zu, die den Abgang genossen. Eine stille Sekunde lang blickten die beiden, die Lippen leicht geschürzt, an die Decke. Hinter ihren Schultern, bemerkte Martin, wucherten die Pflanzen um die weiß getünchte Wand herum, die seinen Balkon von dem seiner Nachbarin Grace oder Rose trennte. Dünne grüne Locken wilden Weins rankten herüber und berührten die Lenkergriffe seines verrostenden Fahrrads.

Dad und Andy wendeten den Blick von der Decke und sahen sich an. „Ein guter Tropfen“, seufzte Andy.

„Kann mal wohl sagen, kann man wohl sagen“, meinte Dad nickend. Martin stand jetzt da, wo er seinerzeit auch gestanden hatte, nickte und seufzte und stellte es sich in der Erinnerung vor. Durch die Wand war deutlich der Fernseher seiner Nachbarin zu hören. Offenbar sah sie sich gerade einen Film über Bergziegen an. Sie interessierte sich sehr für Tierfilme, wie Martin hatte erfahren müssen.

Er schob die Glasschiebetür zur Seite, um Morgenluft und das Rauschen des Berufsverkehrs hereinzulassen.

The Crescent war terrassenförmig angelegt, jeder Balkon ragte ein bisschen weiter hervor als der darüber, wie ein Stufenturm. Mehrere Male in der Vergangenheit, meistens spät nachts, wenn Freunde da waren, hatte Martin sich dabei ertappt, wie ihm eine ausgedrückte Zigarette aus der Hand fiel und auf dem verschraubten Zierrand des darunter liegenden Balkons landete. Sein ihm unbekannter Nachbar von unten behandelte Martins Zigaretten und die Asche stillschweigend und unauffällig. Keiner von beiden hatte den anderen je bewusst gesehen, trotz der gerade mal sieben Backsteine schmalen Lücke zwischen dem oberen Rand des einen und dem unteren Rand des anderen Balkons. Martin brauchte sich nur leicht vorzubeugen, um direkten Einblick auf den Balkon seines Nachbarn nehmen zu können. Oft waren ihm die Zwiebeln aufgefallen, die in einem Paar zeretzter, mit Mutterboden gefüllter Schuhe auf dem Sims wuchsen. Martin hatte schon daran gedacht, mal einen Zettel herunterflattern zu lassen, sich bei seinem Nachbarn zu entschuldigen für seine Zigaretteneskapaden, und für einen „Betriebsunfall“ vergangenes Weihnachten, als er zu spät kam mit einer Schüssel für einen sehr guten Freund, der sich übergeben hatte; aber er wusste, dass er es nicht machen würde. Beide Männer bildeten sich ein, ihr Nachbar sei größer als man selbst.

Irgendwo beschleunigte ein Auto zu stark, es hatte einen defekten Auspuff. Als das krächzende Geräusch Martins Wohnung erreichte, durch die Reise quer durch den Park gedämpft, war es nur noch ein schrulliges Schnauben.

Auf dem Treppenabsatz wandte sich Camellia Jane-Beatty von ihren Blumen ab. Ihre Wohnungstür, im Gegensatz zu Martins, hatte einen Klopfer aus Messing, ein Pferdekopf im Profil, eingerahmt von einem Hufeisen. Wenn die Tür geschlossen wurde, klapperte jedes Mal der Klopfer, aber Camellia hörte das nie. Sie ging, langsam watschelnd und mit den Pantoffeln schlurfend, durch den Wohnungsflur und brachte die Gießkanne in die Küche. Camellias Gestalt im Profil ähnelte immer mehr einem Fragezeichen. Eine einzelne widerspenstige weiße Krause erinnerte an Camellias einstige blonde Lockenpracht, die ihr Mann Edward John, schon seit sie Kinder gewesen waren, immer hatte anfassen müssen. Wenn sie heute The Crescent verließ, zu seltenen Gelegenheiten, dann roch ihr Bestimmungsort unweigerlich nach Desinfektionsmittel.

Die Tür stand sperrangelweit offen, und Camellia sah sich die Laube an, die sie aus ihrem Balkon gemacht hatte. Ihr fiel der Tag wieder ein, an dem ihr Nachbar, ein hübscher Junge, sich aus der Wohnung ausgeschlossen hatte und Camellia gebeten hatte, ob er über ihren Balkon hinunter zu seinem klettern dürfte. Natürlich war es gefährlich, und die Mietervereinigung hätte es nicht gutgeheißen, aber der Junge war sportlich, mit einem breiten Lachen, und Camellia hatte sich von dem Abenteuer mitreißen lassen. Alles ging gut, und er war auf ein Glas Wein bei ihr eingekehrt.

Jetzt wusste sie nicht mehr genau, wen sie zum Nachbarn hatte. Die jungen Männer kamen und gingen, Camellia warf sie durcheinander, aber nett waren sie alle. Und sehr ruhig, dachte sie, für einen Moment geblendet von dem Sonnenlicht, das sich in den Messingpfenden, die die hintere Wand ihrer Wohnung schmückten, spiegelte. Man könnte meinen, die Wohnung nebenan stünde leer, wenn nicht die seltsamen Essensdünste wären. Anscheinend aß der Nachbar gerne Knoblauch. Auf dem Treppenabsatz, wenn sie sich von ihren Pflanzen abwandte, hatte Camellia auch schon Rosmarin und Basilikum gerochen, sogar den merkwürdigen Duft von Kardamom und Kreuzkümmel. Komisch, wenn sie so nachdachte, ein junger Mann, der sich fürs Kochen interessierte. Camellias Mann, Edward John, hasste alles, was mit Küche zu tun hatte. Camellia fiel auf, dass sie das alles schon eine Zeitlang nicht mehr gerochen hatte. Letztes Jahr, erinnerte sie sich, waren es wohl Zimt und

Gewürznelken gewesen, und sie hatte überlegt, dass er Glühwein kochte. Vielleicht war er ausgezogen.

An diesem Abend schlief Camellia in ihrem Sessel vor dem Fernseher ein. Hinter ihr, die Lehne berührend, stand eine hoch gewachsene bunte Schefflera mit geriffeltem Stamm und ausgeprägten, handförmigen Blättern, die Anzeichen einer mineralischen Chlorose zeigten. Die künstlichen Flammen des elektrischen Kaminfeuers warfen orangefarbene Ovale an die Wände. Im Fernsehen ging eine Sendung über Antiquitäten zu Ende, und es begann die Live-Übertragung eines Leichtathletik wettbewerbs. Camellias Wohnung war vollgestopft mit Wandschmuck, das meiste aus Messing, Kupfer und Nickel – Plaketten und Teller, mit einem Dekor aus fein gearbeiteten, schmiedeeisernen Galeonen inmitten verschlungener Wellen, außerdem Pferdedarstellungen, Wappenschilder, Wappenröcke und Zinnkrüge. Zwischen all diesen Dingen und grün glänzenden Blättern schnarchte Camellia und das Fernsehgerät plärrte. Camellia fing an zu träumen. Das Paar über ihr hatte einen heftigen Streit, er war sogar lauter als der wirkliche Streit vor einigen Monaten, als Camellia überlegt hatte, ob sie die Polizei rufen sollte. Zunächst nur verärgert, machte sich Camellia jetzt Sorgen um die Frau, deren Schreie von Wutschreien zur Schmerzensschreien übergingen. Sie eilte in den Hausflur, lächelte dem hübschen Jungen zu, der an den Blüten ihrer Sonnenblumen roch; er hob sein Glas auf Camellia. Auf den Fensterscheiben hinter ihm dehnten sich weiße, gelbe und rote Spiegelungen aus.

Die Tür zur Wohnung Nummer 41 stand offen, und Camellia schaute hinein. In dem Moment, als sie den Fuß in den Hausflur im vierten Stock setzte, hatte der Streit aufgehört. Jetzt vernahm sie die Stimmen von Männern, die leise miteinander sprachen. Von der Diele aus konnte sie ins Wohnzimmer blicken. In einem Sessel saß ihr Mann Edward John, neben dem Fenster stand ihr Bruder Dominic. Ruhig hörte Camellia ihnen zu. „Das kommt, weil sich nach deinem Tod viel geändert hat“, sagte Dominic zu Edward John. „Das Haus war ihr zu groß und zu finster geworden. Sie konnte nicht einfach so weiterleben wie vorher.“

Edward John nickte, auf eine Weise, die ihr sehr vertraut war, langsam, die Augen gesenkt, und eine bestimmte Falte erschien auf der Stirn. Camellia blinzelte. Sie verband seine Geste mit einem Gefühl des Mitleids, mit Momenten in der Vergangenheit, wenn John von einer traurigen Geschichte im Leben eines anderen Menschen gehört hatte, er den Blick senkte, nickte, bevor er praktische Hilfe, oft finanzieller Art, angeboten

hatte.

„Als Hilary und ich heirateten, bat ich Camellia herzukommen, in die Nähe zu ziehen, deswegen hat sie das Haus verkauft, und wir haben eine hübsche Wohnung für sie gefunden“, sagte Dominic.

„Aber warum Wales?“ fragte Edward stirnrunzelnd. „Wir kennen doch keine Menschenseele in Wales.“

Camellia schmunzelte über seine direkte Art.

„Hilary stammt aus Wales, und sie wollte in der Nähe ihres Vaters und ihrer Mutter bleiben, die allmählich älter werden“, sagte Dominic. „Wir sind jeden Tag rausgefahren zu Camellia, entweder Hilary oder ich. Sie war glücklich. Sie hatte dein altes Hobby übernommen, die Gärtnerei – natürlich nur beschränkt auf Topfpflanzen und Blumenkästen, kein Garten oder Gewächshaus.“

Camellia musste an den großen Garten auf der Rückseite des alten Hauses denken, daran, wie sie Edward, in Gummihandschuhen, Tee und Brötchen brachte, um seinen Rasentrimmer herum brummt die Bienen. Ihr Bruder Dominic war an einem Herzinfarkt gestorben, anderthalb Jahre nachdem Camellia in The Crescent eingezogen war. Hilary kam immer seltener zu Besuch, vollauf mit der Pflege ihrer Eltern beschäftigt, die schließlich starben, dann zog sie ihrer Arbeitsstelle hinterher nach England. Camellia fand nicht, dass Dominic sich bei Edward John für irgendetwas entschuldigen müsste, und sie überlegte, ob sie ins Wohnzimmer gehen und die beiden Männer zur Rede stellen sollte. Sie kam zu sich und sah, steif im Nacken, einem Mann in gelben Shorts dabei zu, wie er einen Speer warf – die Sendung über Antiquitäten war längst zu Ende.

Martin, in der Wohnung nebenan, hörte, wie der Streit oben seinen Lauf nahm, aber er kam zu dem Schluss, dass den beiden Streithähnen nicht mehr viel Ausdauer beschieden war. Die Bassstimme ging über von durchdringend zu abgehackt und versickerte schließlich in einem gelegentlichen Grunzen. Der Sopran hatte sich offenbar in einem anderen Teil der Wohnung eingeschlossen, und sein Diminuendo wurde noch stärker gedämpft. Jetzt dominierte wieder der Lärm von nebenan, irgendeine Sportsendung. Es war unbedeutendes Geplänkel, verglichen mit dem Streit vor ein paar Monaten, als er überlegt hatte, die Polizei zu rufen, oder wenigstens einen Vertreter der Mietervereinigung. Der Streit hatte fast zwei Stunden gedauert. In der Endphase war die Stimme der Frau ganz verstummt, während der Mann in ein düsteres Poltern verfallen war, unterbrochen von Schluchzen, und Martin hatte schon den Verdacht,

dass der Mann die Frau vielleicht ermordet hatte. Der Gedanke war jedoch zu abwegig, um ihn ernst zu nehmen, und er versuchte wieder zu schlafen. Das machte er jetzt, als er Camellias Fernseher hörte, ebenfalls; aus dem Vokalbrei heraus formten sich einzelne Wörter, zunehmend absurd und unangemessen für einen Sportkommentar. Die Katze in der Küche steckte den Kopf zwischen die Vorhänge und schaute hinunter auf den angestrahlten Garten, den zweistämmigen Eichenbaum und die beiden Holzbänke. Die Katze sah eine Bewegung dort unten und duckte sich, lauerte. Aus den Büschen hinter dem Zaun tauchte ein langer, geschmeidiger Fuchs hervor. Die Barthaare der Katze bebten. Sie beobachtete, wie der Fuchs ins Licht trat, nach links und rechts schaute und, die Luft schnuppernd, wieder in die Dunkelheit zurückwich.

Angharad Price

ZWISCHEN MÔN UND ARFON*

Für uns, die wir an den Ufern des Flusses Menai leben, gehören die Ebbe und die Flut des Atlantiks zum Alltag, denn zweimal am Tag füllt das Meer den Durchbruch, der die Grenze zwischen Môn und Arfon bildet, und zieht das Wasser wieder ab. Uns in Arfon prägt dieser Fluss, vor allem bei Flut; bei Ebbe, wenn seine blaue Tinte verblasst, droht der Menai unsere nackte Existenz zu leugnen.

Ich sage „Fluss“, aber der Menai ist gar kein richtiger Fluss, denn sein Wasser ist salzig. Eigentlich ist er ein Kanal, ein Meeresarm, etwa eine Meile breit und zwanzig Meilen lang, der Caernarfon Bay im Westen mit Conway Bay im Osten verbindet. Sein Bett ist instabil, verändert sich stetig, da der Meeressand von den starken Strömungen und Gegenströmungen hin- und herbewegt wird. Es ist ein gefährlicher Ort für Schiffe und Menschen.

Mit meinem zwiespältigen Gefühl, was diesen Fluss betrifft, der uns tagein tagaus daran erinnert, wie weit wir gehen können, bin ich wahrscheinlich ein typischer Caernarfoner. Wir sind ihm dankbar dafür, dass er sich zwischen uns und die Farmer im Flachland von Môn schiebt. Wir sind ihm dankbar dafür, dass er die Welt in unsere alte Stadt bringt, dass er uns vertrauter mit Hamburg, Bordeaux, Sydney und Valparaiso als mit den Bergdörfern am Snowdon gemacht hat; und dafür, dass er unseren verwöhnten Gaumen Öl und Wein und feinen Pfeifentabak bringt. Nur wenige Covies, wie wir uns selbst nennen, haben den Menai je selbst befahren, und wohl nur wenige hätten den Wunsch dazu, bedenkt man die schrecklichen Schiffbrüche der Vergangenheit.

Die Lotsen des Menai waren ein Menschenschlag für sich, verglichen mit den Durchschnittscovies, und nur einer überlebte bis zu meiner Zeit. Sein Name war Abram Janeiro Jones.

Sein Vater war Maat auf der *New World II* gewesen, und der Sohn – stark, mit rosigen Wangen – kam im Hafen von Rio zur Welt. Die Mutter erkrankte auf der Heimreise von Brasilien nach Wales und starb auf dem Atlantischen Ozean. Sein Vater hatte seine Lektion gelernt. Er gab die Schifffahrt auf und wurde Lotse auf dem Menai, wie schon vor ihm sein Vater und sein Großvater. Sein Sohn lernte das Lotsenhandwerk von der Pieke auf.

Eben dieser Sohn, Abram Janeiro Jones, war der letzte Vertreter der ehrenvollen Linie der Menai-Lotsen. Mochte ein Schiff die rauesten Meere der Welt durchpflügt haben, mochten die Kaimauern Liverpools endlich in Sichtweite liegen – für die letzte, gefährvolle Strecke, die Enge zwischen Mön und Arfon, brauchte man stets den Menai-Lotsen.

Heutzutage kommen nur noch wenige Frachtschiffe über diesen Weg. Der Verkehr auf dem Menai besteht jetzt aus Ausflugsbooten. Janeiro war seit Jahren ohne Arbeit, wollte sich nicht dazu herablassen, Yachten zu lotsen. Soweit man weiß, hatte er keine Kinder in die Welt gesetzt, aber er hatte sein Handwerk halbwegs einem Nachbarsjungen beigebracht, damit jemand da war, der zumindest mit den kleinen, weißen glänzenden Booten zurechtkam.

Ein, zwei Jahre fischte er in der Caernarfon Bay nach Schollen, dann hatte er die monotonen flachen Gewässer satt und warf seine Netze in der Enge von Abermenai bis auf den Grund des Meeres aus.

Zu guter Letzt fand er Arbeit als Wärter der Caernarfon Estuary Bridge, wo der Fluss Saint die Berge ins Meer trägt. Sobald ein Schiff Zeichen gibt, werden die Fußgänger angehalten, und die Brücke teilt sich in zwei Hälften und öffnet sich, um das Boot in den städtischen Hafen herein- oder herauszulassen.

Janeiro wohnte in dem Brückenwärterhäuschen, im Zwielficht von Alun Woods. Jeden Tag saß er vor der Tür seines Hauses, vor ihm die Bootsmasten am Kai wie ein Wald, und zwischen ihm und dem städtischen Marktplatz lag der Eagle Tower der Burg. Immer wenn ein Boot Signal gab, erhob er sich von seinem Stuhl und ging ins Haus, um auf den roten Knopf zu drücken, der die Brücke teilte. Wenn das Boot durchgefahren war, drückte er den grünen Knopf, und die Brücke kehrte wieder an ihren Platz zurück, damit die Fußgänger den Flussarm überqueren konnten.

Janeiro selbst überquerte die Estuary Bridge nur selten, um in die Kneipe oder in die Stadt zu gehen. Eigentlich wusste niemand so recht, wovon er eigentlich lebte. Manche behaupteten, sie hätten ihn frühmorgens

beim Geschrei der Austernfischer am Foryd Beach entlang spazieren sehen, und dass er sich von Herzmuscheln und Strandschnecken und Krabbenscheren ernährte. Sie behaupteten, er rauche Seegras in seiner Pfeife und trinke Meerwasser. Natürlich wagte niemand, sich ihm zu nähern. Er war ein Mensch, der sich selbst genug war.

Und dennoch – so wie ein Junge, dessen Wurzeln auf dem Festland liegen, manchmal das befremdliche Verlangen verspürt, zur See zu fahren, hatte ich von dem Moment an, als ich ihn zum ersten Mal sah, den Wunsch, auf der Woge dieses Mannes der Meere zu segeln. Und so kam es: ich, ein Junge von zehn Jahren, überquerte die Estuary Bridge, um zu dem Spielplatz auf der anderen Seite zu gelangen, und im Zwielficht von Alun Woods sah ich die Silberknöpfe seiner Jacke schimmern. Sie zogen mich an wie ein Leuchtturm.

Er sah mich nicht kommen. Seine Augen waren aufs Meer gerichtet und hatten einen abwesenden Blick. Waren sie blau? Oder spiegelte sich der Menai in ihnen wider?

Erst im allerletzten Moment drehte er sich um und sah mich, schwächling, entschlossen, zwischen ihm und der Burg, auf sich zu kommen. Er wurde sehr aufgeregt. Nie werde ich sein Brüllen vergessen, noch das Brennen, als der Knoten im Seil mein nacktes Bein peitschte, während ich bereits rückwärts über die Brücke zu entkommen versuchte.

Jahrelang wagte ich es nicht mehr, den Flussarm zu überqueren: weder Mr. Whippys Eiswagen, noch die Sommerkirmes in Foryd, noch die Aussicht auf Küsse von Mädchen in Alun Woods konnten mich dazu verleiten, die Brücke zu überqueren und ins Blickfeld von Janeiro zu geraten. Dennoch wusste ich natürlich die ganze Zeit, dass er da war, dass er vor der Tür seines Hauses gegenüber der Burg mit abwesendem Blick auf mich wartete.

Erst als ich in den Stimmbruch kam, mir ein paar Stoppeln am Kinn wuchsen, und als wir angefangen hatten, in der Anglesey Tavern zu trinken, wagte ich mich wieder in seine Nähe. Es war mein letztes Jahr in Caernarfon. In der Sir Hugh School hatte ich in Erdkunde gegläntzt, und ich war fest entschlossen, auf die Liverpool University zu gehen und in diesem Fach mein Diplom zu machen.

Meine Hausarbeit während der Osterferien hatte den Menai zum Thema. In der Stadtbücherei und dem Archiv der Victoria Docks fand ich jede Menge Material. Allmählich kannte ich mich immer besser mit dem Lauf des Menai aus: der Struktur der unstillen Ufer, den Bewegungen des Wassers bei Ebbe und Flut, den Stellen, an denen der Grund besonders

felsig war, den Strudeln, wo die Fahrrinnen und Untiefen lagen, als auch mit der besonderen Anordnung der roten und grünen Bojen in einem Fluss, der zwei Mündungen hat. Ich erfuhr auch viel über die Menschen, die vom Menai gelebt hatten: Fischer, Seeleute, Schmuggler, die Besitzer von Steinbrüchen, und die Fährmänner der Flachboote von Abermenai, Tal y Foel und Moel y Don. Ich sah das Leben, das er in sich trug: Makrelen, Heringe, Schollen, Krabben und Hummer, Herz- und Miesmuscheln und unzählige andere Geschöpfe und Pflanzen, aus denen unseren Vorteil zu ziehen wir noch nicht gelernt hatten ...

Meine Arbeit machte gute Fortschritte. Aber irgendwie hatte ich das Gefühl, dass etwas fehlte, eine persönliche Note. Damals war mir noch nicht in den Sinn gekommen, Janeiro zu fragen.

Es war Karfreitag, als ich den Marktplatz hinter mir ließ und um die Burg herumging, um an den Kai zu gelangen. Hier, zwischen der Estuary Bridge und der Anglesey Tavern, versammelten sich die alten Seeleute, um dem Menai ihren Tribut zu zollen. Ich interviewte sie ausführlich, und sie waren nur allzu bereit, sich über den „River Caernarfon“ auszulassen; besonders, wenn ein Pint dabei herausprang.

Sie wurden sogar recht munter bei diesen Erzählungen über den Menai, teils Erinnerungen, teils Gerüchte: die irischen Piraten aus Carrickfergus; das Schmugglerschiff, das dem Zöllner entkommen wollte und in Caernarfon Bay zerschellte; der alte betrunkene Balladensänger, der sich immer am Slate Quay herumtrieb; die „Seifenreste“, die man aus Dublin importierte, um daraus Dünger für die Gärten von Arfon herzustellen; die Kinder, die mit Seilen die Schoner an der Kaimauer entlang zogen; die alljährliche Regatta im August; die Zeit, als noch ein Dampfschiff die Stadt mit der Insel Môn verband. Sie erzählten vom Wrack der *Speranza*, der *Mon Amour* und der *HMS Conway*, und von dem Tag, an dem die *Queen of the Sea* unweit Melynog Beach auf Grund lief und zwanzig Passagiere, achtzig Schweine, zwei Kühe und eine Tonne Butter in den Fluten versanken.

Für einen Jungen aus der Stadt hörten sich die Namen der Orte entlang des Menai aus ihrem Mund wie die Namen ferner Städte an: Mussel Bank, Belan, Limehouse, Melynog Beach und Wild Beach, Frydan Rock und Cribiniau, die Insel Gored Goch, Pwll Fanogl, der Felsen Craig y Pwll und schließlich Pwll Ceris selbst.

„Pwll Ceris!“ unterbrach ich.

Auf einmal wurden alle still. Little If und Sven tranken aus ihren Biergläsern, und Deio fing an, Streichhölzer an seiner Hose anzuzünden.

Ihre Blicke und Stimmen senkten sich.

„Bis auf den Grund wirst du nicht vorstoßen, mein Junge...“

„Das ist unser Bermudadreieck.“

„Es heißt, auf dem Grund sei eine Festung.“

„*Ker Is*“, sagte Little If, der aus der Bretagne kam.

„Wir jedenfalls verwenden den englischen Namen – The Swellies.“

„Es heißt“, sagte Paddy, „dass erst ein Mensch auf dem Grund der Swellies gewesen ist.“

Aus dem Gemurmel heraus vernahm ich den Namen Abram Janeiro Jones, und in dem Moment blickten alle auf und sahen hinauf zu dem Brückenwärterhäuschen.

„In dessen Nähe wagt sich sowieso niemand.“

„Und wenn ich mich traue?“ sagte ich und sah, wie Sven sich verschluckte.

„Wenn du das machst, Kumpel, bist du weg vom Fenster!“

„Selbst in den Swellies ist es sicherer als in seiner Nähe.“

Alle lachten nervös, jeder kippte ein Glas Whiskey.

Erst als die Männer zum Abendessen nach Hause gegangen waren, wagte ich mich auf die Brücke. Ich sah Janeiro, der von seiner Haustür aus beobachtete, wie ich mich näherte. Ich schloss die Augen und ging weiter. Das Seil umschlang meine Beine – ich hielt den Kurs. Die Schlaufe legte sich um mein Bein, der Knoten schnürte sich enger um mein Fußgelenk – ich hielt den Kurs. Als ich den plötzlichen Ruck verspürte, war ich darauf gefasst hinzufallen und mit dem Kopf aufzuschlagen.

Ich erwachte vom Klang einer schimpfenden Stimme.

„Hast getrunken, was, kleiner Scheißer!“

Der Lotse packte mich am Genick und schleifte mich, nicht, wie erwartet, zurück auf die Estuary Bridge, sondern zum Strombrecher auf der rechten Seite, wo das Schild *Achtung Lebensgefahr* hing, und wo die Jungen aus der Stadt ihre Mutproben im Springen absolvierten.

„Komm wieder, wenn du nüchtern bist...“, sagte Janeiro, und ehe ich mich versah, wurde ich gestoßen. Ich spürte meinen Körper wie eine Ankerkette durch die Luft fliegen und das verdreckte Wasser des Menai über mir zusammenschlagen.

Nachdem ich wieder aufgetaucht und zur Treppe des *Floating Restaurant* geschwommen war, den Seetang von meinen Fußgelenken abgestreift hatte, wie ein begossener Pudel über den Marktplatz gelaufen war, nachdem meine Mutter mich ins Gwynedd Hospital gefahren hatte,

damit ich mir eine Spritze geben ließ, und nachdem ich schließlich mein Notizbuch getrocknet hatte, in dem die Wörter der Seeleute alle ineinander verschwommen waren, bedachte ich noch einmal Janeiros Worte.

„Komm wieder, wenn du nüchtern bist...“

Ostersamstag also überquerte ich erneut die Brücke und trat den Weg zum Lotsen an.

„Drei Versuche dem Walisen!“ rief er mir trocken von der Haustür aus zu.

„Drei?“

„Du bist vor Jahren schon mal hier gewesen.“

Ich wurde rot.

„Ich wollte Sie nach den Swellies fragen.“

„Warum?“

„Hausaufgaben.“

„Ach so.“

Pause.

„Ich nenne sie immer bei ihrem walisischen Namen“, sagte der Lotse.

„Pwll Ceris.“

Wieder wurde ich rot.

„Ich habe gehört, dass Sie ...“

„Komm morgen wieder“, unterbrach mich Janeiro. „Wenn du Manns genug bist.“

Überglücklich querte ich die Estuary Bridge. Auf halbem Weg schlossen sich plötzlich die Tore zur Brücke, und ich blieb abrupt stehen.

Der Boden unter meinen Füßen schwankte, und als nächstes sah ich, dass sich die Brücke teilte, und dass ich mich mit ihr bewegte. Genauer gesagt, ich bewegte mich mit der Hälfte der Brücke, und mein Blick weitete sich zu einem Panorama, reichte vom Eagle Tower der Burg, vorbei an der Anglesey Tavern, bevor er auf dem Menai ruhte, und darüber hinaus, auf die beiden Bäume in Môn, zwischen denen, an Sommerabenden von Golden Gate aus gesehen, die Sonne untergeht. Doch weder Boot noch Masten kamen näher! Ich drehte mich zum Brückenwärterhäuschen, und da stand, im Türrahmen, Janeiro und lachte, bis ihm die Tränen kamen.

„Wünsche gute Aussicht!“ rief er und verschwand im Haus.

Eine Viertelstunde lang blieb ich dort oben, zwischen zwei Ufern schwebend, unter mir trieben die Königsschwäne. Vielleicht hockte ich noch immer dort oben, wenn nicht eine Busladung Touristen angerückt wäre, die einen Spaziergang machen wollten, was Janeiro zwang, den

grünen Knopf zu drücken und mich in die Freiheit zu entlassen.

Während meine Mutter am Ostersonntag in der Kirche war, überquerte ich die Estuary Bridge ein drittes Mal in dieser Woche. Ich sah, wie sich Janeiro die Pfeife anzündete, während ich mich ihm näherte, und als ich neben ihm stand, erfüllte der Rauch des Seegrases die ganze Umgebung, und der Lotse fing an zu erzählen.

„Pwll Ceris“, sagte er, „hat einen schlechten Ruf bei allen, die behaupten, sie würden es kennen ...“

Er riss mir den Kugelschreiber aus der Hand und warf ihn weg.

„Pwll Ceris hat einen schlechten Ruf“, fing er erneut an. „So war es schon immer. Es war das Verhängnis der Kelten, der Römer und der Wikinger! Wenn wir es umfahren könnten, wir hätten es bereits vor Jahrhunderten getan. Aber die Hauptrinne des Menai führt mitten durch den Scheißort.“

„Pwll Ceris steckt voller Inseln und Felsen, viele mit bloßem Auge sichtbar, ebenso viele gut versteckt. Es gibt Abschnitte mit steinigen Untiefen, und unmittelbar daneben tiefe, tiefe Pfulle, durch die die Strudel aufsteigen.“

Hinzu kommt die Enge des Pwll Ceris. Auf der einen Seite die steinigen Ufer des Arfon, auf der anderen den Cribinau und Craig y Pwll-Felsen, die wie Rasierklingen aufragen. Zwischen den beiden gibt es nur eine schmale Lücke, und der Wasserlauf an der Stelle ist rasend schnell. Zu allem Übel können durch die Bäume auf der Arfon-Seite urplötzlich Windböen wehen, und dein Boot schert heftig aus.“

„Verstehst du den Zusammenhang der Gezeiten des Menai, mein Junge? Dass die Flut auf der einen Seite durch den Abermenai-Durchbruch hereinkommt? Von der anderen Seite an Puffin Island vorbei, und dass sie im Menai, nicht weit von Bangor, zusammenstoßen?“

Junge, Junge! Diese Gezeiten machen alles noch viel komplizierter. Denn Pwll Ceris lässt sich nur während der Flaute nach der Flut passieren, wenn genügend Wasser in der Rinne ist, um die Felsen zu umschiffen, aber ehe die Strömung sich gegen dich richtet. Und selbst dann darf man keine Zeit verlieren. Man hat nur wenige Minuten, bevor die Ebbe wieder einsetzt. Hast du mich verstanden?

Deswegen sind wir so wichtig“, fuhr er fort. „Wir Lotsen. Wir kennen Pwll Ceris seit Generationen! Wir sind damit aufgewachsen. Früh hat man uns beigebracht, wo man langfahren darf und wo nicht, wann man fahren darf und wann nicht, und wie viel Tiefgang ein Boot haben sollte, je nach den unterschiedlichen Gezeiten ...“

Ich sah, wie er den Daumen seiner rechten Hand dazu benutzte, den

Tabak in seinem Pfeifenkopf zusammendrücken, und ich sah den schwarzen Fleck auf dem Daumen, als er in die Tasche fasste, um sein Feuerzeug hervorzuholen. Er zog heftig, als er sich die Pfeife anzündete, und beim Raucheinziehen blähten sich seine Backen und fielen wieder zusammen.

„Ja, ja, es gab mal eine Zeit, da war die ganze Welt von uns abhängig! Du musst wissen: Die größten Schiffe der Welt fahren auf dem Menai. Wären wir nicht gewesen – die Saukerle hätten mit ihrer wertvollen Fracht keinen Cent verdient...“

„Sie wurden respektiert.“

„Wurden?“ sagte er beleidigt.

Ich senkte den Blick, und er fiel auf das Loch in Janeiros Schuh, durch das ich das nackte Fleisch sehen konnte. Es berührte mich seltsam. Als ich den Blick wieder hob, hatte sich der Lotse abgewandt und schaute aufs Meer.

„Respektiert? Das möchte ich meinen. Und was haben wir davon? Nichts! Kein Wort des Dankes, nur ein Handschlag vom Kapitän, und wenn etwas schief ging, waren wir schuld ...“

„Du musst wissen, dass meine Vorfahren nichts mit ins Grab nahmen als ihren Namen und ihren guten Ruf. Keiner, der ihrer gedenkt, außer mir. Hier.“

„Ich bin auch hier!“

„Ja“, sagte der Lotse gedehnt.

Sein Gesicht wurde plötzlich faltig, als hätte der Wind die See aufgewühlt. Der Mund stand halb geöffnet, und die Pfeife hing schlaff zwischen den Lippen.

Ich dachte, Janeiro stünde kurz vor einer Offenbarung, doch schliesslich hielt ich den gequälten Ausdruck in seinem Gesicht nicht mehr aus.

„Haben Sie deswegen aufgegeben?“

„Ich wurde nicht dazu erzogen, später mal Ausflugsboote zu lotsen. Dafür habe ich mein Zeugnis bei der Handelskammer nicht gemacht.“

„Aber deswegen die Tradition brechen...?“ beharrte ich.

„Sie wurde gebrochen, ohne mein Zutun!“ Er verlor die Fassung. „Und außerdem hatte ich keinen...“

„Bringen Sie es mir bei!“

Janeiro schluckte schwer.

„Ich möchte gerne Lotse werden!“ sagte ich und beugte mich vor.

Janeiro jedoch stand abrupt auf und zwang mich zurückzuweichen.

„Die Arbeit des Lotsen ist heutzutage nutzlos. Die Bay ist viel zu

verschlickt, als dass noch große Schiffe durchfahren könnten.“

„Was ich nicht begreife“, hob ich meine Stimme, um ihn davon abzuhalten, einfach wegzugehen, „warum wenden Sie Ihr Wissen nicht an, um etwas anderes damit zu machen: den Menai zu vermessen, Kabel quer durch zu verlegen, oder von mir aus über den Fluss zu schreiben... Das kann jeder!“

Als ich meinen Arm ausstreckte, um auf die Estuary Bridge zu zeigen, wusste ich, dass ich zu weit gegangen war. Janeiro sah mich an, und wie eine kalte Welle schwappten seine Worte über uns.

„Du kleiner Scheißker!“ sagte er und ging ins Haus.

Ich wartete über eine halbe Stunde lang, bis er endlich zurückkam.

„Jemand hat gesagt, sie seien in Pwll Ceris gewesen.“

„Wer hat das gesagt?“ Der Lotse war immer noch verärgert.

„Die Seeleute sagen das.“ Mit einem Kopfnicken deutete ich hinüber zu der Kneipe auf der anderen Seite der Brücke. „Paddy, Sven und die anderen.“

„Hast geklatscht mit denen, was? Schon gemerkt, dass ihre Hintern die Kaimauern weichgesessen haben?“

Ich sah ihn wortlos an.

„Und was hatten die faulen Säcke noch so zu sagen?“

„Nichts weiter... Nur, dass Sie bei den Swellies waren.“

„Bin ich nie gewesen“, sagte Janeiro nach einer Weile. „Aber ich weiß, was auf dem Grund ist.“

Diesmal hatte er sich nicht hingesetzt.

„Und ich verrat's dir nicht, Freundchen, damit du später mit den kleinen Aasgeiern über mich lachen kannst.“

„Ich würde mich nie...“

„Und überhaupt – warum findest du das nicht selbst heraus? In deiner Schule gibt es doch bestimmt ein schlaues Buch darüber, oder nicht?“

„Ich bin nicht hergekommen, damit man sich über mich lustig macht“, sagte ich.

Ich rappelte mich auf und ging. Auf halbem Weg bedauerte ich es schon wieder, und als das Seil ausblieb, das mein Bein peitschte, keine Schlinge sich um mein Fußgelenk legte, kein Anziehen des Knotens zu spüren war, der mich zu Boden warf, fluchte ich leise.

Ich erreichte die Estuary Bridge, als freier Mensch, mit einem Gefühl der Beklommenheit.

Gerade wollte ich einen Fuß auf die Brücke setzen, da schlossen sich plötzlich die Tore und hinderten mich am Weitergehen.

Ich drehte mich um und sah Janeiro lächeln.

„Es ist eine andere Welt!“ rief er, als ich wieder auf ihn zuging. „Auf dem Grund von Pwll Ceris liegt eine unglaubliche Welt! Eine bunte Welt, von der wir nichts wissen!“

Ich setzte mich hin und hörte zu, lange. Janeiro war in seinem Element, erzählte von den herrlichen Geschöpfen des Menai.

Von Wellhornschnellen und Napfschnellen, Herzmuscheln und Miesmuscheln, von verschiedenen Seetangsorten; auch von Seeteufeln erzählte er, von Hummern, Krabben, rotäugigen Krabben, Garnelen, Seeigeln und Quallen. Er erzählte von bunten Schwämmen und Seeanemonen, die rosa, rot und violett waren, von gefiederten Anemonen und blutroten Seesternen.

„Nie weiß man, was einen erwartet“, sagte Janeiro. „Morgen kann alles schon wieder anders sein, denn die Welt auf dem Grund des Pwll Ceris ist nie die gleiche.“

Er wandte sich mir zu und wollte gerade weitererzählen, da wurde er von dem rüden Lärm eines Ausflugsbootes, das nach dem Brückenwärter rief, unterbrochen. Ich sah, wie Janeiro schauderte. Er stand auf und taumelte ins Haus.

Die Brücke öffnete sich, und mühelos glitt die Yacht aus dem Hafen von Caernarfon hinaus auf den Menai. Die Brücke schloss sich wieder, und ich machte mich auf den Weg.

„Meine Mutter wartet auf mich...“

„Deine Mutter... ja...“

„Vielen Dank für die Informationen.“

„Ja“, wiederholte Janeiro.

Ich hielt ihm meine Hand hin, aber er nahm sie nicht.

Mein Gang über die Estuary Bridge verlief ohne Hindernisse. Die Tore schlossen sich nicht, als ich die Brücke betrat, sie schlossen sich nicht auf halbem Weg, und sie schlossen sich auch nicht, als ich die andere Seite erreichte und von der Estuary Bridge herabtrat und dem weiten Eingangstor des Eagle Tower gegenüberstand.

Ich kehrte nicht über den Marktplatz nach Hause zurück. Stattdessen ging ich an der Kaimauer entlang, vorbei an der Anglesey Tavern, auf das Golden Gate zu, um den Menai und Janeiro weiter im Blickfeld zu behalten. Bevor ich durch das Golden Gate schritt, schaute ich über die Schulter nach hinten und sah den Lotsen vor seiner Haustür stehen, den Blick aufs Meer gerichtet, und die Silberknöpfe an seiner Jacke schimmerten wie ein Leuchtturm im Zwielflicht von Alun Woods.

Ich winkte, aber er erwiderte mein Winken nicht.

Ich ging nicht noch einmal zu Abram Janeiro Jones. Warum, weiß ich auch nicht. Jedenfalls nicht deswegen, weil er mir zum Abschied, bevor ich das Golden Gate durchschritt, nicht gewunken hatte, und auch nicht, weil er mich beschimpft hatte, als er wütend gewesen war.

Tatsächlich war es so, dass in den folgenden Wochen andere Dinge meine volle Aufmerksamkeit verlangten, Prüfungen hauptsächlich. Für meine Hausarbeit bekam ich eine gute Note – die beste in ganz Wales. An meinem achtzehnten Geburtstag, Mitte August, wurde mir ein Sparbuch ausgezahlt, das bei meiner Geburt angelegt worden war. Meine Mutter legte noch etwas dazu, und so konnte ich losfahren und mir 'die Welt ansehen'.

Als ich wieder heimkehrte, wurde es Zeit, das Studium aufzunehmen, denn ich hatte einen Platz im Fachbereich Geografie in Liverpool zugewiesen bekommen.

Erst in meinem letzten Studienjahr hörte ich wieder etwas von Janeiro. Es war meine Mutter, die es mir erzählte.

Kurz nach Ostern erreichte mich ein Brief von ihr. Die Tatsache allein war nicht weiter verwunderlich, denn sie schrieb mir regelmäßig, erkundigte sich nach meinem Wohlergehen und berichtete Neues über die Nachbarn in der Stadt. Dieser Brief war nicht viel anders, allerdings war ihm ein Artikel aus dem *Caernarfon and Denbigh Herald* beigelegt.

Der Artikel enthielt einen recht detaillierten Bericht über ein Schiffsunglück, das sich zu Ostern auf dem Menai zugetragen hatte. Zu der Zeit hatte ich nicht weiter auf die Nachrichten geachtet, da ich ganz in meiner Arbeit aufging, daher verschlug der Artikel mir jetzt den Atem.

Die *Indefatigable* war eine alte sechziggeschützte Fregatte. Ich kannte sie gut. Es war ein Schulschiff, auf dem junge Seeleute das Navigieren und Planimetrie erlernten. Um das Schiff vor den Luftangriffen auf Liverpool zu schützen, war es während des Zweiten Weltkriegs auf den Menai verbracht worden. Dort lag es in einem kleinen Hafen unweit Plas Newydd, westlich der Britannia Bridge, vor Anker, Heimat und Schulschiff für Generationen von Seekadetten.

Das Unglück ereignete sich, als das Schiff zur Überholung in ein Trockendock nach Liverpool gebracht werden sollte. Es verfügte über keine Motoren, und um es fortzubewegen, war man auf die natürlichen Strömungen der Gezeiten und auf zwei Schlepper angewiesen. Es bedeutete, dass die Reise Richtung Osten sehr viel gefährvoller werden

würde als umgekehrt die Reise Richtung Westen fünfzig Jahre zuvor. Und die *Indefatigable* durch Pwll Ceris zu bugsieren, jene schreckliche Meile zwischen Britannia Bridge und Menai Bridge, war ebenfalls kein Leichtes. Sorgfältige Planung war nötig, aber vor allem Erfahrung und Fachwissen über die Fahrrinnen und die Tiden. Zur Überraschung und Freude der Organisatoren erklärte sich der erfahrenste Lotse des Menai, so der *Herald*, Abram Janeiro Jones, bereit, das Schiff durch den Menai zu führen, gemeinsam mit dem Kommandierenden Kapitän, Captain J. E. A. Quinn.

Nach Rücksprache mit Dr. Knight vom Bidston Observatorium wurde entschieden, die *Indefatigable* während der Flut der Frühlings-Tagundnachtgleiche auslaufen zu lassen.

Der Lotse bat um einen dritten Schlepper, für den Fall das etwas schief laufen würde. Captain Quinn lehnte ab, zwei Schlepper reichten, sagte er, um sie 'spielend durchzuschleusen.'

Sonntag, der 14. April, war der große Tag, der zweite von insgesamt drei Tagen mit den höchsten Wasserständen bei Flut im Frühjahr. Nach der Flut galt es, die Flaute abzuwarten, bevor man in Pwll Ceris einfahren konnte. Die Flaute würde nur fünf Minuten währen, danach würde sich die Flut wieder Richtung Westen bewegen.

Um 8 Uhr 20 machte sich die *Indefatigable* auf die Reise, und um 8 Uhr 45 kam sie westlich der Britannia Bridge zum Stehen. Hier wurde sie mit den zwei Schleppern in Position gehalten, um die Flaute abzuwarten, damit das Schiff gegen 9 Uhr 20 in Pwll Ceris einfahren konnte.

Der Wind wehte leicht bis mäßig aus nordwestlicher Richtung, und der Lotse wusste, dass die Flaute dadurch bereits eher eintreten würde. Er verlangte, dass das Schiff vor 9 Uhr 20 in Pwll Ceris einfahren sollte. Erneut widersprach Captain Quinn und beharrte auf dem ursprünglichen Zeitplan.

Um 9 Uhr 15 wurde das Unternehmen fortgesetzt. Es war kein leichtes Unterfangen, ein Schiff von der Größe der *Indefatigable* in Fahrt zu bringen, und als sie unter der Britannia Bridge herfuhr, war es bereits 9 Uhr 23. Die Cribiniau-Felsen wurden ohne große Schwierigkeiten gemeistert, doch als querab die Insel Gored Goch auftauchte, war die Tide bereits westwärts gewandert und floss nun mit starker Strömung frontal gegen sie. Der Lotse wollte umkehren. Wieder weigerte sich Captain Quinn. Das Unternehmen musste innerhalb dieses Gezeitenlaufs abgeschlossen werden. Tausende Pfund standen auf dem Spiel.

Als sie den Craig y Pwll-Felsen erreichten, hatte die Flutströmung gegen

sie eine Geschwindigkeit von zwei Knoten, und das Schiff machte keine Fahrt. Es zeichnete sich ab, dass sie es niemals bis zur Menai Bridge schaffen würden. Wieder wollte der Lotse umkehren, doch Quinn schlug seinen Rat aus.

Mittlerweile scherte die *Indefatigable* in dem unruhigen Gewässer bedenklich ab. Um 10 Uhr 15 erhielt der Schlepper am Heck die Order, dem Schlepper am Bug zur Hilfe zu eilen, und das Schiff gemeinsam nach vorne zu ziehen. Damit hatte man eine Zeitlang Erfolg. Als die Platters-Felsen querab lagen, führte ein Strudel dazu, dass die *Indefatigable* steuerbordseits besonders stark ausscherte. Die Schlepper reagierten nicht prompt, um das Scheren auszugleichen. Das Tau eines der beiden Schlepper riss, trennte ihn von dem anderen Schlepper. In dem Moment lief die *Indefatigable* auf Grund.

Alle Versuche, das Schiff mit der nachmittäglichen Flut wieder flott zu machen, schlugen fehl. Durch die oberen Orlopdecks drang Wasser ein, und das Schiff wurde in die Tiefe gerissen. Abends war die *Indefatigable* gesunken, gescheitert an den Felsen und Tiden von Pwll Ceris.

Zur Untersuchung des „Unglücks“, wie der *Herald* schrieb, wurde ein Komitee eingesetzt, das dem gerichtlichen Untersuchungsausschuss Bericht erstatten sollte. Im Augenblick jedoch galt die Hauptsorge dem Lotsen Abram Janeiro Jones, der seit dem Schiffsbruch nicht mehr gesehen worden war. Sein Wärterhäuschen in Caernarfon war leer. Ein Zeuge wollte ihn unter den Ketten der Menai Bridge gesehen haben, doch die Polizei bat jeden, der etwas wußte, um tätige Mithilfe.

Die Wörter des Zeitungsausschnitts verschwammen vor mir, als ich ihn in meinem Zimmer an der Universität Liverpool las, und das Meerwasser des Menai trat mir in die Augen. Ich senkte den Kopf und ließ den Tränen ihren Lauf, denn der Lotse war wie ein Vater für mich gewesen. Hatte ich nicht in seiner fernen Gegenwart meine Kindheit verbracht?

Während der Prüfungsphase träumte ich jede Nacht vom Menai. Dass ich den Marktplatz verließ, um die Burg herum ging, um an den Kai zu kommen. Dass ich die alten Seemänner in der Nähe der Anglesey Tavern begrüßte, und dass sie mit einem Kopfnicken hinüber zu der halb geöffneten Estuary Bridge deuteten. Das Wärterhäuschen stand leer, und als ich mich wieder umdrehte, lachten die Seemänner in ihre Biergläser. Jeden Abend lief ich an den unstillen Ufern des Menai entlang, suchte nach dir, Janeiro, rief zum Geschrei der Austernfischer deinen Namen. Vorbei an Waterloo Port und Llanfair-is-gaer lief ich, vorbei an dem Wassersportzentrum in Plas Menai, an dem Hafen von Felinheli, an

Britannia Bridge, vorbei an den rauen Felsen – bevor ich in Pwll Ceris ins Wasser sprang, mitten unter deine fantastischen Geschöpfe, Janeiro. Ich spürte, wie ein Strudel mich nach unten riss, und jedes Mal überließ ich mich ihm, doch nie kam ich bis auf den Grund.

Sobald der Sommer vorbei ist, muss ich Caernarfon wieder verlassen und Richtung Osten ziehen, um Arbeit zu finden. Ich habe die Absicht, während der Flaute nach der Flut zu gehen, dann bleiben mir nur wenige Minuten, bevor die Tide wieder westwärts zieht. Ich will nicht, dass sie mich zurück zum Durchbruch von Abermenai zieht, jener schmalen Lücke, dessen Bett von der Ebbe und der Flut des Atlantik tief ausgeschwemmt wurde.

Es tut gut, wieder an den Ufern des River Menai zu stehen, zuzusehen, wie das Meer die Lücke, die die Grenze zwischen Môn und Arfon bildet, mit Wasser füllt und es wieder abzieht. Ich denke an all das, was der Menai dieser Stadt gebracht hat, und an all das, was er ihr genommen hat. Hauptsächlich aber denke ich an die durch die Gezeiten verursachten komplizierten Bewegungen, an die besondere Anordnung der roten und grünen Bojen in einem Fluss mit zwei Mündungen. Und ich schimpfe auf den Lotsen, dass er mir nicht sein Handwerk beigebracht hat.

**Môn - Anglesey in der englischen Bezeichnung - ist eine Insel vor der Nordwestküste von Wales. Arfon (wörtlich: auf Môn) ist der Name der Gegend, die ihr gegenüber auf dem Festland liegt.*

Tilman Rammstedt

WURMLÖCHER

Als das mit den Zeitreisen noch möglich schien, regnete es fast die ganze Zeit. Torben ging trotzdem immer raus ans Meer, und kam ein paar Stunden später vollkommen durchweicht zurück, strahlend und laut, und zog sich noch an der Eingangstür bis auf die Unterhose aus, um den Teppich vor Stockflecken zu bewahren. Während er duschte, deckten Katharina und ich den Tisch, und beim Abendessen erzählte Torben dann von der neuen Route, die er ausprobiert hatte, vom Klettern auf glitschigen Felsen und von Aussichten, die wir uns keinesfalls entgehen lassen sollten, Regen hin, Regen her. Und was habt ihr so gemacht, fragte er anschließend, und Katharina sagte: Dies und das, und ich sagte nichts. Dies und das traf auch auf mich zu.

Nach dem Abendessen spielten Torben, Katharina und ich immer Fangden-Hut. Das war das einzige Spiel im Haus, bei dem nicht die meisten Teile fehlten. Ich glaube nicht, dass einer von uns wirklich gerne spielte, aber nach ein paar Tagen gehörte es ungefragt zur Abendgestaltung. Wir waren beim Spielen nie sehr konzentriert, schoben beiläufig unsere Hütchen übers Brett und redeten dabei über andere Dinge, sodass wir ständig vergaßen, wer als nächstes mit Würfeln an der Reihe war und es willkürlich festlegen mussten. Irgendwann dann, auch mitten in einer Partie, gähnte einer von uns, meistens Katharina, dann sagte ein anderer, meistens ich: Ja, ich bin auch müde, und dann gingen wir ins Bett. Das heißt, Torben und Katharina gingen ins Bett, ich ging aufs Sofa im Wohnzimmer. Da hatte es keine Diskussion gegeben. Ich war schließlich der Gast, und Katharina und Torben waren schließlich das Paar, und schließlich war es Torbens Onkel, dem das Haus gehörte, und schließlich blieben Katharina und Torben den ganzen Sommer und ich nur neun Tage, in denen ich so wenig wie möglich zur Last fallen wollte. Das Haus war ein kleines Ferienhaus in der Normandie und stand, wie Torben mir erzählt hatte, seit der Scheidung des Onkels die meiste Zeit

leer und somit dem Rest der Familie zur Verfügung. Torben hatte mich Mitte Juni gefragt, ob ich nicht Lust hätte, ihn und Katharina dort zu besuchen. Ich war über die Einladung etwas überrascht gewesen, aber Torben hatte anscheinend viele gefragt. Mindestens drei oder vier andere wollten auch kommen, hatte er gesagt, und das würde doch bestimmt schön, viel Schwimmen, viel Essen, viel Schlafen, und ich hatte gesagt, dass ich es mir überlegen würde. Ende Juli überlegte ich es immer noch, und im August wurde die Stadt leer und mir fiel auf, dass es eigentlich gar nicht viel zu überlegen gab, und Anfang September hörte ich damit auf und kaufte mir eine Fahrkarte.

Dass die mindestens drei oder vier anderen allesamt schon wieder abgereist waren, erfuhr ich erst, als Katharina und Torben mich am Bahnhof abholten, und da war es zu spät, um jetzt wieder mit dem Überlegen anzufangen. Ist das auch okay, fragte ich, und Torben sagte: Natürlich, und ich schaute Katharina an. Sie zuckte mit den Schultern und sagte auch: Natürlich.

Ich kannte Katharina und Torben seit ungefähr zwei Jahren und, wie mir am Bahnhof auffiel, nicht besonders gut. Am Bahnhof war ich zum ersten Mal alleine mit den beiden, sonst waren sie immer nur mit dabei, waren Katharinauntorben - Katharinauntorben kommen etwas später, Hast du was von Katharinauntorben gehört, Den leckeren Obstsalat haben Katharinauntorben mitgebracht -, und jetzt am Bahnhof war das *und* plötzlich unübersehbar, und als ich ohne zu überlegen *Wie geht es Euch?* fragte, klang das zum ersten Mal falsch. Großartig, sagte Torben, und er sagte es anscheinend für beide.

Am Tag meiner Ankunft regnete es noch nicht. Wir gingen, nachdem ich mich angemessen bewundernd über das Haus geäußert hatte, ans Meer. Torben und ich spielten Strandtennis, Katharina lag auf einem großen bedruckten Badetuch, las ein Buch, und sah nicht einmal auf, wenn der Ball dicht neben ihrem Kopf im Sand landete. Man schwamm plangemäß viel an diesem ersten Tag, man aß plangemäß viel und ging nach zwei oder drei Partien Fang-den-Hut plangemäß früh Schlafen, und am nächsten Tag setzte dann der Regen ein, und Torben sagte: Ich bleibe aber nicht den ganzen Tag hier drinnen. Er zog sich eine Jacke an und probierte neue Routen aus, und Katharina und ich machten dies und das. Es ist wahrscheinlich ungerecht, den Regen allein für dies und das verantwortlich machen zu wollen, dafür, dass dies und das dann nicht nur Lesen und Abendessenvorbereiten blieb und auch nicht nur Spülen und Abtrocknen, sondern weiter ging bis zum Duschen und

Spurenbeseitigen. Den Regen trifft keine Schuld, auch wenn es ohne ihn wohl nicht dazu gekommen wäre, auch wenn ich bisweilen hoffte, dass er endlich aufhören würde, und es plötzlich nicht mehr natürlich wäre, im Haus zu bleiben und dies und das zu tun, und man das Ganze als eine witterungsbedingte Störung hätte abtun können. Doch der Regen hörte erst am Tag vor meiner Abreise auf, als es schon zu spät war, um noch irgendetwas abzutun. Es dem Regen zuzuschreiben, ist leider kaum haltbar, und dennoch bin ich mir beinahe sicher, dass ohne ihn der Urlaub nach Plan verlaufen wäre, viel Schwimmen, viel Essen, viel Schlafen, meinewegen sogar viel Fang-den-Hut. An dem Plan an sich war schließlich nichts auszusetzen.

Am ersten Regentag sah dies und das, die Abweichungen vom Plan, auch noch anders aus, schien lediglich eine nur vorübergehende Unterbrechung zu sein. Katharina lag auf dem Sofa und las, und ich spülte erst das Geschirr vom Mittag und bereitete dann das Abendessen vor, auch wenn es noch viel zu früh dafür war. Hin und wieder kochte ich einen Kaffee, dann setzte Katharina sich kurz zu mir an den Tisch, und wir waren höflich. Was liest du, fragte ich sie beim zweiten Kaffee, und Katharina sagte: Etwas über Zeitreisen. Wissenschaftlich, betonte sie, und um das zu beweisen, nannte sie ein paar Namen, die sogar mir etwas sagten, und sie erzählte etwas von Quanten und Raumzeitkrümmung, von Photonen, von Singularität erzählte sie und von einer Mozartsonate, die für ein paar winzige Bruchteile von Sekunden rückwärts in die Zeit geschickt wurde, und auch von ein oder zwei thermodynamischen Gesetzen. Am meisten erzählte sie von Wurmlöchern. Ich verstand nicht viel davon, und ich weiß nicht, ob Katharina selbst es verstand, aber sie erzählte es gut, mit ihrer präzisen Stimme und den Blick so konzentriert auf mich gerichtet, dass ich ständig blinzeln musste. Wenn es gelänge, ein Wurmloch festzuhalten, sagte Katharina, dann müsste es möglich sein, Teilchen von einem zweiten Wurmloch dorthin zu schicken, also zurück in die Zeit, in der das erste Wurmloch fixiert wurde. Man wisse nur leider noch nicht, wie man Wurmlöcher festhalten kann, sagte sie und sah mich dann an, als ob sie von mir einen Vorschlag dazu erwartete. Ich wusste aber noch nicht mal, was ein Wurmloch überhaupt war, und um auch endlich etwas beizutragen, das mehr war als ein Nicken, fragte ich, ob das hieße, dass man die Teilchen frühestens in die Zeit des ersten festgehaltenen Wurmlochs schicken könnte, und Katharina sagte: Ja, alles davor ist nicht mehr zu erreichen. Dann ging sie wieder zurück aufs Sofa, und ich kümmerte mich weiter ums Abendessen, und als Torben

etwas später zurückkehrte, war er durchnässt und glücklich, und bei Fang-den-Hut wurden die Zeitreisen dann nicht mehr erwähnt. Am zweiten Regentag begleitete ich Torben, weil ich versuchte, mein Stören so gerecht wie möglich aufzuteilen. Er sagte: Gut, und wir liefen los. Innerhalb weniger Minuten klebte meine Hose an den Beinen, meine Füße machten saugende Geräusche in den undichten Schuhen, Regenwasser lief mir aus den Haaren in die Augen, und ich sah fast gar nichts von dem, was Torben in Begeisterung versetzte. Nach ungefähr einer halben Stunde sagte ich, dass ich lieber wieder ins Trockene wolle. Torben sagte wieder: Gut, und ging alleine weiter, und ich lief zurück zum Haus. Katharina lag auf dem Sofa und las. Immer noch keine Lösung für die Wurmlöcher, fragte ich sie, nachdem ich mich umgezogen hatte. Nein, sagte Katharina, noch nicht. Ich begleitete Torben danach nicht mehr. Morgen vielleicht, sagte ich, als er mich am nächsten Regentag fragte. Ich hatte meine Beschäftigungen schließlich gefunden, ich spülte, kümmerte mich ums Abendessen und fiel so wenig zur Last wie möglich. Katharina lag lesend auf dem Sofa, und wir wechselten den ganzen Nachmittag über kaum ein Wort. Nur wenn bei einer starken Böe der Regen für ein paar Sekunden gegen die Fensterscheibe geworfen wurde, sahen wir beide kurz auf. Am vierten Regentag sagte Katharina dann: Ich bin durch. Sie legte das Buch zur Seite, kam zu mir an die Spüle und nahm sich ein Geschirrhandtuch. Ich reichte ihr die Teller, sie trocknete ab, und als wir fertig waren, reichte sie mir das Tuch für meine nassen Hände und küsste mich auf den Mund. Nicht sehr lang, aber lang genug, um sicher zu sein, dass es sich um kein Versehen, keinen Reflex, keinen plötzlichen Ausbruch handelte. Dann sah sie mich eine Zeit lang konzentriert an, bis ich blinzeln musste, und dann küsste sie mich wieder. Unsere Münder lagen geschlossen und unbeweglich aufeinander wie in einem Schwarzweißfilm, und in einer Hand hielten wir jeweils ein Ende des Geschirrhandtuchs, dessen nasse Kälte ich deutlicher spüren konnte als Katharinas Lippen, und ich wunderte mich, dass ich den Kuss nicht beendete, dass ich nicht erschrocken oder empört oder zumindest beschämt zurückwich. Ich erinnere mich daran, dass ich darüber nachdachte, ob es als Gast nicht unhöflich wäre, sich dem Kuss zu entziehen, aber ich erinnere mich auch noch daran, dass ich mir das schon damals nicht ganz glaubte. Katharina nahm ihren Mund schließlich von meinem und hängte das Handtuch wieder an den Haken. Wir sollten uns langsam ums Abendessen kümmern, sagte sie. Später bei Fang-den-

Hut gähnte ich als erster.

Als es am nächsten Tag immer noch regnete, war klar, dass nach dem Mittagessen die vergleichsweise ungefährliche Zeit zu dritt wieder vorbei sein würde. Es war klar, dass ich mich zu entscheiden hatte, und ich wollte nichts entscheiden. Ich wollte nichts ansprechen und nichts verschweigen und vor allem nichts zu verstehen geben, aber natürlich gab alles etwas zu verstehen, ich war mir nur nicht sicher, was, und als Torben mich fragte, ob ich mitkommen wolle, sagte ich: Morgen vielleicht, und ich sagte es nur, weil es das war, was ich auch in den letzten Tagen gesagt hatte.

Als Torben gegangen war, spülte ich die Teller, Katharina trocknete ab, und als sie damit fertig war, wusch ich mich zurück, und dieses Mal küsstet wir uns in Farbe, und dann gingen wir rauf ins Schlafzimmer. Später, während ich duschte, machte Katharina das Bett, und wir kümmerten uns ums Abendessen.

Die nächsten drei Tage verliefen fast identisch. Immer wurde vorher der Abwasch gemacht und anschließend das Abendessen. Dabei sprachen wir wenig und nicht über das, worüber zu sprechen auf der Hand lag, wir wechselten bei Fang-den-Hut keine verstohlenen Blicke, und als es am Tag vor meiner Abreise aufhörte zu regnen, und Torben fragte, ob wir denn jetzt endlich einmal mitkommen wollten, war es Katharina, die zuerst Ja sagte. Ich wollte nicht, dass mich das störte, ich wollte nicht, dass mich auch der ausbleibende Regen störte, schon gar nicht wollte ich, dass es mich störte zu sehen, wie Torben Katharina bei einer der uns nun doch nicht entgangenen Aussichten von hinten in die Arme nahm, wie Katharina das geschehen ließ, sich sogar an ihn lehnte und ihre Wange an seine Armbeuge schmiegte. Ich redete viel und lächelte zwischen den beiden umher und hörte damit bis zur Abreise nicht mehr auf.

Während ich meine Sachen packte, und Torben sich ums Abendessen kümmerte, weil er, wie er sagte, wegen meines ständigen Kochens schon ein richtig schlechtes Gewissen hätte, fragte ich Katharina, ob ich mir das Buch ausleihen könne. Sie zuckte kurz zusammen. Klar, sagte sie dann. Wenn es dich interessiert.

Am Bahnhof umarmte ich erst Katharina und dann Torben, und ich achtete darauf, dass die beiden Umarmungen von möglichst gleicher Länge waren. Vielen Dank, sagte ich. Nichts zu danken, sagte Katharina. Tut mir leid wegen des Wetters, sagte Torben. Sie winkten noch ein Weile ins Fenster, ich winkte zurück und lächelte.

Im Zug las ich Katharinas Buch. Ich verstand noch weniger als zuvor, was

teilweise an den Photonen und der Raumzeitkrümmung und teilweise an meiner fehlenden Konzentration lag. Ich verlor so häufig den Überblick darüber, worüber es zumindest grob in einem Kapitel ging, dass ich nach einer Zeit anfang, wahllos Seiten aufzuschlagen, ein paar Zeilen zu überfliegen, um dann weiter zu blättern. Immer wenn mir das Wort *Wurmloch* ins Auge fiel, las ich den Absatz, in dem es auftauchte. Nur einen davon, kurz vor dem Ende, glaubte ich wirklich zu verstehen. Darin stand, dass sich die Wissenschaft zwar einige Jahre ernsthafte Hoffnungen gemacht habe, mit Hilfe von Wurmlöchern ein Springen zwischen zwei Zeitebenen zu ermöglichen, man aber seit einigen Jahren die Gewissheit habe, dass ein solches Springen unmöglich ist. Ich las den Absatz zweimal, dann schlug ich das Buch zu. Vor meinen Augen verschwamm bereits Belgien, in sieben oder acht Stunden würde ich zu Hause sein. Davon war fest auszugehen.

Flavio Soriga

LASS DIE HUNDE LOS

*Donatella, Antoine, Federica, Carlotta,
den Bühnenbesessenen,
ihren leichten Schritten.*

Er geht durch die Stadt, kämpft stumm mit der Märzkälte, groß ist er und schlank, hat breite Wangenknochen und unergründliche Augen, die Leute bleiben stehen und schauen sich nach ihm um, er sieht gut aus und weiß es, er heißt Elias und ist mit achtzehn von einer Insel im Süden abgehauen und heute hat ihn nach langer Zeit sein Vater angerufen, nach einer Ewigkeit, in der Funkstille war zwischen ihnen, und Hass bei dem Jungen auf den Mann, der ihn an einem Septemberabend für immer verletzt hat, er ist abgehauen aus einer Gegend, wo die Sonne scheint, und jetzt ist er ein Kämpfer unter den sieben Millionen Seelen einer Welt-Metropole.

In dem kleinen Kino bei Angel hat er einen mexikanischen Film gesehen, eine Geschichte über Hunde und Wetten und eine Sorte Leben, die aufreißt bis aufs Blut, eine Geschichte über Verzweifelte, wie er einer war, als er hier ankam, in einer dreckigen und bösen Stadt, wie er noch nie eine gesehen, sich noch nie eine vorgestellt hatte - Du kriegst mich nicht - sagt er in Gedanken zum Vater - Ich gehöre dir nicht mehr, ich gehöre keinem - er ist dreiundzwanzig, alt genug, wie er findet, er hat einen Wochenendjob und eine Einzimmerwohnung an der Grenze zwischen dem Bohèmeviertel und der Peripherie, wo sich in Mietskasernen türkische, indische, pakistanische Familien drängen - Ich komm dich besuchen, morgen komm ich an - hat ihm der Vater am Telefon gesagt, Elias zieht den Mantel zu und schlägt den Kragen über die Ohren, er mag die Restaurants in dieser Straße und die Arsenalfahnen vor den alten Pubs, die unverdrossen die Stellung halten, er hat gelernt, allein zu sein,

wie man das wohl ist, wenn dein Zuhause auf der anderen Seite des Kontinents liegt und dein Cousin dir das Geld zum Abhauen geliehen hat und du für deinen Vater gestorben bist, er hat gelernt, sich totzutrainieren, mit Übungen, an Geräten, beim Laufen, beim Beugen, er hat doppelt soviel gemacht wie die anderen und bessere Noten bekommen als alle und Tag und Nacht gerackert und in Fünferzimmern gewohnt, er hat gelernt, an die, die er zurückließ, nicht zu denken, seine Sonnenstadt vor Afrika, die Sommermorgen an den unberührten Stränden seiner Heimat zu vergessen, er geht durch den eisigen März und spürt nicht einmal den Regen, der ihn anfangs verrückt machte, den grauen Himmel ohne Sterne, der für ihn zum Schreien, zum Sterben war, er mag den Geruch von hundert Küchen aus hundert Ländern in diesen Mischungen aus Café und Restaurant und das Fest von Sprachen an seiner Schule, er mag es, den Kontrolleuren in ihren ausgeleierte Pullis zuzunicken, er hat ihr Englisch gelernt, diese Sprache der frisch Eingewanderten, und die stummen Verwünschungen gegen die Briten und ihr verdammtes Geld, er geht durch die Upper Street und weiß, daß diese Straße alles ist, die ganze Welt, Spaß und Schweiß, Ausgebeutete und Millionäre, wie tausende andere Straßen in dieser Stadt, im ganzen Königreich.

- Ich bin der Kapitän meiner Schmerzen - der Text eines Songs, tausend Mal gehört und wie für ihn geschrieben - Ich bin der Kapitän meiner Erinnerungen - er denkt an den Vater, an ihrer beider Stimmen am Telefon, gealtert, gebrochen, daran, dass er, wie immer, durcheinander kam, als es anfang, schwierig zu werden - Ich möchte dich gern sehen, Elias, ich möchte dich wirklich gern sehen und mit dir sprechen - und er außerstande, irgendwas zu sagen, seine Kraft wie weggeblasen, ein Kapitän ohne Kontrolle, die Erinnerungen kurz vorm Herausplatzen - Ich komme morgen, reden wir ein bisschen, ja? - und er sagte nichts, und jetzt ist es Abend und er ist allein, er sitzt an einem Ecktischchen in einem französischen Café, die Einrichtung warmes Holz, er blättert in einer Zeitschrift für Gesundheitsfanatiker mit Faible fürs Mittelmeer und Olivenöl, ein gemütliches Café, wo er sich ab und zu hinflüchtet vor der Einkaufswut der Besucher des Viertels, um die Gedanken zu beruhigen oder um der Kälte auf den Straßen zu entkommen, es ist Abend und er ist allein und bestellt Saft und ein Croissant, die Chefin kommt und bedient ihn, eine blonde, geschiedene Frau mit großen Augen und einer schönen Stimme und Lust zu reden, schon bei früheren Gelegenheiten haben sie sich angeschaut und miteinander gesprochen, immer abends,

vor der Schließung, wenn das Lokal so gut wie leer ist und sie Zeit hat, sich zu ihm zu setzen, wie auch jetzt, sie ist sympathisch und hat schöne Beine, sie schenkt sich selbst auch etwas zu trinken ein, moussierenden Wein, sie diskutieren über Armut und Klassen, die neu erfunden werden müssen, über Kunst, die in die Vorstädte gebracht werden muss, über Béjart und Almodóvar, die Frau lächelt, unablässig ordnet sie ihr Haar, sie schlägt ihm vor, nach der Schließung doch bei ihr vorbeizukommen, sie könnten einen Film anschauen, er ist einverstanden - Du hättest nicht kommen sollen - sagt er in der kalten Nacht zu seinem Vater, schnell geht er die Allee entlang, auf der Suche nach Tabak und Blättchen.

Oft zieht er am Abend ziellos herum, eine Stunde Billard mit den Türken von Stoke Newington, ein paar Runden Karten mit den Neapolitanern vom Circolo Vesuvio, Entwurzelte wie er, die nicht gelernt haben, das alte Leben auszulöschen, die Stimmen und Gesichter zu vergessen - Ich bin der Kapitän meiner Schmerzen - klaglos trägt Elias die Bürde der Ferne, ihm genügt der Gedanke an die Zukunft, zu wissen, dass er eines Tages ein großer Tänzer sein wird, die Zukunft, die alles gut machen wird, er denkt an morgen und an den Zug zum Flughafen, an das, was sie sich wohl sagen würden, er und der Fremde, der ihm seinen Vor- und Nachnamen gegeben hat, er denkt an morgen, an ihrer beider Augen und Hände, an eine Umarmung, die alles weglöschen könnte, vielleicht auch nichts ändern würde - Du hättest nicht kommen sollen - denkt er - Du hättest mich vergessen sollen, wie ich das getan habe - er hat vergessen, ausgelöscht, die Erinnerungen bezwungen, die ihn innerlich aufrieben, ihm weh, mörderisch weh taten, jeden Tag, jeden Abend, jede Stunde, er ist über die Grenze gegangen, zumindest kommt ihm das so vor, das andere Leben so fern, als hätte er es nie gelebt.

Im letzten April jenes Lebens, vor einer Ewigkeit, ist es heiß auf der Insel, die Jugendlichen lassen den Unterricht ausfallen und laufen in die Parks, an den langen, noch menschenleeren Strand, Elias ist achtzehn und bald kommen die Prüfungen, dann die Ferien, der echte Sommer, Schluss mit der Schule, dem Gymnasium, dem Zug, den er jeden Morgen nehmen muss, es ist April und sie liegen im Sand, sie sind allein in dem Abschnitt des Strandes und sein Cousin umarmt ihn und küsst ihm den Hals - Was wirst du denn jetzt machen? - er weiß keine Antwort, er will nicht an das denken, was ihn erwartet, an die Universität, an die Entscheidungen, die er treffen muss, er möchte die Sonne genießen und diese heimlichen,

schüchternen Küsse - Ich weiß nicht, ich gehe nach Rom, vortanzen, für eine wichtige Schule, in London - der Cousin schaut ihn an und sagt nichts, er weiß, dass Elias kein Geld hat, dass sein Vater niemals einwilligen wird, er sagt nichts, küsst ihn weiter, streichelt ihm die Arme, flüstert ihm ins Ohr - Ich mag dich - sagt er.

- Ich habe alles ausgelöscht - denkt Elias - Jahre habe ich dafür gebraucht und jetzt kommt er an und macht alles wieder wahr, wieder schmerzhaft und nah - Sie liegen auf einem Teppich, bestimmt ein indischer, denkt der Junge, so teuer wie zwei seiner Monatsmieten, sie haben nichts an und die blonde Frau lächelt ihn an und streicht ihm übers Haar - Wie schön du bist - sagt sie ihm, sie wiederholt es und seufzt, sie haben miteinander geschlafen und Camden Town hinter den Fensterscheiben des großen, im Halbdunkel liegenden Wohnzimmers ist ein Rummel aus Geräuschen und Gesichtern, sie betrachtet ihn und lächelt, sie bittet ihn, ihr von seiner Heimat zu erzählen, von seinem Meer, wie der Anfang war in dieser Stadt - Es muss hart gewesen sein - sagt sie - Aber auch schön, stelle ich mir vor, sich einfach so durchzuschlagen, wie eine Wette, ohne Geld, ohne irgend jemanden, nur für den Tanz und die Kunst, in gewisser Weise hast du Glück - Elias antwortet nicht, ist versunken in die Bilder und die afrikanischen Masken an der Wand, die Keramiken aus dem Orient und die mexikanischen Wandteppiche, gern würde er über seine Schule sprechen, über die Kompanie, in die er, als bester von allen, als schönster von allen, eines Tages aufgenommen werden wird, gern würde er mit ihr über seine Tanzkollegen sprechen und über die Eifersucht, die jeden Anflug von Freundschaft zerstört, über die Choreographen, die dich zum Essen einladen und du kannst nicht ablehnen, über die Solotänzer, die sich mit Koks und Alkohol über die Runden bringen, Anorektiker mit kaputten Schleimhäuten, immer unter Hochspannung, es gelingt ihm nicht, über all das zu sprechen, über diese Jahre und was der Preis dafür war - Nein, zu hart war es eigentlich nicht - er denkt an seinen Vater und an das, was sie sich sagen würden, daran, wie es sein würde.

Als er in der Stadt ankam, war seine Rettung ein Walkman, die dunkle Stimme von Nick Cave, die Filme in Italienisch nachmittags im Kino hinter dem Leister Square, als er in der Stadt ankam, fand er ein Viererzimmer in der gottverlassenen Peripherie, zwei Metrolinien musste er jeden Morgen nehmen, ganze Tage auf Jobsuche, Stunden und Vormittage

und Nachmittage zu Fuß durch die tristen, grauen Vorstädte, Kilometer an Kilometer dieselben Häuschen, reihenweise Vorgärten zur Straße hin, volles Rohr Reggae, arabische und afrikanische, von fernen Sonnen verbrannte Gesichter, als er in der Stadt ankam, lernte er auf der Jubilee Line Landsleute kennen, die von den üblichen Vorstellungs- und Bewerbungstouren durch Cafeterien und Pubs zurückkamen, fünf Jungs von seiner Insel, die ihn zu sich nach Hause einluden, Pizzabäcker und Barkeeper und Hilfsköche mit einer riesigen Wohnung in Kilburn, die freien Abende verplempert vor Spielautomaten, Kassetten aus dem Videoverleih, die freien Abende vertändelt, auf dem Teppich sitzend, Besäufnisse mit Myrthenlikör, Geschichten voller Sehnsucht nach der Insel und spektakuläre Rückkehrpläne, mit Jeep und Designerklamotten, um Verwandte und Freunde zu verblüffen, er hat niemanden, zu dem er zurückkehren könnte, niemanden, den er verblüffen könnte, er hat alles ausgelöscht, für ihn hat es vor dieser Stadt, vor heute nichts gegeben.

Seine Mutter streicht ihm übers Haar und singt ihm ein Lied, das nur sie kennt - Mein Kind, mein Kind - sagt sie ihm ins Ohr, er ist kein Kind, er ist sechzehn und hat lange, starke Beine, er weint und vergräbt den Kopf im Kissen, seine Mutter hat lange, blonde Haare und das traurige Gesicht einer Frau, die weiß, dass ihr Kind heranwächst und nicht mehr ihr gehört, sondern der Welt, dem Leben da draußen und neuen, schmerzlichen Liebschaften, wenn der Vater sie so sähe, ihn am Weinen und sie am Trösten, würde er zornig werden und ihm was von Schlappschwanz erzählen und was dagegen ein echter Mann sei und was der auf keinen Fall tun darf, sein Vater meint es gut, aber weinen tut er nie, sein Vater sagt, mit den mageren Beinen, der glatten Brust und dem allzu leichten, wie tastenden, wie tänzelnden Schritt sehe er noch nicht einmal aus wie ein Mann, der Vater brüllt, wenn Elias kein Fleisch essen mag - Hat man das schon mal gehört, ein Steak soll widerlich sein, Blut soll ekelhaft sein, was haben wir denn in unseren Adern wenn nicht Blut, was haben wir denn immer gegessen wenn nicht Fleisch? - er brüllt, wenn er von Theater oder Dichtung sprechen hört, sein Vater arbeitet hart und geht jeden Abend in die Bar, für seine Frau und die Familie würde er sich totmachen, sagt er immer, mit seinem Sohn spricht er nicht, er sagt, er könne es nicht, er verstehe ihn nicht, sie seien zu verschieden, die Mutter hört sich seine Geheimnisse an, seine verwickelten Jungengeschichten von Liebe und herbem Verrat und sie streicht ihm übers Haar und nennt ihn Kind, mein Kind.

Als er in der Stadt ankam, hat er gelernt, sich keine Fragen zu stellen, fix zu sein und möglichst wenig zu schlafen, wenig zu sprechen und seinen Vater und jenen Septemberabend auszulöschen und eine Frau zu suchen, die ihn lieben würde, ohne viel zu fragen, er hat solche Frauen gefunden und wieder verloren, eine im Monat, eine am Tag, er hat Männer gefunden aus Ländern, noch weiter im Süden als seines, Orientalen mit Geld in den Taschen und Kariben mit endlos langen Beinen, in den mit seinen Landsleuten vertändelten Stunden hat er nachgedacht über ihre Liebe zu den dunklen Nächten in der äußersten Peripherie, leicht geschminkt sah er sie ausgehen und fröhlich bis zum hellen Morgen illegale Garagen abklappern, eine Pille und ein Schluck Rum, ein Tütchen, das herumgereicht wird, zieh rein und gib weiter, zieh rein und gib weiter, Tütchen, en gros gekauft mit den Ersparnissen eines Monats, an die tausend Mal hat er Zimmer und Wohnung gewechselt, nach wilden Streitereien aus Gründen, die ihm jetzt in der Erinnerung lächerlich vorkommen, und vielleicht war es ja immer nur der von der Insel mitgeschleppte Kloß, dass er mit niemandem reden konnte, nichts fand, worüber er reden konnte, nur Tanz und Pfund Sterling, sonst nichts.

Wochenlang, monatelang war er allein, die Musik vom Walkman und der Unterricht und der dichte Regen, ein Himmel ohne Sterne und düstere Strophen seine einzige Gesellschaft - mein Gott - hat er sich tausend Mal vor dem Spiegel gesagt - ich will doch nur leben und tanzen, meine Arme nach der Musik bewegen, auf der Bühne Figuren erfinden und das Publikum für mich gewinnen - und das Spiegelbild zeigte ihm einen von Mal zu Mal schlankeren und besser aussehenden, einen flinkeren, beweglicheren und einsameren jungen Mann, weit weg von den Stränden und den Sonnenuntergängen am Hafen, einen Mann ohne Mutter und Vater, ohne Frauen, die ihn länger als für eine Nacht zu lieben verstünden, Träume und Wut, das Herz jeden Abend verhärteter, die Grenze hinter ihm, weit weg.

- Bleib zum Schlafen - sagt die Frau, hält ihn von hinten fest umschlungen, den Mund auf seinem Hals, er macht sich langsam los, küsst sie nicht und schaut sie nicht an - Bleib zum Schlafen, komm doch, bleib hier - er antwortet nicht und küsst sie nicht, er schreibt seine Handynummer auf einen Zettel, den er auf dem Teppich liegen lässt, unter ihrem Slip, er geht ins Bad, wäscht sich, er denkt an ein Flugzeug, das

von der Insel kommt, und an den Fremden, den es herbringen wird, er geht ins Wohnzimmer zurück, schaut sie an, es sieht so aus, als schlafe sie - Du bist traurig, mein Lieber, zu traurig für dein Alter - sie spricht mit ihm, aber wie aus dem Schlaf, wie in Gedanken versunken - Bleib heute nacht bei mir, du bist zu traurig, du schaffst es nicht allein, jung wie du bist, wie alt bist du? - Elias sagt nichts, er tritt auf die Straße hinaus und atmet tief durch, es regnet, er zieht sich zum Schutz den Mantel über den Kopf, wird aber trotzdem nass - Ich bin nicht traurig - so die Antwort an sich selbst - Ich bin allein und es geht mir gut dabei, ich bin nicht traurig.

Die Mutter kennt seine Geheimnisse und seine Vorlieben, aber sie hat nicht die Kraft, ihn zu verteidigen, und kommt nicht an gegen den Vater, gegen seine Zornesausbrüche, wenn er in den Bars des Ortes gewisse Gerüchte über seinen Sohn hört, ein bestimmtes Lachen an seine Ohren dringt, die Mutter kommt ihm schlagartig gealtert vor, sie redet ihm nicht mehr zu und streicht ihm nicht mehr übers Haar, sie fragt ihn, was er nach der Schule vorhat und warum er jeden Abend in die Stadt geht, vom Unterricht und vom Cousin erzählt er ihr nichts, er spürt, daß sie das nicht verstehen würde, dass seine Entscheidungen einen Schmerz verursachen, den er nicht mitteilen kann, den er für sich behalten muss, vor dem er die Mutter in Schutz nehmen muss und diesen Vater, der nichts versteht, die Mutter schwört ihm ihre Liebe, will ihn aber nicht verlieren - Was willst du studieren, Elias? - er antwortet nicht, es erscheint ihm unwichtig.

Nicht nur der Anfang war hart, hart war es immer, in jedem Augenblick, wegen des Geldes und wegen des Wetters, wegen der Schule, die dich zum Sklaven macht, sechs, sieben, acht Stunden Unterricht und Proben, täglich von Montag bis Freitag, manchmal auch Samstag, am Sonntag gibst du in einem Sessel vor dem Fernseher den Geist auf, liegst am Boden und starrst die Wand an, um Kraft zu schöpfen, hart war es immer, eines Abends ist Elias in der Schule, keiner ist mehr da, nur noch er, zwei Stunden länger als die anderen beugt er sich, dehnt sich, übt die Schritte eines Stücks, das er im Kopf hat, Lass die Hunde los, möchte er es nennen, wie ein Lied seines nächtlichen Sängers - Lass die Hunde auf mich los - heißt es in dem Lied - Und löse das Band um dein Haar, du bist ein kleines Rätsel für mich, sooft du nach mir suchst - der Junge stellt sich die Musik vor und entwirft Liebe und Eifersucht vor dem Spiegel, er arbeitet hart, glücklich bis zur Erschöpfung, er duscht und zieht sich um,

isst mit Max, dem Nachtwächter, zwei Meter Muskeln und Tatoos, ein Sandwich - Du - sagt der zu dem Jungen - was machst du, als Ausländer, eigentlich so am Abend? - und er erzählt ihm von seinen Nächten als Heranwachsender in Diskotheken und Lokalen, von einer Liebe, die gerade entsteht, wie wenig Lust er jetzt zum Ausgehen hat, von einer preiswerten Wohnung im Norden der Stadt und von Krediten und Banken, Pläne für zehn, zwanzig Jahre, Elias isst sein Sandwich auf, ohne etwas dazu zu sagen, verabschiedet sich von seinem Freund für einen Abend - Wir sind gleich alt, du und ich - sagt Max mit einem Lächeln, er bejaht mit einem Kopfnicken.

Es ist der letzte September in seiner Heimat, der letzte Tag jenes Lebens, es wird Abend, das Apartment des Cousins ist klein und leer, am Himmel ziehen große, wie regenschwere Wolken vorbei, sie haben gegessen und geraucht, sind nur in Boxershorts und T-Shirt, es ist heiß im Wohnzimmer, aus der Stereoanlage indische Musik, sie schauen aus dem Fenster, auf den Golf und die Lagune, das Meer liegt schon im Dunkel, allein der Leuchtturm durchbohrt die Finsternis, sie halten sich umschlungen, eine Umarmung, die sie nicht kontrollieren können, vielleicht nicht wollen, der Cousin heißt Fabio und hat eine Arbeit und ist zehn Jahre älter als er, Elias mag sein Gesicht und seine Hände, aber all das hat auch einen bitteren Geschmack, er versteht nicht warum, aber er fühlt ihn im Mund und im Innern, Fabio küsst ihm die Ohren und den Hals, kratzt ihm über die Haut und drückt ihn immer fester an sich, aber sie ist sanft, diese Kraft - Ich liebe dich - sagt er leise, Elias weiß nicht, was er sagen soll, er lässt sich küssen.

Er nimmt den Telefonhörer ab, die Frau fragt ihn, was er macht, ob er Lust hat, sie zu sehen, er sagt ja, schlägt ihr vor, ihn zum Flughafen zu fahren, wenn sie Zeit und Lust hat, ihn zu einem Flugzeug zu bringen, das von jenseits der Grenze kommt, mit einem Stück seiner Vergangenheit an Bord - Ich erkläre es dir vielleicht später, wenn ich es denn erklären kann - sie versteht nicht, willigt aber ein, sie treffen sich in Camden, in einem Café in der Nähe ihrer Wohnung - Essen wir was bei mir, schaffen wir das noch? - Elias nickt, bestellt Wein, schaut sie an: Sie ist schön, sie lächelt immerzu, ohne je dämlich auszusehen - Warum hast du mich angerufen? - fragt er sie und gibt ihr einen Kuss, die Frau nimmt seine Hände fest in die ihren, schaut ihm in die Augen, die dunkel sind wie von mühsam verhaltenem Weinen, sie sagt ihm, dass

er so jung wirkt, dass er noch ein Junge ist, er schweigt, hängt seinen Erinnerungen nach.

Die Nacht ist lau, es regnet, Fabio hält den Cousin schweigend in seinen Armen - Wein nicht - sagt er zu ihm - Bitte Wein nicht - Elias hat blutende, aufgeschlagene Lippen, ein halb gebrochenes Bein, schmerzende Knochen und von Blutergüssen dunkle, geschwollene Augen, er weint und ballt die Fäuste vor Wut und Angst, er hört Fabio, der immer wieder zu ihm sagt, er solle sich beruhigen, nicht weinen, keine Angst mehr haben, er spürt seine leichte Umarmung und die Küsse, sachte, damit sie nicht weh tun, auf den geschlossenen Augen, zarte Berührungen auf den Backenknochen, den Wangen - Es ist ausgestanden - sagt Fabio und versucht ein Lächeln, streicht sanft mit Eis über die blauen Flecken, mit Baumwolltupfern und Alkohol desinfizieren sie die Wunden, vorsichtig, ganz vorsichtig - Es ist ausgestanden, alles ist vorbei, mach dir keinen Kopf, Wein nicht, vergiss das Ganze, sofort, jetzt, als ob nichts geschehen wäre, vergiss das Ganze und hau ab - Elias schluchzt immer wieder auf, er kann es nicht abstellen, überall spürt er Schmerzen, innen, tief drinnen, die Augen zermatscht und der pochende Kopf, er kann sich nicht rühren ohne stechende Schmerzen und Übelkeit - Lass mich nur machen - sagt Fabio ihm ins Ohr, fast ein Flüstern - Du musst fortgehen, musst diesen Abend, was geschehen ist, auslöschen, ich geb dir das Geld für die Reise, geb dir, soviel du willst, fahr weg und fang von vorn an, fahr weit weg und vergiss deinen Vater und auch mich - und er küsst und liebkost ihn, er nimmt seine Hände und schwört ihm Liebe, er segnet ihn und vergibt ihm, er nennt ihn mein Kleiner, mein Herz, meine große Liebe, meine unmögliche Liebe.

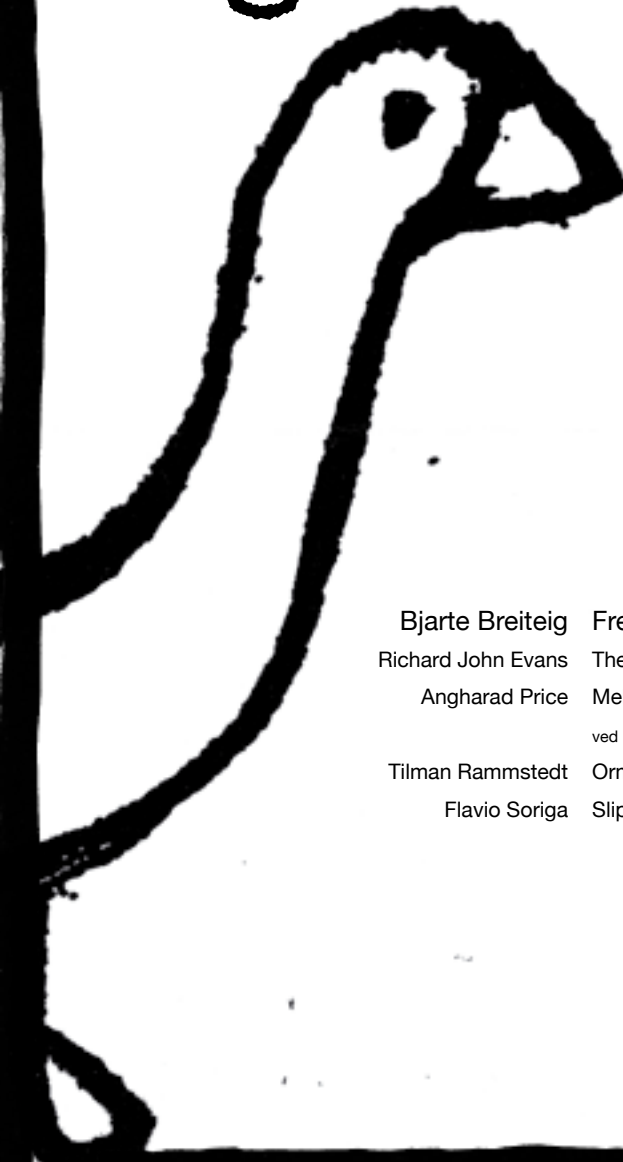
Es fällt ihm nicht leicht, etwas zu erklären und sich zu erinnern, jahrelang hat er die Erinnerungen abgetötet, aber jetzt plötzlich erscheint es ihm wichtig, zurückzugehen, alles noch einmal aufzurollen und richtig zu verstehen - Er hätte nicht kommen sollen, mein Vater - mehr kann er nicht sagen, über seine Mutter und ihre Anrufe kann er nicht sprechen, darüber, dass er merkte, wie sie älter wurde und jedes Mal, von Jahr zu Jahr, von Weihnachten zu Weihnachten, mehr litt - Wenn du über eine Grenze gegangen bist, solltest du niemals zurückgehen - solche Gedanken hat er, aber er kann nichts erklären, wieder sind sie bei ihr zu Hause im Wohnzimmer, wieder vertieft er sich in die Wandteppiche

aus Mexiko, betrachtet diese Frau, die er kaum kennt, und ist zufrieden, sie in seiner Nähe zu haben, gern würde er alles erzählen, sich befreien, mit ihrer Hilfe alles aufrollen - Meine Mutter hat ihn verlassen, ist weggegangen, ist davongelaufen von meinem Vater, hat ihn sitzenlassen, das hätte ich nicht für möglich gehalten, aber so ist es - er erzählt, schließlich umarmt er sie, lässt sich umarmen - Er veränderte sich, Abend für Abend bis spät in der Bar oder vor dem Fernseher, als ob sie gar nicht da wäre, und ich weiß, dass das irgendwie wegen mir so gekommen ist, wegen des Abends, an dem er mir nachgegangen ist und mich dort gefunden hat, in einem dunklen Zimmer mit einem jungen Mann, einem Verwandten, nur uns beide, nackt, ich weiß, es war nicht mein Vater, der mich schlug, mich für immer verletzte, es war der Mann, der bestimmte Dinge tun muss, der nicht alles zulassen kann, es war der Mann, der seine Regeln hat, ich weiß, dass es an jenem Abend aus war, für mich mit ihnen und für ihn mit ihr, ich weiß, dass er ihr nicht verziehen hat, dass sie mir Geld gab, dass sie mich immer noch anrief und mochte, ich weiß, dass ich ihn auf den Tod hasste, nicht wegen der Verletzungen, sondern für das, was er kaputt gemacht hat, wegen der Demütigung ohne Hoffnung, ich weiß nicht, was jetzt kommt, was kommen kann, ich weiß nicht, ob wir uns jetzt umarmen können, ob wir was Besseres sein können als zwei Verlierer, die sich hassen, ich weiß nicht, warum er beschlossen hat zu kommen, mich von neuem über die Grenze gehen zu lassen, mich zurückzubringen - er verstummt, er lässt sich küssen, sagt ihr ins Ohr - Verlass mich nicht, wer immer du bist, wenn du mich zu ihm begleitest, halt mich fest, gib mir deine Hand -

Sie gehen schweigend durch den Regen, den grauen Regen aller Nachmittage, in seiner Heimat lassen die schönen Mädchen an diesen Märztagen an den Tischchen im Zentrum ihre Beine sehen, deutsche Touristen schleppen sich die engen Gassen im mittelalterlichen Stadtviertel hinauf, treten, geblendet von der Sonne und der Schönheit, auf die Piazza del Bastione hinaus, das Meer glitzert wie im Sommer und die Sonne, stark und arrogant wie ein junger Habenicht, pfeift auf den Kalender, in seiner Heimat lässt der Regen monatelang auf sich warten, dann schüttet es so, dass die Felder überschwemmt werden und der Himmel rabenschwarz ist, dunkler, kräftiger, prasselnder Regen schießt pausenlos aus den Wolken, man fühlt sich durchpulst und lebendig, der Regen in dieser Stadt ist wie schmutzig und abgestorben, sie warten auf den Zug zum Flughafen, der Junge geht auf und ab,

nervös, aufgeregt, die Angst, dass ihn die Grenze wieder einholen könnte - Wie geht's dir? - fragt ihn die Frau, er schaut sie an, sie ist schön, schlank und schwarz gekleidet, sie geben sich die Hand und schauen sich in die Augen - Alles in Ordnung - antwortet Elias, ein leichtes Zittern in der Stimme.

grenser

Bjarte Breiteig	Fremover
Richard John Evans	The Crescent (oversettelse ved Tone Bull)
Angharad Price	Mellom Møn og Arfon (oversettelse fra engelsk ved Finn B. Larsen)
Tilman Rammstedt	Ormehull (oversettelse ved Kari Bolstad)
Flavio Soriga	Slipp hundene løs (oversettelse ved Tommy Watz)

Bjarte Breiteig

FREMOVER

Innkallelsen kom i august, da vi nesten hadde sluttet å vente på den. Elisabet sto ved plommetreet og tynnet ut kart, og hun smilte til meg da jeg kom inn gjennom grinden med posten. Det hadde vært en solrik sommer, vi hadde tilbrakt feriedagene i hagen, for det meste med hver vår bok, og hun hadde bleke striper over tinningene etter solbrillene. Jeg ga henne brevet, som jeg allerede hadde åpnet, og mens hun leste det, løftet jeg på en gren og begynte å fjerne noen kart på måfå. De var på størrelse med eikenøtter og hang tett i tett under de myke bladene. Jeg kastet dem bort på komposthaugen etter hvert som jeg knep dem av. Allerede på mandag, sa Elisabet. Ja, sa jeg. Det står ikke noe om hvor lenge du må være, sa hun. De snakket om en uke, sa jeg, men det kommer vel an på. Da jeg snudde meg, så hun en annen vei, og jeg forsto at hun kom til å gråte. Jeg så etter henne mens hun gikk over plenen mot kjøkkendøren. Hun hadde på seg en trang, gammel bukse jeg ikke hadde sett på lenge, og midjen hennes var bar. Det stakk i meg da jeg kjente lysten komme.

Søndag kveld kjørte hun meg til stasjonen. Jeg var tidlig ute. Det hadde begynt å skumre, og de spredte lampene ble tent mens vi sto der og ventet. Folk passerte med ryggsekker og kofferter som de bar om bord i vognene. Fremme ved lokomotivet sto noen karer i kjeledress og lempet varer fra en truck inn gjennom en stor luke. Elisabet hadde foldet armene over brystet, det hadde vært en lummer dag, men kvelden var kjølig. Jeg sa at det beste hun kunne gjøre var å sove så mye som mulig. Tor, sa hun. Jeg la armene rundt henne. Jeg kjente hvor tynn hun var. Jeg går om bord nå, sa jeg. Hun nikket. Jeg tok kofferten, steg om bord i toget og gikk bakover mot sovevognene. Jeg hadde plass i en tokøys kupé. Det var ingen der da jeg kom, men en fremmed tannbørste sto i et plastglass på speilhyllen. Jeg skjøv kofferten min inn på bagasjehyllen ved døren og gikk bort til vinduet. Elisabet sto fremdeles på perrongen. Det tok en

stund før hun fikk øye på meg. Hun kom bort og stilte seg like utenfor, og det så ut som om hun ville si noe. Jeg gjorde tegn til henne om at vinduet ikke kunne åpnes. Hun nikket. Hun gned seg over de bare overarmene. Vi så på hverandre kanskje et minutt. Så senket hun blikket, snudde seg og gikk.

Jeg hengte dressjakken på en knagg ved vinduet, lukket døren og la meg i underkøyen. Etter litt begynte tankene å løse seg opp, og jeg dormet av. Jeg kunne ikke ha vært lenge borte da jeg våknet av at en fremmed mann sto bøyd over meg og rørte ved armen min. Unnskyld, du ligger i min seng, sa han. Han pekte på billetten sin, som han holdt opp foran meg. Jeg reiste meg langsomt for ikke å svimle. Det var blitt mørkere i kupeen, og toget hadde begynt å gå. Jeg hadde knapt kommet meg på beina før mannen gliste og begynte å klaske meg på skulderen. Men det er jo deg, Tor! sa han. Jeg så på ham. Han hadde en blek dobbelthake som bulte ut over skjortekragen, og han luktet svakt av alkohol. Det var ingenting kjent ved ham. Husker du meg ikke? spurte han. Nei, sa jeg. Det er Pilten. Han så forventningsfullt på meg. Pilten? sa jeg. Han lo litt. Det var jo det dere kalte meg, sa han. Jeg sa at jeg ikke husket noen Pilten, han måtte forveksle meg med en annen. Nei nei nei. Han prikket meg i brystet. Du heter Tor, ikke sant? Jo, sa jeg. Ja, da kjenner vi hverandre, sa han. Dermed la han seg inn i underkøyen, slik jeg nettopp hadde ligget. Han la armene bak nakken og så på meg. Skjorten hadde våte flekker under armene. Så du husker ikke den store gutten fra C-klassen? spurte han. Nei, sa jeg. Den feite gutten som dere kalte for Pilten? Jeg svarte ikke. Jeg så ut gjennom vinduet. Et boligfelt gled forbi. Noen spilte fotball på en flombelyst bane. Men jeg husker godt deg, sa Pilten bak meg. Tor med det lyse håret. Tor med cross-sykkelen. Tor som viste rumpa når bussen kjørte forbi. Så nå tar du til Sverige? spurte han. Ja, sa jeg. Forretninger? Jeg ristet på hodet. Det er en operasjon jeg må ta, sa jeg. Og så måtte du helt til Sverige? spurte han. Jeg snudde meg. Han lå der og smilte. Jeg så at det likevel var noe kjent ved ham, men jeg greide ikke å plassere ham. Han dro opp en lommelerke fra bukselommen, tok seg en slurk og rakte den deretter til meg. Den var varm etter å ha ligget mot låret hans, og det brant hissig i halsen da jeg drakk. Jeg ga ham lerken tilbake, løftet dressjakken ned fra knaggen og tok meg god tid med å ta den på. Piltens hånd grep rundt bøylene som skulle hindre folk i å rulle ut av køyen. Stikker du? spurte han. Må ha en øl før jeg legger meg, sa jeg. Han blunket med det ene øyet. Klart det, sa han, klart det.

Det var et moderne togsett med dører som gled opp før jeg rakk å røre ved dem. Folk satt tilbaketrukket i setene, med blikk som vek unna når jeg møtte dem. Kafévognen var tom for gjester. Jeg fikk ølen min og satte meg ved et vindusbord. Mens jeg drakk, stirret jeg gjennom mitt eget speilbilde og ut i den begynnende natten. Kanskje var det heten, eller det at jeg ikke hadde spist på lenge, jeg vet ikke, men alkoholen virket fra første stund. Jeg drakk ut ølen og kjøpte meg en ny. Iblant krenget toget og ga meg en følelse av å sveve, og de få sekundene det varte, lukket jeg øynene og forestilte meg at jeg fløy ut over landskapet. Halvveis ned i den tredje ølen begynte telefonen å dirre på innerlommen. Jeg tok den ut, men jeg var så fjern fra alt, jeg ble bare sittende og se på navnet hennes i displayet mens jeg tenkte at en samtale ikke ville bringe oss nærmere hverandre. Da det sluttet å ringe, slo jeg av telefonen og stakk den tilbake i lommen. Tar du den ikke? spurte en stemme bak meg. Det var Pilten som hadde kommet inn og stilt seg ved disken. Kafévertinnen skottet på meg over en stabel plastpakkede muffins, hun var i ferd med å skjenke øl til ham. Jeg sa: En er ikke alltid innstilt på å prate. Pilten fikk ølen sin, betalte og satte seg ned ved bordet mitt. Så du vil ikke prate med kona di? spurte han. Jeg lente meg frem i stolen. Du vet visst en hel del om meg, du, sa jeg. Han trakk på skuldrene. Det er ikke alltid så mye å vite, sa han. Jeg drakk av ølen. Han gjorde det samme, og i vinduet så jeg det uklare speilbildet av oss, vi hadde begge grå dressjakke og samme hårfarge. Han sa: Det er forresten helt vanlig at den mislykkede husker den vellykkede og ikke omvendt. Jeg spurte: Så du ser på deg selv som mislykket? Ja, sa han. Han så rett på meg. Han satt godt tilbaketrukket i stolen og holdt glasset støttet mot det ene låret. Vet du, sa han, før i tiden beundret jeg deg. Hvorfor det? spurte jeg. Han trakk på skuldrene: Du var selvsikker, jentene likte deg, alt det der. Men en dag sluttet jeg, la han til. Å beundre? spurte jeg. Han nikket.

Det var det året da alle holdt på med drager, fortalte Pilten. Kan du huske det? Det var drager å se uansett hvor du gikk. Så snart det var det minste trekk i lufta, steg de opp fra garasje plassene og fotballbanene. Jeg nikket. Jeg husket det. Det hadde vært en farsott som bredte seg over boligfeltet og som ble borte igjen like brått som den var kommet. Det var folk som kjøpte byggesett på postordre fra Japan og Korea, store kassedrager med flagg og vimpler, mens andre konstruerte sine egne i sløyden. Pilten husket godt dragen min. Det var den flotteste han noengang hadde sett. Den var av ekte fallskjermstilke, helt svart i stoffet, og lignet en kjempetor

flaggermus. Selv hadde jeg nesten glemt den, men nå fikk minnene liv etter hvert som Pilten fortalte. En dag da det blåste friskt, hadde dragen min gjort et byks inn over heisekranen som på den tiden sto i åssiden nedenfor skoleområdet, og linen var blitt hengende fast der oppe. Pilten beskrev gjengen som samlet seg ved foten av kranen, hvor spente de sto der og fulgte med mens jeg kløv over vernegjerdet og oppover den smale stigen i sentrum av sprinkelsøylen. Jeg klatret forbi førerhytten og helt opp til punktet hvor stigen sluttet, og der kunne de se meg legge meg langflat og begynne å slepe meg ut på bommen, men jeg hadde bare kommet noen få armtak før jeg ble liggende urørlig. Da begynte panikken å bre seg på bakken. De trodde jeg hadde besvimt og kom til å falle ned når som helst. De satte i å rope på meg. Tor! ropte de. Tor, Tor, våkn opp! De stirret på ansiktet mitt, som bare var en liten, hvit flekk. Til slutt var det noen som løp oppover røysa for å si fra til voksne.

Pilten tok en slurk av ølen. Det gikk opp for meg at jeg satt og smilte. Ble dere virkelig redde? spurte jeg. Å javisst, sa han. Men du kan tro jeg misunte deg. Tenk å ha en hel gjeng stående der og rope på seg! Og sånn som vi jublet da du kom ned, selv om du ikke hadde vært i nærheten av dragen engang. Han senket stemmen og så mot det mørke vinduet. Dagen etter hadde det blåst sterk kuling, fortalte han. Og det var da han hadde bestemt seg: Han skulle klare det jeg ikke hadde klart. I kveldingen sto han ved kranen igjen, helt alene denne gangen. Det var i ferd med å mørkne, men langt der oppe kunne han se hvordan dragen slo i vinden og nappet i linen så det dirret i hele kranen. Med seg i lommen hadde han foldekniven sin, som han skulle skjære den løs med. Han fortalte om hvordan han hadde gitt seg i vei oppover og kjent vinden ta tak nesten med det samme. Han var jo en feit slask på den tiden, så det var litt av et strev, og hendene ble fort numne av det kalde stålet. Under ham bredte boligfeltet seg ut, lysene fra alle husene, broen hvor bussene og bilene gikk i et jevnt sig. Skolegården lå opplyst av blåhvite utelamper som kastet små flekker over asfalten, og han kunne se det hemmelige stedet bak søppelcontaineren hvor han hadde pleid å gjemme seg. Det virket så lite og ynkelig alt sammen. Da han nådde førerhytten, klatret han inn for å hvile seg litt. Det sto et halvfullt kaffekrus der inne, som han slapp ut gjennom døren og så etter mens det dalte og slo borti stigetrinn og sprinkler, for til slutt å bli borte i mørket. Så klatret han opp den siste biten og begynte å dra seg ut på bommen. Vinden presset kalde tårer ut i øyekrokene, og han forestilte seg at vi andre sto ved foten av kranen

og var fortvilte og ropte at han måtte snu. Men aldri i livet om han skulle snu. Han slepte seg over de store tomrommene mellom sprinklene og kjente hvordan hele bommen gynget mer og mer jo lenger ut han kom. Det var lenger til tuppen enn han hadde trodd, og da han endelig kom ut dit, var armene hans helt visne av anstrengelse. Han ble liggende og se på dragen. Den lignet en øgle der den kastet seg frem og tilbake i mørket, mens det blafret og smalt i det utspente stoffet. I den ene vingen hadde den fått en rift, og det var det som gjorde den så urolig. Det var som om den hadde det vondt, sa Pilten og tok en slurk av ølen. Vondt? sa jeg. Han nikket og blunket med øynene noen ganger. Han fortalte om hvordan han skjelvende hadde kommet seg på beina. Han balanserte med føttene på sprinklene mens han holdt seg til overbjelken med den ene hånden og fikk fatt på linen med den andre. Men da han skulle trekke dragen til seg, viste det seg at vinden var for sterk, og til slutt lente han seg mot overbjelken, surret linen noen runder rundt hånden og kappet den like nedenfor holdepunktet. I det samme kjente han hvilken makt dragen hadde. Den var sterkere enn noe menneske, og han slapp kniven og klamret seg til linen med begge hender, mens han visste at han når som helst kunne bli vippt bakover.

Mens Pilten fortalte, hadde kafévertinnen tørket av bordene, og nå var hun i ferd med å stenge. Hun blinket med taklysene for å få oss bort. Pilten satt og stirret ned i det tomme glasset sitt. Og så, spurte jeg, hva skjedde så? Han så opp mot den ene skulderen min. Det som skjedde er at jeg begynte å tro på Gud, sa han. Så du er kristen? sa jeg. Han ristet på hodet. Gud er ikke Gud, sa han. Han ville si noe mer. Det satte seg fast i ham, og han løftet glasset til munnen, men oppdaget at det var tomt og satte det fra seg igjen. Og så sluttet du å beundre meg? spurte jeg. Han nikket. Etter det har jeg aldri beundret noe i det hele tatt, sa han. Jeg så ut gjennom vinduet. Et sted over oss gnistret strømvlederen og lyste opp landskapet et øyeblikk, jeg fikk et glimt av en forhøster som sto forlatt på et jorde og et steingjerde som fortapet seg innover i mørket. En konduktør kom gående gjennom vognen og stoppet foran oss. Tor Karlsen, er det en av dere? spurte han. Det er han der, sa Pilten og nikket mot meg. Det er telefon til deg, sa konduktøren. Jeg spurte om det var noe alvorlig. Han svarte ikke, men så på meg med et vennlig blick. Du kan bli med meg, sa han. Før jeg gikk, skottet jeg bort på Pilten, men han møtte ikke blikket mitt, satt bare med bøyd hode og gned seg over et rødlig utslett i nakken.

Jeg fulgte konduktøren forover i toget. Han låste opp en dør med en nøkkel han hadde hengende i en uttrekkssnor, og vi kom inn gjennom et mørklagt godsrom. I et avlukke med glassvegger satt en uniformskleddt mann og så på video med et sløvt blikk. Innerst i rommet sto en skyvedør halvåpen mot førerrommet, og ved siden av den hang telefonen.

Konduktøren smilte og gikk tilbake igjen. Jeg la røret mot øret og sa hallo, men ingen svarte. Elisabet, sa jeg, hva er det? Da var stemmen hennes der. Det er mørket, var alt hun sa. Har du det sånn nå, sa jeg. Hun spurte om hvorfor jeg hadde slått av telefonen. Det var batteriet, sa jeg. Jeg hørte henne puste i røret. Inne i førerrommet satt en rødhåret mann tilbakelent i et sete og snakket med en person som var utenfor mitt synsfelt. Det så komfortabelt ut der inne. Foran toget kastet lyktene et spøkelsesaktig skjær over skinnene, som løp innover og innover i mørket. Plutselig vregnte de seg over mot den ene siden, og toget gikk kregende inn i en sving mens det utstøtte et ul. Hva var det? sa Elisabet. Bare lokomotivet, sa jeg. Åh, sa hun, jeg trodde det var en sirene. Jeg spurte om hun satt i stuen. Det gjorde hun, og jeg visste hvordan hun satt: i skinnstolen, med et pledd trukket over seg, mens hun stirret mot de fortrekte gardinene. Jeg fortalte henne at jeg hadde truffet en gammel kjenning. Hun ville vite hvem det var, og jeg sa at det var Piltten. Piltten? sa hun. Det var det vi kalte ham, sa jeg. Var det en dere mobbet? spurte hun. Jeg vet ikke, sa jeg, jeg husker ham ikke, han husker meg, men ikke jeg ham. Elisabet lød fortvilet: Å nei, sa hun, da er det hukommelsen din igjen. Jeg sa ikke noe. Hva var det dere mobbet ham for? spurte hun. Jeg merket at jeg ble irritert. Jeg vet ikke, sa jeg, jeg husker ham jo ikke. Å Tor, sa hun. Slapp av, sa jeg, det er helt vanlig at en glemmer de som ... De som hva da? spurte hun. Nei, sa jeg, ikke noe. Jeg begynte å snakke om noe annet. Jeg spurte om hvordan hun hadde fått tak i nummeret ut hit, hva hun hadde sagt for å få snakke med meg. Hun svarte ikke. Du må jo ha sagt noe, sa jeg. Jeg sa at du var syk, sa hun. Jeg sa at vi kanskje aldri kom til å treffe hverandre igjen. Men Elisabet, sa jeg. Hun begynte å gråte. Jeg visste ikke hva jeg skulle si, sa hun. Så, sa jeg. Det gjør ikke noe nå. Vi er jo ikke overtroiske heller, er vi vel? Jeg prøvde å le. Det er så mørkt her, gråt hun. Neida, sa jeg, det er bare du som ser det sånn, det vet du jo. Han der Piltten, sa hun, du må be ham om unnskyldning. Ja, sa jeg. Lover du det? Ja, sa jeg. Tor, sa hun, elsker du meg? Elisabet da, sa jeg. Hun lo litt og snufset i røret. Etter litt sa jeg: Nå legger jeg på. Jeg elsker deg, sa jeg. Så la jeg på. Jeg ble stående en stund ved apparatet i tilfelle hun skulle ringe opp igjen. Inne i førerrommet la den rødhårede mannen

hånden på en spak og presset den fremover, og togets fart økte. Han merket at jeg sto der og kikket, og han nikket til meg. Alt i orden? spurte han. Det er bare kona mi, hun er litt ... , sa jeg. Han smilte. Sånn er det, vet du, sa han og trakk skyvedøren igjen.

Jeg gikk tilbake til kaféovnen. Lyset var slukket og et gitter trukket ned over disken. Det var ingen der lenger. Jeg gikk videre bakover, gjennom de nå mørklagte vognene og inn i sovekupeen. Piltten var der ikke. Lommelerken lå på hodeputen, og på gulvet foran vasken sto en rød sportsbag. Jeg satte meg på køyen hans, lente meg bakover mot veggen og tok en slurk fra lerken. Slik ble jeg sittende, men Piltten kom ikke, og til slutt må jeg ha sovnet, for det neste jeg husker er at det var lyst ute, at jeg hadde hodepine og at dynen var blitt fuktig av brennevin. Jeg reiste meg og skylte fjeset i vann fra den slappe strålen i hjørnevasken. Blikket mitt falt på Piltens tannbørste. Det var surret frysetape rundt skaffet for å gi bedre grep. Synet gjorde meg urolig, og jeg bestemte meg for å ta en tur forover i toget. Jeg gikk helt frem til lokomotivet uten å se Piltten, og på tilbakeveien sjekket jeg toalettene etter hvert som jeg passerte. Jeg prøvde utgangsdørene, om de lot seg åpne under fart, men det gjorde de ikke, og heller ikke vinduene. Passasjerene hadde våknet til live og så smått begynt å flokke seg i gangene. Jeg kom tilbake til kupeen, og der ble jeg sittende på Piltens seng helt til toget var fremme. Utenfor strømmet folk ut på perrongen. Etter noen minutter banket det på døren. Det var konduktøren, som sa at han bare skulle sjekke at alle var våkne. Jeg spurte om han hadde sett noe til den kraftige karen i dressjakke som jeg hadde pratet med kvelden i forveien. Han tenkte seg om, men kunne ikke huske å ha sett ham. Han har nok gått av på en av innlandsstasjonene, sa han. Jeg nikket. Han har vel det, sa jeg.

Det følte riktig å ta med seg Piltens bagasje. Jeg la tannbørsten og lommelerken ned i bagen, som viste seg å være tom, med unntak av en whiplash-krage av plast og skumgummi. Deretter tok jeg med meg bagen og min egen koffert og gikk ut. En rulletrapp brakte meg opp i ankomsthallen, hvor solen allerede skinte inn gjennom de store glassrutene. Ute på trappen ble jeg stående og se oppover de fremmede gatene, hvor folk hastet forbi. Jeg gikk ned til drosjekøen og satte meg inn i baksetet på den fremste bilen. Til hospitalet, sa jeg.

Richard John Evans

THE CRESCENT

En leiegård som fikk navnet The Crescent lå ved kanten av en rund liten by. Den var lang, lav og oransje. Den bebodde en trekantet øy mellom tre veier. Eldre folk husket da The Crescent ble bygget for nesten tyve år siden i en forlatt frukthage. Enkelte kunne huske en hest eller et esel tjoret til et gjerde, andre de overmodne eplene som råtnet i det høye gresset. Til tross for et evig drønn av trafikk, syntes de fleste beboerne – særlig de i femte og sjette etasje – at The Crescent var et fredfylt sted å bo. Det skyldtes nok fortrinnsvis feltene med grønne sletter og høye trær som strakte seg mellom The Crescent og bykjernen. Et hundelufternes svale paradisi, stedvis merket opp for ballspill, stedvis viltvoksende, snodde seg mellom kulturmark mot den gamle bymuren og festningsgraven. I vinternettene blinket brokker av byen mellom greinene – lysene fra kontorbygg, et hjørne av stadion, sølvkuppelen på universitetets observatorium. Om sommeren skjulte de seg bak eik og alm og ask, bøk og lerketrær som foldet seg ut. Det kunne senke seg en nesten landlig ro over balkongene i The Crescent.

To slags mennesker bodde her, de riktig gamle og de riktig unge. Mange av leilighetene var bebodd av pensjonerte enker, og fjernsynsapparatene deres hørt så tydelig at naboene kunne forutsi hva de eldre damene ville velge å se på ut fra kveldens program. I andre leiligheter bodde det unge akademikere, enslige og i par. De eldre naboene kunne fortelle sine besøkende barn at man knapt hørte et pip fra naboen hele uka, men så på enkelte lørdager kom det dundrende musikk sent utover natten, men det sjenerte egentlig ikke – det var tross alt lørdagskveld.

I femte etasje, i leilighet trettito, bodde Martin Gardener. Inntil like nylig hadde Martin drevet kampanjer og markedsført byen sin for den stedlige turistforvaltningen. Martin hadde sin grad i turistfag, og hadde arbeidet hardt for å etablere seg i det han definerte som en 'virkelig' jobb, en som ikke bare innebar å skyfle en masse papir. I sin nåværende stilling

utviklet Martin idéer, forsvarte dem og så til at de ble gjennomført. Et internasjonalt matmarked i konferansesenteret og en hel ukes paneuropeisk kunstfestival var til nå Martins ypperste profesjonelle bragder. Han hadde flere idéer på gang, men hadde ikke vært på jobben på åtte måneder fordi han var syk.

For to år siden, en morgen tidlig i mai, hadde Martin smilt utmattet mens han fomlet etter nøklene til leiligheten og kikket på messingtallet på inngangsdøren som helt malapropos minnet ham om hans egen alder. Han snuste inn da han stakk nøkkelen i låsen. Noen stekte seg frokost og Martins mage ga fra seg en merkelig høyfrekvenslyd. Han skimtet såvidt damen i leiligheten ved siden av på den dunkle avsatsen. Akkurat her utvidet korridoren seg, som et møtepunkt på en landevei. En sti av planter i dekorerte potteskjulere begynte utenfor nummer 31. Geranier, storkenebb og cyklamen, saintpaulia, primulaer og jersalemsøtvier kjempet om plassen i et vell av sammenfiltrede blader og farger. De mindre pottene kneiste i vinduskarmer og på gesimser, og noen hang ned fra blå, buete vindusgerikter. På korridorens bredeste punkt passerte den hjemkomnes føtter tre store gulvurner, oransje, grønn og blå, med julekaktus, yucca og vindublad. De drakk inn lyset fra vinduene som strakte seg helt ned til gulvet. Beboernes parkeringsplass kikket opp mellom bladene og stilkene. Stien fortsatte forbi Martins leilighet og tynnet seg etter hvert ut der korridorren smalnet og endte opp ved nordre trappehus med en siste fuksia som hang ned ved brannslukkeren. Romfølelsen, utsikten og plantene fikk Martins tanker til å prate ord som 'terasse', 'botanisk hage', 'drivhus' og 'arboretum' med seg selv til rytmen av de par siste skrittene mot døren, og én gang, da han kom vaklende brisen hjem fra en lunsj som var blitt lengre enn planlagt – 'himmelhagen'. Han kunne ikke huske naboens navn, men mente at det måtte være noe i retning av Grace eller Rose. Et glimt av blomstertapet og inntrykket av en blå liten vannkanne var alt han så før han lukket døren.

Martin så katten komme imot ham i den smale entreen. Hun hadde hørt på radio på kjøkkenet mens han var i butikken. Han kikket inn dit og så at hun hadde benyttet fraværet hans til å gjøre pent fra seg i sandkassen. Slik hadde Martins eldre men taktfulle katt for vane å gjøre. Hun fulgte ham inn i stuen.

Leilighetene i The Crescent vendte mot øst, men var ikke særlig lyse. Til hver av stuene føyde det seg en liten mursteinsbalkong kronet med brunt, boltet stål som lyktes fortrinlig i å fange opp sollyset. Noen stråler kunne nok kjempe seg inn i rommene, men de borterste veggene sank fortsatt

inn i dyster oransje. Ved middagstider hadde solen passert der oppe og tilbrakte resten av dagen med å synke ned på blinnsiden der den flommet inn oppgangen mot de stengte dørene.

Men i en intens time like etter daggry smertet solen faktisk i øynene. Det ble et slags merkelig lys, måtte Martin nå erkjenne der han sto ved den dype lenestolen og blunket og flyttet handleposen i plast fra den ene hånden til den andre. I stedet for å skylle inn i leiligheten i et bad av strålende varme, var det som om den sprutet inn under høytrykk. Martin mintes hvordan en mild strøm av vann kunne bli til en hissig kraftstråle når den blir presset gjennom en smal slisse.

Martin begynte å bli vant til å se inn i lyset, kikke langs de rektangulære strålene, gjennom sløret av blågrå røyk, ut gjennom skyvedøren av glass, ut fra kassen av en balkong, over bilene som venter i lyskrysset på gjennomfartsåren utenfor plankegjerdet til The Crescent, inn i trærne, gjennom trærne, over trærne, mot byens få høyhus og stadions spyd som glinser smertelig, og rett over, med skjelvende fingre som strekker seg ned for å berøre dem, solen.

Han sto inntil lenestolen da det gikk opp for ham at det var her han hadde stått og sett faren og broren skåle i whisky for nyfødte Jack. Det var sist tirsdag omtrent på denne tiden. Det var uvanlig å få besøk fra noen av dem, men begge samtidig hadde vel ikke skjedd før. Martins far og broren Andy hadde kranglet i noen år, og hadde såvidt begynt å snakke sammen etter iskalde åtte måneder. Krangelen hadde begynt om en brukt bil som faren hadde lånt Andy penger til å kjøpe, og dem hadde Andy brukt på å fikse opp hjemme – simpelthen for å bøte på fiaskoen ved konservatoriet med rottingmøbler og myke tepper, og sikkert under påtrykk fra sin kone, mente pappa. Han hadde alltid beundret yngstesønnens eventyrlige pågangsmot, og han ville ikke se det slukne selv om han var blitt familiefar. Etter det hadde dynamikken bare utviklet seg forutsigbart, siden både pappa, Andy og Andys kone var hissige. Andy kom innom med Jack på vei til barnehagen. Hans kone Brenda var på busstur til et utsalg i en designerfabrikk ti mil vestover langs motorveien. Pappa var kommet innom på vei til jobben for å gi Martin en bunke søknadsskjemaer vedrørende stønad for sykdom og uførhet. Dette var pappas andre besøk etter at Martin hadde fått diagnosen, og Andy og Jacks første. Martin skjønnte at det var sykdommen som hadde ansporet dette møtet mellom Andy og pappa.

Etter en trasig tyve minutters diskusjon om stedets trafikkforhold, så pappa stumt på Andy i noen øyeblikk og trakk så den grønne halvflasken

med Bell's Whiskey opp av sidelommen og foreslo at alle tre skulle drikke en skål for Jack. Andy og pappa utvekslet blikk, først stålent, hjulpet av Jacks passive gurgling, men til slutt møttes øynene deres. Martin minnet dem om at sykdommen forbød ham å drikke alkohol og gikk ut på kjøkkenet forbi katten som kutet framfor føttene hans og hentet tre glass og en kartong med eplejus. Han hentet også inn sin egen uåpnede flaske med ti år gammel ren maltwhisky.

--- Oj, ekte vare, sa pappa.

Pappa skjenket whisky, og han og Andy utvekslet tilfredse grynt hva angikk farge og årgang. Pappa skålte og ønsket Jack et liv i lykke og sunnhet. Alle tre hevet glassene. Mens han svelget appelsinjusen så Martin faren og broren nyte whiskyens ettersmak. Med lett spissede lepper så de to opp i taket et stille sekund. Over skuldrene deres så Martin beplantningen som krøp opp den hvite muren som skilte balkongen hans av fra Graces, eller Roses. Slanke, grønne slynger av drueeføy strakte seg mot styret på den rustnende sykkelen hans.

Pappa og Andy så ned fra taket og på hverandre.

--- Det var en god dråpe, sa Andy og sukket.

--- Det var det sannelig, sa pappa og nikket.

Martin sto der han hele tiden hadde stått, sukket og nikket, spilte ut inntrykket. Naboens fjernsyn kunne høres ganske klart gjennom veggen. Hun så visst på en dokumentarfilm om alpine geiter. Hun likte naturprogrammer, hadde Martin etterhvert skjønt.

Han skjøv glassdøren åpen for å slippe litt formiddagsluft og rushtidsstøy inn i leiligheten.

The Crescent var terrassebygget, og hver balkong stakk litt lengre ut enn den over, som et babylonsk tempeltårn. Martin hadde ofte før, som regel sent på kvelden, sett at en stumpet sneip falt ned fra fingrene hans og landet på stålkanten på balkongen under. Den ukjente naboen ordnet opp med Martins sigarett og dens askedryss uten å bli sett, uten ord. Ingen av dem visste av å ha sett hverandre tross den smale sjusteins åpningen mellom balkongenes ytterpunkter i nord og sør. Martin trengte bare å støtte en albu mot sin egen balkong for å se direkte inn i naboens. Han hadde ofte merket seg løkplantene i et par slitte, jordfylte sko på kanten. Martin hadde lurt på om han skulle la en seddel flagre ned og beklage sigarettuhellene og en spyepidsode i fjor jul da han ikke hadde rukket fram til en munter venn i tide med bollen; men han visste at han ikke kom til å gjøre det. Begge mennene forestilte seg at naboen var en større mann.

Et sted hyperaksellererte en bil med defekt lydpotte. Innen den grelle lyden nådde Martins leilighet, mildnet av reisen over parken, var den blitt til en sutrete raspelyd.

På trappeavsatsen snudde Camellia Jane-Beatty seg bort fra blomstene sine. På døren hennes satt en dørbanker som ikke liknet Martins. Profilen av et hestehode, i messing, kikket gjennom en hestesko. Den banket når døren gikk igjen, men det hørte aldri Camellia. Hun tøflet langsomt, padlende gjennom gangen til kjøkkenet med blomsterkannen. I profil var Camellias kropp begynt å likne et spørsmålstegn. En uregjerlig hvit ulldott var eneste levning etter de blonde krøllene som Camellias Edward John aldri hadde kunnet gi seg med å ta på da de var barn. Når hun en sjelden gang hadde vært borte fra The Crescent bar lukten alltid vitnesbyrd om desinfeksjonsmiddel der hun hadde vært.

Døren sto vidåpen og Camellia så på pergolaen hun hadde laget av balkongen sin. Hun husket den dagen da en nabo, en pen gutt, hadde låst seg ute og spurte Camellia om han kunne klatre ut av hennes balkong og ned på sin egen. Det var selvsagt farlig, og beboerforeningen ville ikke ha likt det, men det var en atletisk gutt med en smilende tanngard og Camellia lot seg rive med i eventyret. Alt gikk bra, og han kom tilbake på et glass vin.

Hun var ikke lenger sikker på hvem som var naboen hennes. Mange unge menn hadde kommet og gått. De gikk i surr for Camellia, men alle var veldig hyggelige. Veldig stillfarende også, tenkte hun, et øyeblikk blendet av solen som skinte i messingkopiene av sælebeslag som hang utover den innerste veggen i leiligheten. Hun hadde regnet med at det sto tomt ved siden av akkurat nå, hvis det ikke hadde vært for matlukten av og til. Han likte åpenbart hvitløk. Ute på avsatsen, når hun snudde seg bort fra blomstene, hadde Camellia også luktet rosmarin og basilikum, og innimellom en duft av kardemomme og karve. Det var rart å tenke seg en ung mann som var opptatt av matlaging. Camellias mann, Edward John, hadde ikke kunnet fordra kjøkkenet.

Det gikk opp for Camellia at hun ikke hadde kjent disse luktene på en god stund. Hun husket det hun mente var kanel og nellik i fjor vinter, og tenkte at han kanskje hadde laget gløgg. Kanskje han hadde flyttet ut.

Den kvelden sovnet Camellia i lenestolen foran fjernsynet. En høy, spraglete sjefflera med riflete stamme og kraftige palmeliknende blader med svake tegn til mineralklorose berørte stolen bak henne, og illusjonen av flammer fra juksebålet i kaminen tegnet dovne oransje ovaler på veggene. På fjernsynet tok antikvitetsprogrammet slutt, og en

direktesending fra et friidrettsstevne begynte. Camellias leilighet var full av nips, hovedsakelig i messing, kobber og krom – tallerkener og platter med fint hamrede gallioner på sirlige bølger, hestemotiver, våpenskjold og –kjoler og tinnkrus. Innimellom alt dette og blanke, grønne blader satt Camellia og snorket mens fjernsynet skrålte.

Camellia tok til å drømme. Paret ovenpå kranglet noe forferdelig, enda høyere enn den virkelige krangelen noen måneder før da Camellia hadde lurt på om hun skulle tilkalle politiet. Først var Camellia irritert, men nå engstet hun seg for kvinnen hvis skrik hadde skiftet fra sinne til smerte. Hun skyndte seg ut på gangen, smilte til den pene gutten som sto og snuste på solrosene hennes og hevet et vinglass mot Camellia. Hvitt, gult og rødt reflekterte utover vindusrutene bak ham.

Døren til leilighet 41 sto åpen og Camellia kikket inn. Krangelen hadde opphørt straks hun satte foten i sjette etasjes korridor. Nå hørte hun mannsstemmer som snakket rolig. Camellia sto på gangen og kunne se inn i stuen. Mannen hennes, Edward John, satt i en lenestol. Broren hennes, Dominic, sto ved vinduet. Camellia hørte på dem uten å si noe. --- Det skyldes det som skjedde da du døde, sa Dominic til Edward John. --- Huset ble for stort og dystert for henne. Det ble vanskelig for henne å få hjulene i gang.

Edward John nikket på en intenst velkjent måte, langsomt, og den typiske furen framkom mellom de senkede øynene. Camellia blunket. Hun forbandt gesten med sympati, som før i tiden når Edward John hadde hørt en trist historie fra livet til noen og sett ned og nikket før han tilbød litt praktisk hjelp, gjerne økonomisk.

--- Da jeg giftet meg med Hilary ba jeg Camellia komme og bo i nærheten, så hun solgte huset og vi fant en fin leilighet, sa Dominic.

--- Men hvorfor Wales? spurte Edward John og rynket brynene. --- Vi kjenner jo ingen i Wales.

Camellia smilte da han ble så likefram.

--- Hilary er walisisk, og hun ville være i nærheten av moren og faren sin som begynte å bli gamle, sa Dominic. --- Vi dro og hilste på Camellia hver dag, enten Hilary eller jeg. Hun var lykkelig. Hun lot til å ha tatt opp din gamle interesse for hagekunst – riktignok pottes og brett, ikke hager og drivhus.

Camellia tenkte på den store hagen bak det gamle huset, da hun bar te og rundstykker ut til gummibehanskede Edward John mens hvespen surret rundt kantklipperen. Broren Dominic hadde dødd av hjerteinfarkt atten måneder etter at Camellia flyttet til The Crescent. Hilary kom stadig

sjeldnere på besøk, travelt som hun hadde det med å pleie foreldrene som til slutt døde, og så flyttet Hilary til England med jobben sin. Camellia følte ikke at Dominic trengte å unnskyldte noe overfor Edward John, og tenkte at hun skulle gå inn i stuen og ta en prat med de to. Og så satt hun med kink i nakken og så en mann i gule shorts kaste spydet, og antikvitetprogrammet var slutt.

I leiligheten ved siden av hørte Martin på utviklingen av krangelen ovenpå og fant ut at den ikke hadde bæreevne til å fortsette stort lenger. Basstemmen hadde skiftet fra skjærende til frynsete og rant ut i brutte grynt. Sopranen hadde åpenbart låst seg inne i en annen del av leiligheten, så hennes diminuendo ble enda mer dempet. Igjen dominerte lyden fra fjernsynet til naboen – en slags sportskommentar. Dette hadde bare vært en ubetydelig trefning sammenliknet med oppgjøret han hadde hørt for noen måneder siden da Martin hadde lurt på om han burde tilkalle politiet eller i det minste en av mennene i beboerforeningen. Det hadde holdt på i nesten to timer. Langt ute i krangelen forstummet kvinnens stemme mens mannens sank inn i en sørgelig brumming punktert med hulk, og Martin hadde lurt på om han hadde drept henne. Men tanken minnet for mye om en sketsj til å kunne tas alvorlig, så han hadde prøvd å sovne igjen. Det gjorde han nå også, til lyden av Camellias fjernsyn der enkeltord trådte fram av en sørpe av vokallyder som virket stadig mer absurde og uforenlige med noen form for sportskommentar. På kjøkkenet stakk katten hodet ut mellom gardinene og kikket på den flombelyste hagen nedenunder med de to eikene og trebenkene. Katten så en bevegelse der nede og krøket seg sammen for å myse. Hun så reven komme fram i lyset, se seg til venstre og høyre, og trekke seg tilbake i mørket mens den snuste i luften.

Angharad Price

MELLOM MÔN OG ARFON*

For dem av oss som bor på breddene av elven Menai, er Atlanterhavets flo og fjære en del av dagliglivet vårt fordi havet to ganger om dagen fyller og tømmer vannveien som danner grensen mellom Môn og Arfon. For oss i Arfon gir denne elven identitet, særlig ved høyvann. Ved lavvann, når elvens blå blekk svinner hen, truer Menai selve vår eksistens.

Jeg sier 'elv', men Menai er egentlig ikke noen elv, for vannet er salt.

Det dreier seg snarere om en kanal: en stripe hav med en bredde på halvannen kilometer og en utstrekning på 30 kilometer som forbinder Caernarfon Bay i vest og Conway Bay i øst. Bunnen er ustabil og forandrer seg ustanselig fordi sanden flyttes av kraftige strømmer og tverrstrømmer. Det er et farlig område både for mennesker og skip.

Jeg tror det er typisk for menneskene i Caernarfon å ha blandede følelser for denne elven som hver dag minner oss på hvor langt vi kan nå. Vi takker den fordi den ligger mellom oss og bøndene i det flate Môn-landskapet. Vi takker den fordi den bringer verden til den gamle byen vår, for at den gjør oss mer kjent med Hamburg, Bordeaux, Sydney og Valparaiso enn med fjellandsbyene i Snowdonia og for at den forsyner våre grådige ganer med olje og vin og tobakk.

Men bare noen få covier, som vi kaller oss selv, har noen gang vært ute på Menai. Og bare noen få har lyst til det når vi tenker på de forferdelige skipsforlisene i tidligere tider.

Losene på elven Menai var en egen rase i forhold til våre gjennomsnittlige covier, og bare én av dem levde så lenge som til min tid. Han het Abram Janeiro Jones.

Faren hans hadde vært styrmann om bord på *New World II*, og sønnen – sterk og rødkinnet – ble født i dokkene i Rio. Moren ble syk på reisen hjem til Wales fra Brasil og døde ute på Atlanteren. Faren hadde fått sin lærepengene. Han oppga sjømannsyirket og ble los på Menai akkurat

som faren og bestefaren før ham. Sønnen hans ble oppdratt til los helt fra barnsben av.

Denne sønnen, Abram Janeiro Jones, var den siste i en stolt rekke Menai-loser. Selv om et skip hadde seilt gjennom verdens barskeste farvann og dokkene i Liverpool endelig var i sikte, var det alltid nødvendig at en Menai-los stakk ut kursen på det siste farlige legget gjennom stredet mellom Môn og Arfon.

Nå for tiden hender det bare sjelden at lasteskip kommer denne veien. I dag består trafikken på Menai av fritidsbåter. Janeiro hadde vært arbeidsledig i årevis fordi han ikke ville nedverdige seg til å lose lystyachter. Han hadde ingen barn så vidt vi vet, og han delte et stykke på vei kunnskapene sine med sønnen til en nabo slik at det i hvert fall var noen som kunne ta seg av de små, skinnende hvite båtene.

Et par år drev han flyndrefiske i Caernarfon Bay, men han ble lei av de ensformige grunnene og lot garna sine synke til havets bunn i den smale Abermenai-munningen.

Omsider fikk han arbeid som brovokter på Estuary Bridge i Caernarfon der elven Saint sender fjellene ut i havet. Når et skip gir signal, stoppes fotgjengerne, broen deler seg i to og åpner seg slik at et skip kan komme ut av havnen eller inn i den.

Janeiro bodde i brovokterhuset i de skyggefulle Alun-skogene. Han satt hver dag i døråpningen til huset sitt og så skipsmastene som en skog ved bryggene, og borgens Eagle's Tower lå mellom ham og bytorget. Hver gang et skip signaliserte, reiste han seg fra stolen sin, gikk inn i huset og trykket på den røde knappen som fikk broen til å åpne seg. Når skipet hadde kommet igjennom, trykket han på den grønne knappen, og broen lukket seg igjen slik at fotgjengerne kunne komme over elvemunningen. Det hendte ytterste sjeldent at Janeiro selv krysset Estuary Bridge for å komme til vertshuset eller inn i byen. Det var faktisk slik at ingen riktig visste hvordan han klarte å tjene nok til å holde liv i seg. Noen sa at de hadde sett ham rusle rundt på Foryd-stranden tidlig om morgenen til tjeldskrik mens han spiste muslinger og strandsnegler og krabbeklør. De sa at han røykte tang i pipen og drakk sjøvann. Det var selvfølgelig ingen som våget å nærme seg ham. Han var en mann som trivdes best i sitt eget selskap.

På samme måte som en gutt med dype røtter i landjorda av og til merker en uforklarlig lengsel etter å gå til sjøs, følte jeg fra første gang jeg så ham en trang til å surfe på skumtoppene til denne dyphavsseileren. Som tiåring gikk jeg over Estuary Bridge til lekeplassen på den andre siden og så at

det skinte i sølvknappene på jakken hans i halvmørket i Alun-skogen. Jeg ble tiltrukket av dem som til et fyr.

Han så ikke at jeg kom. Han stirret utover havet med et fjernt uttrykk i øynene. Var de blå? Eller var det Menai jeg så i dem?

Bare i siste øyeblikk snudde han seg og så at jeg nærmet meg, spinkel og besluttosom, mellom ham og borgen. Han ble svært opphisset. Jeg kommer aldri til å glemme hvordan han brølte, heller ikke sviingen av tauendene som traff de nakne bena mine da jeg pilte tilbake over broen. Siden våget jeg meg ikke over elvemunningen på mange år. Verken *Mr. Whippy's* iskrembil eller Foryds sommermarked eller løfter om å få kysse jentene i Alun-skogen kunne friste meg til å krysse broen og komme innenfor Janeiros synsfelt. Men jeg visste hele tiden at han var der, i døråpningen rett imot borgen der han ventet på meg med et fjernt uttrykk i øynene.

Først da jeg kom i stemmeskiftet og fikk dun på haken og begynte å drikke på vertshuset *Anglesey*, våget jeg å nærme meg ham igjen. Dette var det siste året mitt i Caernarfon. Jeg briljerte i geografitimen på Sir Hugh School, og jeg hadde bestemt meg for å dra til Liverpool University og ta eksamen i dette faget.

Forskningsprosjektet mitt i påskeferien var elven Menai. Jeg fant fram til mange faktaopplysninger i folkebiblioteket og i arkivene i Victoria Dock. Jeg fikk en oversikt over Menais utstrekning, de ustabile breddene, vannets bevegelser ved høyvann og lavvann, hvor de mest steinete områdene var, bakevjene, hvor dyprennene og grunnene befant seg foruten det spesielle mønstret med røde og grønne bøyer i en elv som hadde to munnings. Jeg lærte om dem som hadde levd av Menai: fiskere, sjøfolk, smuglere, fergeskipperne og de som bemannet de flatbunnete fergene i Abermenai, Tal y Foel og Moel y Don. Jeg fikk kjennskap til livet i den: makrell og sild og flyndre og krabbe og hummer og hjertemuslinger og blåskjell foruten myriader av skapninger og planter som vi ennå ikke hadde lært å utnytte...

Arbeidet gikk jevnt framover. Men av en eller annen grunn syntes jeg at noe manglet, et personlig preg... Men ennå hadde jeg ikke tenkt på å spørre Janeiro.

Det var langfredag da jeg gikk fra torget og rundet borgen for å komme ned til bryggene. Der, mellom Estuary Bridge og *Anglesey*, samlet de gamle sjøfolkene seg for å hylle Menai. Jeg snakket lenge og vel med dem, og de var mer enn villige til å fortelle om 'Elven Caernarfon', særlig når de fikk en halvliter for det.

De ble faktisk svært livlige når de snakket om Menai. Det var delvis ting de husket, delvis rykter om irske sjørøvere fra Carrickfergus, om et smuglerskip som forsøkte å rømme unna tollerne og grunnstøtte på Caernarfon Bar, om den fordrukne visesangeren som pleide å holde seg i området ved Slate Quay, om import av 'såpeavfall' fra forretninger i Dublin til bruk som gjødsel i hagene i Arfon, om barn som dro i tauender for å forhale skonnerter langs bryggene, om den årlige augustregattaen og om tiden da 'den lille dampbåten' gikk mellom byen og øya Môn. De snakket om forlisene til *Speranza*, *Mon Amour* og *HMS Conway* og den gang *Queen of the Sea* gikk på grunn ved Melynog-stranden. Da druknet 20 passasjerer, 80 griser, to kuer og ett tonn smør.

Og mens de snakket, lød Menais stedsnavn som navnene på fjerne steder i ørene på en bygutt: Mussel Bank, Belan, Limehouse, Melynog Beach og Wild Beach, Frydan Rock og Cribiniau, øya Gored Goch, Pwll Fanogl, klippen Craig y Pwll og selveste Pwll Ceris...

"Pwll Ceris!" avbrøt jeg.

Men da ble de tause alle sammen. Lille Íf og Sven drakk av ølseidlene sine, og Deio begynte å stryke av fyrstikker på buksene sine. Øyne og stemmer ble senket.

"Du kommer ikke til bunns i det, gutt..."

"Det er vårt eget Bermudatriangel."

"De sier at det er en festning på bunnen av det."

"*Ker Is*," sa Lille Íf som var født i Bretagne.

"Uansett bruker vi det engelske navnet – The Swellies."

"De sier," sa Paddy, "at bare én mann har vært på bunnen av The Swellies."

Midt i mumlingen deres hørte jeg at navnet Abram Janeiro Jones ble nevnt. Da var det at de så opp alle sammen og stirret mot brovokterens hus.

"Ingen våger seg i nærheten av ham."

"Sett at jeg gjør det?" sa jeg og la merke til at Sven satte øl i halsen.

"Gjør du det, er du ferdig!"

"Det er tryggere i The Swellies enn hos ham."

Alle sammen fniste nervøst og tømte whiskyglassene sine.

Det var etter at karene hadde gått hjem for å spise middag, at jeg våget meg over broen.

Jeg merket at Janeiro stirret på meg fra døråpningen sin da jeg nærmet meg. Jeg lukket øynene og fortsatte å gå. Da tauet ble slengt mot bena mine, fortsatte jeg å gå. Da jeg merket at løkken la seg rundt ankelen min,

fortsatte jeg å gå. Og da jeg kjente det plutselige rykket, falt jeg over ende og slo hodet mitt mot losens sti.

Jeg våknet til lyden av en overhøvling.

"Har du drukket, din lille reivunge?"

Losen grep meg i skjortekragen og halte meg – ikke tilbake til Estuary Bridge som jeg hadde regnet med, men ut på bryggen til høyre der *Fare*-skiltet hang og der byguttene utfordret hverandre til å stupe.

"Kom tilbake når du er edru...", sa Janeiro, og før jeg fikk sukk for meg, ble jeg kastet utfor. Jeg merket at kroppen min falt som en ankerkjetting gjennom luften, og Menais forurensede vann kom stadig nærmere.

Da jeg kom opp til overflaten igjen og svømte mot trappene ved *Floating Restaurant* og løsnet tangvasene som hang rundt ankene mine og gikk over torget som en druknet katt, og etter at mor hadde tatt meg med til Gwynedd-sykehuset der jeg fikk en sprøyte og etter at jeg hadde tørket notisboken der sjøfolkens ord hadde flytt sammen til ett, overveide jeg det Janeiro hadde sagt igjen.

"Kom tilbake når du er edru..."

Påskeaften krysset jeg derfor broen igjen og gikk oppover losens sti.

"Tre forsøk av en waliser!" bemerket han tørt fra døråpningen sin.

"Tre...?"

"Du kom hit for noen år siden, ikke sant?"

Jeg rødmet.

"Jeg vil vite noe om The Swellies."

"Hvorfor det?"

"Skolearbeid."

"Javel."

Pause.

"Selv bruker jeg det walisiske ordet," sa losen. "Pwll Ceris."

Jeg rødmet igjen.

"Jeg har hørt at du..."

"Kom tilbake i morgen," avbrøt Janeiro meg. "Hvis du er såpass til mannfolk."

Jeg var tvers igjennom lykkelig da jeg gikk ut på Estuary Bridge. Men da jeg var kommet halvveis, ble broporten plutselig lukket slik at jeg måtte bråstoppe.

Kloden beveget seg under bena mine, og det neste jeg merket, var at broen delte seg i to og at jeg beveget meg med den. Eller rettere sagt – jeg beveget meg med halvparten av den. Utsynet ble et panorama som gikk fra borgens Eagle's Tower, forbi *Anglesey* før det endte over Menai.

Bak den sto to trær på Môn som solen går ned mellom hvis du ser fra Golden Gate på sankthansaften.

Men verken en båt eller en mast så ut til å nærme seg! Jeg snudde meg mot brovokterhuset, og der, i døråpningen, sto Janeiro og lo så tårene trillet.

”Fin utsikt,” ropte han og forsvant inn i huset.

Et kvarter sto jeg der midt mellom de to breddene mens svanene svømte under meg. Og kanskje hadde jeg fortsatt stått der hvis det ikke hadde vært for en busslast med turister som ville spasere en tur. Dette tvang Janeiro til å trykke på den grønne knappen og gjøre meg til en fri mann igjen.

Mens mor var i kapellet første påskedag, gikk jeg over Estuary Bridge for tredje gang den uken. Jeg så at Janeiro fikk fyr på pipen da jeg nærmet meg, og da jeg var kommet bort til ham, hadde lukten av tangrøyk lagt seg over det hele, og losen begynte å snakke.

”Pwll Ceris,” sa han, ”har et dårlig rykte blant dem som er kjent der...”

Han rev notisboken ut av hendene på meg og kastet den inn i skogen.

”Pwll Ceris har et dårlig rykte,” begynte han på nytt. ”Og slik har det alltid vært. Dette sundet har vært undergangen for keltere, romere og vikinger! Hvis vi hadde kunnet klare oss uten det, ville vi ha kvittet oss med det for mange århundrer siden. Men Menais hovedløp går tvers igjennom det fordømte stedet.

Pwll Ceris er full av øyer og skjær. Mange kan ses med det blotte øye, mange andre er bortgjemt. Det finnes områder med steinete grunner, og like ved siden av dem ligger dype, dype bassenger. Her oppstår strømvirvlene.

En annen ting ved Pwll Ceris er at det er så trangt. På den ene siden har du de steinete grunnene ved Arfon. På den andre siden klippene Cribiniau og Craig y Pwll som stikker opp som barberblad. Det er bare en smal åpning mellom dem, og vannet akselererer som bare pokker der borte. Og på toppen av alt annet kan du få en vindkule i trærne på Arfonsiden som gjør at båten styrer dårlig.

Vet du noe om Menai-tidevannet, gutt? At tidevannet kommer fra Abermenai-åpningen på den ene siden? Og forbi Puffin Island på den andre, og at strømmene kolliderer i Menai ikke langt fra Bangor?

Flink gutt! Disse tidevannsstrømmene gjør dessuten alt mer komplisert. For du kan bare komme gjennom Pwll Ceris når strømmen er slakk etter høyvann og det er nok vann i kanalen til å komme over båene, men før strømmen setter mot deg. Og selv da er det liten tid å gjøre på. Du har

bare noen få minutter på deg før tidevannet snur. Hører du hva jeg sier? Det er derfor vi er så viktige,” fortsatte han. ”Losene. Vi har vært fortrolige med Pwll Ceris i generasjoner! Helt fra jeg var liten har jeg lært hvor det var riktig og hvor det var galt å gå, når man skulle gå og når man ikke skulle gå og hvor dypt et skip kunne stikke i forhold til forskjellige tidevann...”

Jeg så hvordan han brukte tommelen på høyre hånd til å trykke sammen tobakken i pipehodet. Og jeg så den svarte flekken på tommelen hans da han stakk hånden i lommen for å ta fram lighteren. Han sugde kraftig da han tente pipen, og kinnene hans snurpet seg sammen og bulte ut da han trakk røyken inn i munnen.

”Ja, en gang i tiden var hele verden avhengig av oss! Verdens største skip pleide å gå gjennom Menai, skjønner du! Disse kjeltringene hadde ikke tjent et rødt øre på de verdifulle lastene hadde det ikke vært for oss...”

”Dere ble høyt respektert.”

”Ble?” sa han fornærmet.

Jeg senket blikket og konsentrerte meg om hullet i Janeiros sko. Jeg kunne se rett inn på den nakne huden. Det gjorde meg urolig på en merkelig måte. Da jeg løftet blikket igjen, hadde losen snudd seg og så ut over havet.

”Respektert? Det skulle jeg mene! Men hjalp det noe? Nei! Ikke et takkens ord, bare en ekstra drink av kapteinen og all skylden når noe gikk galt... Men det du bør vite, er at forfedrene mine gikk i graven uten noe annet enn sitt gode navn og rykte. Og ingen til å huske dem, bortsett fra meg. Her.”

”Jeg er også her!”

”Ja,” sa losen etter en pause.

Ansiktet hans ble plutselig rynket som om vinden hadde pisket opp havet. Munnen var halvåpen og pipen hang slapt ned fra leppene hans.

Jeg fikk inntrykk av at Janeiro hadde tenkt å komme med en betroelse. Men til slutt ble det forpinte uttrykket i ansiktet hans for mye for meg.

”Var det derfor du sluttet?”

”Jeg ble ikke oppdratt til å lose lystbåter. Det var ikke derfor jeg fikk sertifikat fra myndighetene.”

”Men å bryte tradisjonen...?” fortsatte jeg.

”Det var andre som brøt den for meg!” sa han hissig. ”Dessuten hadde jeg ingen...”

”Lær meg det!”

Jeg så at Janeiro svelget hardt.

”Jeg vil gjerne bli los!” sa jeg og lente meg framover.
Men Janeiro reiste seg plutselig slik at jeg ble nødt til å trekke meg tilbake.
”Losarbeidet har ingen verdi i dag. The Bar er for tilslammet nå til at store skip kan passere.”
”Men det jeg ikke skjønner,” sa jeg og hevet stemmen for at han ikke skulle gå, ”er hvorfor du ikke bruker kunnskapene dine til andre ting: overvåker Menai eller legger kabler tvers over eller til og med skriver om den... Alle og enhver kunne gjøre denne jobben!”
Da jeg løftet armen for å peke på Estuary Bridge, visste jeg at jeg hadde gått for langt. Janeiro så på meg, og ordene hans brøt over meg som en kald bølge.
”Din lille tosk!” sa han og gikk inn i huset sitt.
Jeg ventet i over en halv time før han kom tilbake.
”Noen sa at du har vært i Pwll Ceris.”
”Hvem sa det?” Losen var fortsatt sint.
”Sjøfolkene.” Jeg nikket mot vertshuset på den andre siden av elvemunningen. ”Paddy, Sven og de andre.”
”Jaså, du har sittet og sladret med dem? Så du at buksebakene deres har slitt kaikanten glatt?”
Jeg så på ham uten å si noe.
”Og hva annet hadde disse late, forfyllete kjøterne å si?”
”Ingenting... bare at du har vært i The Swellies.”
”Vel, det har jeg ikke,” sa Janeiro omsider. ”Men jeg vet hva som ligger på bunnen.”
Han kom ikke bort til meg og satte seg denne gangen.
”Og jeg har ikke tenkt å fortelle deg noe slik at du kan gå og le av meg sammen med disse andre djevlene.”
”Jeg kunne aldri...”
”Og hvorfor finner du det ikke ut selv? Det må da være en bok eller noe på den skolen din?”
”Jeg kom ikke hit for å bli gjort narr av,” sa jeg.
Jeg strevde for å komme meg opp og gå min vei. Men da jeg var kommet halvveis nedover stien, angret jeg. Og da jeg ikke merket tauenden mot bena og heller ikke løkken og strammingen rundt ankelen, bannet jeg for meg selv.
Jeg kom fram til Estuary Bridge som en fri mann, og hjertet sank i brystet på meg.
Men da jeg skulle til å gå utpå broen, ble porten plutselig lukket slik at jeg

ikke kom lenger.
Jeg snudde meg og så at Janeiro smilte.
”Det er en annen verden!” ropte han. ”En utrolig verden ligger på bunnen av Pwll Ceris! En flerfarget verden som vi ikke aner noe om!”
Jeg satt lenge og lyttet. Han var i sitt rette element og snakket om Menais praktfulle skapninger. Han snakket ikke bare om blåskjell og muslinger og forskjellige typer tang, men også om sjøpinnsvin og hummer, krabber, reker og maneter. Han snakket om fargestrålende svamper og sjøanemoner som var rosa, røde og purpurfargede, om fjæranemoner og blodrøde sjøstjerner...
”Du vet aldri hvordan det er fra den ene dagen til den andre,” sa Janeiro.
”For verdenen på bunnen av Pwll Ceris er aldri den samme.”
Han snudde seg mot meg og skulle til å si mer da han ble avbrutt av den gjennomtrengende lyden fra en lystyacht som kalte opp brovokteren. Jeg så hvordan Janeiro grøsset. Han reiste seg og snublet inn i huset sitt.
Broen åpnet seg, og yachten seilte enkelt og greit fra Caernarfon-havnen og ut på Menai. Broen lukket seg, og jeg gjorde meg klar til å gå.
”Mor venter meg.”
”Moren din... Ja visst...”
”Takk for opplysningene.”
”Ja visst,” sa Janeiro igjen.
Jeg rakte ham hånden, men han tok den ikke.
Jeg kom meg over broen uten hindringer. Porten ble ikke lukket da jeg kom fram til den. Den ble ikke lukket da jeg var halvveis over. Den ble ikke lukket da jeg kom over på den andre siden, og jeg gikk ned fra Estuary Bridge og hadde den brede inngangen til Eagle Tower rett imot.
På hjemveien gikk jeg ikke over torget. I stedet fortsatte jeg langs bryggene, forbi *Anglesey* og mot Golden Gate slik at jeg hadde fri sikt til Menai og Janeiro. Før jeg gikk gjennom Golden Gate, kastet jeg et blikk over skulderen og så losen i døråpningen til huset sitt. Han sto stirret mot havet, og sølvknappene i jakken hans skinte som et fyr i halvmørket i Alun-skogen.
Jeg vinket, men han vinket ikke tilbake.

Jeg oppsøkte ikke Abram Janeiro Jones igjen. Jeg er ikke sikker på hvorfor jeg ikke gjorde det. Absolutt ikke fordi han ikke vinket til meg før jeg forsvant gjennom Golden Gate, heller ikke fordi han skjeltet meg ut når han var sint.
Saken er at jeg måtte ta meg av andre ting i ukene som fulgte. Det dreide

seg stort sett om eksamener. Jeg fikk gode karakterer – de beste i Wales – for forskningsprosjektet mitt. Da jeg fylte 18 år i midten av august, fikk jeg en pengesum som var tatt vare på siden jeg ble født. Mor bidro med litt mer slik at jeg kunne dra av sted og 'se verden'.

Da jeg kom tilbake, skulle jeg begynne på universitetet, og jeg hadde fått innpass ved det geografiske fakultetet i Liverpool.

Jeg var inne i det siste studieåret da jeg hørte om Janeiro igjen. Det var på en måte mor som fortalte meg det.

Jeg fikk et brev fra henne like over påske. Det var ikke noe spesielt ved det. Hun skrev regelmessig, spurte hvordan jeg hadde det og fortalt nytt om naboene våre i byen. Dette brevet var ikke annerledes, men hun hadde lagt ved et utklipp fra *Caernarfon and Denbigh Herald*.

Det dreide seg om en temmelig detaljert omtale av et skipsforlis som hadde inntruffet på Menai i påsken. Jeg hadde ikke lagt særlig merke til det da det skjedde fordi jeg repeterte pensum. Derfor gjorde artikkelen meg forbløffet.

Indefatigable var en gammel fregatt med 60 kanoner. Jeg kjente den godt. Den var et skoleskip der unge sjøfolk skulle lære navigasjon og plangeometri. Fregatten ble plassert i Menai under den andre verdenskrig for å beskytte den mot luftangrep mot Liverpool. I en liten havn ved Plas Newydd, vest for Britannia Bridge, var den blitt liggende som et hjem og en skole for flere generasjoner kadetter.

Ulykken inntraff da skipet skulle til Liverpool og settes i tørrdokk for reparasjoner. Det hadde ingen motor, og tidevannet og to taubåter skulle brukes til å buksere skipet. Dette innebar at turen østover var langt farligere enn turen vestover hadde vært 50 år tidligere. Og å buksere *Indefatigable* gjennom Pwll Ceris, den forferdelige strekningen mellom Britannia Bridge og Menai Bridge, ville ikke bli noen lett sak.

Omhyggelig planlegging skulle til og først og fremst all erfaring og spesialistkunnskap om kanalen og tidevannet. Det kom som en gledelig overraskelse for planleggerne, skrev *Herald*, da Abram Janeiro Jones gikk med på å løse skipet gjennom Menai sammen med operasjonslederen, kaptein J.E.A. Quinn.

Etter konsultasjoner med dr. Knight ved Bidstone Observatory, ble det bestemt at *Indefatigable* skulle bukseres ut ved høyvann vårjevndøgn. Losen ba om en tredje taubåt hvis noe skulle gå galt. Kaptein Quinn avslø og sa at to taubåter var nok for å 'lirke henne gjennom'.

Søndag 14. april var den store dagen, den andre av tre dager med vårlig springflo. Det ville bli nødvendig å vente på slakk strøm før bukseringen

gjennom Pwll Ceris. Dessuten ville det bare gå fem minutter før strømmen snudde vestover igjen.

Klokken 0820 begynte *Indefatigable* på turen, og klokken 0845 stoppet skipet opp vest for Britannia Bridge. Her ble fregatten holdt på plass av to taubåter i påvente av slakk strøm. Bare da var det mulig å gå inn i Pwll Ceris klokken 0920.

Det blåste laber til frisk vestlig bris, og losen visste at dette ville gjøre at den slakke perioden kom fortere. Han insisterte på at skipet skulle bukseres inn i Pwll Ceris før klokken 0920. Igjen var kaptein Quinn uenig og insisterte på at man skulle holde seg til den opprinnelige timeplanen. Operasjonen ble gjenopptatt klokken 0915. Det var ikke lett å få sig på et skip av *Indefatigables* størrelse, og klokken var allerede 0923 da det passerte under Britannia Bridge. Cribiniau-grunnene ble forsert uten store problemer, men da øya Gored Goch lå forut, hadde tidevannet allerede snudd vestover og strømmen gikk raskt mot dem. Losen ville snu. Igjen nektet kaptein Quinn. Operasjonen skulle fullføres på dette tidevannet. Tusen pund sto på spill.

Da de kom fram til Craig y Pwll-skjæret, gikk tidevansstrømmen med en fart på to knop, og skipet hadde ingen framdrift. Det ble klart at det aldri kom til å nå Menai Bridge. Igjen ville losen snu, men Quinn fulgte ikke dette rådet.

På dette tidspunktet girte *Indefatigable* kraftig i den urolige sjøen. Klokken 1015 ble taubåten akter beordret til å hjelpe taubåten forut med bukseringen. Dette gikk bra en stund. Men da Platters-grunnene lå forut, fikk en strømvirvel *Indefatigable* til å dreie kraftig mot styrbord. Taubåtene klarte ikke å motvirke dreilingen. Slepelinen til den ene av dem brakk. I dette øyeblikket gikk *Indefatigable* på grunn.

Forsøk på å trekke skipet av grunnen ved høyvann om ettermiddagen lyktes ikke. Vannet strømmet inn gjennom dekksporene på øvre banjerdekk slik at skipet ble trukket ned. I løpet av kvelden ble *Indefatigable* brukket ned av tidevannet mot klippene i Pwll Ceris. En undersøkelseskommissjon ble nedsatt for å se nærmere på 'ulykken', skrev *Herald*. Men ifølge *Herald* var det som i øyeblikket bekymret mest, losen Abram Janeiro Jones som ikke var sett siden forliset. Huset hans i Caernarfon sto tomt.

En rapport gikk ut på at han skulle være sett under Menai Bridge, men politiet ba om at alle som hadde ytterligere opplysninger, kontaktet dem snarest.

På universitetet i Liverpool fløt ordene i artikkelen sammen da Menais

saltvann fylte øynene mine. Jeg la hodet på armene og lot tårene strømme for losen som hadde vært som en far for meg. Hadde jeg ikke tilbrakt barndommen i hans fjerne nærvær?

I eksamenstiden drømte jeg hver natt om Menai. Om at jeg gikk over torget og rundet borgen for å komme til bryggene. Om at jeg hilste på gamle sjøfolk ved vertshuset *Anglesey* og at de nikket mot den halvåpne Estuary Bridge. Brovokterens hus sto tomt, og da jeg snudde meg, så jeg at sjøfolkene lo over ølglassene sine.

Jeg løp hver kveld langs Menais ustabile bredder og speidet etter deg, Janeiro, og ropte navnet ditt til lyden fra tjeldskrikene. Forbi Waterloo Port og Llanfair-is-gaer og vannsportssentret ved Plas Menai, forbi havnen ved Felinheli og Britannia Bridge og forbi de forrevne klippene. Før jeg hoppet ut i vannet ved Pwll Ceris til dine fantastiske skapninger, Janeiro. Jeg merket hvordan strømmen trakk meg under. Og hver gang ville jeg la den ta meg, men jeg nådde aldri bunnen.

Når sommeren er over, må jeg reise fra Caernarfon igjen og dra østover for å finne arbeid. Jeg har tenkt å dra når strømmen er slakk etter høyvann, og da har jeg bare noen få minutter på meg før tidevannet snur vestover igjen. Jeg vil ikke at det skal føre meg tilbake mot Abermenai-slukten, det smale sundet der bunnen er gravd ut av atlantisk flo og fjære. Men før det skjer, er det godt å være på breddene av elven Menai nok en gang og se på at havet fyller sundet som utgjør grensen mellom Môn og Arfon. Jeg husker alt det Menai har tilført denne gamle byen, og alt den har tatt fra den. Men jeg tenker først og fremst på Menais kompliserte tidevannsbevegelser og på de spesielle mønstrene av grønne og røde bøyer i en elv med to munnings. Og jeg forbanner losen for at han ikke lærte meg faget sitt.

**Môn, som på engelsk kalles Anglesey, er en øy utenfor kysten av det nordvestlige Wales. Arfon (som betyr 'på Môn') er navnet på området rett overfor på fastlandet.*

Tilman Rammstedt

ORMEHULL

Da dette med tidsreiser ennå lot til å være mulig, regnet det nesten hele tiden. Torben gikk alltid ned til sjøen likevel, og etter et par timer kom han søkkvåt tilbake, strålende og høyrøstet, og kledde av seg til underbuksa ved ytterdøra, for å skåne teppet for fuktflekker. Mens han dusjet, dekket Katharina og jeg bordet, og mens vi spiste kveldsmat, fortalte Torben om den nye ruta han hadde prøvd ut, om klatring på sleipe klipper og om utsikt som vi ikke på noen måte måtte gå glipp av, regn eller ikke regn. Og hva har dere gjort, da, spurte han så, og Katharina sa: Litt forskjellig, og jeg sa ingenting. Litt forskjellig gjaldt meg også.

Etter at vi hadde spist, spilte Torben, Katharina og jeg alltid Hatt over hatt. Det var det eneste spillet i huset som ikke manglet de fleste delene. Jeg tror ikke at noen av oss egentlig hadde lyst til å spille, men etter et par dager hørte det helt selvsagt til kveldsprogrammet. Vi konsentrerte oss aldri noe videre om spillet, skjøv fraværende hattene våre rundt på brettet mens vi snakket om andre ting, sånn at vi stadig glemte hvem sin tur det var til å kaste, og måtte bestemme det vilkårlig. Før eller senere, gjerne midt i et spill, var det en av oss som gjespet, som regel Katharina, så var det en annen som sa, som regel jeg: Ja, jeg er trøtt, jeg også, og så gikk vi til sengs. Det vil si, Katharina og Torben gikk til sengs, jeg la meg på sofaen i stua. Det var det aldri blitt satt spørsmålsteget ved. Jeg var tross alt gjesten, og Katharina og Torben var tross alt paret, og tross alt var det Torbens onkel som eide huset, og tross alt skulle Katharina og Torben være der hele sommeren og jeg bare i ni dager, og da ville jeg være til minst mulig bry.

Huset var et lite feriehus i Normandie, og etter onkelens skilsmisse sto det ifølge Torben for det meste tomt og dermed til disposisjon for den øvrige familie. I midten av juni hadde Torben spurt om jeg ikke hadde lyst til å komme og besøke ham og Katharina der. Jeg ble litt overrasket over invitasjonen, men Torben hadde etter alt å dømme spurt mange. Minst

tre eller fire andre skulle også komme, sa han, og det ville helt sikkert bli fint, mye bading, mye spising, mye soving, og jeg sa at jeg skulle tenke på det. I slutten av juni drev jeg fortsatt og tenkte på det, og i august ble byen folketom, og det gikk opp for meg at det egentlig ikke var så mye å tenke på, og i begynnelsen av september ga jeg meg med tenkingen og kjøpte billett.

At de minst tre eller fire andre allerede hadde reist igjen, alle sammen, fikk jeg først greie på da Katharina og Torben hentet meg på stasjonen, og da var det for sent å begynne å tenke på det igjen. Er det virkelig greit, spurte jeg, og Torben svarte: Klart det, og jeg så på Katharina. Hun trakk på skuldrene og sa: Klart det, hun også.

Jeg hadde kjent Katharina og Torben i omtrent to år, og, gikk det opp for meg på stasjonen, ikke særlig godt. På stasjonen var jeg alene med dem for første gang, ellers var de der bare, var Katharinaogtorben – Katharinaogtorben kommer litt senere, Har du hørt noe fra Katharinaogtorben, den deilige fruktsalaten har Katharinaogtorben kommet med – og nå på stasjonen var dette og plutselig ikke til å overse, og da jeg uten å tenke spurte *Åssen har dere det?* lød det for første gang ikke helt riktig. Storartet, sa Torben, og han sa det tilsynelatende for begge to.

Den dagen jeg kom, hadde det ikke begynt å regne ennå. Etter at jeg på behørig vis hadde uttalt meg beundrende om huset, gikk vi ned til sjøen. Torben og jeg spilte strandtennis, Katharina lå på et stort, mønstret badehåndkle, leste i en bok, og så ikke opp engang når ballen landet i sanden like ved hodet hennes. I samsvar med planen badet vi mye denne første dagen, spiste i samsvar med planen mye, og gikk i samsvar med planen tidlig og la oss etter to, tre partier Hatt over hatt, og neste dag begynte det altså å regne, og Torben sa: Neimen om jeg blir sittende inne hele dagen. Han tok på seg jakke og prøvde ut nye vandreruter, og Katharina og jeg gjorde litt forskjellig. Det er sannsynligvis urettferdig å gjøre regnværet alene ansvarlig for at litt forskjellig ikke begrenset seg til lesing og forberedelser til kveldsmaten, og heller ikke til oppvask og tørking, men strakte seg til å omfatte dusjing og fjerning av spor. Regnværet er uten skyld, selv om det vel ikke hadde blitt sånn uten regn, selv om jeg iblant håpet at regnet endelig skulle gi seg, sånn at det plutselig ikke ville være naturlig lenger å holde seg innendørs og gjøre litt forskjellig, og man kunne ha slått det hele hen som et værbeetinget avvik. Men regnet ga seg først dagen før jeg skulle reise, da det allerede var for sent å slå noe som helst hen. Å skyldte på regnet er neppe holdbart, og

likevel er jeg sikker på at uten regn hadde ferien forløpt i samsvar med planen, mye bading, mye spising, mye soving, gjerne for meg mye Hatt over hatt også. Planen var det i og for seg ingenting å utsette på. Den første regnværsdagen så dessuten litt forskjellig, altså avvikene fra planen, annerledes ut, lot bare til å være et midlertidig avbrekk. Katharina lå på sofaen og leste, og jeg tok først oppvasken etter lunsj, og deretter forberedte jeg kveldsmaten, selv om det var altfor tidlig. Fra tid til annen laget jeg kaffe, da satte Katharina seg sammen med meg ved bordet en liten stund, og vi var høflige. Hva leser du, spurte jeg mens vi drakk kaffe nummer to, og Katharina sa: Noe om tidsreiser. Vitenskapelig, understreket hun, og for å bevise det, nevnte hun et par navn, som sa til og med meg noe, og hun fortalte om kvanter og rommets krumming, om fotoner, og singularitet fortalte hun, og om en Mozart-sonate, som et par ørsmå brøkdeler av et sekund ble sendt bakover i tiden, og også om et par termodynamiske lover. Mest fortalte hun om ormehull. Jeg skjønnte ikke noe særlig av det, og jeg vet ikke om Katharina forsto det selv, men hun fortalte godt, med den kontante stemmen sin og blikket rettet så konsentrert mot meg at jeg stadig måtte blunke. Hvis det lyktes å fastholde et ormehull, sa Katharina, da måtte det være mulig å sende partikler dit fra et annet ormehull, altså tilbake til den tiden da det første ormehullet ble fastholdt. Det var dessverre bare det at man ennå ikke visste hvordan man kunne fastholde ormehull, sa hun og så på meg som om hun ventet at jeg skulle komme med et forslag til en mulig løsning. Men jeg visste ikke engang hva et ormehull var for noe, og for omsider å kunne bidra med noe som var mer enn nikkning, spurte jeg om det betydde at den tidligste tiden man kunne sende partikler til, var den da det første ormehullet ble fastholdt, og Katharina sa: Ja, alt før det er det umulig å nå. Så gikk hun tilbake til sofaen, og jeg fortsatte med å stelle i stand kveldsmat, og da Torben kom tilbake litt senere, var han søkkvåt og lykkelig, og mens vi spilte Hatt over hatt, ble det ikke sagt noe mer om tidsreiser.

Den andre regnværsdagen ble jeg med Torben fordi jeg ville fordele mitt forstyrrende nærvær så rettferdig som mulig. Han sa: Ok, og vi la i vei. Etter få minutter klistret buksene mine seg til beina, føttene mine laget sugende lyder i de utette skoene, regnvannet silte fra håret og ned i øynene, og jeg så nesten ingenting av det som vakte slik begeistring hos Torben. Etter omtrent en halvtime sa jeg at jeg heller ville under tak igjen. Torben sa igjen: Ok, og gikk videre alene, og jeg skyndte meg tilbake til huset. Katharina lå på sofaen og leste. Fortsatt ingen løsning på

ormehullene, spurte jeg, etter at jeg hadde skiftet. Nei, sa Katharina, ikke ennå.

Etter det ble jeg ikke med Torben mer. I morgen, kanskje, sa jeg da han spurte neste regnværsdag. Jeg hadde tross alt funnet mine ting å drive med, jeg vasket opp, laget kveldsmat og var så lite som mulig til bry. Katharina lå på sofaen og leste, og vi vekslet knapt nok et ord hele ettermiddagen. Bare når en kraftig regnbyge ble kastet mot vindusruta et par sekunder, så vi opp som snarest.

Den fjerde regnværsdagen sa Katharina: Jeg er ferdig. Hun la boka fra seg, kom bort til meg ved oppvaskkummen og tok et kjøkkenhåndkle. Jeg rakte henne tallerkenene, hun tørket, og da vi var ferdige, ga hun meg håndkleet for at jeg skulle tørke hendene mine, og kysset meg på munnen. Ikke særlig lenge, men lenge nok til at det ikke kunne dreie seg om en feiltakelse, en refleks, en plutselig impuls. Deretter så hun konsentrert på meg en stund, til jeg måtte blunke, og så kysset hun meg igjen. Munnene våre lå tett og ubevegelig mot hverandre som i en svarthvitfilm, og vi holdt begge med én hånd i hver vår ende av kjøkkenhåndkleet, jeg kjente den våte kulden fra håndkleet tydeligere enn Katharinas lepper, og jeg var forundret over at jeg ikke avsluttet kysset, over at jeg ikke trakk meg forskrekket eller opprørt eller i det minste skamfull tilbake. Jeg husker at jeg vurderte om det ikke var uhøflig, som gjest, å trekke seg unna kysset, men jeg husker også at jeg allerede da ikke trodde helt på meg selv. Katharina tok til slutt munnen vekk fra min og hengte håndkleet tilbake på knaggen. Vi burde se å komme i gang med kveldsmaten, sa hun. Senere, da vi spilte Hatt over hatt, var det jeg som gjespet først.

Da det fortsatte å regne neste dag, var det innlysende at etter lunsj ville det igjen bli slutt på den forholdsvis ufarlige fasen med tre til stede. Det var innlysende at jeg måtte ta en beslutning, og jeg ville ikke ta noen beslutninger. Jeg ville ikke bringe noe på bane og ikke fortie noe og fremfor alt ikke hentyde til noe, men naturligvis ble alt hentydninger, jeg var bare ikke sikker på til hva, og da Torben spurte om jeg ville være med, sa jeg: I morgen, kanskje, og jeg sa det bare fordi det var det jeg hadde sagt de siste dagene.

Da Torben var gått, vasket jeg opp, Katharina tørket, og da hun var ferdig, vek jeg ikke unna, og denne gangen kysset vi i farger, og så gikk vi opp på soverommet. Senere, mens jeg dusjet, redde Katharina senga, og vi laget kveldsmat.

De neste tre dagene forløp nesten identisk. Først fikk vi fikk oppvasken

unna, og etterpå laget vi kveldsmat. Vi snakket lite og ikke om det som lå opp i dagen, vi vekslet ingen stjalne blikk mens vi spilte Hatt over hatt, og da det sluttet å regne dagen før jeg skulle reise, og Torben spurte om vi ikke ville være med for en gangs skyld, var det Katharina som sa Ja først. Jeg ville ikke la det gå inn på meg, jeg ville heller ikke la det gå inn på meg at det ikke regnet, og jeg ville ialfall ikke la det gå inn på meg at Torben ved et av utsiktspunktene vi nå likevel ikke gikk glipp av, omfavnet Katharina bakfra, at Katharina lot det skje, til og med lente seg mot ham og la kinnet i armkroken hans. Jeg pratet mye og smilte snart til den ene og snart til den andre og drev på med det helt til jeg skulle reise. Mens jeg pakket sakene mine og Torben laget kveldsmat, fordi han, som han sa, hadde fått skikkelig dårlig samvittighet fordi jeg støtt og stadig laget mat, spurte jeg Katharina om om jeg kunne låne boka hennes. Hun skvatt litt. Klart det, sa hun så. Hvis du er interessert.

På stasjonen omfavnet jeg først Katharina og deretter Torben, og jeg passet på at omfavnelsene var av omtrent samme varighet. Tusen takk, sa jeg. Ingenting å takke for, sa Katharina. Leit med været, sa Torben. Så vinket de en stund mens jeg sto i vinduet, jeg vinket tilbake og smilte. På toget leste jeg Katharinas bok. Jeg forsto enda mindre enn før, noe som delvis skyldtes fotonene og rommets krumming og delvis min manglende konsentrasjon. Jeg mistet såpass ofte oversikten over hva de forskjellige kapitlene sågar i grove trekk handlet om, at jeg etter en stund begynte å slå tilfeldig opp her og der, skumme et par linjer, for å så bla videre. Hver gang ordet *ormehull* falt meg i øynene, leste jeg avsnittet der det dukket opp. Det var bare ett av dem, like før slutten, som jeg mente virkelig å forstå. Der sto det at vitenskapen noen år riktignok hadde gjort seg alvorlige forhåpninger om å kunne foreta et sprang mellom to tidsplan ved hjelp av ormehullene, men at man for noen år siden hadde innsett at et slikt sprang var umulig. Jeg leste avsnittet to ganger, så lukket jeg boka. Foran øynene mine fløt Belgia vekk allerede, om sju eller åtte timer ville jeg være hjemme. Det kunne jeg med sikkerhet gå ut fra.

Flavio Soriga

SLIPP HUNDENE LØS

*Til Donatella, Antoine, Federica, Carlotta,
til de gale på scenen
og de lette trinnene deres.*

Han går gjennom byen og kjemper taust mot marskulden, han er høy og tynn, han har brede kinnben og dype øyne, folk stanser opp og ser etter ham, han er vakker og han vet det, han heter Elias og rømte fra en øy sydpå atten år gammel, og i dag ringte faren hans etter all denne tiden, etter hundre års taushet mellom dem, og guttens hat til denne mannen som en kveld i september såret ham for alltid, og han rømte fra et land i solen og kjemper nå blant syv millioner sjeler i en verdensmetropol.

Han har vært på den lille kinoen i Angel og sett en meksikansk film, en historie om hunder og veddemål og et liv som klorer og river til blods, en historie om desperate, slik han var desperat da han kom hit, til en by mer skitten og ondskapsfull enn han noen gang hadde sett, noen gang hadde forestilt seg. – Du får meg ikke - sier han, i tankene, til faren – Jeg tilhører deg ikke lenger, jeg tilhører ingen – han er treogtyve år gammel, og han synes det er mye, han har jobb i helgene og en hybel et sted midt mellom kunstnerstrøket og de store drabantbyblokkene som myldrer av tyrkiske, indiske og pakistanske familier – Jeg kommer og besøker deg, jeg kommer i morgen – hadde faren sagt i telefonen, Elias trekker frakken tettere om seg og slår kraven opp over ørene, han liker restaurantene i denne gaten og Arsenal-vimplene utenfor de gamle pubene som alltid har vært seg selv like, han har lært seg å være alene, slik man bare kan være det når hjemmet ditt befinner seg i den andre enden av kontinentet og fetteren din har lånt deg pengene du trengte for å komme vekk og faren din betrakter deg som død, han har lært seg å dø i gymnastikksaler og øvingslokaler, gjennom tøyninger og sprang, og han har studert dobbelt

så mye som de andre og fått de beste karakterene av alle og jobbet natt og dag og bodd på femmannsrom, han har lært seg ikke å tenke på dem han har forlatt og å glemme sin by i solen, med Afrika midt imot, sommermorgenene hjemme, de urørte strendene, han går i den isende marskulden, og han legger ikke engang merke til regnet som i den første tiden gjorde ham gal, gav ham lyst til å skrike, dø, den grå himmelen og fraværet av stjerner, han liker lukten av hundre kjøkkener fra hundre land i dette krysset med kafeer og restauranter og det språklige mangfoldet på skolen, han liker å hilse på billettkontrollørene pakket inn i gamle, frynsete gensere, han har lært seg språket deres, engelsk slik nyankomne innvandrere snakker det, og de tause forbannelsene mot britene og de fordømte pengene deres, han går langs Upper Street og han vet at dette stedet er alt, at det er hele verden, fornøyelser og slit, fattige og millionærer, som tusen andre gater i denne byen, i hele Riket.

- Jeg er herre over min smerte – ord fra en sang han har hørt tusen ganger og som er som skrevet for ham – Jeg er herre over mine minner - han tenker på faren, på stemmene deres i telefonen, eldre, sprukne, farens forvirring, som alltid når han skal innlede en vanskelig samtale – Jeg vil gjerne treffe deg, Elias, det er helt sant, jeg vil gjerne treffe deg og snakke med deg – og han selv som ikke klarte å si noe som helst, som om kreftene brått skulle ha sviktet ham, en herre uten herredømme, minnene som trengte seg på og ville opp og frem – Jeg kommer i morgen, så får vi snakket litt sammen, er det greit? – og han svarte ingenting, og nå er det kveld og han er alene, han sitter ved et bord i et hjørne av den franske kafeen innredet med lunt treverk, han blar i et magasin for helsefreaks som elsker Middelhavet og olivenolje, en koselig kafé hvor man kan slappe av etter en anstrengende handletur i strøket, roe tankene eller søke ly for kulden i gatene, det er kveld og han er alene og han bestiller juice og en croissant, innehaversken serverer ham, hun er en skilt blondine med store øyne og vakker stemme og behov for å snakke, de har sett hverandre og snakket sammen noen ganger før, alltid om kvelden, ved stengetid, når lokalet har vært nesten tomt og hun har hatt tid til å sette seg ned sammen med ham, som nå, hun er sympatisk og har flotte ben, hun henter noe å drikke til seg selv, musserende vin, de snakker om fattigdom og nye klasseskiller, om å bringe kunsten ut til forstedene, om Bejart og Almodovar, kvinnen smiler, retter på håret i ett sett, hun foreslår at han kan komme innom senere, når hun skal stenge, de kunne se en film sammen, eller noe, han takker ja – Du skulle ikke ha kommet – sier

han, til faren, i den kalde natten, han går raskt gjennom gaten, på jakt etter tobakk og rullepapir.

Ofte fordriver han kveldene med å trave rundt uten mål, en time biljard med tyrkerne på Stoke Newington, noen slag kort med napolitanerne på Circolo Vesuvio, rotløse som han selv, som ikke har lært seg å viske ut sine tidligere liv, glemme stemmer og ansikter – Jeg er herre over min smerte – Elias bærer vekten av fjerne minner uten å klage, for ham er det nok å tenke på fremtiden, vite at en dag skal han bli en stor danser, fremtiden som skal veie opp for alt, han tenker på morgendagen og på toget til flyplassen, på hva de skal snakke om, han og denne fremmede som har gitt ham navn og etternavn, han tenker på morgendagen og på øynene deres og hendene deres, på en omfavelse som kunne ha forandret alt, som antagelig ikke vil forandre noe som helst – Du skulle ikke ha kommet – tenker han – Du burde glemme meg, slik jeg har gjort – selv han har glemt, visket ut, bekjempet minnene som klorte innvendig og gjorde vondt, forferdelig vondt, hver dag, hver kveld, hver time, han har krysset en grense, iallfall tror han at han har gjort det, og det andre livet er langt borte, som om han aldri skulle ha levd det.

Slutten av april i det andre livet, for hundre år siden, det er varmt på øya, barna skulker skolen og løper til parken, til den lange stranden som ennå ligger øde, Elias er atten år gammel og han skal snart avlegge eksamen, så ferie, selve sommeren, skoleslutt, videregående, toget å ta hver morgen, det er april og de ligger i sanden, de er alene på denne delen av stranden, og fetteren holder om ham og kysser ham på halsen – Hva skal du gjøre nå? – han vet ikke hva han skal svare, han vil ikke tenke på hva som venter ham, på universitetet, på valgene han må ta, han vil nyte solen og disse stjålne, fryktsomme kyssene – Jeg vet ikke, jeg drar til Roma for en opptaksprøve, til en viktig skole, i London – fetteren ser på ham og sier ingenting, han vet at Elias ikke har penger, at faren aldri vil gå med på det, han sier ingenting, han fortsetter å kysse ham, han kjærtegner armene hans, hvisker i øret hans – Jeg er glad i deg – sier han.

- Jeg har visket ut alt – tenker Elias – Jeg har brukt år på det, og nå kommer han og får alt til å fremstå som virkelig igjen, smertefullt og nært – De sitter på et teppe som gutten antar er indisk, dyrt som to måneders husleie, de er uten klær og blondinen smiler til ham og stryker ham gjennom håret – Så vakker du er – sier hun, og hun gjentar det og sukker,

de har ligget sammen og Camden Town er en markeds plass full av lyder og ansikter utenfor vinduene i den store stuen som ligger halvt i mørke, hun ser på ham og smiler, hun ber ham fortelle om landet sitt, om havet, om hvordan den første tiden hans var der i byen – Det må ha vært hardt – sier hun – Men fint også, kan jeg forestille meg, å klare seg på den måten, litt av en utfordring, uten penger, uten noen, alt for dansens og kunstens skyld, på en måte er du heldig – Elias svarer ikke, oppslukt som han er av maleriene og de afrikanske maskene på veggene, orientalsk keramikk og meksikanske veggtepper, han skulle gjerne ha snakket om skolen han går på, om dansekompaniet han en dag skal tilhøre, den flinkeste av alle, den vakreste av alle, han skulle gjerne ha snakket med henne om skolekameratene og om sjalusien som ødelegger ethvert tilløp til vennskap, om koreografer som inviterer til middag og som du ikke kan si nei til, om førstedansere som holder det gående ved hjelp av kokain og alkohol, anorektikere med ødelagte slimhinner, med nervene i høyspenn, han klarer ikke å snakke om alt dette, om disse årene og om hva de har kostet ham – Nei, det har i grunnen ikke vært så hardt – han tenker på faren og på hva de skal si til hverandre, på hvordan han vil være.

Da han kom til denne byen var det en walkman som reddet ham, den mørke stemmen til Nick Cave, italienske filmer om ettermiddagene på en kino i en bakgate ved Leicester Square, da han kom til denne byen delte han et rom med fire andre langt utenfor sentrum, to metrolinjer å ta hver morgen, hele dager på leting etter jobb, timer og morgener og ettermiddager travende omkring i de gråeste forstedene, kilometer etter kilometer med helt like småhus, hageflekker mot gaten, reggae-musikk på full styrke og arabiske og afrikanske ansikter svidd av en fjern sol, da han kom til denne byen traff han noen landsmenn, på Jubilee Line, på vei hjem fra nok en runde med cv'er og jobbintervjuer, på kaffebarer og puber, fem gutter fra samme øy som han, som inviterte ham med hjem til seg, pizzabakere og bartendere og en hjelpekokk med diger leilighet i Kilburn, med frikvelder slått i hjel med videospill, med leide filmer, frikvelder kastet bort med å sitte på gulvet og drikke seg fulle på gin, mimre om øya og fable om storslåtte hjemkomster, terrengbiler og merkeklær å imponere slekt og venner med, selv har han ingen å vende hjem til, ingen å imponere, han har visket ut alt, for ham finnes det ingenting, forut for denne byen, forut for denne dagen.

Moren stryker ham gjennom håret og synger en sang som bare hun

kan – Barnet mitt, barnet mitt – hvisker hun i øret hans, han er ikke noe barn lenger, han er fylt seksten og har lange, sterke ben, han gråter med ansiktet trykket mot puten, morens hår er langt og blondt og hun har det triste ansiktet til en mor som vet at sønnen er blitt stor og ikke lenger tilhører henne, men verden og livet og nye smertefulle forelskelser, dersom faren får vite om dem, han som gråter og hun som trøster, mens han hisser seg opp og snakker om å vise hvem som har baller, hva det vil si å være et mannfolk og hva et mannfolk ikke må gjøre, faren hans er en god far, men han feller aldri en tåre, faren sier at han ikke ser ut som en mann med de tynne bena, med brystkassen barbert og med de altfor lette skrittene, usikre liksom, nærmest dansende, faren skriker opp når Elias ikke vil spise kjøtt – Nå har jeg aldri hørt på maken, at en biff skulle være noe å ta på vei for, at blod skulle være noe å vemmes over, for hva er det vi alle har i årene, om ikke blod, og hva har vi alltid spist her i huset, om ikke kjøtt? – han skriker opp når han hører snakk om teater og om poesi, faren hans arbeider hardt og går på bar hver kveld, han kunne dø for sin kone og for sin familie, det sier han bestandig, sønnen snakker han ikke med, han sier at han ikke klarer det, at han ikke forstår seg på ham, at de er altfor forskjellige, moren lytter til hemmelighetene hans, til guttens innviklede historier om kjærlighet og bittert svik, og hun stryker ham gjennom håret og kaller ham barnet mitt, barnet mitt.

Da han kom til denne byen lærte han seg ikke å stille spørsmål ved noe, bevege seg raskt, sove så lite som mulig, snakke lite, viske ut minnene om faren og den kvelden i september og prøve å finne en kvinne som kunne elske ham uten å be om noe, han fant flere slike kvinner, og mistet dem igjen, en hver måned, en hver dag, han fant menn fra land lenger syd enn hans, asiater fulle av gryn og vestindere med ben så lange at de aldri tok slutt, i timene kastet bort sammen med sine landsmenn lærte han kjærligheten deres å kjenne gjennom mørke kvelder i fjerne forsteder langt fra sentrum, han så dem gå hjemmefra sminket, lettet, svinse smilende omkring i underjordiske garasjer helt til det grydde av dag, en pille og en slurk rom, en pose pulver på omgang, sniff og send videre, sniff og send videre, partivare kjøpt for penger spart opp gjennom en måned, han har måttet flytte tusen ganger, etter voldsomme krangler, av grunner han kan le av nå, og kanskje skyldtes det ikke annet enn grumset han hadde med seg fra øya, at han ikke klarte å snakke med noen, ikke finne noe å snakke om, bare dans og penger, ikke noe annet.

I uker og måneder var det bare musikken fra walkman'en som holdt ham med selskap, timene med dans og det tette regnet, en himmel uten stjerner, mørke strofer – Herregud – sa han hundrevis av ganger til seg selv foran speilet – Det eneste jeg vil er å leve og danse, bevege armer og ben etter musikken, skape nye figurer på scenen og kjenne at jeg har publikum i min makt – og hver gang ble han i speilet møtt av bildet av en stadig tynnere og vakrere gutt, raskere, levende og ensom, langt fra strendene og solnedgangene i havnen, av en mann uten mor og uten far, uten kvinner i stand til å elske ham mer enn en natt, drømmer og raseri, hver kveld med hjertet litt hardere, grensen krysset, for lengst

- Bli her og sov – sier kvinnen, hun holder ham hardt om skuldrene, munnen mot halsen hans, han gjør seg langsomt fri, han kysser henne ikke og ser ikke på henne – Bli her, da vel, bli her og sov – han svarer ikke og kysser henne ikke, han skriver mobiltelefonnummeret sitt på en lapp, lar den ligge der, på teppet, under trusen hennes, han går ut på badet, han tenker på flyet fra øya og den fremmede om bord, han går inn i stuen igjen, ser på henne, det ser ut som om hun sover – Du er så trist, kjære deg, du er altfor trist til å være så ung – hun snakker til ham som i søvne, som drevet av sted med tankene sine – Bli her hos meg, i natt, du er så altfor trist, du klarer deg ikke alene, så ung som du er, hvor gammel er du? – Elias svarer ikke, han går ut på gaten, puster dypt inn, det regner, han trekker frakken opp over hodet, men blir våt allikevel – Jeg er ikke trist – svarer han seg selv – Jeg er alene og har det bra slik, jeg er ikke trist - .

Moren vet om hemmelighetene hans og forelskelsene hans, men hun har ikke krefter til å forsvare ham, til å kjempe mot faren, raseriet hans over å høre visse rykter om sønnen, latteren han kan høre i barene i landsbyen, moren som plutselig synes å ha blitt så mye eldre, hun stryker ham ikke lenger gjennom håret når hun snakker til ham, hun spør hva han vil gjøre når han blir ferdig med skolen og hvorfor han drar inn til byen hver eneste kveld, han forteller henne ikke om danseundervisningen eller om fetteren, han føler at hun ikke vil forstå det, at det smertefulle ved valgene hans er noe han ikke kan dele, at han bør holde det for seg selv, skåne moren og denne faren som ikke forstår, moren som sverger ham sin kjærlighet, men ikke vil miste ham – Hva vil du studere, Elias? – han svarer ikke, han synes ikke det er så viktig.

Det var ikke bare i begynnelsen at det var hardt, det har vært det hele tiden, hvert øyeblikk, pengene og tiden som ikke strekker til, slaveriet på skolen, seks, syv, åtte timer med undervisning og prøver, hver dag, mandag til fredag, noen ganger også lørdag, om søndagen sitter du død foran tv'en eller ligger rett ut på gulvet og stirrer i taket og forsøker å samle krefter, det har alltid vært hardt, en kveld er Elias alene igjen på skolen, det er ingen andre der, to timer etter at alle andre er gått gjør han øvelsene sine og prøver ut trinnene til en ny dans han har hatt i tankene en stund, Slipp hundene løs, har han tenkt å kalle den, etter en av de nattsvarte sangene han ofte hører på – Slipp hundene løs på meg – heter det i sangen – Og slå ut håret, for hver gang du kommer til meg, er du et lite mysterium – gutten hører musikken inne i seg og spiller ut kjærlighet og sjalusi alene foran speilet, han jobber hardt, føler seg sliten og lykkelig, han dusjer og skifter, spiser et rundstykke sammen med Max, nattevakten, to meter høy, ikke annet enn muskler og tatoveringer – Men du – spør han – du som er utlending, hva gjør du egentlig om kveldene? – og han forteller om ungdomsårliv tilbragt på diskoteker og klubber, om et forhold han nettopp har innledet, om at han ikke har lyst til å gå så mye ut lenger, om en borettslagsleilighet nord i byen, om lån og banker og prosjekter for ti, tyve år fremover, Elias spiser taust rundstykket sitt, sier ha det til sin venn for en kveld – Vi er omtrent like gamle, du og jeg – sier Max med et smil, og han kan ikke annet enn nikke.

Det er den siste september måned hjemme, den siste dagen i det andre livet, det går mot kveld, fetterens leilighet er liten og naken, over himmelen driver store tunge skyer som varsler regn, de har spist middag og røkt, de sitter begge i boxershorts og undertrøye, det er varmt i stuen, indisk musikk på stereoanlegget, de ser ut av vinduet, mot bukten og havnen, havet ligger allerede mørkt, bare lyset fra fyret gjennomborer alt det svarte, de sitter tett sammen, i en omfavnelser de ikke klarer å kontrollere, kanskje fordi de ikke vil, fetteren heter Fabio og har jobb og er ti år eldre enn ham, Elias liker ansiktet hans og hendene hans, men alt har liksom en bitter smak, han vet ikke hvorfor, men han føler det slik, i munnen og inne i seg, Fabio kysser ørene og halsen hans, han trykker ham så hardt inntil seg at han klorer opp huden, men styrken hans kjennes god – Jeg elsker deg – sier han lavt, Elias vet ikke hva han skal si, han lar seg kysse.

Han tar telefonen, kvinnen spør hva han holder på med, om han har lyst

til å treffe henne, han svarer ja, han foreslår at de kan dra ut til flyplassen, dersom hun har tid og lyst til å bli med ham og ta imot et fly som kommer fra utlandet med en del av fortiden hans om bord – Jeg skal forklare deg det siden, hvis jeg er i stand til å forklare noe som helst – hun forstår ikke hva han mener, men gjør som han vil, de møtes i Camden, på en kafé like ved der hun bor – Skal vi spise noe hos meg først, har vi tid til det? – Elias nikker, han bestiller vin, han ser på henne: hun er vakker, og hun smiler hele tiden, uten å virke fjollete – Hvorfor ringte du? – spør han og kysser henne, kvinnen holder hendene hans i sine, hun ser ham inn i øynene, mørke, som på nippet til å gråte, hun sier at han virker så ung, at han ikke er stort mer enn et barn, han sitter taus, med minnene sine.

Natten er mild og det regner, Fabio holder fetteren i et stille favntak – Ikke gråt – sier han – Vær så snill, ikke gråt – Elias har leppene kløvet, blødende, det ene benet halvt brukket, kroppen verker og øynene har hovne blåveiser, han gråter og knytter nevene i sinne og redsel, han hører Fabio som gjentar at han skal ta det med ro, ikke gråte, ikke være redd mer, han kjenner den lette omfavnelsen og kyssene hans på de lukkede øynene, forsiktige så det ikke skal gjøre vondt, kjærtegn over hake og kinn – Det er over nå – sier Fabio og forsøker å smile, han legger is på blåmerkene, renser sårene med bomull og sprit, langsomt, veldig langsomt – Det er over nå, alt er over, ikke tenk mer på det, ikke gråt, glem det, straks, med en gang, som om ingenting skulle ha skjedd, glem det og reis din vei – Elias hulker, han klarer ikke å slutte å hulke, han har vondt overalt, inne i seg, dypt inne i seg, øynene gjenklistret og hodet som verker, han kan ikke røre seg uten at smertene hugger til og han kjenner kvalmen – Jeg skal ta meg av dette – sier Fabio i øret hans, hvisker nesten – Du må bort herfra, glemme denne kvelden, jeg gir deg pengene til reisen, jeg gir deg det du vil ha, reis din vei og begynn forfra, reis langt bort og glem faren din, glem meg også – og han kysser ham og kjærtegner ham, han holder hendene hans og sverger ham sin kjærlighet, velsigner ham og tilgir, kaller ham lille gutten min, hjertevennen min, min store kjærlighet, min umulige kjærlighet.

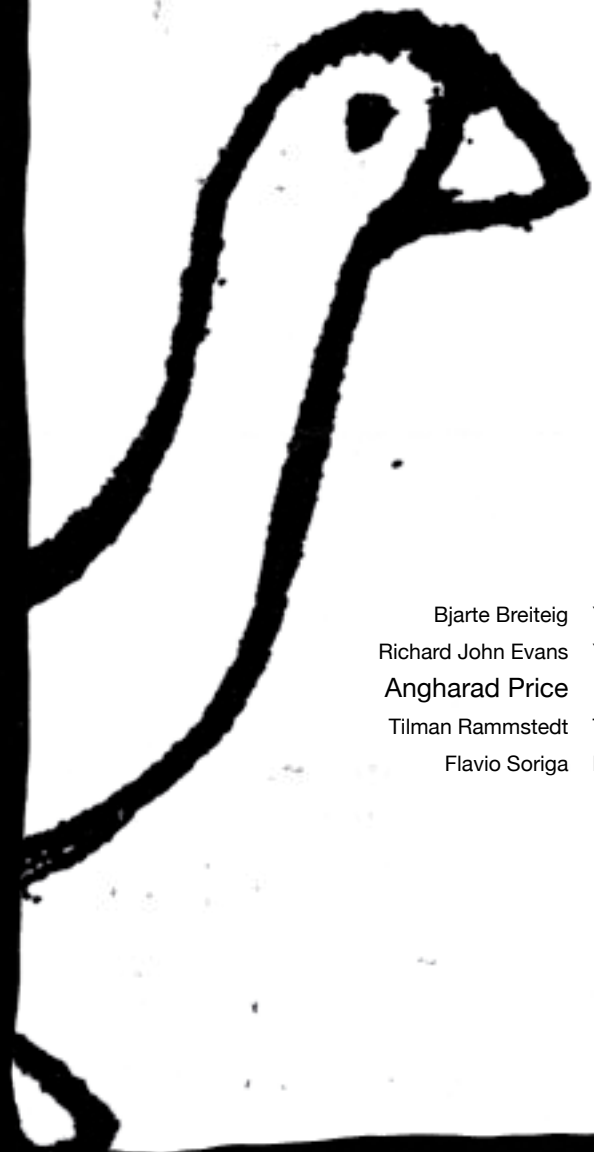
Han har aldri vært flink til å snakke åpent, til å forklare og huske, i årevis har han kjempet mot minnene og nå føler han det plutselig som viktig å vende tilbake, gjøre opp regnskapene og virkelig forstå – Faren min burde ikke komme – det er alt han kan si, han klarer ikke å snakke om moren og om telefonene fra henne, om hvordan hun har hørt eldre og mer

lidende ut for hver gang, hvert år, hver julaften – Når du først har krysset en grense, bør du aldri vende tilbake – han har tanker som denne, men han kan ikke forklare dem, igjen er de i stuen hos henne, igjen er han oppslukt av meksikanske veggtepper, han ser på denne kvinnen som han nesten ikke kjenner, og han er glad for å være sammen med henne, han vil fortelle henne alt, lette sitt hjerte, gjøre opp regnskapene med hennes hjelp – Moren min forlot ham, hun gikk sin vei, stakk av fra faren min, lot ham sitte igjen alene og fortapt, jeg trodde ikke det var mulig, men det var det – forteller han, omsider, han holder om henne, og lar henne holde om seg. – Han forandret seg, ble en annen, kveld etter kveld, på bar til langt på natt eller foran tv'en, som om hun ikke var til stede, og jeg vet at det er min skyld at det gikk slik, på en måte, etter den kvelden da han fulgte etter meg og overrasket meg, i et mørkt rom, sammen med en gutt som var en slektning av meg, nakne, bare vi to, jeg vet at det ikke var faren min som slo meg, som såret meg for alltid, det var den mannen som plikter å gjøre visse ting, som ikke kan tillate alt, den mannen som har visse regler han må følge, jeg vet at det tok slutt den kvelden, mellom dem og meg, mellom ham og henne, jeg vet at han aldri tilgav henne at hun sendte penger til meg, at hun fortsatte å ringe meg og være glad i meg, jeg vet at jeg har hatet ham og ønsket å se ham død, ikke på grunn av smertene han påførte meg, på grunn av det som gikk i stykker inne i meg, på grunn av den håpløse ydmykelsen, jeg vet ikke hva som skjer nå, hva som vil kunne skje, jeg vet ikke om vi vil være i stand til å omfavne hverandre, være noe mer enn to tapere som hater hverandre, jeg vet ikke hvorfor han har bestemt seg for å komme hit, få meg til å krysse grensen igjen, ta meg med tilbake – her tier han, tar imot kysset hennes, hvisker i øret hennes – Ikke gå fra meg, hvem du enn er, når du følger meg til møtet med ham, hold hardt om meg, gi meg hånden din - .

De går tause i regnet, det evinnelige grå ettermiddagsregnet, i landet han kommer fra sitter, nå i disse marsdagene, vakre piker og viser frem de nakne bena sine ved restaurantbordene i sentrum, tyske turister sliter seg opp gjennom de bratte smugene i middelalderbyen, blendes av lyset og av skjønnheten idet de kommer ut på festningsplassen, havet glitrer som om det skulle være midtsommers og solen gir blaffen i årstidene, kraftfull og arrogant som en fattiggutt, i landet han kommer fra kan regnet la vente på seg i måneder, for så å plaske ned, oversvømme markene og farge himmelen kullsvart, vannet mørkt og mektig og sprakende, skyene som aldri hvilende mitraljøser, som får deg til å føle at du lever og ånder, regnet

her i denne byen virker skittent og dødt, de venter på toget til flyplassen,
gutten traver frem og tilbake, nervøs, opphisset, redd for at grensen
han har krysset skal fange ham inn på nytt – Hvordan går det med deg?
spør kvinnen, han ser på henne, hun er vakker, tynn og svartkledd, de
gir hverandre hendene og ser hverandre inn i øynene – Det går helt fint
– svarer Elias, stemmen hans skjelver litt.

ffiniau

Bjarte Breiteig	Ymlaen (cyfieithiad o'r Saesneg gan Angharad Price)
Richard John Evans	Y Cilgant (cyfieithiad gan Angharad Price)
Angharad Price	Rhwng Môn ac Arfon
Tilman Rammstedt	Tyllau Pryfed (cyfieithiad gan Angharad Price)
Flavio Soriga	Rhyddhad i'r cŵn! (cyfieithiad gan Angharad Price)

Bjarte Breiteig

YMLAEN

Cyrhaeddodd y llythyr ym mis Awst, ac erbyn hynny roeddem wedi rhoi'r gorau i aros amdano. Safai Elisabet wrth y goeden eirin yn pigo'r ffrwythau anaeddfed. Gwenodd arnaf wrth imi ddod trwy'r giât gyda'r post. Roedd wedi bod yn haf heulog, ac roeddem wedi treulio'r gwyliau yn yr ardd, fel arfer gyda llyfr yr un, ac roedd ganddi hi linellau gwynion ar ei thalcen oherwydd ei sbectol haul. Rhoddais y llythyr iddi - roeddwn eisoes wedi'i ddarllen - ac wrth iddi hithau ei ddarllen cydiais yn un o'r canghennau a dechrau pigo eirin ar hap. Roeddent yr un maint â mes ac yn hongian yn agos at ei gilydd dan y dail meddal. Fe'u teflais ar y domen gompost, fesul un, wrth eu pigo. Y dydd Llun yma, meddai Elisabet. Ie, meddwn innau. Dydyn nhw ddim yn dweud am faint y byddi di yno, meddai hi. Rhyw wythnos, yn ôl y sôn, meddwn i, ond mae'n dibynnu, wrth gwrs. Pan drois ati edrychodd hi'r ffordd arall a gwyddwn ei bod am wylo. Edrychais arni'n croesi'r lawnt tuag at ddrws y gegin. Roedd yn gwisgo hen drowsus tynn nad oeddwn wedi ei weld ers talwm, ac roedd ei gwasg yn noeth. Teimlais chwant yn fy mhigo.

Ar y nos Sul fe'm gyrrodd at yr orsaf. Roeddwn yno'n gynnar. Roedd wedi dechrau tywyllu a goleuwyd y lampau gwasgaredig wrth inni sefyll ac aros. Aeth pobl heibio gyda sachau cefn a chesys, yn eu cario i mewn i'r cerbydau. Yn y tu blaen, wrth yr injan, safai dynion mewn ofarôls yn llwytho nwyddau oddi ar gerbyd i mewn i'r trên. Roedd Elisabet wedi plethu ei breichiau ar draws ei bron. Roedd wedi bod yn glôs y diwrnod hwnnw, ond roedd wedi oeri erbyn min nos. Dywedais mai'r peth gorau y gallai ei wneud oedd cysgu gymaint â phosibl. Tor, meddai hi. Rhoddais fy mraich amdani. Teimlais mor denau ydoedd. Dwi'n mynd, meddwn. Amneidiodd hithau. Cydiais yn y cês, dringo ar y trên a mynd tuag yn ôl at y cerbydau cysgu. Roedd gennyf le mewn caban i ddau. Doedd neb yno pan gyrhaeddais ond roedd brws dannedd anghyfarwydd mewn gwydr

plastig ar y silff dan y drych. Gwthiais y cês i mewn i'r silff bwrpasol wrth y drws a mynd at y ffenest. Safai Elisabet ar y platfform o hyd. Ni'm gwelodd am funud. Cerddodd ataf a sefyll yn syth y tu allan, ac edrychai fel petai am ddweud rhywbeth. Dangosais iddi na ellid agor y ffenest. Amneidiodd. Rhwbiodd ran uchaf ei breichiau noeth. Edrychodd y ddau ohonom ar ein gilydd am ryw funud efallai. Wedyn gostyngodd ei golygon, troi ymaith a mynd.

Rhoddais siaced fy siwt i hongian ar y peg wrth y ffenest, cloi'r drws a gorwedd i lawr ar y gwely isaf. Wedi ysbaid pylodd fy meddyliau a dechreuais bendwmpian. Mae'n rhaid na fûm yn cysgu'n hir cyn imi gael fy neffro gan ddyd oedd wedi plygu drosof gan gyffwrdd fy mraich. Esgusodwch fi, dach chi'n cysgu ar fy ngwely i, meddai. Cyfeiriodd at ei docyn a'i ddal i fyny o'm blaen. Codais yn araf er mwyn osgoi penysgafndra. Roedd wedi tywyllu yn y cerbyd ac roedd y trênn wedi dechrau symud. Prin yr oeddwn wedi codi pan wenodd y dyn o glust i glust a'm taro ar fy ysgwydd. Y ti sy 'na, Tor, meddai. Edrychais arno. Roedd ganddo dagell welw a oferaid dros goler ei grys ac ogleuai braidd o alcohol. Nid oedd dim yn gyfarwydd yn ei gylch. Wyt ti ddim yn fy nghofio i? gofynnodd. Na, meddwn. Wimp ydw i. Edrychodd arnaf yn ddisgwylgar. Wimp? meddwn. Chwarddodd rhyw ychydig. Dyna beth yr oeddet yn fy ngalw i, meddai. Dywedais nad oeddwn yn cofio unrhyw Wimp, mae'n rhaid ei fod wedi drysu rhyngof a rhywun arall. Na, na, na. Fe'm tarodd yn ysgafn ar fy mron. Tor wyt ti, ynde? Ie, meddwn. Wel, dan ni'n nabad ein gilydd felly, meddai. A gyda hynny gorweddodd ar y gwely isaf, fel yr oeddwn innau newydd ei wneud. Rhoddodd ei freichiau dan ei ben ac edrych arnaf. Roedd patsys gwlyb ar ei grys dan ei geseiliau. Felly dwyt ti ddim yn cofio'r bachgen mawr yn nosbarth C? holodd. Na, meddwn. Y bachgen yr oeddet ti'n ei alw'n Wimp? Nid atebais. Edrychais allan trwy'r ffenest. Hedodd tref heibio a phobl yn chwarae pêl-droed ar gae wedi'i oleuo. Ond dwi'n dy gofio di yn dda, meddai Wimp y tu cefn imi. Tor a'r gwallt golau. Tor a'r beic BMX. Tor a ddangosai ei din pan fyddai'r bws yn mynd heibio. Felly ti'n mynd i Sweden? Ydw, meddwn. Busnes? Ysgydwais fy mhen. Dwi angen llawdriniaeth, meddwn. Ac mae'n rhaid i ti fynd yr holl ffordd i Sweden? holodd. Trois ato. Gorweddai yno'n gwenu. Gwelais fod rhywbeth cyfarwydd yn ei gylch wedi'r cyfan, ond doeddwn yn dal ddim yn ei gofio. Tynnodd fflasg fechan o boced ei drowsus, drachtio ohoni ac wedyn ei dal allan i mi. Roedd yn gynnes ar ôl bod yn erbyn ei goes a llosgodd fy ngwddw'n gas pan yfais ohoni. Rhoddais y fflasg yn ôl

iddo, codi siaced fy siwt oddi ar y peg a chymryd fy amser yn ei gwisgo. Gwasgodd llaw Wimp y bar a redai hyd ymyl y gwely i atal pobl rhag syrthio. Wyt ti'n mynd? gofynnodd. Dwi angen diod o gwrw cyn mynd i'r gwely, meddwn. Winciodd arnaf. Wrth gwrs, meddai, wrth gwrs.

Trên modern ydoedd gyda drysau a lithrai'n agored cyn imi gael cyfle i'w cyffwrdd. Lledorweddaid pobl yn y seddau, gan droi ymaith eu golygon pan edrychwn arnynt. Doedd neb yn y cerbyd bwyta. Prynais gwrw ac eistedd wrth fwrdd wrth y ffenest. Wrth i mi yfed, edrychais trwy fy adlewyrchiad ac i mewn i'r nos dywyll. Efallai mai'r gwres oedd ar fai, neu nad oeddwn wedi bwyta ers sbel, wn i ddim, ond aeth yr alcohol i'm pen yn syth bin. Gorffennais y cwrw a phrynu un arall. Weithiau byddai'r trênn yn troi'n sydyn gan roi'r argraff fy mod yn hofran, ac yn ystod yr ychydig eiliadau hynny caewn fy llygaid a'm dychmygu fy hun yn hedfan ar draws y tirlun. Hanner ffordd trwy fy nhrydydd cwrw dechreuodd y ffôn ddirgrynu yn fy mhoced. Estynnais ato, ond roeddwn mor feddw fel na wnes i ddim ond eistedd yno yn edrych ar ei henw ar y sgrin, gan feddwl na fyddai sgwrs yn dod â ni yn nes at ein gilydd. Wedi iddo stopio canu, trois y ffôn i ffwrdd a'i roi yn ôl yn fy mhoced. Wyt ti ddim am ei ateb o? meddai llais y tu cefn imi. Wimp oedd yno, wedi dod i mewn ac yn sefyll wrth y cownter. Ciledrychodd y weinyddes arnaf dros dwmpath o gacennau mewn cydau plastig. Roedd ar fin arllwys diod o gwrw iddo. Dydw i ddim bob tro eisiau siarad, meddwn. Cydiodd Wimp yn ei gwrw, talu a dod i eistedd ataf wrth y bwrdd. Felly dwyt ti ddim eisiau siarad gyda dy wraig, gofynnodd. Plygais ymlaen yn fy sedd. Mae'n amlwg dy fod yn gwbl llawer iawn amdanaf, o'nd wyt? meddwn. Cododd ei ysgwyddau. Does 'na fawr i'w wybod, meddai. Yfais fy nghwrrw. Gwnaeth yntau'r un modd, a gallwn weld ein hadlewyrchiad pwl yn y ffenest; gwisgai'r ddau ohonom siacedi llwyd ac roedd gan y ddau ohonom wallt yr un lliw. Gyda llaw, mae'n ddigon naturiol i rywun aflwyddiannus gofio rhywun llwyddiannus, ac nid fel arall, meddai yntau. Felly ti'n dy weld dy hun yn rhywun aflwyddiannus, holais. Ydw, meddai. Edrychodd yn syth arnaf. Pwysodd yn ôl yn ei gadair a dal ei wydr yn llonydd ar un goes. Wyt ti'n gwybod, meddai, roeddwn i'n arfer dy edmygu di? Pam? gofynnais. Cododd ei ysgwyddau. Roeddet ti'n hyderus, roedd y merched yn dy hoffi, pethau fel 'na. Ond un diwrnod mi beidiais, ychwanegodd. Peidio â'm edmygu i? gofynnais. Amneidiodd yntau.

Dyna'r flwyddyn yr oedd gan bawb farcud, meddai Wimp. Wyt ti'n cofio? Barcudau ymhob man. Cyn gynted ag y deuai'r awel leiaf, i fyny â nhw

mewn meysydd parcio a chaeau pêl-droed. Amneidiais. Roeddwn yn cofio hynny. Daeth y cyfan fel rhyw haint i daenu dros yr ardal a diflannu wedyn yr un mor ddisymwth ag y daeth. Roedd pobl wedi prynu barcudau trwy'r post o Siapan a Korea; barcudau mewn blychau mawr gyda baneri a chynffonnau, tra byddai eraill yn eu creu mewn dosbarthiadau gwaith coed. Cofiai Wimp yn dda sut farcud oedd gennyf i. Roedd wedi ei wneud o sidan parasiwt go-iawn, y deunydd y ddu bits ac roedd yn debyg i ystlum enfawr. Roeddwn bron wedi ei anghofio, ond yn awr llifodd yr atgofion yn ôl wrth i Wimp siarad. Un diwrnod pan oedd y gwynt yn chwythu'n gryf, aeth fy marcud yn sownd mewn craen a safai ar y pryd ar fryn islaw'r ysgol, ac aeth y llinyn yn gaglau ynddo. Disgrifiodd Wimp y criw a ffurfiodd wrth waelod y craen, pawb yn sefyll yno'n llawn cyffro wrth i mi ddringo dros y ffens ddiogelwch ac i fyny'r ysgol gul yng ngholofn ganol y craen. Dringais i fyny heibio i gaban y gyrrwr nes cyrraedd y man lle deuai'r ysgol i ben. Yna fe'm gwelsant yn gorwedd yn fflat ar fy mol ac yn dechrau cropian ar hyd y fraich; ond doeddwn i ddim wedi mynd ymhell pan arhosais a gorwedd yno'n llonydd. Lledodd panig ymhlith y criw ar y llawr. Roedden nhw'n credu fy mod wedi llewygu ac y byddwn yn syrthio unrhyw funud. Dyma nhw'n dechrau gweiddi arnaf. Tor! gwaeddon nhw. Tor, Tor deffra! Roeddent yn syllu ar fy wyneb oedd yn ddim ond smotyn bach, gwyn. O'r diwedd rhedodd rhywun ar draws y bryn i ddweud wrth yr oedolion.

Llyncodd Wimp lond ceg o gwrw. Sylweddolais fy mod yn gwenu. Oedd arnoch chi ofn go iawn? gofynnais. Wrth gwrs, meddai. Ond mi elli fentro fy mod yn eiddigeddus ohonot. Dychmyga gael criw o bobl yn sefyll yno'n galw arnat. A ninnau'n llawenhau pan ddest i lawr, er nad oeddet wedi bod yn agos at y barcud. Gostyngodd ei lais gan edrych at y ffenest dywyll. Y diwrnod canlynol roedd 'na gorwynt yn chwythu, meddai. A dyna pryd y penderfynodd. Byddai'n gwneud yr hyn nad oeddwn i wedi llwyddo i'w wneud. Fin nos safodd wrth y craen eto, ar ei ben ei hun y tro hwn. Roedd hi'n tywyllu, ond ymhell uwchlaw gallai weld y barcud yn symud yn y gwynt ac yn tynnu ar y llinyn nes bod y craen i gyd yn crynu. Yn ei boced roedd cyllell fechan, ac mi ddefnyddiai honno i'w dorri'n rhydd. Soniodd wrthyf sut y dechreuodd ddringo a theimlo'r gwynt yn cydio ynddo bron yn syth bin. Roedd yn fachgen reit dew y dyddiau hynny, felly roedd hi'n gryn ymdrech a chyn bo hir colodd deimlad yn ei ddwylo wrth iddynt gydio yn y dur oer. Ar daen oddi tano yr oedd y tai, eu goleuadau, a'r bont lle gyrrai'r ceir mewn ffrwd gyson. Roedd iard yr ysgol wedi ei goleuo gan oleuadau gwynlas a daflai gysgodion bychan hyd yr asffalt, a gallai weld

y lle cyfrinachol y tu cefn i'r biniau sbwriel lle'r arferai fynd i ymguddio. Edrychai'r cyfan mor fach a phitw. Pan gyrhaeddodd gaban y gyrrwr dringodd i mewn i orffwys am ychydig. Roedd hanner llond cwpan o goffi yno, ac fe'i gollyngodd trwy'r drws a'i wyllo'n disgyn yn araf ac yn taro'n erbyn grisiau'r ysgol a'r bariau cyn diflannu i'r tywyllwch. Wedyn dringodd y gweddiill cyn dechrau cropian hyd y fraich. Pigai'r gwynt dagrau o gil ei lygaid a dychmygodd y gweddiill ohonom yn sefyll wrth waelod y craen yn ofni ac yn galw arno i droi'n ôl. Llwyddodd i gropian dros y gwagle enfawr oedd rhwng y bariau a theimlo'r fraich yn siglo fwyfwy po bellaf yr âi. Roedd pen y fraich yn bellach nag yr oedd wedi tybio a phan gyrhaeddodd y pen o'r diwedd roedd ei freichiau wedi ymlâdd oherwydd y straen. Gorweddodd yno'n gwyllo'r barcud. Edrychai'n debyg i ddraig flin yn ei thafllu ei hun yn ôl ac ymlaen yn y tywyllwch, a'r deunydd yn ymestyn ac yn siffrwd ac yn clecian. Roedd un ochr wedi rhwygo a hynny oedd yn achosi'r holl dwrw. Roedd fel petai'n dioddef, meddai Wimp, a drachtio o'r cwrw eto. Dioddef? meddwn. Amneidiodd ac agor a chau ei lygaid ddwywaith neu dair. Soniodd sut yr oedd wedi codi'n sigledig ar ei draed ar y bariau gan ei ddal ei hun wrth y trawst uwchben gydag un llaw a dal y llinyn gyda'r llall. Ond pan geisiodd dynnu'r barcud tuag ato gwelodd bod y gwynt yn rhy gryf ac yn y diwedd pwysodd ar y trawst uchaf, clymu'r llinyn o gwmpas ei law sawl gwaith a'i dorri wedyn. Y funud honno teimlodd mor rymus oedd y barcud. Roedd yn gryfach nag unrhyw ddyn, a gollyngodd y gyllell a dal yn y llinyn gyda'i ddwy law, gan wybod y gallai'n hawdd gael ei daflu wysg ei gefn unrhyw adeg.

Tra siaradai Wimp roedd y weinyddes wedi glanhau'r byrddau ac roedd bellach ar fin cau. Fflachiodd oleuadau'r nenfwd er mwyn peri inni adael. Eisteddai Wimp dan syllu ar ei wydr gwag. Ac wedyn, meddwn, beth ddigwyddodd wedyn? Cododd ei olygon at un o'm hysgwyddau. Beth ddigwyddodd wedyn oedd i mi ddechrau credu yn Nuw, meddai. Felly ti'n Gristion? holais. Ysgydwodd ei ben. Nid Duw ydi Duw, meddai. Roedd eisiau dweud mwy. Aeth hynny'n sownd rhywle y tu mewn iddo, a chododd ei wydr at ei geg, ond pan ganfu ei fod yn wag fe'i rhoddodd i lawr eto. A dyna pryd y rhoist y gorau i'm hedmygu i? gofynnais. Amneidiodd. Ers hynny dydw i ddim wedi edmygu neb na dim, meddai. Edrychais trwy'r ffenest. Rhywle uwch ein pen taniodd y cêbl trydan gan oleuo'r tirlun am funud. Gwelais gip ar beiriant medi wedi ei adael mewn cae a wal garreg a ddiflannodd i'r tywyllwch. Daeth y tocynnwr trwy'r cerbyd a sefyll o'n blaenau. Ai Tor Karlsen ydi un ohonoch chi? Y fo, meddai Wimp gan

amneidio tuag ataf. Mae 'na alwad ffôn i chi, meddai'r tocynnwr. Gofynnais a oedd 'na rywbeth o'i le. Nid atebodd, ond edrychodd yn gyfeillgar arnaf. Tyrd gyda mi, meddai. Ciledrychais ar Wimp cyn imi fynd ond ni ddaliodd fy llygad. Eisteddai yno a'i ben wedi gostwng, dan rwbio chwydd cochlyd ar ei wddw.

Dilynais y tocynnwr ymlaen trwy'r trê. Datglodd y drws gydag allwedd a grogai ar gadwyn hyblyg, ac aethom i mewn trwy ystafell nwyddau dywyll. Mewn caban ac iddo waliau gwydr eisteddai dyn mewn iwniform yn edrych ar fideo a golwg ddiffurt ar ei wyneb. Ynghanol yr ystafell roedd drws llithro yn lled agored yn arwain at gaban y gyrrwr, ac ar un ochr yr oedd y ffôn. Gwenodd y tocynnwr a throi ymaith. Gosodais y derbynnydd wrth fy nghlust a dweud helo, ond ni ddaeth ateb. Elisabet, beth sydd? A dyna ei llais. Y tywyllwch, dyna'r cyfan a ddywedodd. Ydi hi'n dal i fod felly? gofynnais. Gofynnodd imi pam y trois fy ffôn i fwrdd. Y batri, meddwn. Fe'i clywais yn anadlu yn y derbynnydd. Yng nghaban y gyrrwr eisteddai dyn gwalltgoch yn ôl yn ei sedd yn siarad gyda rhywun oedd o'r golwg. Edrychai'n gysurus yno. Ar flaen y trê tafllai'r goleuadau lewyrch fel ysbryd ar y rheilffordd a âi ymlaen ac ymlaen yn y tywyllwch. Yn sydyn gwyrdd y goleuadau a rhuthrodd i trê i mewn i gornel dan chwibanu. Beth oedd hynna? meddai Elisabet. Dim ond y trê, meddwn. O, meddai. Ro'n i'n meddwl mai seiren oedd yna. Gofynnais iddi a oedd yn yr ystafell fyw. Oedd, a gwyddwn yn iawn lle'r eisteddai: yn y gadair ledr gyda blanced drosti a hithau'n syllu ar y llenni wedi cau. Soniais wrthi fy mod wedi cyfarfod hen gyfaill. Gofynnodd pwy a dywedais innau mai Wimp ydoedd. Wimp? meddai. Dyna beth yr arferem ei alw, meddwn. Fuest ti'n ei fwlio? gofynnodd. Wn i ddim, meddwn, dydw i ddim yn ei gofio. Mae o'n fy nghofio i, ond dydw i ddim yn ei gofio o. Swniai Elisabet yn anobeithiol. O na, meddai, dyna dy gof di eto. Ni ddywedais innau ddim. Pam fuest ti'n ei fwlio? gofynnodd. Sylwais ei bod yn anniddig. Wn i ddim, meddwn, dydw i wir yr ddim yn cofio. O Tor, meddai. Ymlacia, meddwn, mae'n beth hollol arferol dy fod yn anghofio'r rhai... Y rhai beth? gofynnodd. Na, meddwn, dim byd. Dechreuais siarad am rywbeth arall. Gofynnais iddi sut y llwyddodd i gael y rhif, sut y llwyddodd i allu siarad gyda mi. Nid atebodd. Ond mae'n rhaid dy fod wedi dweud rhywbeth, meddwn. Mi ddywedais dy fod yn wael, meddai. Mi ddywedais efallai na fyddem byth yn gweld ein gilydd eto. Ond Elisabet, meddwn. Dechreuodd wylo. Wyddwn i ddim beth arall i'w ddweud, meddai. Wel, meddwn. Dim ots erbyn hyn. Dydan i ddim yn ofergoelus, nac ydan? Ceisiais chwerthin. Mae mor dywyll yma,

meddai hi dan wylo. Nac ydi, meddwn, ti sy'n ei gweld hi felly, ti'n gwybod hynny. Y Wimp yna, meddai, rhaid i ti ymddiheuro wrtho. Rhaid, meddwn. Ti'n addo? Ydw, meddwn. Tor, meddai, wyt ti'n fy ngharu i? Elisabet, meddwn. Chwarddodd rywfaint a snwffian yn y derbynnydd. Wedi ysbaid dywedais innau: dwi am fynd. Dwi'n dy garu di, meddwn. Yna rhoddais y ffôn i lawr. Eisteddais wrth y ffôn am ychydig, rhag ofn iddi ffonio'n ôl. Yng nghaban y gyrrwr gosododd y dyn gwalltgoch ei law ar lifer a'i wthio ymlaen. Cyflymodd y trê. Sylwodd fy mod yn ei wylio ac amneidiodd arnaf. Popeth yn iawn? gofynnodd. Fy ngwraig sydd ychydig...., meddwn. Gwenodd. Fel'na mae hi, wyddost ti, meddai, a chau'r drws llithro.

Dychwelais i'r cerbyd bwyta. Roedd y golau wedi diffodd ac roedd clawr wedi ei dynnu dros y cownter. Nid oedd neb yno. Es yn fy ôl trwy'r cerbydau a oedd yn awr yn dywyll ac i mewn i'm cerbyd cysgu. Nid oedd Wimp yno. Gorweddai'r fflasg ar y gobennydd ac roedd bag chwaraeon coch ar y llawr o flaen y basn ymolchi. Eisteddais ar ei wely, pwyso'n ôl ar y wal a drachtio o'r fflasg. Arhosais yno'n eistedd ond ni ddaeth Wimp yn ôl, ac o'r diwedd mae'n rhaid fy mod wedi mynd i gysgu, oherwydd y peth nesaf a wyddwn oedd ei bod yn olau y tu allan, roedd gennyf gur pen ac roedd y cwilt yn llaith gan frandi. Codais a golchi fy wyneb yn y ffrwd wan o ddwr yn y basn. Gwelais frws dannedd Wimp. Roedd tâp ar yr handlen er mwyn rhoi gwell gafael arni. Teimlwn yn anniddig wrth edrych arno a phenderfynais fynd am dro at flaen y trê. Cerddais yr holl ffordd at yr injan heb weld Wimp, ac ar y ffordd yn ôl edrychais yn y toiledau wrth fynd heibio. Gwthiais ddrysau'r trê i weld a ellid mynd allan tra oedd y trê yn symud, ond ni allwn mo'u hagar, na'r ffenestri chwaith. Roedd y teithwyr wedi deffro ac yn araf ymgasglu yn y coridor. Dychwelais at y cerbyd cysgu ac aros yno ar wely Wimp nes y cyrhaeddodd y trê ben ei daith. Y tu allan llifodd y bobl ar y platform. Wedi rhai munudau daeth conc ar y drws. Y tocynnwr oedd yno yn dweud ei fod am sicrhau bod pawb wedi deffro. Gofynnais a oedd wedi gweld unrhyw olwg o'r dyn mawr mewn siaced siwt y bûm yn siarad ag o y noswaith gynt. Meddylodd am funud, ond nid oedd yn cofio ei weld. Mae'n rhaid ei fod wedi mynd oddi ar y trê yn un o'r gorsafoedd ar y ffordd, meddai. Amneidiai. Mae'n rhaid, meddwn.

Teimlwn mai'r peth iawn i'w wneud oedd mynd â bag Wimp gyda mi. Rhoddais y brws dannedd a'r fflasg yn y bag, a oedd yn wag wedi'r cwbl, heblaw am goler wiplash o blastig a rwber. Wedyn gafaelais yn fy mag

a'm cês a mynd allan. Aeth grisiau symudol â mi at y neuadd gyrraedd lle'r oedd yr haul eisoes yn tywynnu trwy'r ffenestri gwydr mawr. Y tu allan ar y grisiau sefais gan edrych ar y strydoedd anghynefin, a'r bobl yn brysio heibio. Cerddais i lawr at y tacsis a dringo i mewn i sedd gefn y car cyntaf. I'r ysbyty, meddwn.

Richard John Evans

Y CILGANT

Safai bloc o fflatiau o'r enw Y Cilgant ar ymyl dinas fechan, gron. Roedd yn hir, isel ac oren. Llanwai ynys drionglog a ffurid gan dair ffordd. Roedd yr hen bobl leol yn cofio'r Cilgant yn cael ei adeiladu, rhyw ugain mlynedd yn ôl, ar safle hen berllan. Roedd rhai'n cofio ceffyl neu asyn yn sownd wrth ffens, eraill yn cofio'r afalau gor-aeddfed yn pydru yn y gwellt hir. Er gwaethaf rhu cyson y traffic, teimlai'r rhan fwyaf o'r preswylwyr - yn enwedig y rhai ar y pedwerydd a'r pumed llawr - bod Y Cilgant yn lle braf a thawel i fyw ynddo. Roedd hyn yn rhannol achos bod gofod gwyrdd o gaeau a choed tal, hynafol yn dod rhwng Y Cilgant a chanol y ddinas. Paradwys gwyntog cerddwyr cŵn, wedi'i glustnodi ar gyfer chwaraeon mewn mannau, ac mewn mannau eraill wedi'i adael i dyfu'n wyllt, ymgordeddai trwy barciau nes cyrraedd hen fur y ddinas a ffos y castell. Ar nosweithiau gaeafol byddai rhannau o'r ddinas yn disgleirio trwy'r canghennau - goleuadau swyddfeydd, cornel stadiwm chwaraeon, crymdo arian gwylfa'r coleg. Yn yr haf cuddid y golygfedd hyn gan flagur derw a llwyfain, ynn, ffawydd a llawydd. Bron na ddisgynnai rhyw lonyddwch gwledig ar falconïau Y Cilgant.

Preswyliai dau fath o bobl yn Y Cilgant, y rhai gweddol hen a'r rhai gweddol ifanc. Cynhwysai nifer o'r fflatiau wragedd gweddw wedi ymddeol, a'u cymdogion yn gallu clywed eu setiau teledu mor glir fel bod modd rhagweld pa raglenni y byddai'r hen wragedd yn dewis eu gwyllo fin nos. Yn y fflatiau eraill trigai pobl ifanc broffesiynol, ar eu pennau eu hunain neu mewn cyplau. Byddai'r cymdogion hyn yn dweud wrth eu plant pan ddeuent i'w gweld na fyddech chi'n clywed smic o'r drws nesaf trwy'r wythnos, dim ond weithiau ar nos Sadwrn mi gaech fiwsig yn curo yn hwyr i'r nos, ond doedd hynny ddim yn fwrn ar neb - nos Sadwrn oedd hi, wed'r cyfan.

Ar y pedwerydd llawr, yn fflat rhif tri-deg-dau, roedd Martin Gardener yn byw. Tan yn ddiweddar roedd Martin wedi bod yn marchnata a hyrwyddo ei ddinas yn rhan o'r Bwrdd Croeso Rhanbarthol. Ac yntau wedi graddio

mewn Astudiaethau Twristiaeth roedd Martin wedi gweithio'n galed i gyrraedd yr hyn a alwai ef yn swydd 'go-iawn', swydd a oedd yn fwy na chwarae â phapur. Yn ei swydd bresennol, gwaith Martin oedd cael syniadau, dadlau drostynt a goruchwyllo'u gweithredu. Ei gyrhaeddiadau proffesiynol mwyaf hyd yn hyn oedd ffair fwyd ryngwladol yn y ganolfan gynadledda a gwyl gelfyddydau ban-Ewropeaidd a barhai am wythnos gron. Roedd ganddo fwy o syniadau wrth gefn, ond oherwydd ei salwch ni fu'n gweithio am yr wyth mis diwethaf.

Un bore ddechrau mis Mai ddwy flynedd yn ôl, gwenai Martin yn lluddedig wrth ymbalfalu am yr allwedd i'w fflat, gan edrych ar y rhifau pres ar ei ddrws ffyrnt a'i hatgoffai yn ddianghenraid o'i oed. Ffroenodd wrth roi'r allwedd yn y clo. Roedd rhywun yn cael brechwast wedi'i ffrio. Gwnaeth stumog Martin sŵn od, uchel. Gwelodd trwy gil ei lygad y fenyw a drigai'n y fflat drws nesaf yn dod ar y landin tywyll.

Roedd y coridor yn y rhan yma yn arbennig o lydan, fel man pasio mewn ffordd gefn gwlad. Roedd cyfres o blanhigion yn dechrau y tu allan i rif 31. Mynawyd y bugail, y goesgoch, cyclamen, fioled Affrica, briallu'r Penrhyn a cheiriosen Caersalem i gyd yn ymladd eu lle, eu dail yn cyffwrdd a'u lliwiau'n cymysgu. Gorwedda'r potiau llai ar siliau ffenest a chrogai rhai oddi ar fframiau tiwb glas y ffenestri. Lle'r oedd y landin ar ei letaf byddai'r sawl oedd ar ei ffordd adref yn mynd heibio i dri photyn mawr oedd wedi'u gosod ar y llawr, oren, gwyrdd a glas, yn cynnwys cactws y Nadolig, yucca a'r ddeilen dyllog, a'r cyfan yn yfed o haul y pnawn trwy'r ffenestri tal. Ceid sbec ar faes parcio'r preswylwyr trwy'r petalau a'r coesau.

Parhai'r gyfres y tu hwnt i fflat Martin, gan deneuo wrth i'r coridor gulhau, a gorffen wrth y grisiau ar yr ochr ogleddol, gydag un lili wen fach yn gwywo wrth y diffoddwr tân. Roedd y gofod hwn, yr olygfa a'r planhigion yn gwneud i Martin feddwl am eiriau fel 'teras', 'gardd fotaneg', 'ty gwyrdd' ac 'arboretwm' wrth iddo gymryd y camau olaf at y drws; ac unwaith - ac yntau'n ansad ar ei draed ar ôl cinio hirach na'r disgwyl - meddyliodd am 'nen-ardd'.

Ni allai gofio enw ei gymydog, ond teimlai mai rhywbeth fel Grace neu Rose ydoedd. Darn o ddefnydd blodeuog ac argraff rhyw ddyfriwr bach glas a welai bob tro cyn cau'r drws.

Edrychodd Martin ar y gath yn nesáu ato trwy'r coridor. Roedd hi wedi bod yn gwrando ar y radio yn y gegin tra oedd yntau yn y siop. Cipedrychodd i mewn i'r gegin a gweld ei bod wedi manteisio ar ei absenoldeb i wneud ei busnes, yn daclus yn y blwch. Hyn oedd arfer cath hen, ond parchus, Martin. Fe'i dilynodd i'r ystafell fyw.

Wynebu'r dwyrain a wnâi'r fflatiau yn Y Cilgant, ond doeddwn nhw ddim yn rhai golau. Yn atodiad i'r ystafell fyw roedd gan bob un falconi ac arno ddarn dur brown wedi'i folltio a lwyddai'n dda iawn i atal yr haul rhag treiddio i'r fflat. Stryffaglai ambell i belydryn i mewn i'r ystafelloedd, ond ni wnaent ddim ond gadael eu hól oren pŵl ar y waliau. Erbyn amser cinio byddai'r haul wedi mynd heibio, gan dreulio gweddill y dydd yn suddo i lawr yr ochr arall, yn arllwys ei olau i'r coridor ac ar y drwsau caeedig. Ond roedd un awr ddwys yn fuan wedi iddi wawrio pan fyddai'r golau hwnnw yn gallu brifo'r llygaid. Roedd yn olau od, gwelai Martin hynny yn awr, wrth iddo sefyll wrth ei gadair freichiau yn chwincio ac yn symud ei fag siopa o un llaw i'r llall. Yn hytrach na throchi'r fflat mewn golchiad disglair, cynnes, roedd fel petai'n ei chwistrellu â gwasgedd uchel. Atgoffwyd Martin o'r modd y byddai llif bach o ddŵr yn troi'n ffrwd chwyrn o'i wthio trwy agoriad cul.

Daeth Martin i arfer ag edrych ar y golau, syllu ar y pelydrau sgwâr trwy'r llen o fwg glaswyl, allan trwy'r drws llithro gwydr, dros y blwch-falconi, dros y ceir a safai wrth y goleuadau ar y briffordd y tu hwnt i ffens bren Y Cilgant, i mewn i'r coed, trwy'r coed, dros y coed, a thuag at adeiladau talach y ddinas, gyda gwaywffyn y stadiwm yn gloywi'n boenus, ac yn syth uwch eu pen, yn gostwng i gyffwrdd â nhw a'i fyseidd yn ysgwyd, yr haul. Gan bwysu ar y gadair freichiau, sylweddolodd Martin ei fod yn union yr un lle ag y bu pan wyliai ei dad a'i frawd yn dathlu dyfodiad Jac, y babi, gyda wisgi. Ddydd Mawrth diwethaf oedd hynny, tua'r adeg hon o'r bore. Roedd cael ymweliad gan unrhyw un ohonynt yn beth prin; doedd cael y ddau yno gyda'i gilydd erioed wedi digwydd o'r blaen. Roedd tad Martin, a'i frawd, Andy, wedi bod yn ffraeo ers sawl blwyddyn, a dim ond newydd ddechrau siarad â'i gilydd ar ôl wyth mis oerllyd. Asgwrn y gynnen i ddechrau oedd yr arian a roddodd ei dad i Andy i brynu carafan-modur ail-law, ond yr oedd Andy wedi ei wario ar wneud gwelliannau i'r tŷ, yn bennaf ceisio cywiro ffiasgo'r *conservatory* gyda dodrefn gwiaill a charpedi meddal, dan gymhelliad ei wraig, meddai Dad. Roedd wedi edmygu ysbryd mentrus ei fab iau, ac nid oedd am weld hwnnw'n cael ei ddiffodd, er ei fod yn ddyn teulu erbyn hyn. O hynny, datblygodd y ffrae yn ôl y disgwyl, gan fod Dad, Andy a gwraig Andy i gyd yn rhai penboeth.

Daeth Andy â Jack gydag o, ar eu ffordd i'r feithrinfa. Roedd ei wraig, Brenda, ar drip bws i ganolfan siopa rad ryw drigain milltir i'r gorllewin hyd y draffordd. Roedd Dad wedi galw heibio ar ei ffordd i'r gwaith, i roi ysgub o ffurflenni i Martin ar gyfer hawlio budd-daliadau salwch ac anabledd. Dyma ail ymweliad Dad ers diagnosis Martin, ac ymweliad cyntaf Andy a

Jack. Ei salwch, sylwodd Martin, oedd wedi peri i'w dad ac Andy gyfarfod. Wedi rhyw ugain munud o drafod y traffig yn yr ardal, edrychodd Dad ar Andy am rai eiliadau heb ddweud gair, yna tynnodd o boced ei gôt werdd hanner potel o wisgi *Bell's* ac awgrymu eu bod i gyd yn cynnig llwncdestun i Jack. Edrychodd Dad ac Andy ar ei gilydd, yn ochelgar i ddechrau, trwy gyfrwng mwman Jack, ond gan edrych i fyw llygaid ei gilydd yn y diwedd. Atgoffodd Martin y ddau na allai yfed alcohol oherwydd ei salwch, ac aeth trwodd i'r gegin a'r gath yn mynd dan ei draed, i nôl tri gwydr a charton o sudd afal. Daeth â'i botel ei hun o wisgi malt deg oed nad oedd byth wedi ei hagar gydag ef.

'O, y stwff da,' meddai Dad.

Arllwysodd Dad y wisgi a mynegodd yntau ac Andy eu gwerthfawrogiad o liw ac ansawdd yr hylif. Dad a gynigiodd y llwncdestun, gan ddymuno i Jack fywyd hapus ac iach. Cododd y tri eu gwydrau. Ac yntau'n llyncu ei sudd afal, edrychodd Martin ar ei dad a'i frawd yn mwynhau effaith yr wisgi. Edrychodd y ddau ar y nenfwd am eiliad dawel, eu gwefusau wedi'u cywasgu. Dros eu hysgwyddau sylwodd Martin ar y tyfiant yn ymestyn hyd y wal wen a wahanai ei falconi ef ac un Grace, neu Rose. Dolenni main, gwyrdd o eiddew yn ymgyrraedd i gyffwrdd â chorn ei feic rhydlyd.

Edrychodd Dad ac Andy i lawr o'r nenfwd ac ar ei gilydd.

'Diferyn da,' meddai Andy, dan ochneidio.

'Digon gwir, digon gwir,' meddai Dad, gan amneidio.

Safai Martin lle'r oedd wedi sefyll ar y pryd, yn amneidio ac yn ochneidio, yn ailfyw'r cof. Gallai glywed sŵn teledu ei gymydog yn glir trwy'r wal. Roedd yn gwylio rhaglen ddogfen am eifr yr Alpau. Roedd Martin wedi dod i ddeall ei bod yn hoff o raglenni natur.

Agorodd y drws gwydr er mwyn gadael awyr iach - a sŵn traffig - y bore i mewn i'r fflat.

Roedd y Cilgant ar ffurf grisiau, gyda phob balconi yn estyn allan rywfaint ymhellach na'r un uwchben iddo, fel sigwrat. Sawl gwaith yn y gorffennol, fel arfer yn hwyr yn y nos, a'i ffrindiau wedi dod draw, byddai Martin yn gweld ei fyseidd trwsyl yn gollwng sigaret a honno'n glanio ar y balconi islaw. Byddai cymydog anadnabyddus Martin yn cael gwared ar lwch a sigarets Martin yn dawel, anweledig. Doedd yr un ohonynt wedi gweld ei gilydd cyn belled ag y gwyddent, er mai dim ond trwch saith bric oedd rhwng pegynau deheuol a gogleddol eu balconïau. Dim ond pwysu ar ei benelin ar ei falconi ei hun oedd rhaid i Martin er mwyn gweld yn syth i mewn i fflat ei gymydog. Roedd yn aml wedi sylwi ar y nionod yn tyfu mewn hen bâr o esgidiau, wedi eu llenwi â phridd ar y sil.

Roedd Martin wedi meddwl gollwng darn o bapur i lawr, yn ymddiheuro i'w gymydog am y damweiniau â'r sigarets, ac am gyfog damweiniol y Nadolig diwethaf pan fu'n rhy hwyr yn estyn powlen i ffrind oedd yn rhy llawen; ond gwyddai na wnâi hynny byth. Dychmygai'r ddau bod eu cymydog yn ddyn mwy.

Rhywle roedd car a'i bibell egsôst wedi torri yn gor-gyflymu. Erbyn i'r sŵn crafu gyrraedd fflat Martin, roedd wedi'i feddalu gan ei daith ar draws y parc, ac wedi troi'n siffrwd chwiwus.

Ar y landin trodd Camellia Jane-Beatty oddi wrth ei blodau. Roedd cnociwr ar ei drws hi, yn wahanol i ddrws Martin. Pen ceffyl o bres, ar ei ochr, yn edrych trwy bedol. Byddai'r conciw'r rhoi clec pan gaeid y drws, ond ni chlywai Camellia mohono byth. Aeth â'r dyfriwr trwy'r coridor ac i'r gegin, ei llopanau'n siffrwd wrth droedio'n araf. Roedd corff Camellia o'r ochr wedi dechrau dod i edrych fel holnod. Dim ond ewyn gwyn afreolus oedd yn weddill o'r cwrls melyn na allai Edward John Camellia beidio â'u cyffwrdd, hyd yn oed pan oeddent yn blant. Ar yr adegau prin y gadewai Y Cilgant yn awr, byddai'r lle yr âi iddo bob tro'n ogleuo o ddiheintydd.

Roedd y drws yn llydan agored a safodd Camellia yn edrych ar y deildy a wnaeth o'i balconi. Cofiai ddiwrnod yr oedd cymydog iddi, bachgen golygus, wedi cloi ei hun allan ac wedi gofyn i Camellia a gâi ddringo ar ei balconi hi ac at ei un ef. Roedd yn beryglus, wrth gwrs, ac ni fyddai cymdeithas y preswylwyr wedi argymhell hyn, ond roedd yn fachgen athletaidd gyda gwên fawr, ddanheddog ac roedd Camellia wedi ymroi i'r antur. Aeth popeth yn iawn, a daeth yn ei ôl am lasaid o win.

Doedd hi ddim yn siŵr mwyach pwy oedd ei chymydog. Roedd llawer o ddynion ifanc wedi mynd a dod. Drysai Camellia rhyngddynt, ond roeddent i gyd yn glên iawn. Tawel iawn hefyd, meddyliodd, a chael ei dallu am funud gan yr heulwen yn disgleirio ar yr addurniadau pres oedd yn frith ar wal ei fflat. Mi fyddech yn meddwl bod y fflat drws nesaf yn wag y funud honno, oni bai am yr arogl coginio rhyfedd. Roedd yn amlwg ei fod yn hoff o arleg. Ar y landin, wrth iddi wyro oddi wrth ei phlanhigion, roedd Camellia hefyd wedi arogl rhosmari a basil, ac weithiau gardamon a chwmin. Rhyfedd meddwl am ddyn ifanc yn hoff o goginio. Roedd Edward John, gŵr Camellia, wedi casau'r gegin.

Sylweddolodd Camellia nad oedd wedi arogl yr un o'r rhain ers sbel bellach. Cofiai arogl sinamon a chlôf y gaeaf diwethaf, a meddyliodd efallai ei fod yn gwneud *glühwein*. Efallai ei fod wedi symud allan.

Y noson honno aeth Camellia i gysgu yn ei chadair freichiau o flaen y teledu. Y tu ôl iddi, yn cyffwrdd â'i chadair roedd siefflera dal, frith gyda

bôn gwrymiog a dail mawr palmaidd yn dangos olion gwynnu, ac roedd ffug fflamau'r tân coed yn peintio siapiau wy oren yn ddiog ar y wal. Ar y teledu gorffennodd rhaglen am hen ddodrefn, a dechreuodd rhaglen fyw am athletau. Roedd fflat Camellia yn llawn addurniadau, yn bennaf o bres, copor, a phlatiau ffug arian gydag addurniadau tonnog cain, mân-bethau ceffyllog, tarianau a thabyrddau a jygiau piwtar. Rhwng y rhain a'r dail gwyrddion gloyw, chwyrnai Camellia a rhuai'r teledu.

Dechreuodd Camellia freuddwydio. Roedd y cwpl i fyny'r grisiau'n cael ffræ enbyd, hyd yn oed yn uwch na'r ffræ go-iawn a gawsant rai misoedd ynghynt a barodd i Camellia ystyried galw'r heddlu. Aflonyddwyd arni i ddechrau, ond wedyn dechreuodd Camellia boeni am y fenyw gan fod ei llais wedi newid o fod yn flin i fod yn llawn poen. Brysiodd i'r landin gan wenu ar y bachgen golygus oedd yn sefyll yno'n arogl petalau ei rhosod ac yn codi ei wydr gwin tuag at Camellia. Roedd adlewyrchiadau o wyn, melyn a choch ar y ffenestri y tu ôl iddo.

Roedd drws fflat 41 yn agored ac edrychodd Camellia i mewn. Roedd y ffræo wedi peidio y munud y camodd ar landin y pumed llawr. Yn awr clywai leisiau dynion yn siarad yn dawel. A hithau'n sefyll yn y coridor, gallai Camellia weld yr ystafell fyw. Roedd ei gŵr, Edward John, yn eistedd mewn cadair freichiau, Roedd ei brawd, Dominic, yn eistedd wrth y ffenest. Yn dawel, gwrandawodd Camellia arnynt.

'Wedi i ti farw,' meddai Dominic wrth Edward John, 'Daeth y tŷ yn rhy fawr a thywyll iddi. Roedd hi'n ei gweld hi'n anodd dod i ben â phethau.'

Anneidiodd Edward John mewn ffordd oedd yn hynod gyfarwydd, yn araf, ei olygon wedi'u gostwng, a rhych yn ymddangos. Caeodd Camellia ei llygaid. Cysylltai'r osgo honno â chydymdeimlad, achlysuron yn y gorffennol pan oedd Edward John wedi clywed stori drist am fywyd rhywun ac wedi gostwng ei olygon, dan amenidio, cyn cynnig help, help ariannol yn aml.

'Pam briodais i Hilary, gofynnais i Camellia ddod i fyw yn agos atom, felly mi werthodd y tŷ ac mi ddaethom o hyd i fflat braf,' meddai Dominic.

'Ond pam Cymru?' gofynnodd Edward John, dan grychu'i dalcen. 'Dyn ni ddim yn nabod neb yng Nghymru.'

Gwenodd Camellia wrth ei weld yn siarad yn blwmp ac yn blaen.

'Cymraes yw Hilary, ac roedd hi am aros yn agos at ei mam a'i thad sy'n heneiddio,' meddai Dominic. 'Mi fyddem yn mynd i weld Camellia bob dydd, Hilary neu fi. Roedd hi'n hapus. Roedd hi fel petai wedi mabwysiadu dy ddiddordeb di mewn garddio, - potiau ac ati, wrth gwrs, nid gerddi a thai gwydr.'

Meddyliodd Camellia am yr ardd lydan wrth gefn yr hen dŷ, am ddod â

phaned a chacen i Edward yn ei fenyg rwber, a gwenyn yn hofran o gylch y torrwr cloddiau. Roedd ei brawd, Dominic, wedi marw ddeunaw mis wedi iddi symud i'r Cilgant. Deuai Hilary yn fwyfwy anaml, a hithau'n brysyr yn gofalu am ei rhieni, a fu farw yn y diwedd, ac wedyn symudodd Hilary i Loegr gyda'i gwaith. Ni chredai Camellia bod angen i Dominic ymddiheuro am unrhyw beth i Edward John, a meddyliodd y buasai'n cerdded i'r ystafell fyw a chael gair gyda'r ddau ohonynt. Canfu ei hun yn edrych ar ddyn yn taflu gwaywffon, a chric yn ei gwddw, a'r rhaglen am hen ddodrefn wedi gorffen.

Yn y fflat drws nesaf gwrandawodd Martin ar y ffræ i fyny'r grisiau, a phenderfynu na fyddai'n parhau lawer yn hirach. Roedd y llais bâs wedi newid o fod yn galed i fod yn rhacsiog, ac yn tawelu gydag ambell i ebychiad. Roedd y llais soprano yn amlwg wedi ei chloi ei hun mewn rhan arall o'r fflat, a'i diminuendo hi rywsut wedi'i fygydu. Yn awr roedd sŵn y teledu drws nesaf - sylwebaeth ar chwaraeon o ryw fath - yn tra-arglwyddiaethu eto. Doedd y ffræ hon yn ddim i'w chymharu â'r ffræ a glywodd rai misoedd ynghynt, pan ystyriodd Martin alw'r heddlu, neu o leiaf un o'r dynion o gymdeithas y preswylwyr. Parhaodd am bron i ddwy awr. Yn hwyr yn ystod y ffræ aeth llais y fenyw yn dawel, a llais y dyn wedi gostwng i fwmial galarus gyda hyrddiadau o wylo, a dychmygodd Martin ei fod wedi ei lladd. Ond roedd y syniad yn rhy debyg i sgets gomedi i'w gymryd o ddifrif, a cheisiodd fynd yn ôl i gysgu. Gwnaeth hynny eto yn awr, gan wrando ar deledu Camellia, a geiriau unigol bob hyn a hyn yn ffurfio o blith slwtsh y llafariad, yn mynd yn fwyfwy abswrdd ac anaddas ar gyfer sylwebaeth chwaraeon o unrhyw fath. Yn y gegin trawodd y gath ei phen trwy'r llenni gan edrych i lawr ar yr ardd oedd wedi ei goleuo islaw, gyda'r ddwy dderwen a'r ddwy fainc bren. Gwelodd y gath ryw symud, a chyrcydodd a syllu. O'r llwyni y tu ôl i'r ffens daeth llwynog hirfain, gosgeiddig. Symudodd wisgers y gath. Gwyliodd y llwynog yn camu i'r golau, yn edrych tua'r dde a thua'r chwith, cyn camu eto i'r tywyllwch dan ffroeni'r aer.

Angharad Price

RHWNG MÔN AC ARFON

I ni sy'n byw ar lannau Afon Menai mae llanw a thrai'r Iwerydd yn rhan o'n bywyd beunyddiol, a'r môr ddwywaith bob diwrnod yn llenwi ac yn gwagio'r hafn sy'n creu'r ffin rhwng Môn ac Arfon. I ni yn Arfon, yr afon hon sy'n ein diffinio ni, yn enwedig ar benllanw. Ar ddistyll, ac inc glas y Fenai fel petai ar ddiflannu, mae'n bygwth ein difodi'n llwyr.

Er i mi ddweud 'afon', nid afon mo Afon Menai go iawn, gan mai hallt yw'r dŵr. Culfor ydyw: llawes o fôr rhyw filltir o led ac ugain o hyd sy'n cysylltu Bae Caernarfon yn y gorllewin a Bae Conwy yn y dwyrain. Ansad yw ei gwely, yn newid yn barhaus wrth i'r tywod symud gyda'r llifoedd a'r gwrthlifoedd nerthol, ac mae'n berygl bywyd i longau a dynion.

Credaf fy mod yn nodweddiadol o drigolion Caernarfon am mai amwys yw fy agwedd at yr afon hon sy'n ein hatgoffa bob dydd pa mor bell i fynd. Diolchwn iddi am ddod rhyngom ac amaethwyr gwastad Môn. Diolchwn iddi am ddod â'r byd i'n tref hynafol: am wneud Hambro, a Bordô, a Sydney a Valparaiso yn fwy cyfarwydd inni na phentrefi mynyddig Eryri, ac am ddod ag olew a gwinoedd a baco shag at ein ffroenau agored. Ond ychydig o Gofis a deithiodd hyd-ddi erioed. Ac ychydig fyddai eisiau, o gofio llongdrylliadau enbyd y gorffennol.

Hil ar wahân i'r Cofis cyffredin oedd peilotiaid Afon Menai, a dim ond un ohonynt a oroesoedd i'm dyddiau i. Enw hwnnw oedd Abram Janeiro Jones.

Bu ei dad yn fêt ar y *New World II*, a ganed ei fab yn y doc yn Rio, yn faban cydnerth a bochgoch. Gwanychodd y fam ar y daith o Frasil i Gymru a marw ym Môr Iwerydd. Dysgodd ei dad ei wers. Rhoes heibio fordeithio a dod yn beilot ar y Fenai fel ei dad a'i daid. Magodd ei fab yn beilot o'r crud.

Y mab hwnnw, Abram Janeiro Jones, oedd yr olaf o linach anrhydeddus peilotiaid Afon Menai. Wedi i long deithio moroedd garwaf y byd, a dociau

Lerpwl o'r diwedd o fewn ei chyrraedd, rhaid fyddai cael peilot i'w thywys trwy'r culfor twyllodrus rhwng Môn ac Arfon.

Prin iawn yw'r llongau cargo sy'n dod y ffordd hyn heddiw. Llongau pleser yw llongau'r Fenai erbyn hyn. Bu Janeiro'n segur ers hydoedd, oherwydd ni fynnai ymostwng i dywys iots. Nid oedd ganddo blant, am y gwyddem, a hanner dysgodd ei grefft i fab cymydog fel y gallai hwnnw ymdrin â'r mân fadau gloyw.

Treuliodd flwyddyn neu ddwy yn pysgota lledod ym Mae Caernarfon, ond blinodd ar yr heigiau undonog a thaflood ei rwydi i waelod y môr ym mwllch cul Abermenai.

Canfu waith, yn y pen draw, yn geidwad Pont yr Abar lle mae afon Saint yn cario'r mynydd i'r môr. Ar alwad cwch, atelir y cerddwyr ac ymranna'r bont yn ddwy i adael cwch allan o borthladd y dref, neu i mewn iddo.

Trigai Janeiro ym mwthyn ceidwad y bont yng nghysgod Coed Alun.

Eisteddai bob dydd yn nrws ei dŷ, a hwyllbrennau'r llongau pleser yn goedwig yn y cei, a Thŵr Eryr y castell yn dod rhyngddo a Maes y dref.

Pan seiniai rhyw gwch, codai o'i sedd a mynd i'w dŷ i wasgu'r botwm coch a weithiai'r bont. Wedi i'r cwch fynd heibio gwasgai'r botwm gwyrdd a dychwelai'r bont i'w lle er mwyn gadael i'r cerddwyr groesi'r Abar.

Anaml y croesai Janeiro Bont yr Abar i'r dafarn neu i'r dref. Ni wyddai neb sut y cadwai gorff ac enaid ynghyd. Sonnid ei fod yn crwydro traeth y Foryd ben bore bach yn sŵn galarnadu pïod y môr, ac mai cocos a gwichiad a bodiau crancod a'i cynhaliai. Sonnid ei fod yn ysmegu gwymon yn ei bibell, ac yn yfed dŵr heli. Ond ni feiddiodd neb erioed agosáu i ofyn. Gŵr a garai fod wrtho'i hun ydoedd.

Eto, fel y bydd bachgen a'i wreiddiau'n ddwfn mewn tir sych yn teimlo awydd annheuluol i fynd i'r môr, bŵm innau, ers y tro cyntaf i mi ei weld, yn ysu am forio ar ymchwydd y cefnfor hwn o ddyn. Plentyn dengmlwydd oeddwn, yn croesi Pont yr Abar i'r cae swings yr ochr draw, pan welais fotymau arian ei gôt yn disgleirio yng ngwyll Coed Alun. Fe'm tynnwyd atynt fel at oleudy.

Ni welodd yntau mohonof yn nesáu. Roedd ei drem ar y môr a golwg bell yn ei lygaid. Ai glas oeddent? Ynteu ai'r Fenai a welais yn ei lygaid?

Dim ond ar y funud olaf y trodd a'm gweld yn dod yn eiddil a bwriadus rhyngddo a'r castell. Cythruddodd i gyd. Nid anghofiaf ei floedd byth, na brath y rhaff a'i gwllwm a chwipiodd am fy nghoesau noeth, a minnau'n ei miglo hi'n ôl dros y bont.

Ni fentrais dros yr Abar am flynyddoedd wedyn: ni allai na fan *Mr Whippy*, na ffair haf y Foryd, na'r sôn am snogs genod yng Nghoed Alun, fy

nhemtio dros y bont i wŷdd Janeiro. Ond gwyddwn ei fod yno o hyd, yn nrws ei dŷ yr ochr draw i'r castell, yn aros amdanaf a golwg bell yn ei lygaid.

Dim ond a'm llais wedi torri, a'm gên yn taflu barf, a ninnau wedi dechrau hel diod yn nhafarn yr Anglesey, y meiddiais glosio ato eto. Hon oedd fy mlwyddyn olaf yn y dref. Serennwn yng ngwersi daearyddiaeth Ysgol Syr Huw, ac roedd fy mryd ar fynd i goleg Lerpwl i raddio yn yr wyddor honno. Fy mhrosiect ymchwil dros y Pasg oedd Afon Menai. Canfŵm lawer ffaith yn llyfrgell y dref ac yn archifdy Doc Fictoria. Des i amgyffred ffiniau'r Fenai: gwneuthuriad ei glannau ansad; symudiadau'r llif ar lanw a thrai; lleoliadau'r creigiau garwaf, y trobyllau, y dŵr bas a'r sianeli dwfn, ynghyd â phatrwm arbennig y bwiau coch a gwyrdd mewn afon ac iddi ddwy geg. Dysgais am y rhai a fu'n byw oddi arni: pysgotwyr, llongwyr, smyglwyr, cyfalafwyr, a gyrwyr fferis gwaelod-gwastad Abermenai, Tal y Foel a Moel y Don. Gwelais y bywyd oedd ynddi: yn fecryll, penwaig, lledod, crancod, cimychiaid, cocos, gwichiad a chregyn gleision, a myrdd o greaduriaid a phlanhigion na ddysgasom fanteisio arnynt eto...

Gwnâi fy ngwaith gynnydd da. Ond teimlwn rywsut fod rhywbeth ar goll, rhyw elfen bersonol... Nid oeddwn wedi ystyried holi Janeiro bryd hynny. Dydd Gwener y Groglith ydoedd pan adewais y Maes a rowndio'r castell er mwyn cyrraedd y cei. Yno, rhwng Pont yr Abar a thafarn yr *Anglesey* yr ymgynullai'r hen longwyr i dalu gwrogaeth i'r Fenai. Fe'u holais yn drwyadl, ac roeddent yn fwy na pharod i drafod 'afon Gnarfon', yn enwedig am bris eu disychedu.

Yn wir, aethant i hwyl eu hanner atgofion am y Fenai: am forherwyr Gwyddelig o Carrickfergus; am long smyglo'n methu dianc rhag gwyr y cyllid ar Far Caernarfon; am hen feddwyn-faledwr y cei llechi, am fewnforio carthion siopau Dulyn i'w ddefnyddio'n wrtaith yn Arfon; am blant yn tynnu rhaff i lusgo sgwneriaid hyd y cei; am y regatta bob Awst ac am ddyddiau'r stemar bach a gysylltai'r dref ac Ynys Môn. Soniwyd am golli'r *Speranza*, *Mon Amour* a *HMS Conway*, ac am ddryllio brig y *Queen of the Sea* oddi ar gwningar Niwbwrch, a boddi ugain o deithwyr, pedwar ugain o foch, dwy fuwch a thunnell o fenyng.

Yn sŵn eu paldaruo roedd enwau mannau'r Fenai fel enwau gwlad bell i hogyn o'r dref: Mussel Bank, Belan, Tŷ Calch, Traeth Melynog, Traeth Gwyllt, Carreg Frydan, y Cribinau, Ynys Gored Goch, Pwll Fanogl, Craig y Pwll a Phwll Ceris...

'Pwll Ceris!' bachais innau.

Ond dyna pryd y tawodd pob un. Drachtiodd If Bach a Sven o'u cwrw,

ac aeth Deio i danio matsys ar ei drowsus. Gostyngwyd golygon a gostyngwyd llais.

'Ei di ddim i waelod hwnnw, 'ngwas i...'

'*Bermuda Triangle* afon Gnarfon.'

'Maen nhw'n deud bod 'na gaer yn ei waelod o.'

'*Ker Is,*' meddai If Bach a aned yn Llydaw.

'*Swellies* fyddwn ni'n ddeud.'

'Dim ond un dyn fuodd yn y *Swellies*, meddan nhw,' meddai Padi.

A lledodd y sisial, nes i mi glywed lleafaru enw Abram Janeiro Jones. A dyna pryd y cododd pawb eu pennau a chiledrych tuag at fwthyn ceidwad y bont.

'Fiw i neb fynd ar ei gyfyl o.'

'Be os a'i?' meddwn innau, a thagodd Sven ar ei beint.

'Dos di ato fo, mêt, a ti'n gonar!'

'Ti'n saffach yn y *Swellies* nag efo hwnna!'

Chwarddodd pawb yn nerfus, a downio wisgi yr un.

Dim ond wedi i'r hogia fynd am eu cinio y meiddiais innau groesi'r bont.

O'i sedd yn ffrâm y drws gwyliais Janeiro'n edrych arnaf yn nesáu. Caeais fy llygaid a cherdded yn fy mlaen. Pan chwipiodd y rhaff am fy nghoesau daliais fy nghwrs. Pan deimlais y ddolen yn cydio, a'r cwllwm yn tynhau am fy ffêr, daliais fy nghwrs. A phan ddaeth y plwc sydyn, roeddwn yn barod i ddisgyn i'r llawr a bwrw fy mhen ar lwybr y peilot.

Dadebrais o'i glywed yn dwrddio.

'Ti 'di bod yn hitio'r botal, y cachwr bach!'

Fe'm llusgodd gerfydd fy ngwar, nid tuag at Bont yr Abar fel y disgwyliwn, ond at y jeti ar y dde, lle'r oedd arwydd *perygl*, a lle byddai hogiau'r dref yn deifio am bres.

'Ty'd yn ôl pan ti'n sobor, cyw crinc,' meddai Janeiro, a chyn i mi wybod be' oedd be' cefais hwth dros yr ymyl. Teimlais fy nghorff yn disgyn fel cêbl angor trwy'r aer, a dyfroedd llygredig y Fenai'n dod yn nes ac yn nes.

Ar ôl llyncu digon i ddod i'r wyneb eto, a nofio i'r lan wrth risiau'r *Floating Restaurant*, a thynnu'r gwymon oedd yn gaglau am fy ffêr, a cherdded trwy'r Maes fel llygoden ddŵr; ac ar ôl i mam fynd â mi am bigiad i Ysbyty Gwynedd, ac i mi sychu'r llyfr nodiadau lle'r oedd geiriau'r llongwyr wedi llifo'n un, ystyriais eiriau Janeiro eto.

'Ty'd yn ôl pan ti'n sobor...'

Ar Sadwrn y Pasg, croesais y bont eto a chamu ar ei lwybr.

'Tri chynnig i Gymro!' galwodd Janeiro'n goeglyd o ffrâm drws ei dŷ.

'Tri...?'

'Mi fuest ti yma ers talwm, do, cyw crinc.'

Gwridais innau am ei fod yn cofio.

'Isio gwybod am y *Swellies*.'

'Pam?'

'Gwaith ysgol.'

'Wela' i.'

Saib.

'Pwll Ceris fydda i'n ei ddeud,' meddai Janeiro wedyn.

Gwridais eto.

'Mi glywais i eich bod chi...'

'Ty'd yn d'ôl fory,' torrodd y peilot ar fy nhraws. 'Os ti'n ddigon o ddyn.'

Croesais Bont yr Abar y rhwyfus i gyd. Ond hanner ffordd drosodd caeodd y giataiu o'm blaen ac atal fy ngham.

Symudodd y tir dan fy nhraed, a'r peth nesaf a welais oedd bod y bont yn ymrannu'n ddwy, a minnau'n symud gyda hi. Neu yn hytrach symudwn gyda'i hanner hi, a'm trem yn troi'n banorama, o Dŵr Eryr y castell, heibio i'r Anglesey, cyn dod i orffwys ar y Fenai; a thu hwnt iddi y ddwy goedon honno ym Môn y byddai'r haul - o edrych o Borth yr Aur - yn machlud rhyngddynt ar ddiwrnod hiraf yr haf.

Ond nid oedd na chwch na hwyllbren yn dod! Trois at fwthyn ceidwad y bont am eglurhad, ac yno, yn ffrâm y drws, safai Janeiro yn chwerthin o waelod ei fol.

'Enjoia'r olygfa, cyw crinc!' galwodd, a diflannu i dywyllwch ei dŷ.

Bûm yno am chwarter awr, yn hofran rhwng dwy lan ac elyrch y frenhines yn hwylio danaf. A hwyrach mai yno y byddwn i byth, oni bai am ddyfodiad llond bws o bobl ddiarth a'u bryd ar fynd am dro, gan orfodi Janeiro i wasgu'r botwm gwyrdd a'm rhyddhau i fynd adref.

Pan oedd mam yn y capel fore Sul y Pasg croesais Bont yr Abar am y trydydd tro. Gwelwn Janeiro'n tanio'i bibell wrth i mi nesáu, ac erbyn dod ato roedd oglau mwg gwymon yn llenwi'r lle, a'r peilot eisoes wedi dechrau lleafaru.

'Mae gan Bwll Ceris,' meddai, 'enw drwg gan bawb sy'n honni ei nabad...'

Cipiodd y beiro o'm llaw a'i thaflu i'r coed.

'Mae gan Bwll Ceris enw drwg gan bawb,' dechreuodd eto. 'Ac felly buodd hi erioed. Toes 'na Geltiaid, a Rhufeiniaid a Feicings wedi boddi yno? Tasai modd osgoi'r lle mi fyddan nhw wedi gneud hynny ganrifoedd yn ôl. Ond mae sianel y Fenai'n mynd trwy'r diawl lle.

'Tydi'r lle'n llawn ynysioedd a chreigiau! Rhai ohonyn nhw i'w gweld yn iawn, a'r lleill o'r golwg. Mae gen ti batsys o ddŵr bas creigiog, a phyllau

tyfn reit wrth eu hymyl nhw. A bob tro mae hynny'n digwydd mi gei di drobwll.

'A'r peth arall am Bwll Ceris ydi bod y lle mor gul. Ar un ochor mae glannau Arfon, a'r rheiny'n lannau creigiog ar y diawl. Yr ochor arall iddo mae'r Cribiniau a Chraig y Pwll fel raselydd yn y dŵr. Bwlch cul sydd rhyngddyn nhw, ac mae'r dŵr yn cyflymu fel uffar yn fanno. Ac ar ben bob dim mi fedri di gael hwrdd sydyn o wynt weithiau trwy goed Arfon i achosi andros o *sheer* i dy gwch.

'Ti'n dallt am deitiau Afon Menai, cyw crinc? Bod y llanw'n dŵad i mewn o *gap* Abermenai a'r un ochor? A heibio Ynys Seiriol ar yr ochor arall ac yn cwarfod ei gilydd yn ochrau Bangor?

'Da was. Y peth ydi bod y teitiau hefyd yn cymhlethu pethau. Dim ond ar slac, ar ôl penllanw, yr ei di trwy Bwll Ceris, pan fydd 'na ddigon o ddŵr yn y sianel i glirio'r creigiau, ond dim cerrynt i dynnu'n groes. A hyd yn oed wedyn mae hi'n dynn. Ychydig funudau sy gen ti cyn i'r llanw droi. Ti'n clywed, cyw crinc?

'Dyna pam ydan ni mor bwysig,' aeth yn ei flaen. 'Y peilotiaid. Tydan ni nabod Pwll Ceris ers cenedlaethau! Wedi'n magu i wybod lle i fynd a lle i beidio, pryd i fynd a phryd i beidio, faint o dynfa ar long fydd yn cydweddu efo'r llanw...'

Edrychais arno'n defnyddio bawd ei law dde i gywasgu'r baco ym mhowlen ei bibell. A gwelais yr ôl du ar ei fawd pan aeth i'w boced i estyn ei leitar. Sugnodd yn chwyn wrth ei thanio, a'i fochau'n pantio ac yn llenwi wrth dynnu'r mwg i mewn i'w geg.

'Toedd y byd i gyd yn dibynnu arnan ni ar un adeg! Llongau mwya'r byd yn dod trwy'r Fenai! Fasai'r ffernols heb neud yr un sentan ar eu cargos hebddan ni...'

'Mi oeddach chi'n uchel ei parch.'

'Oeddach chi...?' yn biwis.

Gostyngais fy ngolygon, a chanolbwyntio ar y twll rhwng esgid a gwadn Janeiro. Trwy'r twll gwelwn gnawd noeth ei droed, ac fe'm cynhyrfwyd yn rhyfedd. Pan godais fy ngolygon eto edrychai'r peilot tua'r môr.

'Uchel ein parch? Oeddau! Ond rywfaint elwach? Dim! Dim gair o ddiolch!

Dim byd ond cildwrn gan gapteiniaid, a'r bai i gyd pan âi pethau'n giarni...

'Ond yr hyn sy'n bwysig i chdi ei wybod ydi bod 'nhad a 'nhaid wedi mynd i'w beddau heb ddim i'w henw nhw, ond eu henw da. A neb yn eu coffáu nhw heddiw ond y fi. Yn fan hyn. A mastiau'r iots fel trawstiau'n fy llygaid i.'

'Dw innau yma hefyd!'

'Wyt,' meddai'r peilot yn araf.

Aeth ei wyneb yn rhychau i gyd, fel petai gwynt yn cynhyrfu'r môr. Roedd ei geg yn gil agored, a'r bibell drom yn hongian yn llipa oddi ar ei wefus.

Tybed a oedd Janeiro ar fin dweud rhywbeth mawr?

Ond wrth i'r eiliadau basio aeth yr olwg arteithiol ar ei wyneb yn drech na mi.

'Dyna pam y rhoesoch chi'r gorau iddi?'

'Ches i mo 'magu i beilota llongau pleser. Nid dyna pam y ces i systifficet gan y *Board of Trade!*'

'Ond torri'r traddodiad?' daliais innau arno fo.

'Mi gafodd ei dorri drostaf i!' gwylltiodd y peilot. 'A beth bynnag, toedd gen i neb...'

'Dysgwch fi!'

Gwelais Janeiro'n llyncu'i boer.

'Mi liciwn i fod yn beilot,' a phlygu ymlaen at ei lin.

Ond cododd Janeiro ar ei draed yn sydyn, a pheri i mi orfod cilio o'i ffordd.

'Dydi'r peilot yn da i ddim heddiw, cyw crinc. Tydi'r Bar wedi siltio gormod i adael llongau mawr trwodd!'

'Ond methu dallt ydw i,' a chodais innau fy llais er mwyn ei ddal rhag mynd i mewn i'w dŷ, 'pam na fasach chi'n defnyddio'ch gwybodaeth at bethau eraill: syrfëo'r Fenai, neu osod peipiau ar ei thraws hi, neu hyd yn oed sgwennu amdani... Mi fedar unrhyw un neud hyn!'

Ac wrth estyn fy mraich i gyfeirio at Bont yr Abar, mi wyddwn i mi fynd yn rhy bell. Edrychodd Janeiro arnaf, a thorrodd ei eiriau fel ton oer drosom ni ein dau.

'Y bastad bach!' ac aeth i mewn i'w dy.

Bûm yn aros dros hanner awr cyn y dychwelodd.

'Mi ddeudodd rhywun eich bod chi 'di bod ym Mhwll Ceris.'

'Pwy ddeudodd hynny?' roedd y peilot yn dal yn ffyrnig.

'Y llongwrs,' amneidiais at y dafarn yr ochor draw i'r Abar. 'Padi Gwyddal, Sven a'r lleill.'

'Ti 'di bod yn hel clecs efo'r rheiny? Welaist ti bod eu tinau nhw wedi gwisgo wal y cei'n llyfn?'

Edrychais arno heb ddweud dim.

'A be arall ddeudodd y meddgwn diog?'

'Dim byd... Dim ond eich bod chi wedi bod yn y *Swellies*.'

'Wel, fues i ddim,' meddai Janeiro o'r diwedd. 'Ond mi wn i be sy 'na.'

Ni ddaeth i eistedd y tro hwn.

'A ddeuda'i ddim wrthach chdi, mêt, i chdi gael mynd at y ffernols acw i chwerthin ar 'y mhen i.'

'Faswn i byth...'

'A beth bynnag, pam na ffeindi di allan dy hun? Siawns nad oes 'na lyfr yn yr ysgol acw?'

'Ddois i ddim yma i gael fy sbeitio,' meddwn innau.

Stryffaglais i godi a mynd. Ond erbyn cyrraedd hanner ffordd i lawr y llwybr roeddwn yn edifarhau. A phan na ddaeth chwip y rhaff ar fy nghoes, a phan na chydiodd y ddolen a chlymu am fy ffêr, a phan na ddaeth plwc y cwlwm i beri i mi ddisgyn eto, rhegais yn dawel.

Cyrhaeddais Bont yr Abar yn ddyn rhydd, a'm calon yn suddo.

Ond a minnau ar fin camu ar y bont caeodd y giatiau'n ddisymwth ac atal fy ngham.

Trois yn ôl, a gweld Janeiro'n gwenu arnaf.

'Byd arall sy 'na!' galwodd wrth imi nesáu. 'Byd anhygoel sy 'na yng ngwaelod Pwll Ceris! Byd bob lliw, nad ydan ni'n gwybod dim amdano fo..!' Bûm yno'n hir yn gwrando. Roedd yntau'n ei elfen yn sôn am greaduriaid ysblennydd y Fenai. Soniodd, nid yn unig am gregyn llong, a chregyn gleision, a choccos a gwymonach, ond am wlithod môr hefyd, a scorpionau môr a chimychiaid, corgimychiaid, crancod, crancod llygatgoch, abwydod a chyllyll môr. Soniodd am lyffantod môr pigog ac am lyfrothod. Soniodd am grystiau môr amryliw, am sbyngau oren, melyn a gwyrdd, am anemonïau blodeuog o liwiau pinc a choch a phorffor, am anemonïau pluog, ac am sêr gwaetgoch...

'Does wybod sut y bydd hi bob dydd,' meddai Janeiro. 'Achos dydi'r byd ar waelod Pwll Ceris byth yr un fath.'

Trodd ataf ac aildechrau siarad, ond torrwyd ar ei draws gan sain aflafar llong bleser yn galw ar geidwad y bont. Gwelais Janeiro'n crynu ac yn tynnu ato. Yna cododd baglodd i mewn i'w dŷ.

Agorodd y bont a hwyliodd yr iot yn ddidramgwydd o borthladd Caernarfon ac allan i'r Fenai fawr.

Caeodd y bont. Ystwyriais innau.

'Mi fydd Mam wedi gneud cinio...'

'Dy fam... ia, siŵr...'

'Diolch i chi am yr holl wybodaeth.'

'Ia,' meddai Janeiro wedyn.

Daliais fy llaw allan iddo, ond ni chynigiodd Janeiro ei law yn ôl.

Roedd fy nhaith yn ôl dros yr Abar yn ddilyffethair. Ni chaeodd y giatiau pan gyrhaeddais y bont. Ni chaeodd y giatiau pan nesais at ei hanner. Ni chaeodd y giatiau pan gyrhaeddais yr ochr draw, a chamu oddi ar y bont i wynebu porth mawr Tŵr yr Eryr.

Ni ddychwelais adref trwy'r Maes. Daliais i fynd, yn hytrach, ar hyd y cei, heibio i'r *Anglesey* a thua Porth yr Aur, er mwyn cadw'r Fenai - a Janeiro - o fewn fy ngolwg. Trois cyn mynd trwy Borth yr Aur i edrych dros f'ysgwydd, a gweld y peilot yn ffrâm drws ei dŷ. Yn sefyll yno a'i olwg ar y môr, a botymau arian ei gôt yn disgleirio fel goleudy yng ngwyll Coed Alun. Codais fy llaw, ond ni'm cyfarchodd yn ôl.

Ni fûm yn ôl yn gweld Abram Janeiro Jones. Wn i ddim pam yn iawn. Yn sicr, nid am iddo beidio â'm cyfarch cyn i mi ddiplannu trwy Borth yr Aur, nac ychwaith am iddo alw enwau arnaf yn ei dymer.

Y gwir amdani yw i bethau eraill fynd â'm bryd dros yr wythnosau canlynol. Arholiadau, yn anad dim. Cefais farc ardderchog - y gorau trwy Gymru - am fy mhrosiect ymchwil. Ar fy mhenblwydd yn ddeunaw ganol Awst derbyniais swm o arian a gadwyd i mi ers fy ngeni. Cyfrannodd mam hithau ryw hyn a hyn, er mwyn fy ngalluogi i deithio i 'weld y byd'. Erbyn dychwelyd roedd hi'n bryd ei throi hi am y coleg, a minnau wedi ennill fy lle yn adran daearyddiaeth coleg Lerpwl.

Ym mlwyddyn olaf fy ngradd y clywais am Janeiro wedyn, a thrwy mam y digwyddodd hynny.

Daeth llythyr ganddi un bore yn fuan wedi'r Pasg. Nid oedd dim yn anghyffredin yn hyn. Ysgrifennai ataf yn gyson yn holi sut oeddwn, ac yn cynnwys pwt o newyddion am fywyd ein cymdogion yn y dref. Llythyr tebyg oedd hwn. Ond wedi'i amgau yr oedd darn o'r *Caernarfon and Denbigh Herald*.

Adroddiad tra manwl oedd yma ar longdrylliad a ddigwyddodd yn y Fenai dros y Pasg. Anaml y clywn y newyddion y dyddiau hyn, a minnau mor brysur yn adolygu. Cipiodd yr erthygl fy anadl.

Hen ffrigad 60-gwn oedd yr *Indefatigable*. Gwyddwn amdani'n iawn.

Llong ysgol, lle prentisid morwyr ifanc yng ngwyddor mordwyaeth a plane geometry, a'u paratoi i yrfa ar y môr. Daethpwyd â hi i'r Fenai yn ystod yr Ail Ryfel Byd i'w harbed rhag y cyrchoedd bomio yn Lerpwl. Yno, mewn hafan heb fod ymhell o Blas Newydd, ar ochr orllewinol Bont Britannia, y bu hi ers hynny, yn gartref ac yn ysgol i genedlaethau o gadéts.

Digwyddodd y ddamwain pan ddaeth yn bryd symud y llong yn ôl i'w hadnewyddu a'i hatgyweirio yn noc sych Lerpwl. Nid oedd peiriant i'r llong, a rhaid fyddai defnyddio mudiant naturiol y llif a grym dau dynfad i'w thywys, a hynny'n peri bod y daith tua'r dwyrain yn llawer mwy mentrus na'r daith tua'r gorllewin hanner can mlynedd ynghynt.. Nid ar chwarae bach yr eid â'r *Indefatigable* trwy'r filltir enbyd honno rhwng Pont Britannia

a Phont y Borth, a'r llif yn troi'n eu herbyn.

Roedd gofyn cynllunio gofalus, ac yn anad dim brofiad ac arbenigedd ynghylch y sianel a symudiadau cymhleth y llanw a'r trai. Testun syndod a llawenydd i bawb, meddai'r Herald, oedd bod peilot mwyaf profiadol y Fenai, Abram Janeiro Jones, wedi cytuno i droedio'r môr unwaith eto, a llywio'r llong trwy'r Fenai ar y cyd â'i Chaptan Arolygol, Capten J.E.A. Quinn.

Ar ôl ymgynghori â'r Dr Knight yng Ngwylfa Bidston penderfynodd y pwyllgor symud yr *Indefatigable* ar lanw uchel y Gwanwyn.

Gofynnodd y peilot am dynfad arall, rhag ofn. Gwrthododd Capten Quinn, gan ddweud y byddai dau dynfad yn hen ddigon i 'walsio' trwodd â'r llong.

Dydd Sadwrn, Ebrill 14 oedd y diwrnod mawr, sef yr ail o dri diwrnod pan fyddai teitiau'r Gwanwyn ar eu huchaf. Byddai'n rhaid aros am slac y penllanw cyn mynd i mewn i Bwll Ceris, a dim ond rhyw bum munud o slac a geid ar deitiau uchel fel hyn, cyn i'r llif droi'n ôl tua'r gorllewin yn eu herbyn.

Am 0820 cychwynnodd yr *Indefatigable* ar ei thaith, ac am 0845 daeth i orffwys i'r gorllewin o Bont Britannia. Yma câi ei dal yn ei lle gan y tynfadau i aros ei thro cyn mynd i mewn i Bwll Ceris am 0920.

Roedd y gwynt yn ysgafn i gymhedrol o'r gogledd-orllewin. Byddai'r gwynt hwn yn achosi slac cynharach, a dywedodd y peilot y dylid bod yn mynd i mewn i Bwll Ceris yn gynt na 0920. Anghytunai Capten Quinn. Mynnodd gadw at yr amserlen wreiddiol.

Aeth y symud rhagddo am 0915. Ond anodd oedd codi cyflymder llong o faint yr *Indefatigable*, ac roedd yn 0923 erbyn mynd o dan Bont Britannia. Aethpwyd heibio i greigiau'r Cribiniau yn ddiogel, ond erbyn dod at Ynys Gored Goch roedd y llif eisoes wedi troi tua'r gorllewin ac yn gyrru'n chwyrn yn eu herbyn. Mynnodd y peilot eu bod yn troi'n ôl. Gwrthododd Capten Quinn eto. Roedd rhaid mynd trwodd ar y llanw hwn, a miloedd a bunnoedd yn y fantol.

Erbyn cyrraedd Craig y Pwll roedd y llif yn eu herbyn wedi cyrraedd cyflymder o ddwy not, a'r llong yn methu'n lân â mynd rhagddi. Daeth yn amlwg na fyddai'r llong yn cyrraedd Pont y Borth. Mynnodd y peilot eto droi'n ôl, ond ni dderbyniodd Quinn mo'r cyngor.

Erbyn hyn roedd yr *Indefatigable* yn cael ei lluchio i bob ochr gan y llif grymus. Am 1015 galwyd ar dynfad y starn i ddod i helpu tynfad y tu blaen i dynnu'r llong trwodd. Llwyddodd hyn am beth amser. Ond pan ddaethpwyd at greigiau'r Platters fe siglwyd starbord yr *Indefatigable* gan droilff ffyrnig. Ni lwyddodd y tynfadau i ymateb a gwrthweithio'r siglad.

Torrodd cadwyn un ohonynt a'i ddatgysylltu. A dyna pryd y trawodd yr *Indefatigable* y creigiau.

Ofer fu pob ymdrech i'w thynnu'n ôl i'r Fenai pan ddaeth llanw'r prynhawn. Lliffodd y dŵr trwy ffenestri bwrdd isaf y starn, a'i thynnu i lawr. Erbyn nos roedd yr *Indefatigable* wedi'i dryllio gan greigiau a theitiau grymus Pwll Ceris.

Sefydlwyd Is-bwyllgor Ymholiadol i ymchwilio i'r 'ddamwain', meddai'r Herald, ac roedd hwnnw i adrodd i'r Llys Ymholiad. Ar hyn o bryd, fodd bynnag, meddai'r Herald, y prif gonsyrn oedd y ffaith na welwyd y peilot, Abram Janeiro Jones, ers diwrnod y drylliad. Roedd ei fwthyn yng Nghaernarfon yn wag.

Roedd sôn i rywun ei weld yn sefyll dan gadwyni Pont y Borth. Gofynnodd yr Herald i unrhyw un oedd ag unrhyw wybodaeth gysylltu â'r heddlu. Yn y coleg yn Lerpwl lliffodd geiriau'r erthygl yn un wrth i ddŵr hallt y Fenai lenwi fy llygaid. Rhoddais fy mhen i lawr a gadael i'r dagrau lifo am y peilot a fu fel tad i mi. Toeddwn i wedi treulio fy mhlethnod cyfan yn ei wydd? Yn ystod cyfnod f'arholiadau gradd breuddwydiadais bob nos am y Fenai. Am adael y Maes a rowndio'r castell er mwyn cyrraedd y cei. Am fynd i gyfarch y llongwyr wrth dafarn yr *Anglesey*, ac am eu gweld yn amneidio tua Phont yr Abar oedd yn hanner agored. Roedd bwthyn y Ceidwad yn wag, a phan drown yn ôl atynt fe'u gwelwn yn chwerthin i mewn i'w gwydrau peint.

Rhedais bob nos hyd lannau ansad Fenai yn chwilio amdanat, Janeiro, ac yn galw dy enw yn swm galarnadu piody môr. Heibio i Waterloo Port, a Llanfair-is-gaer, a chanolfan chwaraeon Plas Menai; heibio i'r Felinheli a Phont Britannia, a heibio i'r creigiau geirwon. Cyn plymio i'r dŵr ym Mhwll Ceris, i ganol dy greaduriaid anhygoel. Roedd rhyw drobwl yn fy sugno. Ildiwn iddo bob tro, ond ni chyrraeddwn y gwaelod byth.

Ar y trê'n adref o Lerpwl, a minnau'n mynd hyd yr arfordir, synfyfyriais am symudiadau cymhleth teitiau Afon Menai ac am batrwm arbennig y bwiau coch a gwyrdd mewn afon ac iddi ddwy geg. A rhegais y peilot am na ddysgodd i mi ei grefft.

Braf yw bod eto ar lannau Afon Menai, a'r môr ddwywaith bob diwrnod yn llenwi ac yn gwagio'r hafn sy'n creu'r ffin rhwng Môn ac Arfon. Cofiaf am y cyfan a ddygodd y Fenai i'r dref hynafol hon, ac am y cyfan a ddygodd oddi yma.

Ond pan ddaw diwedd yr haf bydd yn rhaid i mi ffarwelio â hi eto a mynd i chwilio gwaith tua'r dwyrain. Fy mwrriad yw gadael yn ystod y slac wedi

penllanw, a dim ond ychydig funudau fydd gennyf cyn i'r llif droi eto tua'r gorllewin. Nid wyf am iddo fy nhynnu'n ôl tuag at fwllch Abermenai. Y bwllch cul hwnnw y mae llanw a thrai'r lwerydd wedi cafnu ei waelod yn bydew dwfn.

Tilman Rammstedt

TYLLAU PRYFED

Pan oeddem yn dal i gredu mewn teithio mewn amser, roedd hi'n bwrw glaw bron yn ddibaid. Er gwaethaf hynny, byddai Torben yn mynd allan at lan y môr bob dydd, gan ddod yn ôl rai oriau'n ddiweddarach yn wlyb at ei groen, yn gwenu'n braf ac yn swnllyd. Tynnai oddi amdano hyd at ei drôns wrth y drws, rhag iddo staenio'r carped. Tra oedd yn cael cawod, byddai Katharina a minnau'n gosod y bwrdd, ac amser swper byddai Torben yn sôn am yr holl lefydd newydd yr oedd wedi eu darganfod, am ddringo creigiau llithrig ac am olygfeydd na ddylem ni ddim mo'u methu, glaw neu beidio. A beth fuoch chi'ch dau yn ei wneud? gofynnai wedyn, a byddai Katharina yn dweud: Hyn a'r llall, a minnau'n dweud dim. Roedd hyn a'r llall yn wir amdanaf innau hefyd.

Ar ôl swper byddai Torben, Katharina a minnau yn chwarae liwdo. Dyna oedd yr unig gêm yn y tŷ oedd mwy neu lai yn gyflawn. Dydw i ddim yn meddwl bod yr un ohonom yn mwynhau chwarae, ond ar ôl diwrnod neu ddau daeth y gêm yn rhan annatod o ddifyrrwch y min nos. Ni fyddem byth yn canolbwyntio rhyw lawer wrth chwarae, dim ond yn gwthio'r darnau ar draws y bwrdd a siarad am hyn a'r llall yr un pryd, ac yn aml mi fyddem yn anghofio pwy oedd y nesaf, ac yn gorfod atgoffa'n hunain. Dyna pryd - weithiau ar ganol gêm hyd yn oed - y byddai un ohonom, Katharina fel arfer, yn agor ei geg, ac wedyn byddai un arall, fi fel arfer, yn dweud: Ydw, 'dw innau wedi blino hefyd, ac wedyn byddem yn mynd i'r gwely. Hynny yw, byddai Torben a Katharina yn mynd i'r gwely ac mi fyddwn innau'n mynd i orwedd ar y sofa yn yr ystafell fyw. Doedd y cwestiwn ddim yn codi. Fi oedd y gwestai, wedi'r cyfan, a Katharina a Torben oedd y cwpl; ac roedd y tŷ yn perthyn i ewythr Torben, wedi'r cyfan, ac ar ben pob dim roedd Katharina a Torben yno trwy'r haf a minnau dim ond am naw diwrnod, ac eisiau achosi cyn lleied o drafferth â phosibl.

Tŷ haf yn Normandi oedd o, ac fel y soniodd Torben wrthyf, ers ysgariad

ei ewythr roedd yn wag y rhan fwyaf o'r amser, ac felly ar gael i weddill y teulu. Roedd Torben wedi gofyn i mi ganol mis Mehefin a hoffwn i fynd i'w weld o a Katharina yno. Cefais fy synnu braidd gan y gwahoddiad, ond mae'n debyg bod Torben wedi gofyn i sawl un. Roedd o leiaf tri neu bedwar o rai eraill yn bwriadu dod, meddai, a byddai'n bendant yn hwyf, digon o nofio, digon o fwyta, digon o gysgu. Dywedais innau y byddwn yn meddwl dros y peth. Ddiwedd mis Gorffennaf mi feddyliais dros y peth unwaith eto, ac ym mis Awst fe wagiodd y dref gymaint nes i mi stopio meddwl dros y peth ac erbyn dechrau Medi roeddwn wedi prynu tocyn trên i fynd yno.

Dim ond ar ôl cyrraedd y clywais bod y 'tri neu bedwar o rai eraill' eisoes wedi bod a mynd, pan ddaeth Katharina a Torben i'm nôl o'r orsaf, ac erbyn hynny roedd yn rhy hwyr i ddechrau ailfeddwl. Ydi hyn yn iawn gyda chi? gofynnais innau, ac meddai Torben: Wrth gwrs, ac edrychais ar Katharina. Mi gododd hi ei hysgwyddau a dweud hefyd: Wrth gwrs. Roeddwn yn nabod Katharina a Torben ers rhyw ddwy flynedd, ond heb fod yn eu nabod yn dda iawn, fel y sylweddolais yn yr orsaf. Dyma'r tro cyntaf i mi fod ar fy mhen fy hun gyda'r ddau; fel arfer byddai rhai eraill yno gyda ni, a hwythau'n 'Katharina-a-Torben' - mae Katharina-a-Torben yn dod yn hwyrach; Wyt ti wedi clywed unrhyw beth gan Katharina-a-Torben? Katharina-a-Torben ddaeth â'r salad ffrwythau blasus acw -, ac yn awr yn yr orsaf roedd yr 'a' a'u cysylltai ryswut yno o'm blaen, ac wrth i mi ofyn yn ddifeddwl, *Sut ydach chi'ch dau?* roedd hynny'n swnio'n od i ddechrau. Grêt, meddai Torben, ac i bob golwg roedd yn siarad dros y ddau ohonynt. Ar y dydd y cyrhaeddais doedd hi ddim yn bwrw eto. Ar ôl i mi ddweud pethau canmoliaethus am y tŷ, aethom at lan y môr. Chwaraeodd Torben a minnau gêm o denis, a gorweddodd Katharina ar liain mawr lliwgar yn darllen llyfr, heb godi'i golygon hyd yn oed pan fyddai'r bêl yn glanio reit wrth ymyl ei phen. Aethom i nofio'n aml ar y diwrnod cyntaf hwnnw, yn ôl y cynllun, a bwyta digon, a mynd i'r gwely'n gynnar ar ôl gêm neu ddwy o liwdo, yn ôl y cynllun, a thrannoeth fe ddechreuodd y glaw, ac fe ddywedodd Torben: Wel, dydw i ddim yn aros yn y tŷ 'ma trwy'r dydd. Gwisgodd gôt amdano a mynd i ddarganfod llefydd newydd, ac mi wnaeth Katharina a finnau hyn a'r llall.

Fyddai hi ddim yn deg, mae'n siŵr, rhoi'r bai ar y glaw am hyn a'r llall, gan i hyn a'r llall ddod i olygu nid yn unig darllen a pharatoi swper, a golchi'r llestri a'u sychu, ond hefyd gael cawod a chuddio olion. Nid ar y glaw yr oedd y bai, er na fyddai pethau wedi dod i hynny hebddo, efallai, ac er y byddwn innau weithiau'n gobeithio gweld y glaw yn peidio am unwaith,

pan nad oedd hi mwyach yn beth naturiol aros yn y tŷ a gwneud hyn a'r llall; gallem fod wedi diystyru'r cyfan a dweud mai ar y tywydd yr oedd y bai. Ond dim ond y diwrnod cyn i mi adael y peidiodd y glaw, ac erbyn hynny roedd yn rhy hwyr i ddiystyru dim. Na, fyddai hi ddim yn deg rhoi bai ar y glaw am ddim byd, ond eto rwyf bron yn bendant y byddai'r gwyliau wedi'i dreulio yn ôl y cynllun heblaw am y glaw: digon o nofio, digon o fwyta, digon o gysgu, a digon o liwdo hefyd, os mynnwch chi. Doedd dim byd o'i le gyda'r cynllun ei hun.

Ar y diwrnod glawog cyntaf dim ond rhyw amrywiadau bach ar y cynllun oedd 'hyn a'r llall', rhyw saib dros dro. Byddai Katharina yn gorwedd ar y sofa yn darllen, a byddwn innau'n golchi'r llestri ar ôl cinio canol dydd ac wedyn yn paratoi'r swper, er ei bod yn llawer rhy gynnar i wneud hynny. Bob hyn a hyn byddwn yn gwneud paned o goffi, a byddai Katharina yn dod at y bwrdd am sbel, ac mi fyddem yn gwrtais gyda'n gilydd. Be ti'n ddarllen, holais innau dros yr ail baned, ac meddai Katharina, Rhywbeth am deithio mewn amser. Rhywbeth gwyddonol, pwysleisiodd, ac er mwyn profi hynny, cyfeiriodd at ddau neu dri enw oedd yn golygu rhywbeth i mi hyd yn oed, ac mi soniodd rywbeth am gwantwm a chywasgu gofod-amser, a ffotonau, a hynodion, ac am sonata gan Mozart a anfonwyd yn ôl mewn amser am ran o eiliad, a hefyd am un neu ddwy o reolau thermodynameg. Ond mi soniodd fwyaf am dyllau pryfed. Doeddwn i ddim yn deall rhyw lawer amdanynt, ac wn i ddim a oedd Katharina ei hun yn eu deall, ond roedd hi'n sôn yn braf am y tyllau pryfed hyn, a'i llais yn ofalus, a hithau'n syllu'n syth arnaf, nes peri i mi orfod chwincio trwy'r adeg. Petaem yn gallu dal twll pry yn llonydd, meddai Katharina, yna mi ddylem allu anfon gronynnau twll pry arall ato, hynny ydi, yn ôl mewn amser at yr adeg pan ffurfiwyd y twll pry cyntaf. Yn anffodus, wyddom ni ddim eto sut mae dal twll pry yn llonydd, meddai hi ac edrychodd arnaf wedyn, fel petai'n disgwyl i mi awgrymu rhywbeth. Wyddwn i ddim hyd yn oed beth oedd twll pry, ac er mwyn dweud unrhyw beth, yn lle ysgwyd fy mhen yn barhaus, gofynnais a oedd hynny'n golygu mai dim ond at y twll pry cyntaf y gellid anfon y gronynnau, ac meddai Katharina: Ie, achos fedri di ddim cyrraedd dim byd cyn hynny. Ac wedyn aeth yn ôl at y sofa, ac mi ddychwelais innau at baratoi'r swper, a phan ddaeth Torben yn ei ôl yn ddiweddarach, roedd yn wlyb diferol ac yn hapus, ac soniwyd yr un gair am deithio mewn amser yn ystod y gêm liwdo.

Ar yr ail ddiwrnod glawog mi es allan gyda Torben, gan nad oeddwn eisiau tarfu mwy ar un ohonynt nag ar y llall. Grêt, meddai Torben, ac mi redom at lan y môr. O fewn ychydig funudau roedd fy nhrwsus wedi glynu at fy

nghoesau, a'm traed yn gwneud sŵn sugno yn fy esgidiau oedd yn gollwng, a glaw yn llifo o'm gwallt i'm llygaid a doeddwn i ddim yn deall beth oedd Torben yn ei weld yn hyn i gyd. Ar ôl rhyw hanner awr mi ddywedais y byddai'n well gen i fynd yn ôl i le sych. lawn, meddai Torben, a mynd ymlaen ar ei ben ei hun, ac mi redais innau yn ôl at y ty. Gorweddai Katharina ar y sofffa yn darllen. Byth wedi ffeindio ateb i broblem y twll pry, gofynnais, ar ôl tynnu amdanaf. Na, meddai Katharina, ddim eto.

Es i ddim allan gyda Torben ar ôl y diwrnod hwnnw. Fory efallai, meddwn, pan ofynnodd imi drannoeth. Roedd gennyf fy nyletswyddau yn y tŷ wedi'r cyfan: golchi llestri, paratoi swper a pheidio â tharfau ar neb. Gorweddai Katharina ar y sofffa yn darllen, a phrin y gwnaethom dorri gair trwy gydol y pnawn. Dim ond pan chwythodd rhyw wynt sydyn y glaw yn erbyn gwyrdd y ffenest am rai eiliadu y cododd y ddau ohonom ei golygon am funud.

Ar y pedwerydd diwrnod glawog fe ddywedodd Katharina: Dwi wedi gorffen. Rhoddodd y llyfr o'r neilltu a dod ataf i sychu'r llestri. Estynnais y platau iddi, fe'u sychodd hi nhw, a phan oeddem wedi gorffen, estynnodd y lliain i mi gael sychu fy nwylo ac yna fe'm cusanodd ar fy ngheg. Nid yn hir, ond yn ddigon hir i fod yn sicr nad camgymeriad, neu ryw ymateb greddf, neu wallgofrwydd sydyn ydoedd. Wedyn edrychodd arnaf yn hir, nes i mi orfod chwincio eto, ac wedyn fe'm cusanodd am yr eildro. Roedd ein gwefusau'n gaeedig ac yn gwasgu'n ddisymud yn erbyn ei gilydd fel mewn ffilm ddu a gwyn, ac yn ein llaw roeddem yn dal cornel bob un o'r lliain sychu llestri, a minnau'n gallu teimlo'i oerni gwlyb yn fwy amlwg na gwefusau Katharina, ac yn synnu ataf fy hun am nad oeddwn yn rhoi stop ar y gusan, nad oeddwn wedi synnu, neu frawychu, neu o leiaf yn teimlo rhyw fath o gywilydd. Cofiaf wedyn i mi feddwl y byddai wedi bod yn anghwrtais i westai dynnu'n ôl oddi wrth gusan, ond cofiaf hefyd nad oeddwn yn credu hynny go-iawn, hyd yn oed ar y pryd. O'r diwedd tynnodd Katharina ei gwefus oddi ar f'un i a rhoddodd y lliain yn ôl ar ei fachyn. Mi ddylem baratoi swper, meddai hi. Yn ddiweddarach, pan oeddem yn chwaraea liwdo, fi oedd y cyntaf i agor fy ngheg i ddangos fy mod wedi blino.

Gan ei bod yn bwrw glaw y diwrnod wedyn hefyd, daeth yn amlwg na fyddai'n saff ar ôl cinio, gan na fyddai'r tri ohonom yno gyda'n gilydd. Roedd yn glir y byddai'n rhaid i mi benderfynu, a doeddwn i ddim eisiau penderfynu. Doeddwn i ddim eisiau meddwl am ddim, na thewi ynghylch dim, nac ychwaith awgrymu dim; ond wrth gwrs roedd popeth yn awgrymu rhywbeth, ond doeddwn i ddim yn siŵr beth, a phan ofynnodd Torben i mi a oeddwn am fynd gyda fo, mi ddywedais innau: Fory efallai, a dim ond dweud hynny wnes i, am i mi ddweud hynny y diwrnod cynt.

Ar ôl i Torben fynd golchais y llestri, sychodd Katharina nhw ac unwaith yr oedd wedi gorffen ddaliais i ddim yn ôl ac mi gusanom ni mewn lliw, ac wedyn aethom i fyny'r grisiau ac i'r ystafell wely. Yn ddiweddarach, tra oeddwn yn cael cawod, mi daclusodd Katharina y gwely, ac wedyn aethom i lawr i baratoi swper.

Felly'n union oedd hi dros y tridiau nesaf. Golchi llestri yn gyntaf, a pharatoi swper ar y diwedd. Ychydig a siaradem, a heb siarad dim am yr hyn oedd yn amlwg; ac ni fyddem ni byth yn ciledrych yn slei ar ein gilydd yn ystod y gêm liwdo; a phan beidiodd y glaw y diwrnod cyn i mi adael, a Torben yn gofyn inni fynd gyda fo unwaith ac am byth, Katharina oedd y cyntaf i ddweud lawn. Doeddwn i ddim eisiau i hynny fy mhoeni, a doeddwn i ddim eisiau i'r diffyg glaw fy mhoeni, a doeddwn i ddim hyd yn oed eisiau cael fy mhoeni gan y ffaith i Torben afael yn Katharina pan oeddem yn edrych ar un o'r golygfeydd hynny y soniodd gymaint amdanynt, ac i Katharina adael iddo wneud hynny, pwysu arno, hyd yn oed, a gosod ei grudd wrth ei gesail. Siaradais lawer a gwenu ar y ddau ohonynt yn ddibaid nes ei bod yn amser i mi adael.

Wrth i mi hel fy mhethau at ei gilydd, a Torben yn paratoi swper achos ei fod yn teimlo'n euog, meddai, am i mi orfod coginio cymaint, gofynnais i Katharina a gawn fenthyg y llyfr y bu hi'n ei ddarllen. Tynnodd ati yn sydyn. Wrth gwrs, meddai hi wedyn. Os ydi'r llyfr o ddiddordeb i ti.

Yn yr orsaf cofleidiais Katharina yn gyntaf ac wedyn Torben, a gwnes yn siŵr bod y ddwy goflaid yr un mor hir â'i gilydd. Diolch yn fawr, meddwn. Croeso, meddai Katharina. Mae'n ddrwg gen i am y tywydd, meddai Torben. Mi godon nhw eu llaw am sbel trwy'r ffenestr, a chodais innau fy llaw yn ôl a gwenu.

Yn y tren darllenais lyfr Katharina. Roeddwn i'n deall llai hyd yn oed nag o'r blaen, yn rhannol oherwydd y ffontau a'r cywasgu gofod-amser, ac yn rhannol am na allwn ganolbwyntio. Roeddwn yn colli rhediad y penodau mor aml, nes i mi yn y diwedd ddechrau bodio'r tudalennau ar hap, darllen brawddeg yma a thraw, a bodio eto. Bob tro y gwelwn y geiriau *tyllau pryfed*, mi ddarllenwn y paragraff hwnnw. Dim ond un o'r paragraffau, reit cyn y diwedd, y llwyddais i'w ddeall o gwbl, am wn i. Yn hwnnw, dywedwyd bod gwyddonwyr ers blynnyddoedd wedi gobeithio o ddifrif gallu defnyddio tyllau pryfed i deithio rhwng gwahanol lefelau o amser, ond eu bod ers rhai blynnyddoedd bellach wedi dod i'r casgliad y byddai'r fath beth yn amhosibl. Darllenais y paragraff ddwywaith, cyn cau'r llyfr. Roedd Gwlad Belg eisoes o flaen fy llygaid, ac ymhen saith neu wyth awr byddwn yn ôl gartref. Gallwn fod yn siŵr o hynny.

Flavio Soriga

RHYDDHAD I'R CŴN!

*i Donatella, Antoine, Federica, Carlotta
i'r sawl sy'n wallgof,
i'w camau ysgafn.*

Mae'n cerdded i'r dref gan frwydro yn fud yn erbyn oerni mis Mawrth; mae'n dal a thenau, mae ganddo esgyrn llydan a llygaid dwfn, mae pobl yn aros i edrych arno, mae'n olygus ac yn gwybod hynny, ei enw yw Elias a dihangodd o ynys yn y de pan oedd yn ddeunaw oed a heddiw mae ei dad wedi ei ffonio ar ôl amser hir, ar ôl canrif o dawelwch rhyngddynt a chasineb y bachgen at y dyn hwn a'i brifodd am byth un noson o Fedi, dihangodd o dir heulog ac yn awr y mae'n brwydro rhwng saith mil o eneidiau mewn dinas ddihenydd.

Mae wedi bod yn gweld ffilm o Fecsico yn sinema fach yr Angel, hanes cŵn a betio a bywyd sy'n peri crafu a gwaedu, hanes rhai sy'n byw ar ymyl y dibyn fel y gwnâi o pan ddaeth yma gyntaf, mewn dinas fudur a drwg na welodd erioed mo'i thebyg, na ddychmygodd mo'i thebyg erioed - Nid ti biau fi, Does neb biau fi - mae'n dair-ar-hugain oed ac yn meddwl bod hynny'n llawer, mae ganddo swydd ar y penwythnosau a fflat bach ar y ffin rhwng yr ardal fohemaidd ac ymylon y ddinas a'r blociau lle mae teuluoedd Twrcaidd ac Indiaidd a Phacistanaid yn byw - Dwi'n dod i chwilio amdanat ti, dwi'n cyrraedd fory - meddai'r tad wrtho ar y ffôn, mae Elias yn tynnu'r gôt yn dynnach amdano ac yn codi'r goler er mwyn cuddio'i glustiau, mae'n hoffi tai bwyta'r stryd hon a fflagiau Arsenal o flaen yr hen dafarndai sydd yn wastad yr un fath, mae wedi dysgu bod ar ei ben ei hun fel y gellir bod pan mae dy gartref ar ochr arall y cyfandir a dy gefnder wedi rhoi benthyg arian i ti ddianc a dy dad yn credu dy fod wedi marw, mae wedi dysgu marw trwy ymarfer ac ymestyn a rhedeg a neidio yn y gampfa ac mae wedi astudio ddwywaith gymaint â'r lleill ac wedi cael marciau gwell na neb ac

wedi gweithio ddydd a nos ac wedi byw mewn ystafell gyda phedwar o rai eraill, mae wedi dysgu peidio â meddwl am y bobl a adawodd o'i ôl ac i anghofio ei ddinas heulog yr ochr hon i Affrica, y prynhawniau yn yr haf ar draethau glân ei wlad ei hun, mae'n cerdded yn oerni mis Mawrth ac nid yw hyd yn oed yn teimlo'r glaw a barai iddo wallgofi i ddechrau, gweiddi, marw, llwydni'r awyr a'r diffyg sêr, mae'n hoffi arogl cannoedd o geginau y cannoedd o wledydd sydd yn y groesffordd hon o gaffis a thai bwyta a bwrlwm ieithoedd ei goleg, mae'n hoffi cyfarch trwy amneidio ar y tocynwyr yn eu hen siwmperi, mae wedi dysgu eu Saesneg nhw, iaith y mewnfudwyr amrwd a'u dig mud yn erbyn y Prydeinwyr a'u harian diawl, mae'n cerdded hyd Upper Street ac mae'n gwybod mai'r lle hwn yw popeth, y byd i gyd, yn hwy ac yn chwys, y tlodion a'r miliwnyddion, yn union fel miloedd o strydoedd eraill yn y ddinas hon, yn y deyrnas gyfan.

- Fi yw capten fy mhoen fy hun - geiriau cân a glywodd fil o weithiau sydd fel petai wedi ei hysgrifennu ar ei gyfer ef - Fi yw meist'r fy atgofion - mae'n meddwl am ei dad, am eu lleisiau ar y ffôn, wedi heneiddio, yn doredig, am ei ddriswch erioed wrth ddechrau sgysiau anodd - Dwi eisiau dy weld, Elias, go-iawn, dwi eisiau dy weld a siarad efo ti - ac yntau'n methu â dweud dim, fel petai ei nerth wedi mynd, yn gapten heb reolaeth, yr atgofion yn ymwithio - Dwi'n dod fory, gad inni siarad ychydig, iawn? ac yntau'n dweud dim byd, ac yn awr y mae'n nos ac mae ar ei ben ei hun, yn eistedd wrth fwrdd sgwâr mewn caffi Ffrengig wedi'i saernio o bren cynnes, yn darllen cylchgrawn ar gyfer pobl iach sy'n caru Môr y Canoldir ac olewydd, caffi croesawus lle mae'n ymguddio, bob hyn a hyn, oddi wrth wallgofrwydd y siopa y tu allan, i dawelu ei feddyliau neu ddianc o oerfel y stryd, mae'n nos ac mae ar ei ben ei hun ac yn archebu sudd ffrwyth a croissant, mae perchennog y caffi'n dod i weini arno, menyw benfelen sydd wedi cael ysgariad, gyda llygaid mawr a llais braf sy'n mwynhau siarad, maen nhw wedi edrych ar ei gilydd ac wedi sgwrsio â'i gilydd unwaith neu ddwy o'r blaen, fin nos, bob tro fin nos, ychydig cyn amser cau, pan mae'r caffi bron iawn yn wag a hithau ag amser i eistedd wrth ei ymyl, fel mae'n ei wneud yn awr, mae hi'n glên ac mae ganddi goesau da, ac mae hithau hefyd yn yfed, gwin pefriog, ac maen nhw'n siarad am dlodi a dosbarthiadau cymdeithasol newydd, am gelfyddyd a sut y dylid dod ag ef i'r maestrefi tlawd, am Béjart ac Almodovar, mae'r fenyw'n gwenu, yn chwarae â'i gwallt o hyd, mae'n ei wahodd i alw heibio wedi amser cau, awn i weld ffilm, efallai, mae yntau'n derbyn - Ddylet ti ddim dod - meddai wrth ei dad yn y nos oer, mae'n cerdded yn gyflym hyd y stryd, yn chwilio

am faco a phapur siagrêts.

Yn aml mae'n difyrru'r amser fin nos yn crwydro'n ôl ei fympwy, awr o chwarae pŵl gyda'r Twrciaid yn Stoke Newington, gêm o gardiau gyda'r Napoletaniaid yn y Circolo Vesuvio, pobl ddi-wreiddiau fel y fo sydd heb allu dileu eu hen fywydau, anghofio lleisiau a wynebau - myfi yw meist'r fy mhoen fy hun - mae Elias yn cario pwysau pellter heb gwyno, mae meddwl am y dyfodol yn ddigon iddo, gwybod y bydd rhyw ddydd yn ddawnsiwr bale enwog, y bydd y dyfodol yn cyfiawnhau popeth, mae'n meddwl am y dydd sydd ar ddod ac am y trê'n i'r maes awyr, am yr hyn y gallen nhw ei ddweud wrth ei gilydd, y fo a'r dieithryn hwnnw a roddodd ei enw iddo, mae'n meddwl am y dydd sydd ar ddod ac am eu llygaid a'u dwylo, am goflaid a allai ddileu popeth, a allai beidio â newid dim. Ddylet ti ddim dod - mae'n meddwl - mi ddylet fod wedi fy anghofio, fel yr ydwi i wedi ei wneud - mae wedi anghofio, dileu, meistrol'i yr atgofion a fu'n crafu y tu mewn iddo ac yn ei frifo gymaint, gymaint bob dydd, bob nos, bob awr, mae wedi mynd y tu hwnt i'r ffin, ymddengys fel petai wedi llwyddo, neu o leiaf mae'n teimlo na phrofodd mo'r bywyd pell hwnnw erioed.

Mis Ebrill olaf y bywyd hwnnw, ganrif yn ôl, mae'n boeth ar yr ynys, mae'r plant yn chwarae triwant o'r ysgol er mwyn rhedeg o gwmpas y parciau, ar hyd y traeth hir a gwag, mae Elias yn ddeunaw ac ar fin sefyll ei arholiadau, wedyn y gwyliau, yr haf go-iawn, diwedd yr ysgol. Yr ysgol uwchradd, dal y trê'n bob bore, mae'n fis Ebrill ac maent yn gorwedd ar y tywod, maent ar eu pennau eu hunain ar y darn hwnnw o'r traeth ac mae ei gefnder yn ei gofleidio ac yn ei gusanu ar ei wddw - Be' wnei di yn awr? - dydi o ddim yn gwybod sut i ateb, dydi o ddim eisiau meddwl am yr hyn sydd o'i flaen, am y brifysgol, y dewisiadau, mae am fwynhau'r haul a'r cusanau swil cyfrinachol hyn - wn i ddim, dwi am fynd i Rufain i gael clyweliad, coleg da, yn Llundain - mae ei gefnder yn edrych arno ac yn dweud dim, mae'n gwybod nad oes gan Elias arian, na fydd ei dad yn cytuno byth, nid yw'n dweud dim, mae'n dal i'w gusanu ac yn sibwrdd yn ei glust - dwi'n meddwl y byd ohonot ti - meddai.

- Dwi wedi dileu'r cyfan - meddylia Elias - Mi gymerodd flynyddoedd ac yn awr mae o'n dod ac am ddod â'r cyfan yn wir eto, yn boenus ac yn agos eto - maen nhw ar garped y tybia sy'n Indiaidd, does ganddynt ddim dillad amdanynt ac mae'r fenyw bryd golau yn gwenu arno ac yn anwesu ei wallt - Ti mor olygus - mae hi'n dweud wrtho, ac yn ei ailadrodd dan ocheneidio,

maen nhw wedi caru ei gilydd ac mae Camden Town yn reiat o dwrw a wynebaw y tu hwnt i ffenestri'r ystafell fyw fawr, gysgodol, mae hi'n edrych arno ac yn gwenu, mae hi'n gofyn iddo sôn wrthi am ei wlad, am y môr, am sut beth oedd dod i fyw i'r ddinas hon - Mae'n rhaid ei bod wedi bod yn anodd - meddai hi - Ond hefyd yn wych, mae'n rhaid, i fyw felly, fel bet, heb arian, heb neb, dim ond bale a chelfyddyd, ac mewn rhai ffyrdd ti'n lwcus, nid yw Elias yn ateb, mae ar goll yn y darluniau a'r masgiau Affricanaidd ar y wal, llestri dwyreiniol a thapestriau Mecsicanaidd, hoffai sôn wrthi am ei coleg, am y cwmni a fydd yn rhoi gwaith iddo rhyw ddydd, y fo fydd y gorau ohonynt i gyd, y mwyafrag golygus, hoffai sôn wrthi am ei ffrindiau coleg ac am yr elyniaeth sy'n dinistrio pob arwydd o gyfeillgarwch, am y coreograffwr sy'n dy wahodd i ginio a thithau'n methu â dweud na, am y primi ballerini sy'n cymryd cocên ac alcohol, pobl anorecsic gyda'u ffroenau wedi torri a'u nerfau'n deilchion, dydi o ddim yn gallu siarad am hyn, am y blynyddoedd hyn a'r hyn y maent wedi ei gostio iddo - Na, doedd hi ddim yn rhy anodd - mae'n meddwl am ei dad a'r hyn y byddant yn ei ddweud wrth ei gilydd, am sut y bydd hi.

Yr hyn a'i hachubodd i ddechrau yn y ddinas oedd walkman, llais tywyll Nick Cave, ffilmiau Eidaleg y tu cefn i Leicester Square yn y prynhawniau, pan gyrhaeddodd y ddinas gyntaf daeth o hyd i le i fyw i bedwar ynghanol nunlle, roedd angen mynd ar ddwy siwrnai diwb bob bore, dyddiau cyfan yn cael eu treulio'n chwilio am waith, oriau a boreau a phrynhawniau yn cerdded trwy'r maestrefi llwytaf, milltiroedd o dai teras, o erddi'n ymylu'r stryd, o fiwsig reggae yn cael ei chwarae'n uchel a wynebaw Arabaidd ac Affricanaidd wedi eu cochgi gan heulau pell, pan ddaeth i'r ddinas cyfarfu â rhyw fechgyn o'i wlad ar y llinell Jubilee, ar eu ffordd adref ar ôl y rowndiau arferol o gyfweiliadau a CVs mewn caffis a thafarndai, pum bachgen o'i ynys a'i gwahoddodd i'w tŷ, gweinyddion pizza a barmoniaid a chogydd cynorthwyol a'i dŷ anferth yn Kilburn, nosweithiau wedi eu treulio o flaen gemau electronig, fideos wedi eu rhentu, nosweithiau i ffwrdd yn meddwi ar jin yn eitedd ar y carped, sgysrsiau hiraethus am yr ynys a'r cynlluniau i fynd adref, am jips enfawr a dillad drud i synnu perthnasau a ffrindiau, does ganddo neb i fynd adref atynt, neb i'w synnu, mae wedi dileu'r cyfan, iddo fo nid oedd dim yn bod cyn y ddinas hon, cyn heddiw.

Mae ei fam yn anwesu ei wallt dan ganu'r unig gân mae'n ei wybod - Fy machgen bach, fy machgen bach - mae'n sibrwd yn ei glust, dydi o ddim yn fachgen bach, mae o'n un ar bymtheg oed a'i goesau'n gryf, mae'n

wylo gan guddio ei ben yn ei obennydd, mae gan ei fam wallt hir, golau ac wyneb trist menyw sy'n gwybod bod ei mab yn tyfu i fyny a heb fod yn eiddo iddi mwyach ond yn perthyn i'r byd ac i fywyd ac i gariadon newydd a phoenus, petai ei dad yn ei weld yn wylo a hithau'n ei gysuro byddai'n colli ei dymer ac yn gweiddi bod angen i'w geilliau ddisgyn, am yr hyn y dylai dyn fod ac am yr hyn na all dyn ei wneud, mae ei dad yn ddyn da ond dydi o byth yn wylo, mae ei dad yn dweud wrtho nad ydi o'n edrych fel dyn gyda'r coesau tenau hynny, y frest wedi ei heillio a'r symudiadau tyner, petrusgar, fel petai'n dawnsio, mae ei dad yn gweiddi pan na fyn Elias fwyta cig - Pwy glywodd erioed am unrhyw un yn poeni am stêc, yn meddwl bod gwaed yn ffaidd, a be' sy'n ein gwythiennau ni ond gwaed, ac on'd ydan ni wedi bwyta cig erioed? mae'n gweiddi pan glyw sôn am theatrau ac am farddoniaeth, mae ei dad yn gweithio'n galed ac mae'n mynd allan i'r bar bob min nos, byddai'n fodlon marw dros ei wraig a'i deulu, mae'n dweud hynny'n gyson, dydi o ddim yn siarad gyda'i fab, mae'n dweud nad yw'n gallu, nid yw'n ei ddeall, maen nhw'n rhy wahanol, mae ei fam yn gwrandao ar ei gyfrinachau, ei garwriaethau dryslyd ac anffydlondebau chwerw'r bachgen ac mae'n anwesu ei wallt ac yn ei alw'n fachgen bach, bachgen bach.

Pan gyrhaeddodd y ddinas gyntaf dysgodd sut i beidio â'i holi ei hun, i gysgu cyn lleied â phosibl ac i aros yn effro ac ymwybodol, i siarad ychydig ac i ddileu ei dad a'r noswaith honno ym mis Medi, i chwilio am fenyw a'i carai heb ofyn dim yn ôl, canfu a cholodd y menywod hynny, un bob mis, un bob dydd, canfu ddynion o wledydd ymhellach i'r de na'i wlad ei hun, dwyreinwyr cyfoethog a Charibîaid a'u coesau hirfaith, yn yr oriau a wastraffodd gyda'r bechgyn o gartref astudiodd eu hoffter o nosweithiau du yn y maestrefi pell, fe'u gwelodd yn gadael cartref wedi'u coluro'n ysgafn, yn chwerthin o garej i garej tan y bore hwyr, un tab a siot o rym, parcel yn cael ei basio o law i law, ffroeniad a'i basio ymlaen, parselydd wedi eu prynu'n un llwyth gydag arian mis cyfan o waith, mae wedi newid ystafell a chartref fil o weithiau, wedi ffraeo am resymau sy'n peri iddo chwerthin yn awr, ac efallai mai dyma'r bwrn a ddaeth gydag o o'r ynys, ei anallu i siarad gydag unrhyw un, anallu i ddod o hyd i unrhyw beth i siarad amdano, heblaw am ddawnsio ac am bunnoedd, dim byd arall.

Bu ar ei ben ei hun am wythnosau a misoedd, cerddoriaeth ar y walkman a gwersi a glaw trwm, awyr ddi-sêr a phenillion tywyll i gadw cwmni iddo - O Dduw - mae wedi dweud wrtho'i hun fil o weithiau o flaen y drych -

dydw i ddim eisiau dim byd ond bodoli a dawnsio, symud fy mreichiau i'r gerddoriaeth a dyfeisio camau ar gyfer y llwyfan a gwneud i'r gynulleidfa berthyn imi - a phob tro dangosai'r drych iddo wyneb bachgen a oedd yn deneuach ac yn fwy golygus, yn fwy chwim ac yn fywiocach ac yn fwy unig, ymhell o'r traethau a'r machlud dros y porthladd, yn ddyn heb fam na thad, heb fenywod sy'n gwybod sut i'w garu am fwy nag un noson, breuddwydion a dichter, ei galon yn galetach bob noson, y ffin ymhell y tu cefn iddo, ymhell i ffwrdd.

- Aros - meddai'r fenyw, mae'n ei ddal yn dynn wrth ei ysgwyddau, ei cheg ar ei wddw, mae'n ei ryddhau ei hun yn araf, nid yw'n ei chusanu nac yn edrych arni - Tyrdd, aros, aros yma - nid yw'n ei chusanu nac yn edrych arni, mae'n ysgrifennu rhif ei ffôn ar ddarn o bapur a'i adael ar y carped dan ei nicys, mae'n mynd i'r ystafell ymolchi, yn meddwl am awyren o'r ynys a'r dieithryn a ddaw gyda hi, mae'n dychwelyd i'r ystafell fyw, yn edrych arni, mae fel petai hi'n cysgu - Ti'n drist, fy nghariad i, yn rhy drist i dy oed - mae'n siarad gydag o ond fel petai yn ei chwsg, fel petai ar goll yn ei meddyliau ei hun, aros gyda mi heno, ti'n rhy drist, alli di ddim ymdopi, nid ar dy ben dy hun, mor ifanc, faint oed wyt ti? - dydi Elias yn dweud dim, mae'n mynd allan i'r stryd gan anadlu'n ddwfn, mae'n bwrw glaw, mae'n codi ei gôt i guddio ei ben ond yn dal i wlychu - dydw i ddim yn drist - mae'n dweud wrtho'i hun, dwi ar fy mhen fy hun a dwi'n iawn fel ydw i, dydw i ddim yn drist.

Mae ei fam yn gwybod am ei gyfrinachau a'i gariadon ond does ganddi mo'r nerth i'w amddiffyn yn erbyn ei dad, yn erbyn ei gynddaredd wrth i bobl hel clecs am ei fab, y chwerthin slei sy'n cyrraedd ei glustiau ym mariau'r pentref, ymddengys ei fam yn sydyn yn hŷn, dydi hi ddim yn anwesu ei wallt mwyach nac yn siarad gydag o, mae'n gofyn iddo beth am ei wneud wedi gadael yr ysgol a pham ei fod yn mynd i'r dref bob nos, dydi o ddim yn dweud wrthi am ei wersi nac am ei gefnder, ni fyddai hi'n deall, mae ei ddewis yn peri poen na all ei rannu, mae'n rhaid iddo gadw pethau iddo'i hun i amddiffyn ei fam a'i dad sydd ddim yn deall, mae ei fam yn dweud ei bod yn ei garu ond dydi hi ddim am ei golli - Beth wyt ti am ei astudio, Elias? - dydi o ddim yn ateb, dydi hynny ddim fel petai'n bwysig iddo.

Nid dim ond y dechrau oedd yn anodd, roedd hi wastad yn anodd, bob munud, oherwydd arian ac amser, y coleg sy'n dy droi di'n slaf, chwech

saith wyth awr o wersi a phrofion, bob dydd Llun-Gwener, hyd yn oed y Sadwrn weithiau, ar y Sul yn marw ar gadair esmwyth o flaen y teledu, yn gorwedd ar y llawr yn syllu ar y wal ac yn hel ei nerth at ei gilydd, mae wedi bod yn wastad yn anodd, mae Elias yn y coleg un min nos, mae pawb wedi mynd, dim ond y fo sydd yno, dwy awr yn fwy na'r lleill o ymestyniadau ac ymarferion, yn profi camau ar gyfer darn sydd yn ei ben - Rhyddhad i'r cŵn - dyna'r hoffai ei alw, fel darn o'r gân gyda'r nos - Rhyddhad i'r cŵn i ddod ataf i - felly mae'r gân - A gollwng dy wallt, ti'n ddirgelwch i mi, bob tro ti'n dod - dychmyga'r bachgen y gerddoriaeth gan chwarae rhan y cariad a'r cenfigen o flaen y drych, mae'n gweithio'n galed, yn hapus i'w flino ei hun, mae'n cael cawod ac yn newid, mae'n cael brechdan gyda Max y gofalwr dros nos, dwy fetr o gyhyrau a thatws - Ond ti - mae'n dweud wrth y bachgen - Ti'n dod o dramor, beth ti'n ei wneud gyda'r nos - mae'n siarad am nosweithiau ei ardegau mewn disgos a chlybiau, am ei gariad newydd, nad ydi o'n mwynhau mynd allan yn awr, am gartref rhad yng ngogledd y dref ac am forgais a banc, am gynlluniau am y deg, ugain mlynedd nesaf, mae Elias yn gorffen ei frechdan heb ddweud gair, yn dweud hwyl fawr wrth ei gyfaill unnos - dan ni yr un oed, ti a fi - meddai Max dan wenu, mae'n amneidio.

Dyma ei fis Medi olaf yn ei wlad, diwrnod olaf ei fywyd, mae'r nos yn tywyllu, mae fflat ei gefnder yn fach ac yn llwm, mae cymylau glaw enfawr yn rasio ar draws yr awyr, maen nhw wedi bwyta ac wedi ysmegu, mae'n nhw'n gwisgo bocers a chrysau-T, mae'n boeth yn yr ystafell fyw, mae cerddoriaeth Indiaidd ar y stereo, maen nhw'n edrych allan trwy'r ffenest, ar y bae a'r lagŵn, mae'r môr eisoes yn dywyll, dim ond y goleudy sy'n treiddio trwy'r dŵwch, maen nhw ynghlwm mewn coflaid na allant mo'i rheoli, efallai nad ydynt am ei rheoli, enw ei gefnder ydi Fabio ac mae ganddo waith ac mae ddeg mlynedd yn hŷn nag o, mae Elias yn hoffi ei wyneb a'i ddwylo ond mae blas chwerw ar hyn i gyd, ŵyr o ddim pam, ond mae'n ei glywed, yn ei geg ac ynddo ei hun, mae Fabio yn cusanu ei glustiau a'i wddw, yn crafangu ei groen yn ei wasgu yn dynnach ac yn dynnach, ond mae'r nerth hwn yn felys - dwi'n dy garu di - mae'n dweud yn dawel. Dydi Elias ddim yn gwybod beth i'w ddweud, mae'n gadael iddo'i hun gael ei gusanu.

Mae'n ateb y ffôn, mae'r fenyw yn gofyn iddo beth mae'n ei wneud, a ydi o am ei gweld hi, mae o'n dweud ydw, mae'n awgrymu ei bod yn dod gydag o i'r maes awyr, os oes ganddi amser ac yn teimlo fel mynd i gyfwrdd

awyren o dros y ffin gyda darn o'i orffennol ar ei bwrdd - Efallai yr egluraf yn nes ymlaen, os gallaf egluro unrhyw beth - dydi hi ddim yn deall ond mae'n derbyn, maen nhw'n cyfarfod yn Camden, mewn caffi wrth ymyl ei thŷ - Beth am inni fwyta rhywbeth yn sydyn yn fy nhŷ i, oes 'na amser - mae Elias yn amneidio, yn prynu gwin, mae hi'n hardd, yn gwenu o hyd heb edrych yn wag - Pam wnest ti fy ffonio i? mae'n gofyn gan ei chusanu, mae'r fenyw yn gwasgu ei law yn ei llaw hi, yn edrych i mewn i'w lygaid, yn dywyll fel petai dagrau ar fin torri, mae'n dweud ei fod yn edrych mor ifanc, nad ydi o'n ddim ond bachgen, mae o'n dawel, yn olrhain ei atgofion.

Mae'r nos yn gynnes ac mae'n bwrw glaw, mae Fabio yn cofleidio'i gefnder yn fud - Paid ag wylo - mae'n dweud wrtho - Plis, paid ag wylo - mae gwefusau Elias wedi hollti, yn gwaedu, mae un o'i goesau wedi hanner ei thorri, ei esgyrn yn brifo, ei lygaid wedi chwyddo a chleisio, mae'n wylo ac yn gwasgu ei ddyrnau mewn cynddaredd ac ofn, mae'n clywed Fabio yn dweud wrtho eto am dawelu, i roi'r gorau i wylo, i roi'r gorau i ofni, mae'n ei glywed yn ei gofleidio'n dyner a'i gusanu ar ei lygaid caeedig, yn ysgafn er mwyn osgoi ei frifo, mae'n anwesu ei ruddiau a'r esgyrn dan y llygaid - Mae drosodd - meddai Fabio gan geisio gwenu, mae'n rhwbio'r cleisiau gyda darnau o rew, yn diheintio ei glwyfau gyda gwllân cotwm ac antiseptig, yn dyner, mor dyner - Mae drosodd, mae'r cyfan drosodd, paid â meddwl, paid ag wylo, anghofia, y funud yma, yn awr, fel petai'r cyfan heb ddigwydd, anghofia a dos - dydi Elias ddim yn gallu peidio wylo, mae'n brifo drosto, y tu mewn, yn ddwfn, ei lygaid yn llosgi a'i ben yn curo, dydi o ddim yn gallu symud heb deimlo'n sâl a phoen ddirdynnol - mi drefna' i bethau - sibryda Fabio yn ei glust, dan furmur - Rhaid i ti fynd i ffwrdd, dileu heno, yr hyn a ddigwyddodd - mi ro' i'r arian iti ar gyfer y daith, mi ro' i beth bynnag wyt ti ei eisiau, dos a dechrau eto, dos i ffwrdd yn bell ac anghofia am dy dad a finnau hefyd - ac mae'n ei gusanu ac yn ei anwesu, mae'n dal ei law ac yn tyngu llw o gariad, mae'n ei fendithio ac yn maddau iddo, mae'n ei alw yn un bach, fy nghariad gwyn i, fy nghariad mwyaf i, fy nghariad amhosibl i.

Dydi o ddim yn un da am adael ei hun fynd, am egluro a chofio, am flynyddoedd mae wedi lladd ei atgofion ac yn awr yn sydyn mae'n bwysig iddo ddychwelyd, glanhau'r llechen a deall yn iawn - Ddylai fy nhad ddim dod - dydi o ddim yn gallu dweud dim byd arall, dydi o ddim yn gwybod sut i siarad am ei fam ac am ei galwadau ffôn, am fod wedi synhwyro'i hoed hi a'i dioddefaint hi fwy bob tro, flwyddyn ar ôl blwyddyn, un Nadolig ar ôl y llall - Pan ti wedi croesi ffin ddylet ti byth ddychwelyd - mae ganddo ei feddyliau fel hyn ond dydi o ddim yn gwybod sut i egluro, maen nhw yn ei

hystafell fyw unwaith eto, mae'n ymgolli yn y tapestrïau o Fecsico unwaith eto, mae'n edrych ar y fenyw hon nad ydi o prin yn ei hadnabod, ac mae'n hapus i'w chael wrth ei ymyl, hoffai ddweud y cyfan wrthi, rhyddhau ei hun, glanhau'r llechen gyda'i chymorth - Mi adawodd fy mam, aeth i ffwrdd, mi redodd i ffwrdd oddi wrth fy nhad, gadawodd o ar ei ben ei hun ac ar goll, feddyliais i erioed y byddai hynny'n digwydd, dyna sut mae pethau - mae'n dweud y cyfan o'r diwedd, mae'n ei dal hi, mae'n gadael iddi ei ddal - Mi drodd yn ddyn arall, yn y bar tan yr oriau mân neu o flaen y teledu, bob nos, fel pe na bai hi yno, a dwi'n gwybod mai o'm hachos i y digwyddodd hynny, mewn rhyw ffordd, oherwydd y noson honno y dilynodd fi a'm canfod i yno, mewn ystafell dywyll efo dyn oedd yn perthyn imi, yn noeth ac ar ein pennau ein hunain, dwi'n gwybod nad fy nhad a'm curodd i, a'm brifodd i am byth, ond y dyn sy'n gorfod gwneud rhai pethau, sydd ddim yn gallu caniatu popeth, y dyn a'r rheolau, dwi'n gwybod bod y noson honno drosodd, imi gyda nhw, ac iddi hi gydag o, dwi'n gwybod na faddeuodd o byth iddi am roi arian imi, am ddal i'm ffonio ac am ddal i'm caru, dwi'n gwybod imi ei gasau hyd farwolaeth, nid am y boen, ond am yr hyn a dorrodd, am y sarhad heb obaith, wn i ddim beth fydd yn digwydd yn awr, beth all ddigwydd, wn i ddim a fyddwn yn gallu cofleidio'n gilydd, a fyddwn yn gallu bod yn fwy na dau gollwr sy'n casau ei gilydd, wn i ddim pam y penderfynodd ddod, a'm gorfodi i groesi'r ffin eto, i fynd â mi yn ôl - mae'n tawelu, yn gadael iddi'i gusanu, sibrdw yn ei chlust - Paid â'm gadael, pw y bynnag wyt ti, pan ei di â fi ato, dal fi'n dynn, dal fy llaw.

Maen nhw'n cerdded mewn tawelwch ac mae'n bwrw glaw, glaw llwyd bob prynhawn, ar ddyddiau mis Mawrth yn ei wlad o mae'r merched tlws yn dangos eu coesau wrth y byrddau ynghanol y dref, mae ymwelwyr Almaenig yn crwydro trwy'r rhan ganoloesol gan ddod allan yn y Piazza del Bastione, wedi'u dallu gan olau a harddwch, mae'r môr yn disgleirio fel petai'n haf ac nid oes ots gan yr haul pa adeg o'r flwyddyn ydi hi, yn gryf a thrahaus fel bachgen llwglyd, yn ei wlad o mae'n rhaid aros am fisoedd am y glaw, yna mae'n curo i lawr yn galed, yn creu llifogydd yn y caeau ac yn peintio'r awyr yn ddu fel glo, yn ddŵr tywyll, grymus, ysgytwol, yn saethu didor o'r cymylau, mae'n peri iti hyrddio a theimlo'n fyw, mae glaw y ddinas hon i'w weld yn fudur a marw, maen nhw'n aros am y trê'n i'r maes awyr, mae'r bachgen yn cerdded yn ôl ac ymlaen, yn nerfus, anniddig, yn ofni y bydd y ffin yn ei ddal eto - Sut wyt ti? - mae'r fenyw yn gofyn iddo, mae'n edrych arni, mae'n hardd, yn fain ac wedi'i gwisgo mewn du, mae'n nhw'n gafael yn nwylo ei gilydd ac yn edrych i lygaid ei gilydd - Popeth yn iawn - meddai Elias, a'i lais yn crynu rhyw ychydig.

BJARTE BREITEIG

Bjarte Breiteig (1974-). Debutta nel 1998 con la raccolta di novelle *Fantomsmarter* con la quale vince nello stesso anno il premio Aschehoug per scrittori esordienti. Nel 2000 viene pubblicata la sua seconda raccolta di novelle, *Surrogater*, accolta anch'essa con grande favore dalla critica che non esita a definirlo il più grande novelliere oggi esistente in Norvegia. Attualmente Breiteig lavora come scrittore a tempo pieno.

Bjarte Breiteig, born 1974. Debuted in 1998 with the short story collection *Fantomsmarter* (Phantom Pains) which won him the Aschehoug's Debut prize that year. His next collection of short stories, *Surrogater* (Surrogates), in 2000 also won him glowing praise and he was proclaimed Norway's new short story master. He currently writes full-time.

Bjarte Breiteig, geb. 1974, debütierte 1998 mit einem Band Erzählungen unter dem Titel *Fantomsmarter* (Fantomsschmerzen), für den ihm der Debütantenpreis des Verlags Aschehoug verliehen wurde. Auch die Erzählungen seines zweiten Buchs, dass im Jahre 2000 unter dem Titel *Surrogater* (Surrogate) erschienen ist, wurden von der Kritik sehr positiv aufgenommen und Breiteig ein neuer Meister der norwegischen Erzählung genannt. Breiteig lebt als freier Schriftsteller in Oslo.

Bjarte Breiteig, f. 1974. Debuterte i 1998 med novellesamlingen *Fantomsmarter* som skaffet ham Aschehougs debutantpris det året. Hans neste novellesamling, *Surrogater*, i 2000 fikk også meget rosende omtale, og han ble utropt til Norges nye novellemester. Breiteig jobber i dag som forfatter på fulltid.

Ganed Bjarte Breiteig yn 1974. Cychwynnodd ei yrfa lenyddol yn 1998 pan gyhoeddodd y casgliad o straeon byrion *Fantomsmarter* a enillodd iddo wobur debut Aschehoug y flwyddyn honno. Cafodd ganmoliaeth frwd am ei ail gyfrol hefyd, sef *Surrogater* a gyhoeddwyd yn 2000, ac fe'i galwyd yn feistr newydd y stori fer yn Norwy. Mae ar hyn o bryd yn ennill ei fywoliaeth trwy ysgrifennu.

RICHARD JOHN EVANS

Mae Richard John Evans yn byw ac yn gweithio yng Nghaerdydd. Lleolwyd ei nofel gyntaf *Entertainment* (Seren, 2000) yn Nhreforci yn y Rhondda lle y'i magwyd, a disgrifiwyd y gyfrol gan y cylchgrawn *Time Out* fel "tender, moving and funny." Wedi pum mlynedd yn gweithio fel newyddiadurwr ar nifer o bapurau newydd Cymreig, mae Evans yn awr yn gweithio'n llawn-amser ar ei ail nofel, sef portread o'r ardal sy'n amgylchynu traffordd yr M4.

Richard John Evans vive e lavora a Cardiff. Il suo primo romanzo, *Entertainment* (Seren, 2000), è ambientato nella sua città d'origine, Treorchy, nella valle della Rhondda, ed è stato descritto su *Time Out* come "tenero, commovente, divertente". Dopo aver collaborato per cinque anni come giornalista a diversi giornali gallesi, Evans sta ora lavorando a tempo pieno al suo secondo romanzo, un'esplorazione del cosiddetto "M4 corridor".

Richard John Evans lives and works in Cardiff. His first novel, *Entertainment* (Seren, 2000) was set in his hometown, Treorchy in the Rhondda Valley, and was described in *Time Out* as "tender, moving and funny." After five years working as a journalist on a number of Welsh newspapers, Evans is now working full-time on his second novel, an exploration of the M4 corridor.

Richard John Evans lebt und arbeitet in Cardiff. Sein erster Roman, *Entertainment* (Seren, 2000), spielt in seiner Heimatstadt Treorchy im Rhondda Valley und wurde von *Time Out* als „einfühlsam, bewegend und lustig“ bezeichnet. Nachdem Evans fünf Jahre für verschiedene walisische Zeitungen arbeitete, schreibt er nun hauptsächlich an seinem zweiten Roman, der sich mit dem „M4 corridor“ beschäftigt.

Richard John Evans bor og jobber i Cardiff. Hans første roman, *Entertainment* (Seren, 2000) er fra hans hjemby, Treorchy i Rhondda Valley, og ble beskrevet i *Time Out* som "følsom, rørende, morsom." Etter å ha jobbet fem år som journalist i en rekke aviser i Wales, jobber Evans nå fulltid på sin neste roman, en utforskning av den såkalte "M4-corridor".

ANGHARAD PRICE

Angharad Price è nata nel Galles del Nord e ha studiato Lingue Moderne al Jesus College di Oxford. Attualmente è lettrice di letteratura gallese alla Cardiff University. Ha pubblicato diversi saggi e articoli sulla moderna letteratura gallese. Ha scritto molti racconti e due brevi romanzi, *Tania'r tacsí* (Il taxi di Tania), pubblicato nel 1999, e *O! Tyn y Gorchudd* (Oh, spiega la vela!), che ha vinto la Prose Medal in occasione del National Eisteddfod del 2002. Angharad ha anche collaborato a traduzioni di letteratura gallese in tedesco e italiano.

Angharad Price was born in North Wales and studied modern languages at Jesus College, Oxford. She is currently lecturer in Welsh literature at Cardiff University and has published a number of books and articles on modern Welsh literature. She has written several stories and two short novels, *Tania'r Tacsí* (Tania's Taxi) which was published in 1999, and *O! Tyn y Gorchudd* (Oh, Pull Away the Veil), which won the Prose Medal at the 2002 National Eisteddfod. Angharad has also co-translated Welsh literature into German and Italian.

Angharad Price wurde in Nordwales geboren und studierte moderne Sprachen am Jesus College, Oxford; zur Zeit arbeitet sie als Dozentin für walisische Literatur an der Cardiff University. Sie hat zahlreiche Bücher und Artikel über zeitgenössische walisische Literatur veröffentlicht und selbst mehrere Geschichten und zwei kürzere Romane verfasst, *Tania'r Tacsí* (Tania's Taxi), 1999, und *O! Tyn y Gorchudd* (Oh, Pull Away the Veil), der bei dem National Eisteddfod 2002 den Preis für das beste Prosastück gewonnen hat. Angharad Price ist außerdem Mitübersetzerin von walisischer Literatur ins Deutsche und Italienische.

Angharad Price ble født i North Wales og studerte moderne språk ved Jesus College i Oxford. I øyeblikket foreleser hun om walisisk litteratur ved Cardiff University og har utgitt en rekke bøker og artikler om moderne walisisk litteratur. Hun har skrevet flere noveller og to korte romaner, *Tania'r Tacsí* (Tania's Taxi) som kom i 1999, og *O! Tyn y Gorchudd* (Å, trekk bort sløret) som fikk Prosaprisen ved National Eisteddfod i 2002. Angharad har også samarbeidet om oversettelse av walisisk litteratur til tysk og italiensk.

Daw Angharad o bentref Bethel ger Caernarfon. Ar ôl graddio mewn ieithoedd modern yng Ngholeg Iesu, Rhydychen, aeth ymlaen i gwblhau traethawd ymchwil ar ryddiaith Gymraeg gyfoes. Bellach mae'n ddarlithydd yn Adran y Gymraeg, Prifysgol Cymru, Caerdydd. Cyhoeddodd nofel fer o'r enw *Tania'r Tacsí* yn 1999, ac enillodd ei hail gyfrol, *O! Tyn y Gorchudd*, y fedal ryddiaith yn Eisteddfod Genedlaethol Tyddewi yn 2002. Mae Angharad hefyd wedi cyd-gyfieithu llenyddiaeth Gymraeg i Almaeneg ac Eidaleg.

Nato a Bielefeld nel 1975, ha studiato lettere e filosofia a Edimburgo, Tubinga e Berlino. È paroliere e musicista del gruppo Fön, nonché membro del circolo letterario Visch&Ferse. Nel 2001 ha vinto il 9° Open Mike (Concorso internazionale per giovani autori di lingua tedesca), organizzato dalla Literaturwerkstatt (Officina Letteraria) di Berlino.

I suoi testi sono apparsi su riviste e quotidiani, fra cui *BELLA triste* – Rivista di letteratura giovane, *EDIT* – Rivista di nuovi testi, e sulle pagine berlinesi del *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. Il suo primo romanzo, *Erledigungen vor der Feier* (Preparativi prima della festa), è stato pubblicato da DuMont Verlag nel febbraio 2003. Tilman Rammstedt vive a Berlino.

Born in Bielefeld (Germany) in 1975. He studied Philosophy and Comparative Literature in Edinburgh, Tübingen and Berlin. Song-writer and occasionally also musician with the group Fön, he is a member of the literature collective Visch&Ferse and in 2001 was a prize-winner at the 9th Open Mike International Competition for Young German-Language Writers organised by the literaturWERKstatt berlin.

He has published in several newspapers and magazines (including *BELLA triste* – a magazine for new writing, *EDIT* – Papier für neue Texte, and the Berlin section of the *Frankfurter Allgemeine Zeitung*). In February 2003 his first novel, *Erledigungen vor der Feier*, was published by DuMont Verlag.

wurde 1975 in Bielefeld geboren und studierte Philosophie und Literaturwissenschaften in Edinburgh, Tübingen und Berlin. Er ist Texter und bisweilen Musiker bei der Gruppe Fön, sowie Mitglied des Literaturkonglomerats Visch&Ferse. 2001 war er Preisträger des 9. Open Mike. Internationaler Wettbewerb junger deutschsprachiger Literatur der Literaturwerkstatt Berlin.

Veröffentlichungen in Zeitschriften und Zeitungen (u.a. *BELLA triste* - Zeitschrift für junge Literatur, *EDIT* - Papier für neue Texte und Berliner Seiten der *Frankfurter Allgemeinen Zeitung*). Im Februar 2003 erschien sein Debut *Erledigungen vor der Feier* im DuMont Verlag. Tilman Rammstedt wohnt in Berlin.

ble født i Bielefeld i 1975 og studerte filosofi og litteraturvitenskap i Edinburgh, Tübingen og Berlin. Han er tekstforfatter og fra tid til annen musiker i gruppa Fön, samt medlem av litteraturkonglomeratet Visch&Ferse. I 2001 ble han hedret med en pris i Open Mike, en internasjonal konkurranse for ung tyskspråklig litteratur, i regi av Litteraturwerkstatt Berlin. Tekstene hans er trykt i tidsskrifter og aviser (blant annet *BELLA triste* – Zeitschrift for unge Literatur, *EDIT*, en publikasjon for nye tekster og på Berliner Seiten i *Frankfurter Allgemeine Zeitung*). I februar 2003 kom hans debutbok *Erledigungen vor der Feier* ut på DuMont Verlag. Tilman Rammstedt bor i Berlin.

Fe'i ganed yn Bielefeld yn 1975 ac astudiodd athroniaeth a llenyddiaeth yng Nghaeredin, Tübingen a Berlin. Mae'n awdur caneuon ac weithiau'n gerddor gyda'r band Fön, ac yn aelod o'r grwp llenyddol Visch&Ferse. Yn 2001 enillodd wobwr 'Open Mike', sef cystadleuaeth ryngwladol ar gyfer llenyddiaeth Almaeneg ddiweddar a gynhelir gan y Literaturwerkstatt yn Berlin. Mae wedi cyhoeddi ei waith mewn nifer o gylchgronau a phapurau newydd, ac ym mis Chwefror bydd ei gyfrol gyntaf, *Erledigungen vor der Feier*, yn ymddangos gyda gwasg DuMont. Mae Tilman Rammstedt yn byw yn Berlin.

TILMAN RAMMSTEDT

FLAVIO SORIGA

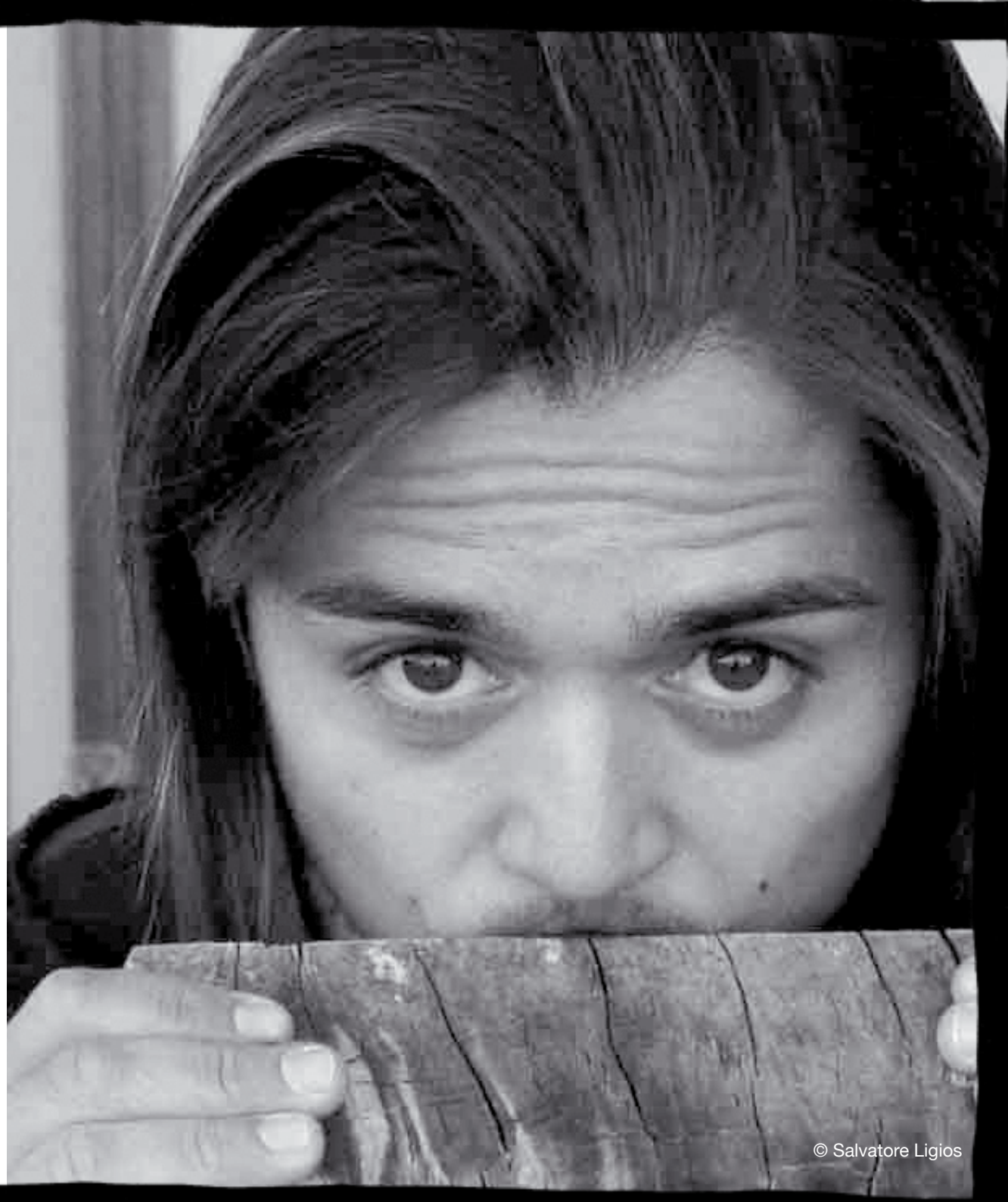
Flavio Soriga è nato ad Uta, un piccolo paese in provincia di Cagliari, nel 1975. Ha vissuto gli ultimi anni tra Napoli, Bologna e Londra. Ha studiato giornalismo e tecniche dei media, collabora a diversi giornali e riviste. Con il romanzo *Diavoli di Nuraiò* ha vinto l'edizione 2000 del Premio Italo Calvino. Nel 2002 ha pubblicato il suo secondo romanzo *Neropioggia*.

Flavio Soriga was born in Uta, a village in the province of Cagliari (Sardinia) in 1975. Over the past few years he has lived in Naples, Bologna and London. Since graduating in journalism and media technology, Soriga has been writing for various newspapers and magazines. His novel *Diavoli di Nuraiò* (The Devils of Nuraiò) won the Italo Calvino Prize 2000. In 2002 he published his second novel, *Neropioggia* (Blackrain).

Flavio Soriga, geb. 1975 in Uta, einem kleinen Ort in der Provinz Cagliari. In den letzten Jahren lebte er in Neapel, Bologna und London. Nach einem Studium der Journalistik und Medientechnik arbeitet er für verschiedene Zeitungen und Zeitschriften. Für den Roman *Diavoli di Nuraiò* erhielt er 2000 den Premio Italo Calvino. 2002 veröffentlichte er seinen zweiten Roman *Neropioggia*.

Flavio Soriga er født i 1975 i Uta, en liten by i provinsen Cagliari. De senere årene har han tilbragt i Napoli, Bologna og London. Han har studert journalistikk og mediavitenenskap, og han har arbeidet for flere aviser og tidsskrifter. Med romanen *Diavoli di Nuraiò* vant han i 2000 Premio Italo Calvino. Hans andre roman, *Neropioggia*, utkom i 2002.

Ganed Flavio Soriga yn Uta, pentref bach yn ardal Cagliari, yn 1975. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae wedi byw yn Napoli, Bologna a Llundain. Mae wedi astudio newyddiaduraeth a'r cyfryngau, ac mae wedi gweithio ar nifer o bapurau newydd a chylchgronau. Enillodd wobwr Italo Calvino yn 2000 gyda'i nofel *Diavoli di Nuraiò*. Yn 2002 cyhoeddodd ei ail nofel, *Neropioggia*.

Cos'è Scritture Giovani?

Scritture Giovani è un progetto ideato da Festivaletteratura che punta alla promozione dei giovani scrittori europei. Nato nel 2002 con il sostegno del Programma Cultura 2000 dell'Unione Europea, il progetto vede anche quest'anno impegnati alcuni dei principali festival letterari – insieme a Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival (Regno Unito), Internationales Literaturfestival Berlin (Germania) e Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset (Norvegia) – nella diffusione dell'opera degli scrittori emergenti nel panorama letterario dei quattro paesi coinvolti.

Con Scritture Giovani Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival berlin e Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset compiono un passo in più: oltre a rimanere i luoghi di incontro privilegiati tra il pubblico degli scrittori e gli autori già affermati, i quattro festival europei consolidano il proprio carattere propositivo, ponendo all'attenzione del pubblico una nuova generazione di scrittori.

Scritture Giovani per il 2003 seleziona cinque giovani autori di cinque diverse espressioni linguistiche (gallese, inglese, italiano, norvegese e tedesco) e prevede, secondo la formula già apprezzata lo scorso anno:

- la pubblicazione nelle cinque lingue di una raccolta di racconti: ogni autore scriverà, appositamente per il progetto, un racconto breve che andrà a comporre la raccolta di Scritture Giovani. Il tema scelto come filo conduttore dei racconti per l'edizione 2003 è confini
 - la partecipazione dei cinque autori alle edizioni 2003 dei quattro festival: ogni autore si confronterà con il pubblico europeo dei lettori tenendo un reading e dialogando con autori già affermati a livello internazionale; Aggiornamenti, racconti e notizie sugli autori verranno pubblicati sul sito internet di Scritture Giovani (www.scritturegiovani.it)
- Il progetto si realizza anche quest'anno con il sostegno di illycaffè.

What is Scritture Giovani?

Scritture Giovani was conceived by Festivaletteratura to promote young European writers. It came into being in 2002 thanks to the support of the Cultural Programme 2000 of the European Union. This year, the project is again marked by the involvement of some of Europe's leading literary festivals – Festivaletteratura (Italy), the Guardian Hay Festival (United Kingdom), internationales literaturfestival berlin (Germany) and the Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset (Norway). These festivals exist to launch budding writers onto the literary scene in the four participating countries.

Scritture Giovani also enables the four participating festivals to accomplish something further: beyond acting as privileged places for the public and for new and established writers to meet, these four European festivals -Festivaletteratura, the Guardian Hay Festival, Internationales Literaturfestival Berlin and the Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset- underscore their own initiatory purpose in bringing a new generation of writers to the public's attention.

For 2003, Scritture Giovani has chosen five young authors who express themselves in five different languages (English, German, Italian, Norwegian and Welsh). Following the formula which worked so well last year, Scritture Giovani means to bring about the following:

- the publication in five different languages of a short story collection: each author will write a short story specially for the project which will then form part of Scritture Giovani. The theme chosen as the conducting thread for the stories is borders;
- the inclusion of the five authors in the 2003 publications brought out by the four festivals; each author will face the literate European public by giving a reading and engaging in discussions with other authors who are already established at international level.

Updates, stories and news about the authors will be posted on the Scritture Giovani website (www.scritturegiovani.it).

Once again, this project has been made possible thanks to the support of illycaffè.

Was ist Scritture Giovani?

Scritture Giovani wurde von dem italienischen Literaturfestival in Mantova (Festivaletteratura) konzipiert und dient der Förderung junger europäischer Schriftsteller. In dem Projekt, das im Jahr 2002 mit Unterstützung des Kulturprogramms 2000 der Europäischen Union lanciert wurde, engagieren sich auch dieses Jahr wieder einige der wichtigsten Literaturfestivals - neben Festivaletteratura sind dies The Guardian Hay Festival (Großbritannien), das internationale literaturfestival berlin (Deutschland) und Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset (Norwegen) -, um das Schaffen junger Schriftsteller im literarischen Panorama der vier beteiligten Länder bekannt zu machen.

Mit Scritture Giovani beschreiten Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, das internationale literaturfestival berlin und Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset neue Wege: Die vier europäischen Festivals sind nicht mehr allein ein privilegiertes Forum für Begegnungen zwischen bereits

bekannten Schriftstellern und ihrem Publikum, sondern sie festigen auch ihre aktive Rolle, das Publikum auf eine neue Generation von Schriftstellern aufmerksam zu machen.

Scritture Giovani hat für das Jahr 2003 fünf junge Autoren ausgewählt, die in fünf verschiedenen Sprachen schreiben (gälisch, englisch, italienisch, norwegisch und deutsch), und sieht nach dem bereits im letzten Jahr bewährten Reglement folgendes vor:

- die Veröffentlichung einer Sammlung von Kurzgeschichten in allen fünf Sprachen: Alle beteiligten Autoren schreiben eigens für das Projekt eine Kurzgeschichte, welche dann in die Sammlung der Scritture Giovani eingehen wird. Das den Kurzgeschichten vorgegebene Thema oder ihr Leitfaden lautet: Grenzen.

- die Teilnahme der fünf Autoren an Veranstaltungen der vier Festivals im Jahr 2003. Alle beteiligten Autoren stellen sich im Rahmen einer Lesung und im Dialog mit international bereits bekannten Autoren dem europäischen Lesepublikum vor.

Aktuelles, Erzählungen und Informationen zu den Autoren werden auf der Web-Seite von Scritture Giovani veröffentlicht (www.scritturegiovani.it).

Realisiert wird das Projekt auch dieses Jahr mit freundlicher Unterstützung von illycaffè.

Hva er Scritture Giovani?

Scritture Giovani er et prosjekt igangsatt av Festivaletteratura i den hensikt å hjelpe frem unge europeiske forfattere. Prosjektet, som ble startet i 2002 med støtte fra EU's kulturprogram, vil også i år engasjere noen av de viktigste europeiske litteraturfestivalene – i tillegg til Festivaletteratura (Italia), The Guardian Hay Festival (Storbritannia), internationales literaturfestival berlin (Tyskland) og Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet (Norge) – i arbeidet med å utbre kjennskap til noen forfattere som har utmerket seg i det litterære landskapet i de fire landene som er involvert. Med Scritture Giovani går Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, Internationales Literaturfestival Berlin og Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet et skritt videre: I tillegg til å være ypperlige arenaer for møter mellom allerede etablerte forfatternavn og deres publikum, ønsker disse fire europeiske festivalene å understreke sin fremadskuende karakter ved å rette publikums oppmerksomhet mot en ny generasjon av forfattere. For 2003 har Scritture Giovani valgt ut fem unge forfattere fra fem forskjellige språkområder (walisisk, engelsk, italiensk, norsk og tysk), og ved å følge den vellykkede formelen fra fjoråret vil man sørge for:

- utgivelse på de fem språkene av en samling fortellinger: hver av forfatterne skriver, spesielt for dette prosjektet, en kort fortelling som skal inngå i Scritture Giovani's samling. Temaet valgt som en ledetråd for 2003-utgaven er grenser

- deltagelse av de fem forfatterne ved de fire festivalene i 2003: forfatterne gis anledning til å møte et europeisk publikum, gjennom opplesning og i samtale med forfattere som allerede er internasjonalt etablerte; Oppdateringer, tekster og informasjon om forfatterne vil bli lagt ut på Scritture Giovani's nettsider (www.scritturegiovani.it) Prosjektet gjennomføres også i år med støtte fra illycaffè.

Beth yw Scritture Giovani?

Syniad gan drefnwy'r Festivaletteratura yw Scritture Giovani, sef prosiect sydd yn hyrwyddo awduron ifanc Ewropeaidd. Fe'i sefydlwyd yn 2002 gyda nawdd gan Raglen Diwylliant 2000 yr Undeb Ewropeaidd, ac eleni eto mae'r prosiect wedi gwahodd gwyliau llenyddol nodedig yn Ewrop i gymryd rhan: ynghyd â Festivaletteratura yn yr Eidal, mae The Guardian Hay Festival (Prydain), internationales literaturfestival berlin (Yr Almaen) a Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet (Norwy) yn dod at ei gilydd i hyrwyddo llenyddiaeth a gynhyrchir gan awduron newydd yn y pedair gwlad honno.

Mae Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, Internationales Literaturfestival Berlin a Bjørnsonfestivalen Molde og Nettet eisoes yn galluogi'r cyhoedd i gyfarfod â phob math o awduron. Gyda Scritture Giovani fe'u galluogir i fynd gam ymhellach, sef dod â'r cyhoedd i gysylltiad â chenhedlaeth newydd o awduron.

Yn 2003 dewisodd Scritture Giovani bum awdur ifanc gyda phum cefndir ieithyddol gwahanol (Cymraeg, Saesneg, Eidaleg, Norwyeg ac Almaeneg), a bydd y prosiect yn cynnwys yr elfennau canlynol:

- Cyhoedd yr y pum iaith gasgliad o straeon: bydd pob awdur yn ysgrifennu stori fer yn unswydd ar gyfer y prosiect, a chynhwysir honno yng nghasgliad Scritture Giovani. Y pwnc a ddewiswyd ar gyfer y prosiect yn 2003 yw 'ffiniau'.

- Bydd y pum awdur yn cymryd rhan yn y gwyliau a enwir uchod, gan eu galluogi i ddod i gysylltiad â gwahanol gynulleidfaoedd yn Ewrop, a chynnal darlleniadau a sgwrsiau gyda'r cyhoedd ar lefel ryngwladol. Gellir canfod rhagor o wybodaeth am yr awduron, y gwyliau ac yn y blaen ar wefan y prosiect, yn www.scritturegiovani.it. Unwaith eto eleni mae cwmni illycaffè yn noddi'r prosiect hwn.

La civiltà del dialogo, la civiltà dell'incontro. Incontri di parole, dialoghi di idee. Vite che si raccontano, persone che si incrociano. Questa è la civiltà del caffè, crocevia di destini a cavallo tra ricordi e progetti.

E proprio davanti a una tazzina, seduti attorno a un tavolo, al bancone di un bar, ogni giorno si intreccia un mondo di relazioni.

Per il secondo anno consecutivo illy affianca Scritture Giovani e Festivalletteratura di Mantova, nell'intenzione di fornire opportunità, stimolare la discussione e incoraggiare il dialogo.

In questo spirito, illy ha scelto di entrare nel territorio della letteratura e di avvicinarlo con lo sguardo dei giovani emergenti per creare occasioni coerenti con la propria personalità e i propri valori.

Civilization in dialogue, civilization in encounters. Encounters between words, dialogues of ideas. Lives that tell their stories, people that cross each other. This is also the civilization that marks the coffee ritual, the crossroads of destinies bestriding both memories and future plans.

It is indeed before a cup of coffee, seated around a table, or at the bar of a café that a world of relationships intermingles every day.

illy offers its support to Scritture Giovani and the Festivalletteratura Mantova for the second consecutive year with the aim of providing opportunities, stimulating discussion and encouraging dialogue.

In this spirit illy has chosen to enter into literary territory, drawing it closer to the outlook of emerging young writers in order to create coherent opportunities with their own distinctive personality and values.

Kultur des Dialogs, Kultur der Begegnung. Worte in der Begegnung, Ideen im Dialog. Lebensgeschichten, die man sich erzählt, Personen, deren Wege sich kreuzen. Das ist die Kultur des Kaffees, wo im Austausch von Erinnerungen und Plänen Lebensläufe miteinander in Berührung kommen.

So entfaltet sich vor einer Tasse Espresso am Tisch oder am Tresen einer Kaffeebar Tag für Tag eine ganze Welt von Beziehungen.

Im zweiten Jahr in Folge unterstützt illy Scritture Giovani und das Festivalletteratura von Mantova in dem Vorhaben, Gelegenheit und Anregung zur Diskussion zu bieten und den Dialog zu fördern.

In diesem Geist hat illy sich dafür entschieden, sich im Bereich der Literatur zu engagieren und sich ihm mit dem Blick junger Autoren zu nähern. Damit sollen Gelegenheiten geschaffen werden, die in Übereinstimmung mit der Identität und den Werten des Unternehmens stehen.

Kultur er dialog, kultur er møter. Møter mellom ord, tanker i dialog. Liv som berettes, mennesker som treffes. Slik er også kaffe kultur, en møteplass for skjebner, der minner og planer krysses.

Det er nettopp over en kopp kaffe, rundt et bord eller ved en bardisk, at en verden av nye forbindelser inngås hver eneste dag.

For andre år på rad gir illy sin støtte til Scritture Giovani og Festivalletteratura i Mantova, med det formål å tilrettelegge muligheter, stimulere til diskusjon og oppmuntre til dialog.

Det er i denne ånd at illy har valgt å begi seg inn på litteraturens område, nærme seg den med blikket til noen unge talenter og åpne muligheter for disse på en måte som ivaretar den enkeltes personlighet og verdigrunnlag.

Gwareiddiad y sgwrs. Gwareiddiad y cyfarfyddiad. Cyfarfyddiadau geiriau, sgysiau syniadau. Bywyddau'n llefaru, pobl yn tyfu. Dyma wareiddiad y coffi, croesffordd tyngedau, atgofion a chynlluniau.

O flaen paned o goffi, o gwmpas y bwrdd, mewn bar, dyma fyd o gysylltiadau beunydd. Am yr ail flwyddyn yn olynol mae illy yn noddï prosiect Scritture Giovani a Festivalletteratura Mantova, gyda'r bwriad o greu cyfleon, o ysgogi trafodaeth ac o hybu deialog.

Yn yr ysbryd hwn mae illy wedi dewis troedio ar dir llenyddiaeth, a thrwy weledigaeth nifer o awduron ifanc greu digwyddiadau amrywiol dan un ambarel, pob un a'i gymeriad a'i werthoedd digamsyniol ei hun.

Festivaletteratura

via Accademia, 47 - 46100 Mantova
Italia/Italy/Italien/Italia/Yr Eidal
tel. +39.0376.223989
fax +39.0376.367047
info@festivaletteratura.it
www.festivaletteratura.it

The **Guardian** HAY FESTIVAL

The Drill Hall, 25 Lion Street - Hay-on-Wye HR3 5AD
Regno Unito/United Kingdom/Vereinigtes Königreich/Stor Britannia/Lloegr
tel +44.(0)1497 821 217
fax +44.(0)1497 821 066
e-mail admin@hayfestival.co.uk
web site www.hayfestival.co.uk

internationales literaturfestival berlin

Oranienburger Str. 4-5 - 10178 Berlin
Germania/Germany/Deutschland/
Tyskland/Yr Almaen
tel. +49.(0)30.278786-0
fax: +49.(0)30.278786-85
info@literaturfestival.com
www.literaturfestival.com

Fylkeshuset, 6404 Molde
Norvegia/Norway/Norway/
Norge/Norwy
Tel: +47 71 25 80 99
Fax: +47 71 25 80 80
post@bjornsonfestivalen.no
www.bjornsonfestivalen.no

con il sostegno di/ with the support of/ mit Unterstützung von/ med støtte fra/ gyda nawdd

NORLA, Norwegian Association of Literary Translators, Welsh Literature Abroad/Llenyddiaeth Cymru Dramor;

Festivaletteratura: The British Council, Goethe Institut - Roma;

The Guardian Hay Festival: Academi in Wales, The Arts Council of Wales, The British Council, Goethe Institut - London, The Nordic Council;

internationales literaturfestival berlin: The British Council - Berlin, Istituto Italiano di Cultura - Berlin, NORLA - Det. Kgl. norske Utenriksdepartement;

Bjørnsonfestivalen: The British Council, Goethe Institut - Oslo, Istituto Italiano di Cultura - Oslo

copertina / cover / Umschlag / omslag / clawr

Gaurav Chadha (Interaction Design Institute - Ivrea, Italy)

il gruppo .inno-cent. ha collaborato allo sviluppo del progetto

progetto grafico / graphics / grafische Gestaltung / grafisk utforming / graffeg

Pietro Corraini

stampa / printing / Druck / trykk / gwasg

Printed in Italy

Stilgraf - Viadana (MN)

Maggio / May / Mai 2003

Maurizio Corraini s.r.l.

Via Madonna della Vittoria,5

46100 - Mantova

Italy

scritturegiovani